Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

OLAF LINCK

CHANCEN DERUDE

UDVANDRERENS BOG

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
MDCCCCXXIV

COPYRIGHT 1924 BY GYLDENDALSKE
BOGHANDEL, NORDISK FORLAG - COPENHAGEN

OPLAG 2000 EKSEMPLARER

PRINTED IN DENMARK
GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KØBENHAVN

FORORD

Det var en Septemberdag ifjor Kl. $10^1/_2$ om Formiddagen. Jeg sad ved mit Skrivebord og var beskæftiget med at tjene til det daglige Brød i en Pause mellem mine Rejser, da en usædvanlig Lyd fra Luften fik mig til at løfte Hovedet. Foran mig lyste Guldkorset paa Vor Frue Kirkes Taarn, og højt over Korset sejlede en halv Snes Storke paa Rejse mod Syd. Det var dem, der bragte deres Farvel. En spredt Mængde Smaafugle fulgte skrigende, usikre og nysgerrige et Stykke paa Vej, men faldt saa fra og fløj tilbage til de udkastede Smuler.

Jeg tænker mig, at Synet af disse bortdragende Storke har tændt en stærk Længsel — og, hvor Længselen levede iforvejen, har bragt den Næring. Nu kortnes Dagene, nu kommer den Vinter saa lang, lad mig flyve med!

Medens Storkene har været borte, er denne Bog blevet til, og nu, da den er færdig, venter vi dem tilbage. Ud og hjem er Storkens Liv, som det er mangfoldige Menneskers Liv. Men af de store Fugle kan vi lære at forberede os til Rejsen. Vingernes Bæreevne er prøvet længe iforvejen. Bogen skildrer menneskelige Trækfugle, men de naar ikke allesammen hjem igen.

April 1924.

Olaf Linck.

INDHOLD

	Side
Hvorfor rejser vi ud?	9
Er Australien et Land for Udvandrere?	25
„Med Guds Hjælp og lidt Haandkraft!"	36
Den unge Frues første Julebrev fra Kina	62
Onkelen i Argentina	79
King Wolle paa Tititi Øen	101
En dansk-hollandsk Alliance paa Sumatra	118
Dansk Familieliv i Alaska	138
Uncle Sam og Danskerne i U. S. A.	152
I Fremtidslandet Kanada	167
Hjem fra Sydafrika	189

HVORFOR REJSER VI UD?

Ved Bøllemosen, en Hverdag i den tidlige Forsommer, ligger jeg og tænker over dette Indlednings-Kapitel til min Bog. For ikke længe siden var jeg vendt hjem fra en lang Rejse, som havde holdt mig borte fra Danmark hele Vinteren, og nu oplevede jeg en af disse vidunderlige lune og solfyldte Majdage, som det danske Klima tildeler os altfor sparsomt, og som vi nyder med alle Sanser aabne, naar de falder i vor Turban .... I Kanten af Mosen løber smaa kaade Insekter over den blanke Vandflade, trækkende efter sig fine Streger som ridsede med en Diamant paa Glas. Jeg ligger i Græsset og lytter til en Skovdues Kurren — det lyder som en Folkevisetone, en Stump af en sød og vemodig Melodi:

Aah — haa, haa, haa — h!

Skovbunden er hvid af Anemoner. Ingen plukker dem paa denne stille Hverdag. Jo, dér, et Stykke borte, ser jeg nu, naar jeg støtter paa Albuen, en ung Moder sidde i Græsset og plukke en Buket, mens hun synger for sin lille Pige, som selv gaar plukkende, næsten skjult i Græsset.

En gammel Børnevise fra jeg selv var Barn:

> I Skoven skulde være Gilde alt hos den gamle Ørn,
> som jo saa gerne vilde fornøje sine Børn.
> Og alle Fugle sjunge og røre deres Tunge,
> saa snart som Lærken gi'r Signal af Næbbets Futteral.

En ny Sommer i Danmark.

Jeg véd, at mange vilde misunde mig denne Dag ved Bøllemosen. Jeg tænker paa de Landsmænd, jeg har mødt i fjerne Lande, og som i en fortrolig Time fortalte mig om deres Hjemvé, hvordan den sommetider var saa stærk, at de maatte ty til at haane sig selv for den, rive den

brutalt ud af deres Bryst, for at den ikke skulde overmande dem og ødelægge deres Arbejde for dem.

Hvorfor rejser vi Danske ud? spurgte jeg mig selv. Udlængselen er jo ikke en Følelse, der dukker op bare i Nedgangstider. Der gaar en jevn og stadig Strøm af unge Danske hjemme fra baade i gode og daarlige Tider. Er det den gamle Vikingehigen, Danskens fra Arilds Tid medfødte Trang til at skifte Plads og erobre? Jeg véd det ikke, den indre Drivkraft kan vist ikke forklares. Naar Længselen kommer over mig selv, bryder jeg alle Baand og drager afsted — for allerede i den engelske Kanal at kæmpe med modstridende Følelser.

Naar en Mand har rejst meget og talt og skrevet derom, undgaar han ikke Henvendelser og Forespørgsler fra Unge, som gerne vil ud. Nogle af disse Unge har sat sig et bestemt Maal paa en bestemt Plet af Verdenskortet, og de spørger da, hvordan de har at forholde sig for at naa det Maal. Men de fleste Forespørgere røber en sorgløs Tro paa, at Skæbnen maa raade. De vil bare *ud!* Om de ikke nok maa faa at vide, „hvor de skal tage hen". Denne Art af Udvandrere i det Blaa vilde gaa ombord i et hvilket somhelst Skib imorgen og sejle, hvorhen det skulde være. De er fyldte af ubestemte Eventyrdrømme og venter at se dem gaa i Opfyldelse uden Kamp. Som Regel rejser de ganske uforberedte ud — og som Regel gaar de en ynkelig Tilværelse i Møde.

Det gamle Ord om, at Lykken staar den Kække bi, har vel endnu Gyldighed, men Kækhed maa ikke forveksles med Sorgløshed, og selv Kækhed alene gør det ikke, hvor det drejer sig om Udvandring. Udvandring er et saa alvorligt Forehavende, at det maa gennemtænkes meget nøje, og som Regel kan man sige: Prøv først at blive til noget i Danmark, rejs ikke ud, før alt andet har svigtet herhjemme.

Naturligvis kan der ikke for Udvandrere opstilles Forskrifter, som vil have Gyldighed for dem alle, men en Del gode Raad kan gives, som enhver ung Mand (og Kvinde) bør indprente sig, hvis han er besluttet paa at rejse ud.

Jeg tager Sigte paa Gennemsnits-Udvandreren, hvorved

jeg forstaar Manden, som rejser ud for at skabe sig en Stilling, og rejser, stolende paa sig selv, med saa godt som tomme Lommer og uden at have nogen herhjemme „i Ryggen", som kan sende ham Pengehjælp, hvis han kommer i Trang — én Reserve, der ofte kan være af det onde. Er man, nemlig, ikke sikker paa, at man *vil* staa paa egne Ben, gør man klogest i at blive hjemme.

Denne Udvandrer maa gøre sig det klart, at han vil faa en Kamp at bestaa i Starten. I det fremmede Land bliver han ikke modtaget med aabne Arme. Hvis hans Søgen herhjemme efter Beskæftigelse har været forgæves, fordi han er daarlig til sit Arbejde, saa vil der ikke blive stort at gøre for ham i det Fremmede. Han skal være dygtig paa sit Omraade, ikke Altmuligmand, helst fortrolig med en Specialitet — *det* vil give ham den første Chance. Det er en stor Misforstaaelse at tro, at Udvandring i vore Dage kan fungere som en Ventil, gennem hvilken man i Moderlandet slipper den mindre gode „Luft" ud. Det er saa langt fra Umulighederne, der skal rejse ud. Dygtige, praktiske Haandværkere, Gartnere og Landmænd, herunder ogsaa Landarbejdere, er der god Brug for næsten overalt i Verden i de tempererede Zoner. Kontorfolk og Folk, oplærte ved Handelen (Ekspedienter), kan som Regel kun komme ind i en Stilling ved Protektion eller ved et sjældent Slumpetræf, med mindre de er meget sprogkyndige, d. v. s. taler og skriver Tysk, Engelsk og Fransk. Forstmænd, Landmaalere, Ingeniører og Telegrafister har Chancer paa deres begrænsede Felter. For det fødte *Talent,* naar det er parret med en brændende Energi, staar hele Verden aaben, det Forhold vil der aldrig ske Forandring i.

For den almindelige Udvandrer er det nok at kunne det Lands Sprog, hvor han agter sig hen — i de fleste Tilfælde vil dette sige Engelsk. Kun for visse Dele af Sydamerikas Vedkommende kræves der Spansk; men iøvrigt er det Regelen, at man kan „klare sig" overalt i Verden med det engelske Sprog. Men dette Sprog skal Udvandreren til et engelsktalende Land ogsaa kunne. I modsat Fald vil han ved Ankomsten f. Eks. til De Forenede Stater i Nordamerika,

Kanada, Sydafrika, Østen og Australien ikke alene føle sig distanceret af Landets egne Folk, selv om han er en Dygtighed i sit Fag, men han vil ogsaa blive mødt med en vis Kølighed, fordi han saa tydeligt røber, at han er Fremmed. Især i Sydafrika og Australien er Fremmedkøligheden endnu længe efter Krigen ret fremtrædende. Navnlig Australierne er tilbøjelige til at skære alle Fremmede over én Kam og mistænke dem for at være „germans". Dansk er det ikke tilraadeligt at tale paa offentlige Steder dér, vort „Ja" og „Nej" opfattes forkert, lyder fjendtligt i en hjemvendt australsk Soldats Øren — og en „returned soldier" i Australien er ikke længe om at lade en knyttet Næve suse ud i Luften, naar han vejrer noget ubehageligt. Han er dejligt usammensat og umiddelbar.

Der kom fornylig en dansk Emigrant til Melbourne i den selvglade Indbildning, at danske Udvandrere var velsete overalt i Verden, det havde han hørt og læst saa meget om. Men den store Krig har desværre vendt lidt op og ned ogsaa paa Emigrationsomraadet. Nu faar vi ingen Steder mere Forskud paa Velvilje. Vi maa skynde os at vise *Resultater,* det er det eneste, de Fremmede bøjer sig for. Og dette er jo saare naturligt, eftersom Emigranten kommer for at ville bore sig ind, hvor han ikke hører hjemme.

Gennem Anbefaling fik den nævnte Emigrant, som var af Typen Fars Søn, Tilsagn om en Stilling paa et Handelskontor. Men da han stod hakkende og stammende foran Chefen, sagde denne, at det kunde vist ikke nytte noget, naar han kun kunde *saa* lidt! Fjorten Dage efter var vor Emigrant ved at sulte ihjel. De Lærepenge fik ham til at smide Frakken og tage Arbejde som Faareklipper.

Er Sprogkundskaberne i Orden, saa er den første Hindring ryddet af Vejen. Under normale Forhold indgyder man Tillid ved at tale godt Engelsk, selv om Accenten ikke kan skjules.

„Hvor længe har De været her i Landet?" lyder et af de første Spørgsmaal.

„Three weeks!" (Tre Uger) bliver Svaret maaske, idet man gør sig megen Umage med Udtalen, man maa hellere

Hvid Missionær blandt de Indfødte paa Sydhavsøen Papua. Melanesierne ombytter kun ugerne deres af Bladtrevler flettede Nationaldragter med de fantasiløse europæiske Bluser og Skørter.

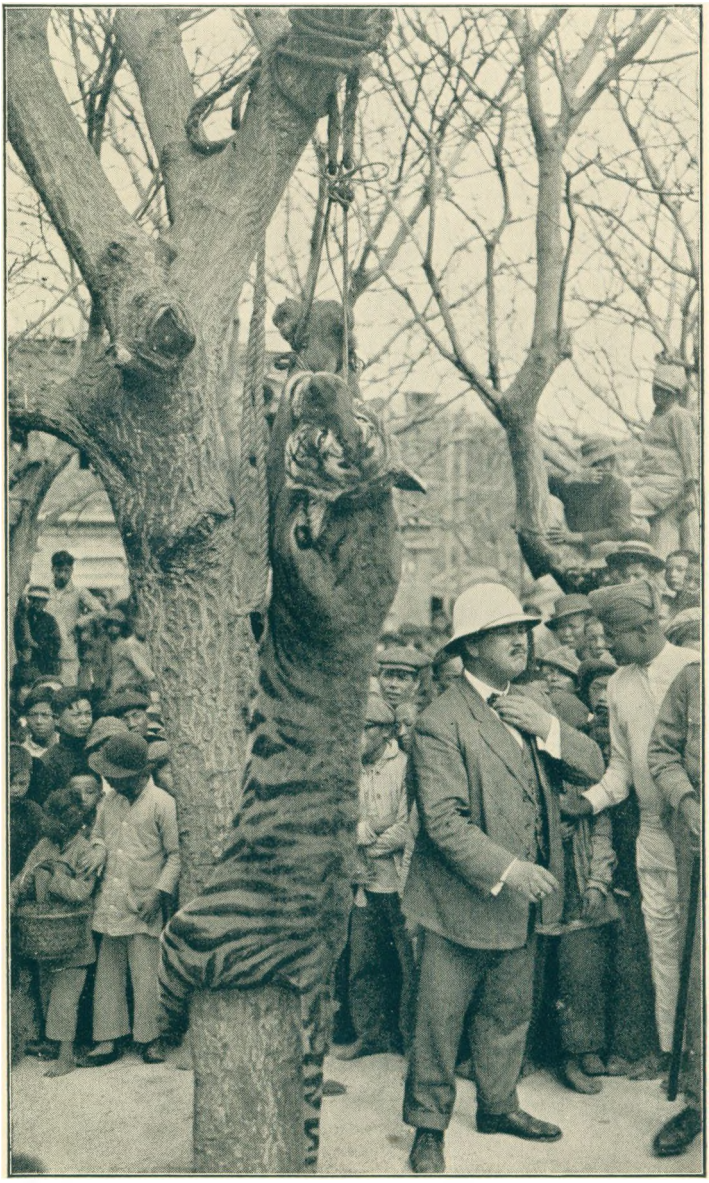

En Tiger, som havde forvildet sig ind i en Have i Byen Amoy, opnaaede at blive baade skudt og hængt. Englænderen, som fik Ram paa Dyret, er endnu synlig nervøs!

i Begyndelsen markere det rullende *r* og de lange *i*'er for stærkt end være generet. Husk ogsaa at skille Læberne godt i det brede dobbelte *w*. Tale hurtigt og afsnuppet lad det vente!

„Three weeks?" siger Manden. „Og De taler allerede saa godt Engelsk. Kom igen imorgen, saa skal jeg se, om jeg kan skaffe Dem et *job!*"

Sproget *skal* man kende. Det kan ikke understreges ofte nok, at man er ilde faren, hvis man kun kan nogle Brokker som God Dag og Farvel og Tak og Hvor meget er *det?* Det lille Kvindemenneske, som spadserer paa Langelinie med sin amerikanske Marinesoldat under Armen og besvarer hans Spørgsmaal: „Do You smoke?" (Vil Du ryge?) med et henrykt: „Syns Du værkelig!" er sikkert fuldt ud lykkelig. De To forstaar jo nok hinanden. Men en saadan Forstaaelse af Sproget er for lidt at udvandre paa. Aar vil gaa spildt derude, før man føler sig jevnbyrdig med Landets egne Mænd.

Jeg har Erfaring for, at Sprogkravet falder mange udvandrelystne Mennesker for Brystet, navnlig blandt Ungdommen paa Landet. Nogle er saa optimistiske at mene, at Sproget maa de da kunne lære paa Vejen ud. Nej, fra det Øjeblik, man bestemmer sig til at udvandre, maa man begynde at lære Engelsk. Ikke blot læse det i „Hundrede Timer", men tage Undervisning hos en Lærer, der er fortrolig med Udtalen. Har man først begyndt, vil man snart opdage, hvor interessant det er at trænge ind i et nyt Sprog. Begynd nogle Stykker paa et Hold, det virker ansporende. „Speak" Sproget indbyrdes saa snart som muligt og ret paa hinanden. Anskaf underholdende engelsk Lekture. Den første lille Historie, man har Udbytte af at læse paa det fremmede Sprog, er en Oplevelse og ærlig Anstrengelserne værd. Hav altid en Ordbog ved Haanden. Læs Engelsk hver Aften. Bliv saa fortrolig med Sproget, at Aviserne ikke er fremmede for Dig ved Ankomsten til det fremmede Land.

Den sproglige Ballast er altsaa nødvendig, ogsaa, fordi det meget hurtigt vil gaa op for Udvandreren, at han, hvor flittig han end maatte have været, har meget at lære endda

i sproglig Henseende. Hvert engelsktalende Land har *sin* særlige Sprogtone og sin „slang" (Jargon). En Englænder fra London har ikke let ved at forstaa det haarde og afsnuppede Sprog i New York og Chicago — og omvendt kan det hænde for en Amerikaner, at han maa spørge om Vej i Londons Westend to—tre Gange, før „Bobby" (Politibetjenten) forstaar ham. Ogsaa naar man rejser fra Øst til Vest i Amerika, mærker man Sprogtonen skifte Karakter. Australien har sin ganske bestemte Tone, eksempelvis Lajdi (Lady) og Bajbi (Baby) i Stedet for det bløde engelske Lædi og Bæbi.

Sproget i Amerika er fyldt med Amerikanisme og „slang", der dels skriver sig fra Optagelsen af fremmede Ord i Sproget, dels fra Omskrivninger og Forkortninger, som kan give sig meget morsomme Udtryk, men er helt uforstaaelige for den nye Mand. Amerikanerne siger selv, at det kommer af, at de har saa forfærdelig travlt. De har ikke Tid til at tale ud. „What is the matter?" bliver i deres Mund til „S'matter?" Prohibition (Forbud) snuppes af til „Bisjon". Ofte træder Hu-hu-Lyde med forskellig Betoning i Stedet for Ord. Luk Øret godt op for det amerikanske Lydsprog! Sig selv ikke for meget til at begynde med, hvis Du føler Dig usikker, *men lyt,* og indsug det fremmede Lands Tone. Og smæld saa siden Ordene frejdigt ud paa samme Maade som „de Indfødte", hav ingen Samvittighedsnag blandt Amerikanere i Retning af at bide Ord over.

Hvor ligger saa det fremmede Land — Fremtidslandet?

De efterfølgende Kapitler i denne Bog fortæller, tildels gennem Breve, om danske Udvandrere paa vidt forskellige Steder af Kloden. Fortæller om Sejre og Nederlag. De skulde derved kunne give Læserne endel værdifulde Fingerpeg. Men i faa Ord kan Spørgsmaalet om Fremtidslandet besvares med, at der er Chancer, det vil først og fremmest sige *Plads,* for Udvandrere i De Forenede Stater i Nordamerika og i Kanada, endvidere i Sydafrika og Australien. Folk, som er henviste til at arbejde legemligt — og det er jo Hovedmassen af Udvandrere — vil i de paagældende Lande finde et Klima, som ikke afviger altfor stærkt fra det, de er vante til.

Om Emigrantbrevene i denne Bog vil jeg gerne her indskyde, at de taler deres eget stærke Sprog — ofte om Slid og Slæb, om haardere Arbejde og hurtigere Tempo, end vi var vante til herhjemme. Men hvad gør det, siger Udvandreren, naar bare vi naar det Maal at sidde i eget Hus paa egen Jord. Saa vidt muligt er Brevskrivernes egen originale Stil og Sætningsbygning bibeholdt, hvad Læserne sikkert vil glæde sig over. Røsterne derude fra er ægte. Interessant er det at se, hvordan Breve fra den samme Haand skifter i Aarenes Løb ikke blot Udseende, ved Islæt af fremmede Ord, men sommetider ogsaa Karakter. Udvandrerens Breve og de Breve, han faar til Svar, danner Bindeledet mellem Moderlandet og „Danmark derude". Hvad de førstnævnte angaar, er de berigende at læse ved den Længsel, der staar at læse i dem, hvad enten vi nu skal finde den imellem Linierne, eller den springer lyslevende frem i et utaalmodigt Udbrud som: Hvorfor skriver Moster aldrig?

I de Tilfælde, hvor Emigranten er dansk gift, er det ofte Hustruen, der maa se at finde Tid til at vedligeholde Korrespondancen. Bogen indeholder flere saadanne Hustrubreve, og de er ingenlunde de mindst interessante.

Fremtidslandet og *Klimaet* kan ikke holdes ude fra hinanden. Det maa slaas fast som en Hovedregel, at Udvandreren skal tage Hensyn til Klimaet, navnlig, hvis han har til Hensigt at sætte Bo og blive i Landet. For den, som har Lyst til at drage ud paa Eventyr, spiller denne Regel ingen Rolle. For Eventyreren og Lykkeridderen er tværtimod Tropeklimaet og Tropernes brogede Liv en Tillokkelse. Men i Almindelighed *mærker* Tropelivet den Fremmede. Det er vel begrundet, naar de store Kompagnier, som sender unge Mænd ud til Kontorfilialer, Plantager og Gummiskove, helst arbejder med ugifte Folk. Danske Hustruer taaler sjælden det hede og fugtige Tropeklima. Ofte maa de allerede efter et Aars Forløb vende hjem for at faa Blodet i Orden i det danske Klima. Børnene taaler det heller ikke godt, neppe nok de Børn, som fødes derude. Malaria og andre Tropesygdomme tager haardere fat paa de Hvide end paa de Indfødte. Følgen kan altsaa blive et usundt Ægteskab og usunde Børn, i bedste Tilfælde et adskilt Ægteskab. Manden

bliver paa sin Post, saa længe han er bunden af sin Kontrakt, men Farvel maa han sige til Hustru og Børn. Blege som Aander bliver de hvide Tropehustruer. Lad mig her indskyde, at hvis de dyrkede noget mere Sport, Ridning og Tennis, og *gik* lidt mere, end de bliver baaret, saa vilde de taale Klimaet bedre. Men desværre er det en fiks Idé blandt Østens Hvide, at det ikke er fint at gaa.

Paa de to gode Ben, Vorherre har givet os.

Hustruen vender da ofte hjem i Utide, og naar Manden selv vender hjem, kan han ikke opvise større Resultater, thi Rejser og Sygdom har slugt hans Overskud. Maaske efterlader han sig en eller flere Barnegrave i Troperne. Saaledes former sig meget ofte Trope-Danskerens Skæbne.

Man kan pege paa Enkelte og sige: Se, de kom dog hjem efter en Manddoms Gerning derude, de kom hjem som ansete og rige Folk, og nu nyder de Frugterne i Danmark. Det er rigtigt. Og disse enkelte, stærke Karakterer, og stærke Konstitutioner, de vil ogsaa alle Dage staa som Eksempler paa, at Danskeren af den rigtige Støbning kan skabe sig Muligheder overalt i Verden, ikke blot i et behageligt Klima, men, om det skal være, paa Sydhavsøerne, i Indien, i Siam, midt inde i Afrika. Enkelte saadanne Typer vil man finde i denne Bog. Det er Mænd, som er i Besiddelse af Evnen til at skabe sig selv om. Det er rigtigt, at det er mere spændende at vove Spillet om Guld under Ækvator end at grave efter det i Vest-Australiens Miner. Drømmen om „de varme Lande" er koglende og dragende. Men for den danske Gennemsnits-Udvandrer duer de hede Lande ikke. Han gaar til Grunde dér.

En anden Læresætning for Udvandrere kan formes saaledes:

Lad være med at udvandre flokkevis!

I daarlige Tider finder nogle Mennesker paa at stifte Emigrantforeninger. Det kan gaa for sig paa den Maade, at Stifterne har faaet et Tilbud fra et fjernt Tropeland, et Land, som det gælder om at faa befolket og kultiveret, og *det* mener man, at Folket fra det lille Land højt imod Nord egner sig fortræffeligt til. Foreningerne mangler ikke Til-

Nanking Road, Shanghai, som danner Forbindelsen mellem City og Størsteparten af Beboelseskvartererne. Shanghai aabnede først i Aaret 1842 for den europæiske Handel og er nu en af Østasiens vigtigste Handelspladser.

Shanghai ved Havnen. Den mest iøjnefaldende Gadetrafik foregaar ved Hjælp af Rickshawser. For Enden af Havnegaden skimtes Store Nordiskes Telegrafstation.

slutning — Medlemmerne er for Størstedelen Mænd af den Slags, som bare vil ud, ligegyldigt hvorhen. Helst over Hals og Hoved. Og disse Mennesker mener, at naar de blot staar Skulder ved Skulder, som det saa smukt hedder, saa skulde det dog gaa underligt til, om de ikke bliver Storfarmere! Enighed gør vel nok stærk, her kommer Danskerne, gør Plads for os, vi skal ud og lave en dansk Koloni!

Men, ak nej, saa let gaar det ikke. De fjerne og fremmede Lande sender ikke Bud efter danske Kolonister for at gøre *os* en Tjeneste. Og naar det derfor siges med nogen national Stolthedsfølelse, at vi skal ud og bygge op et nyt Stykke Danmark i fremmed Land, saa maa der slaas lidt koldt Vand i Blodet, og det maa siges, at Danmark er for lille en Nation til, at vi kan hævde os som et selvstændigt Samfund i en stor fremmed Stat. Der er ikke det mindste i Vejen for, at vi kan isolere os som en lille „Koloni" af danske Farmere, men dette betyder jo slet ikke nogen Styrke. Tvertimod viser det sig snart at være en Svækkelse. Kolonien faar paatrykt et Fremmedstempel, som ikke er til at blive kvit. Dertil kommer, at Erfaringen viser, at der snart opstaar Uenighed om Ledelsen. Kolonien bliver en lille hyggelig Landsby, hvor man kender hinandens Fortrin og navnlig Fejl ud og ind; og dersom nøjsomme Mennesker kan pusle sig tilrette under saadanne Forhold, ja, saa maa det vel siges at være rart for dem. Men længere naar de heller ikke. Vaagner der en Dag en Fremdrift, som byder en af disse Kolonister at bryde ud over Hegnet for at finde f. Eks. en større Farm i en anden Egn, saa hævner den isolerede Tilværelse sig. Dér har de gaaet, Koloniens Medlemmer, og talt Dansk indbyrdes i mange Aar, det er kun blevet smaat bevendt med det Engelske. Kolonisten, som vaagner, føler sig derfor vildfarende, naar han kommer udenfor Hegnet, omtrent som en ikke helt flyvefærdig Fugl, som er faldet ud af Reden. Jeg har truffet dansk-amerikanske Farmere, som levede i en Slags Koloni, ikke udelukkende bestaaende af Danskere, men dog med danske Naboer og hyppig „Komsammen". Efter tyve Aars Ophold i det fremmede Land talte de et kummerligt Engelsk.

Derimod sang de de danske Sange med Hjertevarme og alle Versene udenad, saa man som Gæst følte sig dybt beskæmmet. De længtes hjem, saa Taarerne stod dem i Øjnene. Vidunderligt for os at høre .... *men disse Mennesker hørte jo altsaa slet ikke hjemme i Amerika.*

Nødig vil jeg misforstaas. Det er al Ære værd, at de danske Kolonister bevarer det danske Sprog, gid de endda kunde bevare det noget renere og ikke straks „mixede" det. Men en Udvandrer skal kunne to Sprog og skal kunne holde dem ude fra hinanden, derpaa skal man kende den rigtige Udvandrer og ikke paa et Kaudervælsk. Naar han behersker de to Sprog, saa har han Lov til at føle sig oven paa, thi saa er han paa ét Felt akkurat dobbelt saa dygtig som Landets egen Mand. En Gennemsnits-Amerikaner, f. Eks., som taler andet Sprog end Engelsk, skal man lede længe efter.

Kolonilivet indsnævrer Horisonten. For at naa det Resultat skulde det ikke være nødvendigt at udvandre. I normale Tider kan vist ogsaa praktisk talt alle i Danmark finde Beskæftigelse her, de fleste Familieforsørgere, som attraar det, ogsaa faa en Bid Jord at dyrke. Lad mig da understrege, at hvis Udvandreren drømmer om at blive Storfarmer, tjene Penge, komme til at raade over meget, saa skal han *ikke* udvandre i Flok med andre. Men ellers er Drømmen god nok, drøm den kun!

Den er stærkest, som staar alene, det Ord gælder ikke mindst Emigranten. Han maa ikke være nogen defekt Person, ingen Svækling. Det Krav maa stilles: en sund Konstitution og en stærk Karakter. Han skal vide iforvejen, at der venter ham Modstand, og han gør klogt i at skrive sig bag Øret, at Modstand er til for at overvindes. Jeg har set Tingene arte sig helt godt, naar To, som er rigtig gode Venner, udvandrer sammen, og dog bliver de kun sammen en kortere Tid. De tager de første Smæk sammen, lægger Planer sammen, tjener de første Penge sammen — og gaar fra hinanden, naar de er stærke nok til at staa paa egne Ben. Hvorfor? Jo, for hvis der nu kun laa een Chance, hvem skulde saa gribe den? Senere, efter mange Læreaars

Forløb, har jeg set dem mødes igen, og det er da hændet, at de er gaaet i Kompagni om en Forretning. To Mænds Venskab kan bære langt. Men en Skare, som rejser ud sammen, taber snart en Mand, snart en anden, der maa lades tilbage ved Vejgrøften. Hvad dette kan komme til at betyde, hvor der i Skaren er Familier med Børn, behøver ingen nærmere Forklaring.

De Tider er forbi, da en Emigrantfamilie kunde køre igennem det nye Land i sin „prairie-schooner" (Prærieskonnert, kaldet saaledes efter det store hvælvede Sejl over Vognen) og omsider slaa sig ned, hvor Landet passede. Nu er det Vovespil at rejse ud med Kone og Børn uden at have Familie eller Bekendte at tage til eller en paalidelig Mands Tilsagn om, at der venter En Tag over Hovedet og Arbejde. For Familie-Udvandring maa Regelen være, at Manden rejser iforvejen. Svarer det Nye saa ikke til Forventningerne, kan han snart komme hjem igen. For ikke længe siden sad der paa en lille Jernbanestation i Nordjylland en Landarbejders Hustru med otte Børn, det mindste Barn diende. Hun skulde „over" til Manden, som et Aar iforvejen var rejst til Kanada og nu havde skrevet: *Kom saa!* Overalt, hvor denne Kvinde kom hen, blev hun naturligvis hjulpet tilrette. Hun og hele Flokken vil være kommet glat over.

Det maa da indprentes som en gylden Regel: Rejs ud alene, efter at have indhentet paalidelige Oplysninger. Læs saa meget som muligt om det paagældende Land. Tilsendte Tryksager fra Agenter giver ikke altid de rigtige Oplysninger, man vil sommetider have vanskeligt ved at kende Landet og Bygningerne efter de Billeder og Farver, Agenterne bruger. Det bedste er selvfølgelig at kende nogen derude. Derved, at der ligefrem bliver skrevet efter En, kommer den sundeste Udvandring i Stand. Forøvrigt vil det være let at faa opgivet Adresser paa paalidelige Landsmænd, som gerne er rede med Vejledning.

Der maa helst gaa nogen Korrespondance forud, før man beslutter sig til at rejse. Rejs ikke i Huj og Hast — sov paa det! Og faa nøje Rede paa Betingelserne for Indvan-

dring til det fremmede Land. De kan ikke fremsættes her, fordi de varierer med ikke altfor lange Mellemrum, men det Hele er et Spørgsmaal om Sundhed og en beskeden Sum Penge. Helt tomhændet slipper man ingen Steder i Land, undtagen maaske paa en Stillehavs Ø. Desuden maa man være i Besiddelse af et Brev fra den Mand, hos hvem man skal have sit første Arbejde. Amerika har skærpet sine Indvandringsbetingelser noget, fordi Staterne vil værge sig imod at blive oversvømmede af et Element af svækkede Folk fra de krigshærgede Lande. Det er jo forøvrigt ogsaa i Emigrantens Interesse, at det kræves, at han er sund, og at han ejer saa mange Penge, at han ikke risikerer at sulte ihjel den første Maaned.

En Mand, som nu er stor „Contractor" (Entreprenør) i U. S. A., flere Gange Millionær, har fortalt mig, at han aldrig glemmer sin første Ankomst til New Yorks Havn. Skibsorkestret havde under Indsejlingen spillet danske Melodier, men da Skibet havde lagt til Bolværket, spillede Orkestret en Melodi, han ikke kendte. Passagerer fra første, anden og tredie Klasse var „løbet sammen" paa øverste Promenadedæk, alle de skillende Skranker fra Overfarten var brudt. Han stod ved Lønningen, optaget af at kigge ned paa Kajen, da en Pranger-Type ved Siden af brølede ham ind i Øret:

„Hat off, æh!"

Det var Amerikas Nationalsang, de spillede. Nu *var* han den! Ikke staa og maabe her. Respekt for Uncle Sam!

Ja, det er Hemmeligheden ved al Udvandring. Man skal stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor man er. Bliv ikke straks fornærmet, hvis Du mærker, at de Mennesker, Du bliver nødt til at være iblandt, staar under Dig i Intelligens og Taktfølelse og puffer lidt. Tag ikke Glacéhandsker med fra Danmark, men hold Albuerne godt parat. Smid Frakken og sig, at Du er „Specialist". Paa Henry Fords Hovedfabrik i Detroit er der 80,000 „Specialister" — saa mange Arbejdere beskæftiges der nemlig, og de passer hver sin lille Maskine ganske automatisk. Kan Du male Stakitter grønne, siger Du, at det er *Din* Specialitet. Betænker Du

Dig paa Svaret, naar en Arbejdsleder spørger Dig, gaar Turen til den næste Mand i Rækken. En Mand, som hurtigt kan finde Fejlen i en Motorvogn, som er gaaet i Staa, har i U. S. A. bedre Chancer i Starten end en Mand med Præ til Embedseksamen. Nu er det først og fremmest Næverne, som skal tale.

Skal man opholde sig i nogen Tid i en By, hvor man ingen Mennesker kender, vil man staa sig ved at tage ind paa et billigt Hotel, men indtage sine Maaltider paa de billige Restaurationer, af hvilke især Amerika *vrimler*. Lokalerne er gennemført propre og Maden god. Drikkepenge gives ikke her. Hold fra første Dag Regnskab med Dine Penge, giv ingen unødvendigt ud, f. Eks. til Automobilkørsel, men lær Sporvejslinierne og Jernbanelinierne at kende. I de store Byer er der gerne baade underjordiske Baner (subways) og Højbaner (elevated). Det er uoverkommeligt at gaa. Det vil man hurtigt faa at vide, idet Svaret, naar man spørger om Vej, lyder: Tag den og den „car" (Sporvogn). Siger man hertil, at man foretrækker at gaa paa sine Ben „for at faa Turen" — man staar maaske paa Hjørnet af 5te Avenue og 32te Gade i New York og skal til Brooklyn — saa kigger Betjenten et Nu undersøgende paa En og vender Ryggen til.

Kommer man sammen med Landsmænd, som indfører En i en Klub, hvad der navnlig er attraaet i Østen, fordi Danskeren derved ligesom føler sig hævet op „i Højde med" Englænderne, saa skal man vogte sig for at komme ind paa det Skraaplan at tage paa Kredit. Det er fristende, at man bare behøver at kradse sit Navn ned paa en Lap Papir som Kvittering for, hvad man har nydt. Mange unge Mænd falder for den Svaghed, at de gerne vil vise sig som ædle Givere. De „gamle Drenge" paa Pladsen smiler lunt og overbærende og vender Bunden i Vejret paa Glas efter Glas. Men naar Maaneden er omme, skal alle disse Checks gøres op, og saa kan det nemt vise sig, at man, i en særlig varm Maaned, har, i Stedet for soldet kan vi jo godt sige *destilleret* mere end sin Maanedsgage op. Man er en dum og letsindig Person, hvis man ikke efter en saadan Opdagelse

tager sig selv i Nakken og siger Stop. En Whisky og Soda og en Cocktail kan være af det Gode i Varmen, leve helt som „Afholdsmand" er ikke foreneligt med Tropeliv, men Overdrivelse sløver og sætter Arbejdsevnen ned. Find Grænsen! Dette er et godt Raad, som enhver ung Mand, der rejser ud, vil staa sig ved at følge.

Hold Landets Love fra den første Dag, og sigt Dit Selskab omhyggeligt. Det kan give en Smule Bryderi, hvis man siger Nej til en Invitation, men hellere dette end komme ind i en Tilværelse, hvor det gaar paa Omgang at *gi'* noget. Foreløbig har den unge Mand nok at tage Vare med at lære, saa Tiden behøver ikke ligefrem at *slaas* ihjel. Og har han først bidt sig fast paa sit nye Sted, saa er Bøger og Sport, Jagtudflugter, Sejlture paa Floden, en Tur i Bjergene eller en Dag ved Havet jo den herligste Maade at anvende sin Fritid paa. Det er en daarlig Udvandrer, som ikke gør sig Flid for at lære Landet og Befolkningen at kende.

Nogen Aldersgrænse for uddragende Emigranter vil det være umuligt at drage. Det er givet, at Udvandring er Ungdommens Sag, men man træffer dog blandt Landsmænd i Udlandet adskillige, som ikke kom afsted før i Halvtredsaarsalderen og endda havde Kone og Børneflok med. Nogle af disse aldrende Udvandrere har haft Medbør. Nyt Klima, nyt Initiativ. Derude, hvor Forholdene er større, smiler man i det mindste ikke ad en ældre Mand, som prøver at skabe sig en ny Bane. Er Tingene maaske gaaet skævt for ham hjemme, saa ligger der en Stimulans alene i dette at kunne dykke ned i Vrimlen, en Ukendt, en Navnløs, og begynde paa en Frisk!

De purunge Udvandrere, som ikke har dybe Rødder her i Landet, kan tabes for Danmark, men hos Udvandrere i den modne Alder vil der altid leve en Længsel som en Svien i Hjertet. Jeg har mødt Udvandrere, som slet ikke havde nogen Grund til at se tilbage paa deres Ungdomsliv i Danmark med Glæde — der var tvertimod noget, de gerne vilde slette ud af Erindringen. Men jo ældre de blev i det fremmede Land, desto stærkere længtes de efter at gensé den Egn, hvor de var født. Maaske selve *Huset* stod endnu.

Hvor deres Mor havde gaaet og tullet. Godt i saa Fald for dem, hvis de havde en Hustru, der forstod deres Længsel og delte den, thi det var ensbetydende med at sætte alle Kræfter ind paa at faa dem opfyldt. Havde de giftet sig med en Fremmed, saa blev der paa de gamle Dage ført to Tanke-Tilværelser i Hjemmet.

Den danske Gennemsnits-Udvandrer skal gifte sig med en dansk Kvinde. Det hænder, at han finder hende „derude", men oftere er det Tilfældet, at der i hans daglige Tanker lever en Kvinde paa Hjemegnen — hende rejser han hjem og gifter sig med, efter at nogle Breve har ført til den forønskede Vished. Naar Emigranten kan holde sit andet Indtog i det nye Land med en dansk Hustru ved sin Side, saa er han paa den rigtige Vej. Selv om Emigranten har naaet det eftertragtede Guld og de grønne Skove, ja, selv om det kan fortælles om ham i lokale Blade derhjemme, at han er blevet „Millionær", et magisk Ord i en dansk Landsby, saa vil alt dette være Biting imod dette, at han er Mand og Fader i et dansk Hjem. At han ejer et lille Stykke Danmark, hvortil han kan trække sig tilbage efter Arbejdet, skubbe Støvlerne af og nyde Hvilen, lægge Forretningerne helt bort .... og høre sine smaa Børn tale Dansk.

Det er Udvandrerens lykkeligste Timer. Han nyder denne Lykke stærkt, fordi han véd, at han ikke kan fastholde den. Børnene skal jo vokse op og blive gode Borgere i det nye Land, saaledes som han selv er blevet det. Den Side af Sagen maa Udvandreren ikke glemme, at hans Børn engang i nogle Retninger vil blive fremmede for ham. Hvis han gaar hjem igen „for godt", som de siger derude, d. v. s. for at blive derhjemme, vil han, om ikke just miste sine Børn, saa dog lægge mange Mile Land og Hav imellem dem og Forældrene. Derfor nyder Udvandreren Lykketimerne med sine Børn. Skolesproget er det nye Lands Sprog, men Hjemmesproget er dansk. *Hjertets* Sprog mellem den udvandrede Moder og hendes smaa Børn maa blive dansk. Det kan ikke undgaas, at de brækker paa Sproget, begge Parter. Men naar Moderen skal fortælle Børnene om de værdifuldeste Ting, saa maa hun benytte det Sprog,

hendes egen Moder brugte, ellers gaar der meget tabt imellem Moder og Barn. Hu-hu-Lydene slaar ikke til. I Barnekammeret forstaas den halvkvædede Vise ikke.

I et saadant Hjem vil Tanken om Tilbagekomsten til Danmark holde sig levende.

Hvorfor rejste vi saa ud?

Jeg har hørt amerikanske Kvinder, gifte med danske Emigranter, sige, naar de vendte tilbage fra et Besøg i Danmark, at de kunde ikke forstaa, at nogen dansk Mand udvandrede fra saadan et dejligt Land! Nej, det forstod de naturligvis ikke, thi disse Kvinder saa jo kun Danmark med Ferieøjne, i Sommer og Sol, med dækkede Borde i gæstfri Hjem. Hvad der var gaaet forud, saa de ikke.

Hvorfor vi rejser ud? Mon ikke Tanken dybest inde er den: Jeg vil arbejde for engang at kunne opleve den Glæde at vende hjem og pege paa alt det, jeg vandt derude?

Ud og *hjem* — har vi større Maal hernede end at fuldende Kredsløbet i Harmoni?

Pakrummet paa en australsk Frugtfarm i Nærheden af Sydney. Inspektøren, som ses tilvenstre, var i de unge Aar en flittig »Strøggænger« i København.

Hundredaarige Fyrretræer i Kanadas Skovdistrikter fældes og parteres ved Hjælp af Motorsav, som betjenes af een Mand.

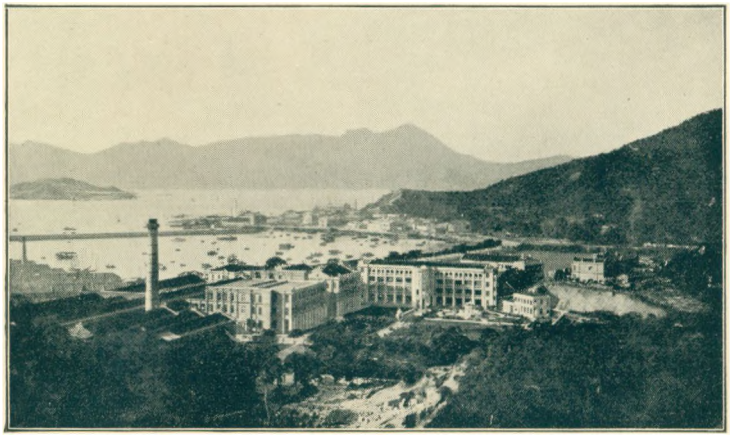

Udsigt over Bugten og Havnen ved Hongkong med mange Skibe paa Rheden.

Ved Middagstid paa en Kvægfarm i Sydaustralien. Vogterdrengen har søgt Skygge under det store Eucalyptustræ.

ER AUSTRALIEN ET LAND FOR UDVANDRERE?

Spørgsmaalet, om Australien er et Land for Udvandrere, maa besvares med et ubetinget Ja. Fra det Øjeblik, da den engelske Opdagelsesrejsende *James Cook* i Aaret 1769 satte Foden paa Australiens Grund, har denne Verdensdel været Udvandrernes Land, et Land, hvor den oprindelige Befolkning maatte vige. Der hænger paa et af Galerierne i Melbourne et stort Maleri, som foreviger Begivenheden. Cook og hans Mænd stiger i Land paa Kysten, og man ser de Indfødte kaste sig til Jorden, medens nogle flygter bange. Men Opdageren gør dem ved Tegn forstaaeligt, at de ikke behøver at frygte noget ondt. Billedet virker symbolsk, saavist som Australiens Kolonisation ikke skæmmes af særlig blodige Minder. Derimod fik Cooks Rejser i Det stille Hav en tragisk Afslutning, idet de Indfødte paa Hawaii dræbte ham i Aaret 1779, efterat han i Mellemtiden flere Gange havde besøgt Australien. Andre kække Forskere fulgte i hans Spor og indskrev deres Navne i den nye Verdensdels Historie — Forbjerge og Sunde, Søer og Floder bærer disse Navne. I Aaret 1787 blev Landet lovformeligt taget i Besiddelse af England, og heri er siden ingen Forandring sket. England er Moderlandet. Set med Nutidsøjne vil man finde, at Moderen gav sit Barn en haard Opdragelse, idet Australien blev gjort til Forbryderkoloni, men praktisk var dette Skridt, thi der er ingen Tvivl om, at frivillig Udvandring til det fjerne og ukendte Øland vilde ikke straks have ført til større Resultater.

Lige op til Aaret 1868 benyttede England Australien som Deportationssted for Forbrydere. Det primitive Folk

i et slumrende Land blev Vidne til Landingen af en Mængde gudsforgaaende Kroppe, det er sikkert; men lige saa sikkert er det, at England forstod at holde disse urolige Elementer i Ave. *Ved Arbejde.* Fra denne Periode stammer Australiens fortræffelige Veje. Byer og Forter og Havne blev grundlagt. Opdyrkningen af Landet blev paabegyndt. Fangerne gjorde Gavn paa tvende Maader: De lærte at arbejde, hvad der kom dem selv til Gavn senere, og de hjalp til at bygge et nyt Samfund op. Et udmærket britisk Princip, som man vil finde anvendt overalt i Verden, hvor England ejer Kolonier. Og er det ikke ogsaa Vanvid at lade Fangen visne i sin Celle, naar der ligger en Vej og venter paa at blive bygget derude under den blaa Himmel?

Da disse Fanger Tid efter anden blev frie Mænd og fik egen Jord at stikke Spaden i, blev de ingenlunde de daarligste Nybyggere. Deres Besiddelse var dyrekøbt, derfor forstod de at værne den.

Side om Side med denne særlige Indvandring har Australien til Stadighed været Genstand for Invasion af en jævn Strøm af driftige Folk og eventyrlystne Folk, efterhaanden som det rygtedes, at den australske Jord gemte store Rigdomme. Hvilke? Sølv er fundet! hed det. Saa kom Meldingerne om Kul, Kobber, Jærn, Tin. Tilsidst Raabet om Guld! Det sidste Budskab virkede elektricerende. Da de betydelige Guldfund blev gjort i Vestaustralien omkring Midten af det forrige Aarhundrede, drog en Mængde Emigranter til Australien, selv om Tilstrømningen ikke kunde staa Maal med den, der var en Følge af de nordamerikanske Guldfund. Dette skyldtes den længere Afstand til Australien, thi Guldfundene her var imponerende, og Udvindingen har til Tider oversteget Guldudvindingen i De forenede Stater. Det var Guldet, som skabte Byen Perth, Hovedstaden i Vestaustralien, foruden en Række mindre Byer i denne indtil Guldfundene ganske upaaagtede Del af Landet.

Af Ædelstene gemmer den australske Jord Opalen, der er mærkelig kendt ved den Overtro (om Ulykke for Bæreren og Bærerens Slægt), som knytter sig til den farveflammende Sten.

Hvad Sølvfundene i Australien angaar, findes en af Verdens største Sølvminer, Brooken Hill, i Sydaustralien.

Da de hvide Mænd kom til Australien, maatte de Indfødte vige, hvad der, som allerede nævnt, gik for sig uden blodige Kampe. De oprindelige Beboere, Australnegrene, trak sig efterhaanden ind i Landet, og det er nu en Sjældenhed at se dem i Byerne. De australske *aborigines* er et døende Folk. Hvor mange der endnu er tilbage, vides ikke. Det mørke Australien er ikke just noget Land, som egner sig til Folketælling. Betegnende for, hvor lidt kendt det indre af Landet er, er det, at nogle Forskere mener at kunne sætte Tallet paa Australnegere til 50,000, medens andre er af den Opfattelse, at der kun kan være en halv Snes Tusinde Indfødte tilbage. Troligt er det dog, at de store, af hvid Fod ubetraadte, Urskove i det nordlige Australien gemmer mange Indfødte.

Australnegeren er et Solbarn, der haandterer sit Kastevaaben, Boomerangen, med stor Færdighed og klatrer i Træerne saa flinkt som nogen Abe. Men Arbejde dur han ikke til, og han kan ikke siges at være de Hvide til nogen større Nytte paa Plantagerne.

Iøvrigt er Australien stort set kun befolket i Periferien, og heraf er det igen Kyststrækningen fra Brisbane paa Østkysten Syd paa over Byerne Sydney, Melbourne og Adelajde, henholdsvis Hovedstæderne i Queensland, Ny-Sydwales, Victoria og Sydaustralien, som er stærkest befolket. I disse fire Byer alene bor langt over Halvdelen af Australiens samlede Befolkning. De to største Byer er Sydney og Melbourne, der hver for sig har omtrent 1 Million Indbyggere (i Aaret 1923). Generalguvernørens Sæde er i Melbourne, som indtil fornylig har været regnet for Hovedstaden i Forbundsstaten (The Commonwealth of Australia), men det stadige Kapløb mellem Sydney og Melbourne har i vore Dage skudt den smukke Jalousiens Blomst, at en lille uskyldig By, der „ingen Ting har gjort", Dalgety hedder den, og den er beliggende nøjagtig midtvejs imellem de to Rivaler, er bleven udset til at være Australiens fremtidige Hovedstad. I Aaret 1900 havde Dalgety kun et Par Hundrede Indbyggere, men under Prinsen af

Wales' Besøg i Australien fornylig blev Grundstenen lagt, af Prinsen, til en ny Parlamentsbygning i den lille By, saa dens Fremtid er sikret.

I Øjeblikket regnes Australiens Indbyggerantal til ca. 7 Millioner Mennesker, hvoraf de 90 Procent er Briter, Resten Evropæere af omtrent alle Nationer. Tyskerne var før Verdenskrigen meget stærkt indarbejdede, men Krigens Gang medførte, at de australske Regeringer i store Masser deporterede Tyskerne. Kinesere og navnlig Japanere har forsøgt at vinde Indpas, men holdes, om ikke ude, saa dog stærkt nede, ved Hjælp af en særlig Indvandringsafgift for Folk af de gule Racer. De australske Arbejdere, som i de senere Aar har dannet Regeringsparti i de fleste australske Stater, holder med Vilje de Gule nede af Frygt for den Konkurrence, en Masseindkaldelse af billig Arbejdskraft vilde paaføre Landets egne Arbejdere. Jack London kaldte denne Frygt „Australien-for-de-Hvide-Sygdommen".

Naar Sydhavsøernes Digter kaldte denne Politik en Sygdom, tænkte han vel paa de umaadelige Landstrækninger, som henligger uopdyrkede. Paa Landet med de 7 Millioner Indbyggere, hvor der kunde skabes Plads til 10 Gange saa mange.

Betingelserne for at leve i Australien er paa Grund af Landets Udstrækning meget forskellige. I de indre, golde Ørkenegne kan ingen Mennesker bo, og hele Nordaustralien, eller omtrent to Femtedele af Landet, ligger i den hede Zone, hvor det er udelukket, at hvide Mænd kan taale haardt Arbejde. Men dette betyder ikke, at dygtige Mænd ikke skulde kunne skabe sig en Fremtid dér paa samme Maade som i det hede Indien og paa de indiske Øer. Nordaustraliens Tropeland er dækket af frodige Urskove, i hvilke Papegøjer og Aligatorer og vilde Hunde henlever et sorgløst Liv — de Skove venter paa at blive ryddede, for at velordnede Banan- og Sukker- og Gummi- og Kaffeplantager kan vokse op i deres Sted.

Hele Sydøst- og Sydaustralien samt Ølandene Tasmania og New Zealand er den længste Tid af Aaret velsig-

net med et Klima, som passer for det evropæiske Blod, ogsaa for Skandinaver. Gennemsnits-Temperaturen er her 20° C. I den køligste Tid (Juli) er Temperaturen i Staten Victoria 10° C., hvad der svarer til Kaliforniens Klima. Inde i Landet regnes Gennemsnits-Temperaturen til 35° C.

I haarde Tørketider kan Varmen og Tørken inde fra fornemmes ganske tydeligt i Victoria, og hede Vindpust, med stegende varmt Sand i Følge, kan „række Tunge" helt ud til Kysten og bortsvide al Vegetation i Løbet af nogle Timer, men normalt er Klimaet i det sydlige Australien noget af det mildeste, en Nordbo kan komme ud for — han føler det som en Nydelse at leve dér. Han længes tilbage til det, naar han har oplevet det en Gang. Han tænker paa at blive gammel dèr. Nogle af de ældste danske Udvandrere har Forfatteren af denne Bog fundet i Sydaustralien.

Fra Nord til Syd vokser og dyrkes alle Slags Sydfrugter samt Vin i Australien, desuden Sukker, Majs, Hvede (heraf imponerende Eksport) og Havre. Det egentlige Landbrug staar endnu paa et ret uudviklet Stade, hvilket skal forstaas saaledes, at mange australske Storfarmere raader over mere Land, end de kan overkomme at dyrke. Kvæg og Faar gaar ude Nat og Dag Aaret rundt, græssende paa de milevide Sletter, som frembyder et overordentligt malerisk Skue, afvekslende som de ligger med Lunde af pragtfulde, storkronede Eucalyptustræer. Naar Sydaustralien er grøn efter Regnfald, er det et af de skønneste Lande, man kan se for sine Øjne. Til Gengæld kan Tørken komme over Landet som en Svøbe. I et af de Udvandrerbreve, som er indflettede i Kapitlet Australien, taler Brevskriveren om Hundreder og atter Hundreder af Faar, som styrter døde om af Tørst. Det er, hvad denne Mands Synsvidde spænder over. Hvis han havde kendt de større Forhold, kunde han have skrevet Millioner. Der findes, som ofte beskrevet, Farme i Australien med Faarebestande paa ca. 100,000 Stykker. Af saadanne Kvæg- og Faarefarme findes nogle Stykker paa Sjællands Størrelse, og at være ridende Hyrde dér tør vel betegnes som et Liv Ansigt

til Ansigt med Naturen. Fra Farme af denne Art er der i de senere Aar foregaaet en stor Eksport af Kød, tildels i tørret og frossen Tilstand.

I det sydlige Australien naar Farmarealerne ikke den Størrelse som i det nordlige, de kommer i vore Dage sjælden op over 5—6000 acres Land; derimod er det ikke ualmindeligt, at en velhavende Mand har mange Farme. Dansk-Australieren P. N. Holdenson, Melbourne, der rejste ud som en fattig ung Mand, ejer op imod en Snes Kvægfarme og Mejerier i Staten Victoria, og han eksporterer Smør ud over store Dele af den østlige Halvkugle.

En dansk Gennemsnitsudvandrer, som nu kommer til Australien uden Penge og uden Kendskab til Sproget, vil være henvist til at gaa ud paa Landet og arbejde. Han behøver ikke at søge længe — der er altid Arbejde at faa paa Landet i Australien, og det staar til ham selv, om han vil beholde Pladsen, indtil der viser sig noget bedre. Det Hele er et Spørgsmaal, om man har Lyst til at bestille noget. Har han *lært* noget Landvæsen i Danmark, ikke bare spredt Møg, da kan han skabe sig en Fremtid; men er han en Mand, der ikke duede til noget hjemme, saa løber han Fare for at blive en af Australiens mange Omvandrere, der vel kan bjerge Livet, men maa gaa med sin Byldt paa Nakken fra Sted til Sted, sove under aaben Himmel og fægte sig til et Maaltid Mad.

Efter Krigen har The Commonwealth of Australia ofret enorme Summer paa at købe Land og indrette Farmbrug til de hjemvendte Soldater, som det gjaldt om hurtigst muligt at faa bort fra det sløvende Liv i Byerne, faa dem gjort til Mennesker igen ovenpaa Helvedet i Skyttegravene. Man var klar over, at Filmsteatrene, som er elendige i Australien, var ikke den rette Medicin, heller ikke Whiskyen, som flød paa Barerne. Man havde i Arbejder-Regeringerne Frisind nok til ikke at raabe paa *Forbud* — nej, i det arbejdsomme Liv paa Landet, dèr laa Redningen. De havde jo begyndt at tage imod Almisser paa Gaderne, enkelte af disse Verdenskrigere, de *maatte* bringes ind i et regelbundet Liv. Saa indrettede Regeringen de nævnte

Farmbrug, som gennemsnitlig var paa 35 acres og beregnede for Frugtavl, et pænt lille Hus rejstes paa Grunden, Frugttræer blev plantede, og „Farmeren" kunde flytte ind uden Udbetaling, og der blev givet ham en lang Aarrække til at betale Staten de udlagte Penge tilbage. Hvis hans Høst slog fejl, maatte han gerne skyde over med Betaling af Afdrag og Renter. Det er en Selvfølge, at han ikke blev overladt til sin egen Ubehjælpsomhed — i Midten af en Koloni af saadanne Farme fik en Konsulent sin Bolig, og en Central for Aflevering af Produkterne skulde ligeledes lægges paa Stedet. Mange Tusinde Frugtfarme blomstrede op paa denne Maade, og selv om det maa antages, at mange mislykkedes, saa er Australien dog sikkert her inde paa den rigtige Vej. Moderlandets Soldater, som var vendt tilbage til England, fik af Australien de samme gode Vilkaar tilbudt som de australske Krigere, og saaledes er det gaaet til, at mange af disse to blodsbeslægtede Folk, som kæmpede ved hinandens Side paa Evropas Slagmarker, nu mødtes igen under Australiens Sol. Dog ikke i større Udstrækning, end at det neppe kan kendes paa Landkortet. Der vil for lange Tider være Brug for nye Farmere i Australien.

De Tider er omme, da Jord kunde købes i Australien for 1 shilling pr. acre, thi det har ikke kunnet undgaas, at Jordspekulationen har antaget store Dimensioner. Men endnu kan der købes Jord for rimelige Penge ikke saa langt fra „Civilisationen", og ved Jordkøb gælder det naturligvis, at den er bedst faren, som har Forstand paa Jord. Klog var den jydske Bondekarl, som for nogen Tid siden kom til Ny Sydwales og købte et Stykke Jord, som han kunde magte alene; han havde indstillet sig paa ogsaa i den nye Verdensdel at efterleve det jydske Mundheld, at „jen skal ikke skræw' længer end jens Bowse kan naa!" Han fik naaet virkelig at *dyrke* hele sin Jord, han kendte til at opsamle Regnvandet, saa han kunde give sine tørstige Marker at drikke, naar Tørtiden kom, og han kendte Gødningens Værdi, hvorfor han tog sine Kreaturer paa Stald om Natten.

Noget af det billigste Land i Australien er det, som er bevokset med Skov. Skovrydning paa gammeldags Manèr er et Slid og tager lang Tid, men med en nem lille Motorsav, der køres paa to Hjul og kan betjenes af een Mand, er mange Kvadratmile Skov i den senere Tid bleven ryddet i Australien. Saven kan indstilles saaledes, at den baade kan fælde Træerne og bagefter save Stammerne i Stykker. Det var, i det mindste indtil fornylig, en dansk Mand i Melbourne, som havde Patentet for denne Sav. Og medens man ved tidligere Skovrydning afventede, at Stubbene skulde raadne bort, bærer man sig nu ad paa den Maade, at man borer Hul ned i Stubben og sprøjter en stærk ætsende Vædske deri, som opæder Træet i Løbet af kort Tid. Iaar en Skov — næste Aar en Hvedemark.

Rydningsarbejdet i Skoven frembyder mange Glæder for den, som har Sans for Livet i Naturen, og i Parentes bemærket er denne Sans en god Ballast for Nybyggeren. Her akkompagnerer Latterfuglen Savens Syngen, og Kænguruen kommer i nysgerrige Flokke for at se, hvad her skal gaa for sig. Kaninerne vimser travlt omkring. Australiens „Landeplage" har man kaldt dem — men ikke mere, nu fanges de let i Fælder, og Læs paa Læs gaar ind til de store Byer, hvor de sælges for 2 shillings pr. Stk. Og den vilde Tallegallahøne kan Skovrydningsmanden neppe undgaa at møde, den lægger sine Æg i en Dynge, indtil en hel Skæppe, og skraber Jord og Løv over Dyngen, hvorefter Hønen er fri for det kedelige Udrugningsarbejde. Dette besørges gennem Gæringsvarmen i Dyngen, og en Dag ser Nybyggeren en saadan Tue pludselig blive levende, det er Kyllingerne, der bryder igennem Æggeskallen, og eftersom Moderen har forladt sin Yngel, har Naturen indrettet det saa viseligt, at Kyllingerne ikke kommer til Verden, før de er fjerede og saa vingestærke, at de kan flyve op paa Grenene i det nærmeste Træ.

Dingoen, den australske „Hund", er heller ingen kedelig Fyr at møde. Det er en kendt Tro, at Dingoen oprindelig skulde have været en almindelig Hund, der havde søgt Tilflugt i Skovene, og derved efterhaanden er blevet vild, men nyere Forskning mener at have konstateret, at

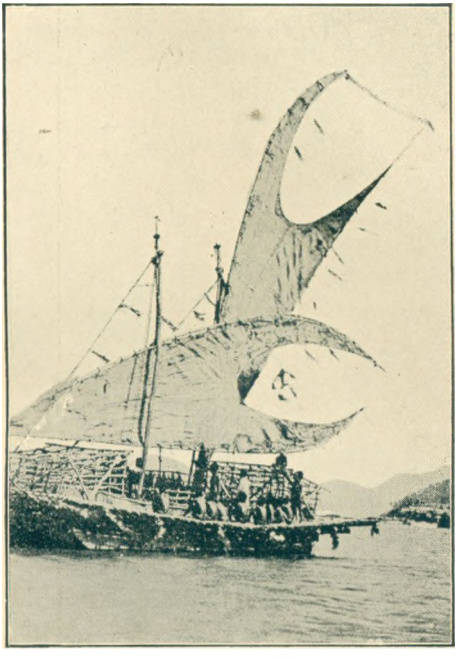

Kanakerne har deres egen Sejlføring, naar de stævner fra Ø til Ø i Sydhavet.

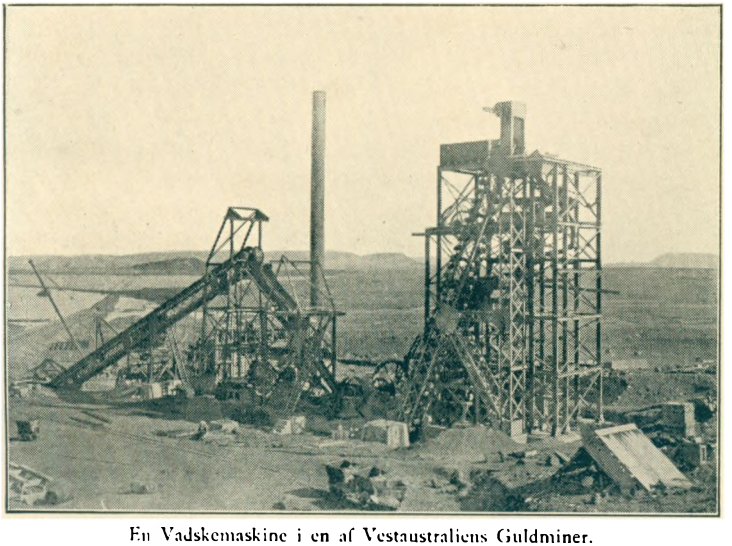

En Vadskemaskine i en af Vestaustraliens Guldminer.

James Cook, som i Aaret 1769 opdagede Australien. Fotografi af Mosaikvindu, udført af danske Kunsthaandværkere i Sydney til en offentlig Bygning i samme By.

I Midten den dansk-australske Forfatter, Kaptajn Jens Lyng, fotograferet paa Ny Guinea, hvor han forrettede Tjeneste under Verdenskrigen. L. har i mange Aar været ministeriel Embedsmand i Melbourne.

Dingoen er den ægte, vilde Hund, som engang i Tertiærtiden, da Indien var landfast med Australlandet, er trukket fra Nord ned til Australiens Skove. Af Ydre minder Dingoen om den indiske Ulv, som denne har den en mørkegraa Pels, men Størrelsen er lidt mindre. Den *kan* tæmmes, men er helst fri, hvad efterfølgende Brudstykke af et Emigrantbrev fra en Dansker i Queensland vidner om. Han skriver:

„For et Par Maaneder siden anskaffede jeg mig en Hund, men den viste sig at være en utaknemmelig Rad. Et Par Drenge havde en Dag fundet 3 Dingohvalpe i et hult Træ ude i Skoven, og de bragte dem med hjem og forærede mig den ene. Jeg begyndte straks at civilisere ham, han var først meget bange, men jeg bragte ham rigelig Oksesteg og Beuf hver Dag og lavede en Hule til ham under Verandaen. Da han havde været her i to Uger, lod jeg ham gaa løs, og han opførte sig ogsaa meget ordentlig; men en skønne Dag gik Naturen over Optugtelsen, og han deserterede tilbage ud i Skoven. Men han er klog nok til at benytte sig af sit Kendskab til Plantagen. Jeg sad en Aften og røg min Pibe paa Verandaen. Lige nedenfor Verandaen gik der en Flok af Købmandens Ænder. Med Et kom min Dingo springende ud fra sin gamle Hule, snappede en af Ænderne og løb lige saa stærkt han kunde ud i Skoven. Han kommer hver Aften herind, og naar han kan se sit Snit, tager han en god fed Høne eller en And. Han er nu erklæret fredløs, og Købmanden har udlovet en Flaske Whisky til den, der bringer ham ind, død eller levende. Der har nu flere Gange været Jagt paa ham, men han er ikke saa nem at fange. Det lykkes ham altid at liste sig ind under Huset, uden at nogen ser ham, og naar han springer ud og tager sin And, er han hurtigt langt borte, inden nogen har faaet fat paa et Gevær ..."

Paa en Rundrejse i Australien har jeg truffet danske Udvandrere paa vidt forskellige sociale Trin — fra Faareklippere til Millionærer. Landet er saa stort og har saa rige Muligheder, at det med Rette kan siges, at her er hver Mand sin egen Lykkes Smed. Jeg har liggende en Sta-

„MED GUDS HJÆLP OG LIDT HAANDKRAFT!"

London, Juni 1914.

Kære Moder!

Her har været en Del Festligheder for den danske Konge — vi havde en Indbydelse fra Pastor Brostrøm til Ankomstfesten paa Banegaarden, men Peggy kunde ikke være borte fra Forretningen den Dag, og jeg havde heller ikke Raad til at tage fri.

Det er nu afgjort, at vi rejser til Australien, der er ingen Udvej her. Peggy bliver tyndere og tyndere, hun vejer kun 82 Pund, og Doktoren har sagt, at faar hun ikke en 2—3 Maaneders Ferie i god frisk Landluft, saa lever hun ikke næste Vinter igennem. Jeg har været ude at tale med Pastor Brostrøm derom, fortalte ham alt, og han mente ogsaa, at jeg kunde ikke gøre en bedre Ting. Jeg har indsendt Penge for Billetterne, og vi skal rejse den 11. Juni med Dampskibet „Bernina".

— — —

London, Juni 1914.

Kære Moder!

— — —

Torsdag Morgen rejser vi fra London til Tilbury, hvor Skibet ligger, 11,100 Tons. Den første Plads, som anløbes, er Cape Town i Sydafrika, derfra vil vi afsende Breve til Eder alle, men I kan ikke sende til os, da de ikke vil kunne komme i Tide. Næste Sted bliver Adelaide i Sydaustralien og dernæst Melbourne, hvor vi skal af.

Imorgen, Onsdag, er min sidste Dag hos J., Gudskelov. I Søndags var vi i dansk Kirke og til Alters — der vil nok gaa nogen Tid, før vi kommer i dansk Kirke igen.

Peggys Moder ankommer til England et Par Dage efter vor Afrejse.

At jeg faar Arbejde, saa snart jeg ankommer til Australien, kan Du være ganske forvisset om, og saasnart de har set, hvor meget jeg kan, (i Regelen efter 2—3 Dages Forløb) bliver Lønnen fastsat for det første Halvaar — det er fra 25—35 Shillings om Ugen samt Kost og Logi garanteret af den engelske Regering.

Vi har solgt alt, hvad vi ikke kunde pakke i vore Kufferter, og vi har købt rigeligt eller rettere saa meget som vi kunde af Klæder og Fodtøj, hvilket er dyrt i Australien. Jeg vil skrive lidt til de andre ogsaa og gerne have det alt i een Konvolut, saa jeg maa slutte, kære Moder, med de kærligste Hilsener fra os begge to.

Peggy og Alfred.

(Vær forvisset om, at vi skal ses igen, for jeg ved det.)

S. S. „Bernina", 26. 6. 1914.

Kære Bedstemoder!

Først og fremmest vor hjerteligste Tak for Pengene, de var en god Hjælp for os til at købe forskellige Ting, som vi vidste vilde blive dyrere i Australien.

Vi har haft en herlig Tur saa langt. Ved Los Palmas skulde man betale $4^1/_2$ Shil. for at blive taget i Land pr. Motorbaad, men vi forblev paa Skibet og nød Udsigten, og der kom ca. 100 smaa Baade ud til Skibet med Frugt og fine Kniplinger og forskellige smaa Guld- og Sølvgenstande — alle disse Baades Besætninger kom ombord, og Du kan tro, Bedstemor, der var et broget Forretningsliv. Vi købte noget Frugt, især Appelsiner, og Du kan stole paa, de var gode, vi fik 30 for 1 Shil., store og saftige, og Ferskener paa Størrelse med Æbler, 25 for 1 Shil., ja, jeg ønskede, Du havde været dèr, for dem behøvede man ikke Tænder for at spise.

Jeg vilde ønske, vi var i Melbourne i Morgen, Tiden falder mig lang uden at have noget at gøre, dog nu har jeg begyndt at hjælpe Opvarterne lidt med at dække Bord, men det er jo ikke Arbejde. Naa, jeg er nok ikke den eneste,

der finder Tiden lang, Peggy vilde vist ogsaa være glad, om vi var færdig med denne Sejlen i Morgen.

Det har været varmere de sidste Dage, men koldt om Natten, det er den australske Vinter, vi føler lidt af. Vi er nu paa samme Breddegrad som Australien. Naar vi kommer til Australien, er det Foraar dèr, og ved Juletid, naar det er hundekoldt i Danmark, saa svedes der Tran i Australien, og Høsten staar for Døren, men alt det kan vi bedre fortælle om, naar vi har set det selv, nu vèd vi jo kun, hvad andre fortæller os. Her er flere Passagerer, der har været hjemme i England paa Besøg, men alle siger de, at de vil hellere være i Australien end England. Her er ogsaa en svensk Familie. For 5 Aar siden rejste Manden derud, og nu har han været hjemme for at hente Hustru og Børn, ogsaa han siger, at han vilde ikke være i Sverige for Guld. Hvordan har Moster Anna det — jeg haaber, hun er rask igen, hun skulde bare have været her — den friske Søluft og det varme Klima vilde nok gøre hende godt. Hils dem alle og ønsk godt Helbred og vær selv kærligst hilset fra Eders taknemlige

Peggy og Alfred.

En Dagsrejse fra Cape Town, 30. 6. 1914.

Kære Moder!

— — —

Jeg vilde ikke være ked af, om vi var i Melbourne imorgen — jeg er led og ked af dette Driverliv. Jeg staar op om Morgenen ca. Kl. $6^1/_2$, har først et koldt Bord og derefter en god Rendetur rundt paa Skibet, og Kl. 8 er der Frokost, Kl. 1 Middag og Kl. $5^1/_2$ The og Kl. $8^1/_2$ Skibskiks og Ost, og Kl. 10 maa alle Damerne være af Dækket og Kl. 11 alle Herrer. Igaar Aftes var her Koncert med Præmieuddeling til alle Vinderne i de forskellige Slags Sport, der har været, og nu efter Cape Town begyndes der igen. Men Peggy og jeg holder mest af vort eget Selskab ...

(Her kommer i Brevet nogle indskudte Blyantnotater, skrevne med Damehaand, og deri atter indflettede Protester med Brevskriverens Haand:

Alfred er ikke artig sometime!

Peggy heller ikke. Peggy er færdig med sine Breve og har ikke andet at gøre end drille mig.

Det ikke rigtig, Moder godt forstaa.)

— — —

Vi siger begge saa mange Tak for Dit Løfte om at ville betale min Gæld hos T., men jeg haaber at kunne betale den selv, om ikke straks saa senere, for vi vilde jo gerne have begyndt for os selv, saa snart vi kan. Jeg havde tænkt at faa fat i 2—3 Tdr. Land og derpaa bygge vort eget Hus og samtidig arbejde for en anden Mand, indtil jeg havde Raad til at købe saa meget Jord, at vi kunde leve deraf, og Jord er billig i Australien, og Regeringen giver 31 Aar til Afbetaling, og kan jeg ikke tjene nok den første Sommer, saa vil jeg næste Sæson gaa Nord paa op til Sukkermarkerne, dèr betales store Penge, fordi det er saa varmt, og faa kan arbejde dèr ...

— — —

. . . Victoria, 1914.

Kære Moder!

Ja, saa er vi i Arbejde, Gudskelov, vi er ude paa Landet i Ordets fulde Mening, vi er 150 engelske Mile fra Melbourne og 7 engelske Mile fra Stationen, der bestaar af to Træhuse, et for Passagerer og et for Gods, saa er der en Købmandsforretning og tre andre Huse, og det er hele Stationsbyen. Her er lidt langt mellem Naboer, for hver Mand har ca. 3000—5000 Tdr. Land — ham her har 3000 og gror kun Hvede og holder kun Heste og Faar. Her er 700 Faar samt 17 store Arbejdsheste og vel 10—12 unge Heste samt Køre- og Rideheste til Hvermands Brug, men de fleste Mænd paa disse Farme har ellers selv en Hest og en Gig. Saa er her ca. 100 Høns, 4 Hunde og 3 Børn (Piger, 6 Md., 2 og 3 Aar). Det er den samlede Besætning.

Lige for Tiden er her Tørke, og faar vi ikke Regn inden 8 Dage, saa er her ikke mere Arbejde, men det gør ikke noget, der er rigeligt andre Steder hvor de har haft Regn, eller hvor de leder Floderne ind over Markerne. Jeg vil se at faa Plads paa en stor Frugt-Plantation — her be-

stiller vi ikke stort andet end at pløje og harve for Tiden, ja, Du skulde bare se mig med en 5 furet Plov og 8 store Bryggerheste for eller en Harve med 6 Heste for. Til at begynde med var det lidt vanskeligt at faa Ploven og Hestene til at gaa lige ud, men nu gaar det helt fint, men Jorden er bleven saa tør og haard, at vi kan daarligt pløje. Her har ikke været saadan en Tørke siden 1902, men her kan jo ogsaa komme Regn endnu.

Peggy hjælper i Husholdningen, og Du kan stole paa, at hun har noget at gøre, nærmest lidt for meget — men vi vilde ogsaa have det forandret lidt ifald vi skulde blive her. Hun begynder om Morgen Kl. 6 og er færdig om Aften Kl. $7^1/_2$ eller 8 og har ca. 1 Time om Eftermiddagen til at gøre sig selv istand, før hun skal lave The for os alle.

Jeg har ikke skrevet før, for Breve kunde ikke afgaa paa Grund af Krigen. Tyskerne har godt af at faa en ordentlig Dragt Prygl.

Hils dem alle, jeg vill skrive igen saasnart jeg ved hvorhen vi gaar el. om vi forbliver her. Men nu vil jeg i Seng, i Morgen begynder vi Kl. $5^1/_2$, derfor Godnat, kære Mor, hils dem alle og vær selv kærligst hilset fra os begge

Peggy og Alfred.

NB. Lønnen er 35 Shil. samt Kost og Logi for os begge pr. Uge.

. . . Victoria, 1915.

Kære Moder!

Peggy er iaften ved at skrive til England, og medens hun gør det skulde jeg skrive til Dig. Hun har ellers haft travlt med at sy hver Aften, hun havde en Pakke fra England med noget Tøj i, men det var kun en liden Part af hvad hun skulde bruge. Vi ved ikke endnu om vi kan forblive i denne Plads, naar Peggy faar et Barn at se efter tillige. Konsulen har ikke været her nu for 4 Uger og kommer hellet ikke før om 14 Dage, han er for Tiden i et Hospital og er bleven opereret for Blindtarmsbetændelse. Jeg har vist fortalt Dig, at han havde een Søn skudt og en saaret i

Krigen. Naar Konsulen kommer vil jeg fortælle ham, hvorledes det forholder sig og jeg faar saa nok at vide om han vil beholde os eller ikke. Peggy er rask og livlig og hendes Helbred er meget bedre siden vi kom til Australien, hun er meget tungere end hun var i England — hun vejer 10 el. 12 Pund mere og det er et Par Maaneder siden hun var vejet.

Hvorledes har Marie det — kan hun ikke skrive lidt? Hvor er Holger?

For nogle Dage siden fandt jeg et halvdødt Faar i en af Markerne — jeg tog det hjem og gav det Vand og rigeligt med Føde og nu iforgaars fik det et Lam. Men det er endnu saa daarligt, at det kan ikke give Mælk til Lammet, saa jeg maa fodre det lille Kræ flere Gange om Dagen. Peggy har det inde i Køkkenet i en Kurv og det ser allerede helt godt ud. Faaret var et, der var blevet forladt af Faaredriverne paa Vejen og det er det ikke alene om, naar et Faar ikke kan gaa længere, ja saa lader man det bare ligge og dø, hvor det saa falder sidst. Somme Tider tager de Skindene med dem, men det er lige saa ofte de lader dem ligge. Især i et Aar som dette er der Hundreder og atter Hundreder af Faar, som dør af Sult. ,

Her er alle ved at blive Soldat; der tales om at her vil blive tvungen Tjeneste inden længe, hvis de ikke kan faa nok Frivillige ...

Naa, jeg maa slutte, jeg haaber alle er raske, hils alle gamle Bekendte og vær selv kærligst hilset fra os begge

Peggy og Alfred.

Jeg vilde være morderlig glad om Du vilde sende mig noget Knoldsellerifrø og noget Frø af Dænhfældts Fynske Bortfælder — de store røde Roer for Køer.

Kære Moder! . . . Victoria, 7. 2. 1915.

— — —

Jeg har ikke hørt fra Holger men vil se at faa ham over her — herfra er bedre Lejlighed til at faa Hyre til

Evropa — kan hænde jeg selv kommer den Vej inden længe, for det er et grimme Aar for Australia, her har ikke været en saadan Tørke i mange Aar, derfor Ting er dyre og mange Steder har de ikke Raad til at holde Folk, og hvor vi er nu, er det for haardt for Peggy, og hun kan heller ikke blive ved meget længere, for Du vèd jo nok at Ulykstilfælde kan ske, om man er aldrig saa forsigtig, saa om jeg ikke kan faa en god Plads, hvor jeg kan tjene lidt mere end nok for os begge, saa har jeg i Sinde at gaa ind som Soldat i den australske Hær, der kan jeg faa saa meget, at Peggy kan leve nogenlunde, og skulde jeg forsvinde? ja, saa faar hun 30 Shil. pr. Uge for Livstid saa længe hun ikke gifter sig igen. Men jeg vil gøre hvad jeg kan til at faa en god Plads, dog der er ikke megen Chance nu. Men Du maa aldeles ikke bekymre Dig, Mor — jeg skal nok klare Ærterne, hvor der er en Vilje, der er en Vej.

Kan Marie ikke skrive lidt engelsk til Peggy? Hvorledes har Bedste det og Moster Cik? Vi hører sjælden fra dem.

Kommer jeg til Frankrig saa skal jeg nok se at komme og se Dig, før jeg bliver sendt tilbage til Australia, og kommer jeg afsted saa kan det hænde, at Peggy vil komme til Danmark og bo — men jeg skal nok lade Dig vide saa snart det er afgjort. Men nu maa jeg slutte, jeg maa skrive et andet Par Breve før jeg skal i Seng og jeg skal tidlig op imorgen, for vi skal køre Havre til den nærmeste Station og dertil er 12 Mile — jeg maa op med Solen — saa derfor maa jeg sige Godnat — jeg vil skrive igen med næste Post. Kærlig Hilsen til alle og kærligst Hilsen til Dig selv fra os begge to —

Peggy og Alfred.

Peggy er ved at skrive til Moster Cik og er morderlig hemmelig.

Efterskrift paa Brevet til Moderen:

Kare Moder, hard luck, Alfred must never go to the war, do what you can for him so as not to go.

I dont know, how it would go if he wents. Best love Moder.

Peggy.*)

Kære-Moder! . . . Victoria, 16. 5. 1915.

— — —

Saa snart Du faar dette Brev vil Du saa ikke nok afsende mig lidt Sellerifrø „Erfurther Dværg" om Du kan faa det, men du maa helst afsende det i registeret Brev, og afsende samtidig et Kort, for det er jeg sikker paa at faa og saa kan jeg forhøre om Brevet; Knoldsellerier kan man nemlig ikke faa herude, derfor har jeg i Sinde at bringe dem ind. Faar jeg den lille Farm her tæt ved, saa faar jeg god Lejlighed til at prøve alt, ja det kunde jeg ogsaa godt faa Lov til her hos Konsulen, men saa faar jeg jo ikke Udbyttet af Resultatet. Naar Foraaret kommer vil jeg prøve hvorlet Runkelroer vil gro herude, dem kender de nemlig heller ikke herude eller Roer i det hele taget ser man sjældent, Køerne er jo ude hele Aaret, gaar løse i store Græsmarker, halvbegroede med store stedsegrønne Træer, Eucalyptus og Peppermintetræer, saa har man i Regelen een eller to Marker med Havre og en anden med Majs, ifald der bliver forlidt Græs for Køer og Heste. Derfor naar der kommer et Tørkeaar over Australia, saa føler Landmændene det saa meget, fordi de har intet Kløverhø eller Roer eller andet Foder i Behold, og naar Græsset i Vintertiden bliver kort og tyndt, ja saa malker Køerne ikke saa godt og de har intet til at bringe Mælken frem. Bønderne her er for letsindige og ligeglade, har de ikke Foder nok til alle Køerne, ja saa sælger de bare de halve af dem, hellere end gaa til den Ulejlighed og Udgift at pløje og saa et Par Marker med et eller andet. Her kan jeg gøre som jeg vil, naar jeg foreslaar noget til Konsulen, saa siger han altid „allright, gør som Du vil, Du ved best?" Jeg skulde aldrig have tænkt paa at tage fat paa noget andet, havde Peggy

*) Kære Moder, det er en Ulykke, Alfred maa aldrig gaa i Krig, gør hvad Du kan, saa han ikke gaar. Jeg véd ikke, hvorledes det skal gaa, hvis han rejser.

Kærlig Hilsen til Moder fra Peggy.

ikke ventet noget, men som det er kan hun jo ikke blive her meget længere, og Konsulen maa jo have nogen her, der kan koge og holde Huset i Orden, naar han kommer her om Søndagen. Nu har han ikke været her for 3 Uger, men han ved jo ogsaa nok, at vi kan klare det hele ...

— —

. . . Victoria, 14. November 1915.

Kære Moder!

Det falder lidt vanskeligt, paa den 14. November med Blomster i fuldt Flor og alle Træer lysegrønne, at skrive Julebreve; men det maa gøres, derfor modtag først og fremmest mine bedste Ønsker for en glædelig og fredfyldt Julefest, og jeg haaber at Du maa have dem alle hjemme den Aften og vær forvisset om, at baade Peggy og jeg vil være ved Eder i Tankerne. Vi begge haaber og arbejder for at vi engang igen maa alle samles til Julefest. Vi modtog ved sidste Post Dit Kort, hvorpaa Du skrev, at 50 Kr. var afsendt til Peggy og at senere der vilde blive sendt det samme til mig. Moder, vi var begge glade og inderlig taknemlige derfor, men jeg vilde hellere at Du havde beholdt det hele end at tænke, at Du maaske havde manglet noget til at gøre Din Juleaften saa hyggelig som muligt. For selv om vi ikke har meget tilovers saa har vi dog nok, og jeg kan altid faa rigeligt af Arbejde, faa har bedre Anbefalinger.

Da Peggy maatte holde op med at holde Hus paa Konsulens Farm for at gaa ind til Hospitalet i Melbourne, kom jeg ogsaa hertil for at faa Arbejde og blive saa nær ved hende som muligt. Jeg fik Arbejde i et stort Gartneri og fik til at begynde med 42 Shilling om Ugen (8 Timer pr. Dag), men efter 3 Ugers Forløb fik jeg 48 Shil. pr. Uge, og nu har jeg Løfte om at faa Pladsen som Formand næste Foraar el. Vinter, hvis jeg vil blive der i Sommer — det er fra nu og til Maj eller Juni — men jeg havde Brev fra Konsulen, der gerne vil have mig som Bestyrer paa Farmen igen, og da baade Peggy og jeg hellere vil være paa Landet end i Byen, saa har jeg i Sinde at modtage hans Tilbud, saa om een Uge eller to flytter vi ud paa Landet igen. — En anden

Grund hvorfor jeg vil hellere være der end i et Gartneri, er fordi jeg ved, at Konsulen har i Sinde at sælge den Farm jeg skal tage over, tilligemed 4 andre, han har dèr, den ene ved Siden af den anden, og muligvis kunde jeg faa den, jeg er Bestyrer paa, for rimelig Pris paa aarlig Afbetaling, saa snart jeg har Penge nok til at købe et Par Heste og Køer, men Du behøver ikke at bekymre Dig, jeg har ikke i Sinde at gøre noget uden Eftertanke. Denne Farm er kun 7 danske Mile fra Byen, og Jorden er god for Grøntsager, saa jeg kunde let køre ind med et Læs eller to om Ugen.

— — —

Peggy er nu meget bedre og er næsten helt sig selv igen, dog det var haardt for hende først at miste den lille Baby, hun havde glædet sig saa meget til, og nogle faa Uger (3) efter faa at vide, at hendes Moder havde været død siden den 15. July.

Hvorledes har Marie det, ifald hun ikke er bedre saa maa Du hellere sende hende herud — her skal det gode Klima snart kurere hende — Du skulde bare have set Peggy efter at vi havde været her for 6 Maaneder.

Hvor er Holger? Jeg vil skrive lidt til ham, naar jeg er færdig med Dit Brev.

Det gjorde os saa ondt at høre, at Moster Cik er saa syg. Det første Peggy sagde, da hun hørte det, var at hun ønskede Moster var herude, saa at hun kunde passe hende. Peggy taler ofte om, hvor rart det vilde være om vi engang med Tiden kunde sende Mor el. Moster Cik el. dem begge to en Billet, saa de kunde komme og besøge os, naar vi faar vor egen Farm, ja vi haaber at Fremtiden vil bringe mange gode Ting, og det kommer nok altsammen med Guds Hjælp og lidt Haandkraft, men Haandkraft det maa der til. Men nu maa jeg nok hellere slutte, ellers bliver Brevet for tungt. Hils alle gode Venner og ønsk dem en glædelig Jul og modtag selv de bedste og inderligste Juleønsker fra os begge to.

Peggy og Alfred.

. . . Victoria. Juni 1916.

Kære Moder!

— — —

Vi er endnu hos Konsulen, men hvor længe vi bliver det ved vi ikke, for Konsulen har arvet en stor Farm paa 4000 Tdr. Land med 280 Stude og Køer samt 5000 Faar, det er 120 engelske Mile herfra nordpaa, og han vilde gerne have os til at rejse derop saa snart han kan faa denne Farm solgt, og derfor har han nedsat Prisen en stor Del. Men oppe paa den anden Farm skulde jeg ikke være Bestyrer som her, for han har en Bestyrer der, men Peggy er bange der er for varmt deroppe, og for en anden Ting: jeg har ikke megen Kendskab til Faar. Endnu har han ikke sagt, hvad Løn han vilde give mig der, men vil han ikke give mig saa meget som jeg kan tjene andetsteds, saa vil jeg ikke gaa derop, for det er ikke let og rart Arbejde, jeg ser efter, nej haardeste Arbejde og den bedste Løn, jeg er ligeglad hvad Arbejde jeg faar fat paa, naar der bare kan tjenes Penge, for jeg har nu sat mig i Hovedet at jeg vil have lidt for mig selv inden længe, for naar Krigen først er forbi, saa bliver Ejendomme dyre herude. Og Peggy synes ogsaa hun snart har arbejdet længe nok for andre.

— — —

Glem ikke at sende mig et Par Kataloger af Landbrugsmaskiner (illustrerede), hvori der er Billede og Pris af de smaa Tærskemaskiner, som Smaabønderne bruger i Danmark ved Hjælp af en Hesteomgang.

. . . Victoria, Maj, 1917.

Kære Moder!

Mange Tak for Dit Brev, men vi ventede længe nok for det — det var skrevet den 2. Februar, og vi fik det først den 14. Maj. Vi har aldrig faaet noget at vide om, hvad Bedste efterlod sig — kun Marie skrev, at der var 200 Kr. til hver af os, og jeg skrev og bad om at faa det sendt herud, da jeg havde i Sinde at købe et lident Sted for osselv, da vi havde i Sinde at begynde et Hønseri el. Fjerkræfarm — dermed tjenes her gode Penge. Peggy vilde se efter det hele til at begynde med, medens jeg tog Arbejde

paa en større Farm. Det er let nok at leje en Plads (Hus og Land), men Hønsegaarde og Hønsehuse maa man efterlade, naar man faar en Uges Opsigelse, og det er ingen Spøg, for de koster Penge at bygge.

Næste Gang Du skriver vil jeg bede Dig om at skrive mit nye Navn uden paa Konvoluten, jeg har nemlig faaet engelske Papirer og dermed Ret til at føre Navnet .... Det gamle Navn var for vanskeligt for en Englænder at udtale.

Nu er vel Foraaret begyndt derhjemme i Danmark, for her er Vinteren lige ved at begynde, dog faar vi ingen Sne og kun lidt Frost. Jeg vilde gerne have skrevet et langt Brev, men jeg har nogle Fotografier at indlægge og maa ikke gør Brevet for tungt.

— — —

NB. Jeg vilde gerne have nogle brugte Frimærker.

. . . Victoria, August 1917.

Kære Moder!

Mange Tak for Dit Brev, det glædede mig at høre at Du havde faaet Tid og Raad til at tage en liden Hvile, som Gud véd Du har ærligt fortjent. Jeg ofte ønsker at Du var her, dette Liv her vilde rigtig passe Dig. Jeg haaber Du har faaet alle de Billeder vi sendte Dig. Køerne som Du seer os malke paa et af Billederne er ikke vore egne, nej dem lejede jeg tillige med Farmen, ligeledes 7 Heste, men Hønsene og Ænderne som Du seer paa et andet Billede tillige med Peggy, dem har Peggy selv bragt op fra Æg og Kyllinger, og de har betalt sig temmelig godt. — For dette Aar har vi købt en liden Rugemaskine, den er ikke saa megen Ulejlighed som alle de Rugehøns vi først havde.

Jeg havde Brev fra Frits i Amerika, han tænkte paa at komme hertil og spurgte om Forholdene her, han vilde købe Land, men han vilde en-Tur til Danmark først og saa komme efter Krigen, men jeg skrev og fortalte ham, at efter Krigen vilde Land blive meget dyrt, da alle Soldaterne vilde komme hjem og faa store Penge udbetalt og mange vilde købe Farme. Lige for Tiden er Land ikke for dyrt, men

Køer derimod er i temmelig god pris, for Landmændene tjener deres Penge lige for Tiden paa Smør og Mælk — derfor vilde jeg være morderlig glad om Moster og Onkel vilde sende mig de omtalte Penge herud, for jeg vilde gerne købe 2 el. 3 Køer, ifald jeg skulde finde nogle der kunde faas lidt billigt, det hænder sommetider naar en eller anden ung Farmer sælger Farm og hele Besætningen for at gaa som Frivillig. Endnu har vi ikke faaet tvungen Krigstjeneste og faar det vist heller ikke, dog ingen ved hvor længe denne Krig vil vare.

Men naar I sender de Penge maa I registere dem saa i Fald at Skibet, hvormed de kommer, skulde blive sunket, Pengene vilde ikke blive tabte.

Well — vi har det godt, er begge raske og har morderlig travlt. Haaber I er alle raske i Danmark og sender kærlige Hilsener ....

. . . Victoria, Februar 1918.

Kære Moder!

Mange mange Tak for Dit kære Brev og mange Tak for Moster Ciks og Moster Annas og for Pengene som Julegaver fra Eder alle. Pengene fra den gode kære Bedste puttede vi i Banken, hvor vi havde lidt mere, og nu søger vi at spare saa meget som muligt saa at vi snart kan købe vor egen lille Farm — vi ofte bygger Luftcasteller om hvad vi har i Sinde at gøre saa snart vi faar lidt Penge sparet sammen. Pengene der kom som Julegaver brugte vi til at købe forskellige Ting, der var nødvendige, eller vilde gøre Gavn i een eller anden god Vej. Jeg købte noget Fjerkræ, 2 unge Høns, 1 Hane af en ny Slags, som kaldes Rhode Island, det er en amerikansk Race, store rødbrune Høns, der er gode for Slagtning og tillige er gode Æglæggere. Naar nu Foraaret kommer, eller rettere sidst paa Vinteren, begynder vi saa at spare alle Æg for Rugeæg, enten putter jeg dem i min Rugemaskine eller ogsaa køber jeg sitte Høns, om Rugemaskinen er fuld. Jeg købte ogsaa 4 smaa Kyllinger af samme Race, dem betalte jeg 8 Shil. for, men de 2 unge Høns og Hanen kostede mig 42 Shilling og dem

Dagen før Udvandrer-Damperen skal sejle — hele Verden ligger aaben!

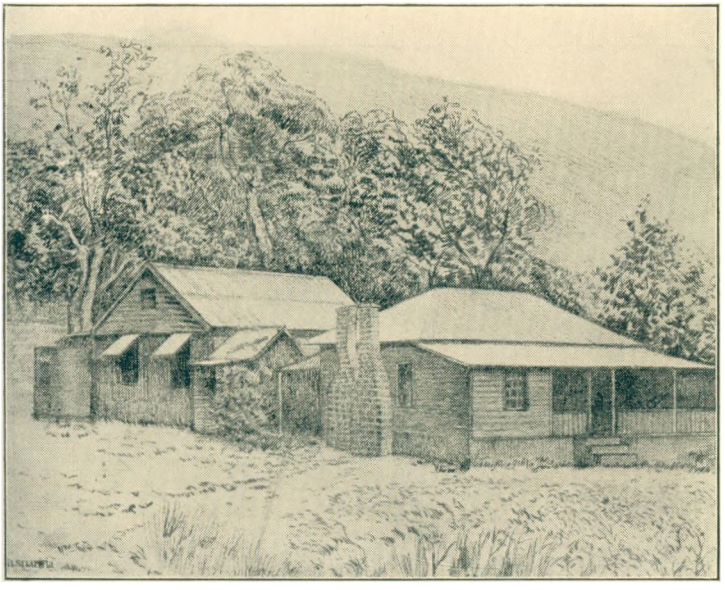

Typisk australsk Farm i en Egn, hvor der er langt imellem Skorstenene. Denne Farm ejes af sønderjydske Emigranter i tredie Generation.

Faa Aar efter Ankomsten til Australien: Endnu tager man til Takke med at bo tilleje.

Efter 9 Aars Kamp er man ovenpaa og Ejer af eget Hus og egen Virksomhed.

fik jeg meget billigt. Men naar jeg nu begynder at faa Kyllingerne, saa kan jeg ogsaa let faa 2 Shil. pr. Stk. for saa mange som jeg kan skaffe.

Peggy købte 7 unge Høns, men de var hvide Italienere, ligeledes gode Racehøns, de kostede hende 28 Shilling, men deres Æg er kun for Husbrug, de er ikke gode nok for Hønseavlen.

Her er en Høne kun god nok for 2 el. 3 Aar — det første Aar lægger en Høne de fleste Æg, det er fra hun er 6 Maaneder til hun er 18 Md., og det kaldes det første Aar, det næste Aar bruger man hendes Æg for Rugemaskinen, for Kyllingerne fra en 2aarig Høne er de bedste, og ingen vilde købe Kyllinger efter unge Høns, for de bliver aldrig saa store og lægger aldrig saa mange Æg som de andre. Naar saa en Høne er over den anden Læggeseason saa fedes hun og slagtes — for bliver hun for gammel saa kan hun ikke fedes. Jeg ofte ønsker Du var her og kunde se nogle af de store Hønserier, her er mange Hundrede af dem, og alle gaar ind for Racehøns, blandede Høns er her ingen Brug for, de lægger aldrig saa mange Æg som Racehøns.

Men Høns var ikke den eneste Ting Peggy købte. Hun havde 32 Shil. igen og for dem købte hun nye Lagener. Peggy har det godt og ser bedre ud nu siden vi har holdt op med at rejse fra Sted til Sted, om muligt har jeg i Sinde at blive i denne Plads, til vi kan købe vor egen lille Farm, jeg har en god Plads her og er vel betalt, faa bedre, vi har et pænt lident Hus (røde Sten), det tilhører den Mand jeg arbejder for, jeg faar 60 Shilling pr. Uge og fik 50 Shil. i Julegave, tillige faar jeg fri Mælk og Grøntsager.

Til Paaske har vi i Sinde at blive fotograferede, og for Din Fødselsdag kære Moder skal Du have et pænt Billede af os begge — et Billede saa godt som kan faas for Penge. Lige for Tiden har Peggy travlt med at lave Syltetøj, Du skulde bare se hendes Æblechelee — Du har aldrig lavet bedre — hun har 11 Pund af det, ialt har hun 30 Pund af Syltetøj. I næste Brev til Moster Cik vil jeg fortælle hvorledes hele Huset ser ud. Men nu maa jeg slutte med

mange kærlige Hilsener til Eder alle og vær selv kærligst hilset fra os begge to

Peggy og Alfred.

. . . Victoria, 1918.

Kære Moder!

— — —

I forrige Uge kørte Peggy og jeg ned til et Hospital for Børnefødsler, det er ca. 4 eng. Mil herfra, og der skal Peggy saa komme senere og have den lille, det koster 3 £ 3 Shilling*) for Doktoren og 30 Shilling pr. Uge, her faar man ikke Børn for ingen thing; bliver det nu en Søn saa vil jeg sende et Telegram, men bliver det en Tøs, saa sender jeg bare et Brevkort, den Melding kan altid komme tidsnok.

Jeg fortalte Konsulen om Stillingen, da han var her, og han fortalte mig saa til Gengæld, at hans Søn og Svigerdatter og Søn ($1^1/_2$ Aar) vilde komme og bo her for en Tid. Han føjede til, at han havde tænkt paa at give Peggy 5 Shilling extra om Ugen, men hun sagde hverken Ja eller Nej til det. Men om Aftenen da vi talte om Tingen var vi ganske enige om, at den gaar ikke, nej men Peggy mente at hun vilde prøve for en Uge eller 14 Dage før hun sagde noget. — Denne Søn, som er gift, har boet ovre paa Fiji Øerne, været Bestyrer for en Bananplantation. Der var varmt og derfor er hele Familien i Hvidt, og det mener *Vadsk,* der bliver et andet Soveværelse og en anden Spisestue at gøre ren, og for at gøre det faar hun 5 Shilling. I Byen faaes der 15—20 Shil. for den Slags Arbejde, paa Landet betales i Regelen $12^1/_2$—15 Shil., men nu mener Konsulen at fordi Stillingen er som den er saa kan han gøre som han vil, men det er lige Løgn. Ja, se Sagen er den, at nu er jeg lidt bedre kendt med Tingene, men det er Konsulen ikke rigtig klar over — jeg er en dansk Landmands Søn, har gode Anbefalinger og er stor og stærk, saa det skal være en smaa Sag for mig at faa en god Plads, og en anden Ting er at der er meget faa gode Landarbejdere i Australien lige for Tiden paa Grund af Krigen.

Men det er ogsaa meget muligt at Konsulen forandrer

*) 1 £ (Pund Sterling) dengang ca. 20 Kroner, 1 Shilling 1 Kron

hans Beslutning angaaende Sønnen, for Konsulen saa vist gerne at jeg bliver, i alt fald fortalte han mig i Fredags at Stedet her har aldrig set bedre ud i de 27 Aar han har haft det, end det gør nu. Vi vil begge være kede af at skulle rejse herfra, men det kan jo heller ikke gaa at overbyrde lille Peggy med Arbejde især ikke nu. Doctoren paa Hospitalet mente at det blev i den første Uge i Oktober.

Du skrev at jeg skrev saa lidt om min Hustru, men hvad skal jeg sige, smaa Fødder og stor Mave, Du kender vel nok Stillingen, og naar jeg saa hver Gang skriver, at hun er rask og i godt Humør — ja, hvad kan jeg saa gøre mere?? Peggy har da ogsaa skrevet et Par Breve til Dig med Forklaring paa et og andet, og eftersom der er endnu 2 Maaneder til Tidens Fylde, ja, saa kan jeg ikke sige med Bestemthed, om det bliver Tvillinger eller Trillinger — forhaabentlig bliver det nok ikke værre end sidstnævnte.

Naa, Spøg tilside — sig til Tot at herude betaler man 2 £ til 4 £ pr. Uge samt Kost og Logi for en dygtig Maskinist og Chauffeur. Kærlig Hilsen til alle og vær selv kærligst hilset fra os begge to —

Peggy og Alfred.

. . . Victoria, 1919.

Kære Moder!

— — —

Jeg vilde gerne have sendt et Billede for Julen af det Hus, vi boede i, men der blev ikke Raad til det. Det Hus, vi lejede, blev solgt og vi maatte flytte igen og det er næsten umuligt at faa et Hus tilleje, der er saa mange Mennesker der kommer hertil fra England og alle maa have Huse og lige saa hurtigt som de er byggede er de solgte men nu har vi langt om længe faaet et Hus men det er kun lejet for 12 Maaneder, og vi betaler 27 Kr. pr. Uge men kunde ikke faa det lovet for længere end 12 Md. Jeg vilde gerne have en forpactning igen eller rettere leje en Farm med fuld Besætning, men kan ikke gaa langt fra By og Doktor paa Grund af Peggy hendes Mave har for en lang Tid været meget daarlig og jeg sagde hun skulde gaa til en Doktor, men hun blev ved at sige at det vilde snart

blive bedre naar vi fik lidt varmere Vejr, men langt om længe gik hun til en Doktor tæt herved, en gammel engelsk Doktor som tillige er Huslæge der hvor jeg arbejder som Gartner og han sagde at hun havde Maveforgiftning paa Grund af daarlige Tænder, dog ca. 4 Uger før havde hun haft de sidste af hendes egne Tænder taget ud og ventede nu paa at faa andre før Julen. Doktoren sendte hende til Apothekeren for Medicin 2 forskellige slags 5 Shilling pr. Stk. det vil knap vare en Uge og hun skal blive ved dermed for en Tid tillige maa hun gaa til Doktoren een Gang om Ugen og det er $7^1/_2$ Shilling hver Gang ($10^1/_2$ om han kommer til os) tillige skal vi betale $6^1/_2$ Pund Sterling for hendes Overtænder vi betalte $4^1/_2$ Pund Sterling for hendes Undertænder, men det var i 1917. Ja, det er dyrt at være syg i Australia, men maaske kan Du nu forstaa, hvorfor vi ikke har haft Raad til at sende et Billede endnu. Men kære Moder tro nu ikke at jeg beklager mig selv eller ønsker Hjælp for det gør jeg ikke, for vi er begge lykkelige og godt tilfreds og jeg har godt Helbred og gode Kræfter og kan altid faa rigeligt af Arbejde og tjene gode Penge og det er mig som burde Hjælpe Dig og det kunde jeg ogsaa let om Du havde været her.

— — Sig til Otto fra mig at om han har i Sinde senere at rejse saa maa han først og fremmest lære Engelsk, for de engelske Kolonier er de bedste i Verden for en ung Mand som har i Sinde at blive til noget og det er bedre at se og lære fremmede Lande at kende medens han er ung, for han er meget længere en gammel Mand end han er ung. Men nu maa jeg slutte for det er Sengetid. Saa hils dem alle og ønsk dem en glædelig Jul og vær selv kærligst Hilset fra os begge to —

Peggy og Alfred.

. . . Victoria, 10. Marts 1920.

Kære Moder!

Langt om længe har jeg da faaet fat paa en Pen og vil give Dig de sidste Nyheder. I har vel alle faaet vore Breve og Korter med Anmeldelse om vor Søns Ankomst og Du kan tro det er en Søn og om han bliver ved med at gro som

han nu gør, saa bliver han nok større end hans Fader — for de sidste 14 Dage har han taget 1 pund paa pr. Uge.

Men jeg maa vel hellere fortælle Dig alt hvad vi har oplevet siden han blev født. Jeg havde jo fortalt Dig før, at Peggy vilde kort før Fødselen gaa til et privat Hospital og der var hun for 14 Dage. 75 Shilling pr. Uge og 100 Shilling for Doctoren, det var Regningen derfra. Well, medens hun var der købte jeg et nyt Hus som en Julegave for hende — mit højeste Ønske var en Søn og hun havde altid ønsket sig et nyt Hus, som vi kunde kalde vort eget, og da jeg her saa en lejlighed til at faa et nyt Hus (det var ikke helt færdigt da jeg første Gang saa det, men var da jeg købte det) paa rigtig gode Vilkaar, ja saa synes jeg det vilde være en god Julegave for Peggy. Prisen var 625 pound Sterling og jeg har 8 Aar til at betale det, men før den Tid er ovre vil vi muligvis sælge og faa mere for det end vi betalte, for Ejendomme gaar op i Pris hver Maaned.

Well, den 23. December, medens Peggy var i Hospitalet, flyttede jeg ind, det var 6 engelske Mile og jeg havde 2 store Flyttevogne — vi kom hertil Kl. 3 om Eftermiddagen og den Aften og hele Natten sled jeg som jeg aldrig før havde gjort og da Solen stod op den næste Dag var alt i Plads. Alle Billederne var hængt op, Tæpperne lagte, Møblerne i Plads, kort sagt alt var i order, som havde Peggy og jeg boet der for de sidste 6 Maaneder og alt var rent og pænt og Kl. $6^1/_2$ lavede jeg min egen Frokost og Kl. $7^1/_2$ var jeg i Arbejde som sædvanligt — og Kl. 4 om Eftermiddagen gik jeg hend og lejede en Automobil og hentede min Hustru og Søn hjem fra Hospitalet og vi holdt Juleaften sammen med stegte Kyllinger og Rødvin, men Peggy blev i Sengen for en Uge efterat hun kom hjem, og jeg betalte 20 Shilling samt Kost og Logi til en Pige der hjalp hende pr. Uge, det forlanger en Tjenestepige her, og de er faa som kan koge en god Middag.

Peggy havde mere Mælk end Sønnen kunde tage da hun kom hjem, men da hun havde været hjemme for 3 Uger fik hun pludselig Diarhoe og vi maatte hente Doktoren, og for

de næste 3 Uger kom han næsten hver Dag, ialt 19 Gange, og det var $10^1/_2$ Shilling for hver Gang og han sagde at vi maatte give Drengen min en Flaske, for Peggys Mælk blev mindre og mindre, og den almindelige Mælkemand her kan man ikke stole paa saa vi maatte købe en Ko, som kostede 10 pound Sterling contant og det tog hver Øre vi havde, saa Doctorens Regning faar vente, men det har han intet imod, for jeg sagde til ham at kunde han ikke vente saa kunde jeg faa en anden Doctor.

I Aften er Peggy og en Veninde, som hun ikke har set for 2 Aar, gaaet til Teatret og jeg er Barnepige og nu er min Søn vaagnet og forlanger hans Flaske, saa jeg maa stoppe og skrive lidt mere senere.

— — — Well, den lille Niels Rudolf har nu haft 10 store Skefulder af Mælk o. s. v. og er tilfredsstillet for en liden Stund. Han faar sin Flaske hver 3. Time kun ikke fra Kl. $10^1/_2$ el. 11 om Aftenen til Kl. $5^1/_2$ el. 6 den næste Morgen — og hver Gang faar han 10 store Spiseskefulder og han tager det alt og sommetider forlanger mere, men det faar han ikke. Hver Maaltid bestaar af 8 Skefulde af Mælk 2 af Vand 1 Theskefuld af Sukker og 1 Theskefuld af Mellins Barneføde, som vi faar paa Apotheket i $^1/_2$ Punds Glaskrugger $2^1/_2$ Shilling hver — det blandes først med de 2 Skefulder af Vand ogmaa dermed koges, derefter kommer man Mælken deri og naar det er varmt nok kommes 1 Theskefuld af Sukker deri. Paa næste Fredag er han 3 Maaneder (13 Uger) og han vejede da han var 12 Uger 13 Pund (engelsk) det er omtrent det samme som paa dansk.

Ja, Du kan stole paa jeg er stolt af min Dreng og han er saa god, det er sjældent han græder, kun naar han er vaad eller sulten, og Du skulde bare se ham naar han bliver vadsket. Peggy sidder ham i Baljen hver Morgen og Aften og Du kan tro, han synes godt om det han bruger Arme og Ben og er altid ked af at komme ud af Vandet. Du skal nok faa et el. to Billeder af hele Familien og Huset, men det bliver ikke før om et Par Maaneder der er saa mange Regninger lige nu, men det kommer nok med Guds Hjælp og lidt Haandkraft.

Min daarlige Hofte er nu lidt bedre, men Doktoren siger at den vil aldrig blive helt rask igen og jeg har brugt Penge nok derpaa, saa nu lader jeg det alene, jeg kan endnu gøre en god Dags Arbejde og det er alt der behøves. Jeg havde lidt travlt en Dag og sprang af Sporvognen for tidligt og faldt og var for de næste 3 Dage vaad til Skinnet, for det regnede nemlig og mit Arbejde kunde ikke vente og jeg kunde ikke arbejde i en Overfrakke og nu tror een Doktor det er een Slags Gigt og den næste Doktor tror det er en anden Slags Gigt, men jeg tror jeg ved lige saa meget som dem alle tilsammen. Om jeg tjener godt paa dette Hus naar jeg sælger det saa vil vi muligvis rejse til New Zealand eller Canada, det er lidt for varmt her for Peggy om Sommeren, men endnu er intet bestemt ....

Nu maa jeg slutte med kærlig Hilsen til alle og kærligst Hilsen til Dig kære Moder

fra Peggy og Alfred og
lille Rud.

Kære Moder! . . . Victoria, 6. Sept. 1920.

— — —

Vi har nu solgt vort Hus og bor i 2 Værelser jeg tabte Penge derpaa, jeg skulde ikke have solgt i Vinteren, det vilde have været bedre om jeg havde ventet til Sommeren — faa køber Huse saa langt fra Byen om Vinteren; men vi begge ønskede at flytte bort derfra saa hurtigt som muligt saa vi solgte til den første Køber der kom. Endnu har vi ikke bestemt hvad vi vil gøre, Peggy vil helst ikke gaa til England alene og vi har ikke Penge for os begge to og selv om vi havde saa vilde jeg ikke forlade den lille Grav, saa jeg vil nu bruge hvad Penge vi har til at faa den lille Grav sadt i Stand lig Bedstefaders derhjemme.

Jeg har en temmelig god Plads, men Lønnen er ikke for stor og Peggy er ikke saa rask som hun skulde være og maa være meget forsigtig med hvad hun spiser og alle gode fødevarer er dyre, for saa meget som muligt er exporteret. Jeg vilde gerne tage en god Forpactning som jeg havde

før med Køer og Heste, jeg tjente gode Penge det Aar vi havde den Farm, men jeg havde kun faaet kontracten underskrevet for 1 Aar og da Ejeren saa at jeg tjente mere ud af Farmen end andre havde haft saa vilde han ikke give mig saa gode percenter igen for det næste Aar og jeg forlod det hele men næste Gang skal jeg nok see til at faa kontracten underskrevet for 3 Aar, det er om jeg kan overtale Peggy til at gaa paa Landet igen, hun vil helst bo nær Byen og jeg kan godt forstaa det for det er lidt ensomt her paa Landet det er ikke som i Danmark her er ofte flere Mile mellem hver Farm.

Peggys to Søstre skrev at maaske de vilde komme herud inden længe — den ældste vilde gerne rejse nu men den anden har en meget god Plads, som hun helst ikke vil forlade, men muligvis kommer de inden længe og det vil da være bedre for Peggy ifald jeg faar en Forpactning igen for een af dem eller begge to kunde da bo hos os og hjælpe Peggy og jeg kunde lige saa vel betale hende som en fremmed, for om jeg tager en Forpactning igen skal den være dobbelt saa stor som den sidste, saa at der vilde være Arbejde nok for 1 el. 2 Mand, som jeg vilde leje og som saa skulde have Kost og Logi, og det vilde blive for meget Arbejde for Peggy. Paa Farmen vi havde der var 15 Køer og 23 Grise og 7 Heste og jeg havde det alt at gøre alene, malke Køerne, fede Grisene og høste med Selvbinder for mig selv og andre, dog med Selvbinderen tjente jeg ofte 20 Kr. pr. Dag, men det var lidt for meget for een Mand og ikke nok for to, Dagen var fra Kl. $4^1/_2$ om Morgenen til Kl. 9 el. 10 om Aftenen, og det var lidt for meget.

Vi har haft meget regn i denne Maaned og det seer ud til at blive en fin Sommer, det er altid godt for Australia, naar Foraaret er vaadt. Nu vil jeg slutte kære Moder med mange kærlige Hilsener fra Peggy og migselv til alle, men vær selv kærligst Hilset og vær ej bekymret for Din store Dreng

Alfred.

Kære Moder! . . . Victoria, Marts 1923.

Langt om længe har jeg fundet Tid til at skrive igen. Mange Tak for Breve, men de mange danske Blade I har sendt har jeg ikke modtaget, kun nogle ved Juletid nogle forskellige Julebøger med Billeder af Danmark, men endnu har jeg ikke haft Tid til at læse dem, somme Tider seer jeg ikke en Avis før Søndag. Det er i regelen Kl. 8 el. 9 om Aftenen før jeg kommer hjem for min Middagsmad og om Morgenen er jeg altid ude af Huset Kl. $7^1/_2$ — og om Aftenen naar jeg har haft min Middagsmad og har hjulpet Peggy med at vadske op og har gjordt mine bøger istand, ja saa er jeg i regelen træt og søvnig. Jeg har for Tiden 4 Mænd der arbejder for mig somme Tider i 4 forskellige haver. Jeg havde for en Tid en partner, men han kunde ikke taale de lange timer og haardt arbejde saa han tog en fast plads og jeg er ganske glad for at være alene for han var altfor langsom for mig og var altid bange for at der vilde ikke være nok profit i Arbejdet og altid troede at vi vilde tabe penge men det har kun hendet een gang siden jeg har været alene og det var paa en stor kontract paa 125 pund Sterling der tabte jeg ca. 30 pund Sterling men saa tjente jeg lidt mere paa den næste. Naar mine Mænd er færdig med deres dags arbejde Kl. 5 saa maa jeg gaa rundt til de forskellige steder hvor de har arbejdet og see at alt er gjordt den rette vej og somme tider gaa og see Arkitecter og Byggere for at faa Anlægningen af nye haver. Jeg har flere forskellige haver at holde i stand maa sende en Mand dertil 1 dag pr. Uge, maa sende dertil alt hvad behøves i haven, som Gødning, Frø for Køkkenhaven og forskellige Blomster for Blomsterhaven og maa saa sende en Regning ind for hver 3 Maaneder, somme tider har jeg 6—8 Mænd og de tager nogle penge hver Fredag Aften naar hver skal have $3^1/_2$ el. 4 pund Sterling. Hver Uge maa jeg betale 30 Shilling for Husleje og 40 Shilling tager Peggy for Fødemidler alene saa er der Lys og Brænde og mange andre ting men vi har altid nok men sjælden for meget. Næste August bliver vort eget Hus færdig saa skal vi ikke mere betale ugelig Husleje men skal betale Banken saa meget pr. halvaar.

Vi har det begge ganske godt, kun har Peggy haft daarlige Hænder for de sidste 3—4 Uger og Doktoren sagde at hun maatte ikke putte dem i Vand saa hun har maattet have Pigehjælp og det synes hun ikke om for ingen kan gøre noget rent nok for hende, men nu gaar hun med en Veninde til Kysten for 2—3 Uger de lejer et møbleret Hus og koger deres egen Mad hellere end gaa til et Hotel hvor de maaske ikke vilde synes om Maden. Saa bliver jeg selv Kokkepigen el. faar min Mad paa een el. anden Restaurant.

Om Otto ikke kan faa Arbejde i Danmark saa lad ham læse noget engelsk og send ham hertil jeg kan finde Arbejde for ham her. Jeg har i sinde at skrive til en ung Gartner som var Elev med mig derhjemme og som skrev til mig, han kan komme hertil mig og jeg vil give ham arbejde samme dag han kommer i land og give 14 Shilling pr. dag.

Hvorledes gaar det med din astma kære Moder — jeg tænker ofte paa Eder nu da I har Vinter og Sne, især naar sveden render ned ad min Ryg og ned til mine Støvler saa mine Strømper er saa vaade at jeg kan wringe dem. Lige for Tiden har vi det meget tørt, vi har ikke haft Regn siden Jul. Hils alle gode Venner, nu faar vi snart kortere Dage og jeg vil have mere tid til at skrive om Aftenen. Vær selv kærligst Hilset fra Din Datter og Søn

Peggy og Alfred.

. . . Victoria, Juli, 1923.

Kære Moder!

Det er næsten længe siden jeg har skrevet, men jeg haaber Du vil forgive mig. Mange Tusind Tak for Dine Breve, jeg er altid glad for dem og ved jo godt at jeg burde skrive mere, men kære Moder Du maa undskylde mig for lige nu da jeg er ved at forstørre mit Arbejde saa meget som muligt, har jeg kun liden Tid til mere end arbejde og spise min mad, det er næsten altid Kl. 11 el. 12 før jeg kommer til sengs thi næsten hver aften naar jeg kommer hjem har jeg nogle tegninger at udføre og den næste dag naar arbejde stopper Kl. 5 og hver mand gaar hjem saa maa jeg go og se forskellige folk el. byggemestre om deres haver

for de nye Huse de er ved at bygge og nu da vi snart skal flytte ind til vort nye Hus, saa maa jeg arbejde hver Søndag morgen for at faa jorden istand saa jeg kan flytte endel planter og træer og ligeledes maa jeg bygge nogle nye Hønsehuse til at flytte vores høns indtil, før jeg kan tage ned de huse jeg har her. Jeg har nu købt mere jord og har i sinde at begynde et Gartneri eller rettere Planteskole for jeg bruger hver Maaned flere hundrede forskellige Træer og buske og roser og det vilde være bedre om jeg kunde gro dem mig selv.

Jeg har nu 5 Gartnere arbejdende for mig og har brug for 2 el 3 mere men det er vanskeligt at faa gode Gartnere her. Kan Du huske Anders Jensen som arbejdede i S. hos Jørgensen paa Tvedvej paa samme tid som jeg? Vi cyklede nogle lange Ture sammen — vel han mødte Moster Cik og fik min adresse og har skrevet til mig om han kan faa arbejde herude og jeg har i Sinde at skrive til ham at jeg vil give arbejde til ham og 2 el 3 mere om de vil komme.

Det vilde være rart at høre lidt dansk igen thi det er nu ca 6 Aar siden jeg talte Dansk, saa Du kan vel nok forstaa at det er lidt vanskeligt at skrive dansk — men ligemeget kære Moder, brug ikke penge for at sende mig danske Aviser el Bøger for der gaar ofte en Uge fra Søndag til Søndag hvor jeg ikke læser Dagens Avis jeg har endnu nogle Julehæfter fra sidste Jul, jeg har ikke læst endnu.

Hvorledes gaar det med Mogens, er han nu helt rask igen? Det glædede mig at høre han havde faaet en Datter. Nu er det over 3 Aar siden vor lille Rud døde og jeg tror neppe vi vil have (faa) en anden dog vilde jeg gerne give alt jeg har og mere for at faa en lille Søn igen, men jeg har givet op haab. Kære Moder dette Brev bliver lidt sent for Din Fødselsdag men bedre sent end aldrig saa vi sender Dig herved vore bedste ønsker for det nye Aar. Det vilde gøre Dig godt om Du kunde komme herud — i dette varme klima vilde Du ikke have astma thi om det blev for koldt eller vaadt for Dig her i Victoria saa kunde Du tage toget til New South Wales eller Queensland hvor der er ingen vinter. Jeg vilde gerne gaa til Queensland men Peggy

siger at det vilde blive for varmt der for hende saa nu bliver vi her. Paa den 17de August har vi været gift 10 Aar og paa den Dag bliver det nye Hus registered i Peggys Navn, som hendes Ejendom, som en Bryllupsgave. Sidste Uge anlagde jeg en have her og i den brugte jeg 40 Roser og af dem der var 6 af Navn Ellen Poulsen en dansk Rose jeg saa Navnet i en katalog og fandt at det var en meget fin Rose saa derfor brugte jeg 6. af dem. Der er en anden dansk Rose som hedder Danmark den har jeg ogsaa.

Kærlig Hilsen til alle i S. — vil skrive dertil maaske næste Søndag. Vær selv kærligst Hilset fra

Peggy og Alfred.

— — —

Som en harmonisk Afslutning paa disse Australien-Breve hidsættes et Brev i Originalsproget fra Peggy til „Fætter Rudolf" i Danmark. Udvandrelystne Læsere vil have Glæde af at læse det — det aander Lykke og Kærlighed og munder ud i et Gensynshaab, som synes at være ikke saa langt fra at kunne gaa i Opfyldelse.

Victoria, Juli, 1923.

Dear Cousin Rudolf.

Many thanks for the little gift, You sent me. I think it is very nice, and I do appreciate Your kind thoughts — also I must thank You, for all the photo's, You sent Alfred and me, some time ago. I am really ashamed for not writing before, but somehow I never can make up my mind, for letter writing, as for Alfred, well, he is a disgrace, he never writes, to no one, today I have insisted, that he must write to Moder, so he will, I think make a start this evening, at present he is laying down, and reading a book. Well, You have been having a lively time lately with weddings, kindly congratulate Your sister and tell her I wish her all future happiness. Alfred and myself have been married, now, nearly ten years, and although we have had some hard times, but we are just the same as when we were first married, still smiling through life. We have a very good living here. Alfred is working for himself, landscape gardening, and now

we are having a house built, we take possession next month, and it is our intension to make a very nice garden, and sell the house-providing, we can make enough money on it, and then Alfred has promised to take me to England, and we hope to be in Denmark for next Christmas. You know I simply love England, and it is my long wish to come home again. I have never cared very much for Australia, the climate is very trying, never two days alike, and the Australian people are not much, some can be very nice, but it is a very lonely life here. We have been in Australia nine years, so we have given it a fine trial. Alfred likes the country, he is happy enough, but I think, men content themself better than we ladies dont you — so I do hope, that next Christmas we may all meet together.

Give my love to all —

Your sincerely

Peggy.

— I hope you will understand my writing, I am so glad you like the English language.

DEN UNGE FRUES FØRSTE JULEBREV FRA KINA

OG NOGLE EFTERFØLGENDE BREVE

Disse Breve fra en ung, nygift Hustru i Hongkong giver os ikke noget overvældende Indtryk af det „gule Rige", men de giver et fint Indtryk af en lille Plet Danmark i Kina. Der lever ikke saa mange danske Embedsmænd og Forretningsmænd i Kina, at de kan gøre sig stærkt gældende, til Gengæld findes der Filialer af verdensomspændende Virksomheder, som er startede fra Danmark, blandt dem Store Nordiske Telegraf Selskab (The Great Northern Telegraph Co). „Store Nordiske" beskæftiger Folk af alle Nationaliteter, dog overvejende unge danske Telegrafister, og det er netop et af de typiske danske Telegrafisthjem i Østen samt dette Hjems snævre Omgangskreds, som Brevene giver os et nydeligt Billede af.

„Forhistorien" er noget nær den samme, som har gentaget sig, saa længe unge Danske er rejst ud til Østen. Manden har gjort Tjeneste derude en Række Aar paa forskellige Pladser i Kina og har smagt Ungkarlelivets Blanding af Sødme og Bitterhed. Den sidste Smagsfornemmelse tager efterhaanden Overhaand, og under en Ferie i Danmark forlover han sig med den unge Pige, som han har holdt lidt af fra Barn, og som oftere og oftere kom frem i hans Erindring. Saadan en lille Konfirmandinde i hvid Kjole er tidt en mægtig Drivkraft for Hjemlængsel og for Fremtidsplaner derude i det Fjerne.

Altsaa Bryllup i Danmark. Ferien er jo dejligt lang og fortvivlet kort.

Mange Afskedsvisiter.

Mange Taarer, Afrejse, Prospektkort, Rejsebreve fra alle Anløbspladser — — og nu Brevene fra det Hjem, som de har taget i Besiddelse derovre paa den anden Side af Jordkloden.

Brevene er til en Far og Mor og Søster, og de er yndefuldt kvindelige i deres Gaaen i Detailler om Dagliglivets smaa Glæder. Hvor den lille Frue har rigtig meget paa Hjerte, flyver Pennen og lader haant om sinkende Interpunktionstegn. Ikke Spor af trykkende Fornemmelse ved at have taget Bo i et Rige med 400 Millioner Sjæle kommer der til Syne i Brevet. Al Fortællen drejer sig om *Hjemmet* deroppe paa Bjergets Side, Kineserne og Kineserlivet anes i disse første Hvedebrødsaar kun som noget, der hører hjemme nede i Byen. Bemærkninger om Krig og Røveri fremsættes en passant. Kun da Hvirvelstormen (Typhonen) kommer i al sin Vælde ude fra Havet og knuser Skibe og Huse og Haver, finder vi en lille skælvende Københavnerinde bag de stængede Vinduer og Døre. Alene hjemme under en Typhoon — jeg tænker, at det Brev har givet Veninder i Danmark Samtalestof ved Kaffebordet. Og dog ender Brevet med en koldsindig Anmodning om at faa sendt en Pose Laurbærblade, som Manden er „helt tosset efter", formodentlig til Anvendelse i Bankekød paa dansk Manér.

En lille bitte dansk Prik i Østens vældigste Rige — det er, hvad de efterfølgende Breve skulde vise Læserne. „*Vi To* — iblandt 400 Millioner" kunde Kapitlet hedde.

Hongkong, 2. Juledag 1922.

Kære Far og Mor og Emma!

I kan tro, vi tænker paa jer, hvordan I har det nu i Juletiden, selvfølgelig har I det godt og har fejret Julen som det sig hør og bør, og vi véd jo ogsaa godt, at Jeres Tanker har været hos os saavel som vore hos Eder. Vi længes saa uendelig meget efter Jer, selvfølgelig særlig jeg. Det har været underligt at holde Jul saa langt borte fra Danmark og uden Jer, men alligevel har vi haft en god Jul, omend lidt forskellig fra hjemme, jeg mener, Omgivelserne

stemmer jo ikke rigtig med, hvad vi er vant til, Vejret er højt og straalende, som I kan tænke Jer det allerfineste Septembervejr i Danmark.

Saa endelig mange Tak for den dejlige Pakke, som kom Fredagen før Jul, og som alligevel trods al Snakken derom blev aabnet samme Dag. Hvor vi er glade for det altsammen! Der var nu ingen andre end Jer, der kunde pakke en saadan Pakke! Alt var i bedste Velgaaende, undtagen Grammofonpladen, desværre, som var gaaet i tre Stykker, og Glasset inden i Sennopskrukken, som ogsaa var gaaet i Stykker. Tusind Tak for det altsammen! Sennopskrukken er henrivende, lille Far, og Henrik er henrykt for Cigarerne, som var fuldstændig allright. Vi har ikke betalt nogen Told. Jumperen er vældig fin, jeg tog den straks paa, selvfølgelig, vi havde gule Ærter til Middag, og en af Ungkarlene fra Stationen kom og fik en Portion med. Henrik har allerede spurgt, hvornaar vi skal have det igen. I véd nok, det er hans Livret. Chokoladen er dejlig, den er ikke forsvunden altsammen endnu; jeg selv har lavet Marcipan, den smager virkelig godt, det var forfærdelig pænt af Jer ogsaa at ville sende mig Mandler, men nu har jeg faaet at vide at købe kinesiske Mandler, de er smaa men udmærkede og koster $^1/_4$ af de andre, det er jo en Forskel, jeg brugte dem til Marcipan, og det er storartet.

Den tykke Mand var udmærket, jeg siger „var", fordi han har desværre faaet et fælt Hul i Maven, men vi morede os kongeligt over ham, inden Ulykken skete. Tak for de smaa Servietter, og Thevarmeren, den er jeg vældig glad for, Salmiakpastillerne var dejlige, og Pebermynterne ligeledes. Den lille Skaal fra Onkel er vældig sød, Henrik vil bruge den til Askebæger, men det er nu ikke endelig vedtaget, jeg siger, vi har Askebægre nok. Krukken fra Frederik og Grethe er vi ogsaa vældig glade for. Kære lille Mor, tusind Tak, fordi Du og alle I andre har tænkt saa kærligt paa os. Tak for Julenoderne.

Jeg havde helt travlt Ugen før Jul, jeg havde bagt brune Kager, som Henrik siger ikke kunde være bedre, Klejner, som er rigtig gode, jeg maatte koge dem i Svinefedt, saa

Kineser-Tvendet vil gerne fotograferes, helst i Haven og med en smuk Baggrunds-dekoration.

Et Bridge-Parti under tvangfri Former paa Strandbredden.

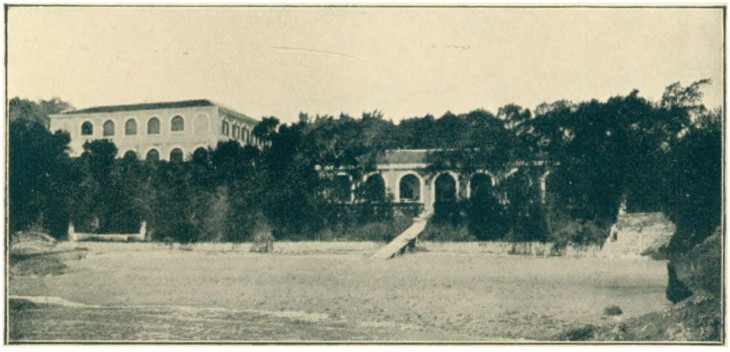

En af Store Nordiskes Telegrafstationer i Kina med Park og Pavillon ved Badestrand og Hav.

Sporvejen op til Højlandet bag Hongkong, hvor Europæernes Villaer ligger.

de smager lidt af Fedt, Sirupskage som jeg synes er god, Lagkage som vi fik til Dessert Juleaften og endelig Gær-Julekage som mislykkedes. Jeg havde købt Gær nogen Tid i Forvejen, men ikke Pressegær som hjemme, det kan ikke faas, men Ølgær, dog ikke den kraftige som ogsaa bruges hjemme, denne var meget svag og trods Kagen stod hele Natten paa et varmt Komfur, var den ikke noget videre hævet, jeg kom saa mere Gær i og lod den hæve over varmt Vand et Par Timer, men det hjalp intet videre, saa bagte jeg den og den er selvfølgelig klæg.

Vi var 10 Juleaften. Hr. og Fru Lund, Hr. og Fru Steensby, Hr. og Fru Jappe, Larsen, Effersøe og os selv. Det var det højeste vi kunde være, endda maatte to sidde ved et lille Bord for sig selv, da vi kun har en Plade til Spisebordet og 8 er det alleryderste der er Plads til ved det. Vi fik Risengrød, som Boy'en til min store Rædsel havde svedet, heldigvis var det uendelig lidt, men det var jo ikke Meningen, han har lavet Risengrød saa tidt og selvfølgelig aldrig svedet den, naa, den blev nu spist med god Appetit, da Mandelen ikke viste sig i første Omgang var der jo vild Jagt paa den i næste og den blev jo ogsaa fundet af Mr. Larsen. Gave en Æske kandiserede Frugter.

Derefter Gaasesteg og Andesteg, jeg havde købt en Gaas paa $9^1/_2$ Pund og en And, da jeg var bange ikke at faa nok, det smagte godt, der var godt med Æbler og Svedsker indeni, Hvidkaal lavet til som Rødkaal, dette sidste kan først faas her sidst i næste Maaned, Sovs og Kartofler til. Lagkage bagefter med dejlig Flødeskum paa, som Boy'en havde sprøjtet paa meget elegant, Frugt, Knas og Chokolade derefter. Lige inden vi var færdige med Knaset gik jeg ind i Dagligstuen, fik Juletræet ind midt i Stuen, det er et Fyrretræ, jeg synes vældig kønt, det var ret stort dog ikke større, end at det stod paa et Bord, hvorunder alle Gaverne var lagt, fik Lysene tændt, Dørene aabnet derind til og saa gik vi ind og dansede omkring, sang Julesalmer og Sange, derefter drak vi Kaffe, havde lidt Musik og saa delte vi Gaverne ud, og jeg maa jo sige, dem var der jo ingen Mangel paa. Henrik har lovet mig et kinesisk Sjal,

det er bestilt i Canton for 3 Maaneder siden, men kom selvfølgelig ikke alligevel, saadan er Kinesere altid, men en Gang før eller senere kommer det jo nok. Jeg fik ogsaa en lille Pung til min Sølvtaske, jeg har da fortalt, at Henrik gav mig en henrivende Sølvtaske til Bryllupsdag, og saa en ganske bedaarende lille Kop (af Henrik selvfølgelig) nærmest af Facon som et Æggebæger, af blaa Emaille, guldindlagt, gammel, men noget af det smukkeste, man kan tænke sig, jeg vilde saadan ønske, jeg kunde vise Jer det, for jeg synes, det er noget af en lille Herlighed. Jeg fik en Masse Ting foruden, en dejlig Flaske Parfume, en Æske Chokolade saa stor som jeg aldrig har ejet den før, et Billede i Elfenbensramme af Fru Steensby tillige med en Lommetørklædemappe med en hel Masse Lommetørklæder i, 2 smaa Sølv-Konfektskaale, Silkestrømper og maaske endnu mere, jeg kan ikke huske mere lige i Øjeblikket. Jeg gav Henrik en Cocktailshaker af Sølv, hamret, som han er vældig glad for, et Slips og 2 Par Strømper, han fik foruden et Slips til, som han er vældig stolt af, Cigarer, 2 Piber, som han heller ikke har noget særligt imod og vistnok mere endnu. I ser, det var ret indbringende. — Senere paa Aftenen fik vi The, Herrerne Øl, Sandwiches, forskellige Slags bl. andet Gaaseleverpostej, Elses Fabrikat, og Kager og ved Halvtotiden gik Selskabet hjem, og da vi var kommet i Seng, gav jeg mig til at græde lidt ved Tanken om Jer, der paa det Tidspunkt sad ved Julebordet og det ved jeg, talte om os.

Jeg er meget spændt paa, om I har faaet vores Julepakke, jeg vil da rigtig haabe det, den var sendt afsted i god Tid, ved jeg, og har I faaet den, haaber jeg ikke, I synes, alt hvad der var i den var ubrugeligt, det er jo altsammen Ting, som kun findes herude.

Juledag var vi meget trætte særlig jeg, men spadserede dog paa Hospitalet og besøgte Sørensen, han havde det meget bedre, men har ellers haft det fælt i lang Tid, han fik Tyfus paa Hospitalet, og havde Tilfældet ikke været saa let, havde han sikkert ikke staaet det igennem, han var meget langt nede for en 14 Dages Tid siden. Endnu

faar han ikke andet end Mælk og The og 6 Svedsker hver Morgen, det er en sløj Julekost.

Jeg begyndte Brevet her 2. Juledag, men er det imidlertid blevet 3die, og igaar Aftes var vi hos Hr. og Fru Lund, fik Ribbensteg og Ris à l'amande bl. andet. Spillede Halvtolv bagefter og havde det rigtig hyggeligt.

Imorgen skal vi have Kalkun, Effersøe havde faaet en forærende af sin Compradore (Urtekræmmer, nærmest alt kan faas gennem en Compradore) og han forærede mig den og imorgen skal den spises, det er en Hun og den er ikke særlig stor af en Kalkun at være. Jeg fik to Høns af min Compradore, den ene lever endnu og skal spises Nytaarsaften, den anden forærede jeg Tjenestefolkene til at lave et godt Maaltid Mad paa efter deres Maner. Ja, nu tror jeg efterhaanden, jeg har faaet sagt det meste af hvad jeg skal have sagt og vil derfor holde op for denne Gang. Lev vel, kære alle tre, hav det rigtigt godt, og endnu en Gang tusind Tak for alt det gode, I sendte os og hils hele Familien, Hilda og Fru Sand, Karoline, Ellen og Tante Alma, og mange flere.

De kærligste Hilsener fra

Jeres hengivne *Else*.

Nytaarsdag 1923.

Kære Allesammen!

Goddag igen, rigtig godt Nytaar til jer alle, Brevet er ikke afsendt, grundet paa, at der ikke gaar Evropapost før 3. Januar, der bliver vist længe mellem dette og sidste Brev, men nu skal jeg nok skrive tidt igen. Vi havde Fremmede igaar Aftes og havde det rigtig morsomt, vi har faaet en hel Del dejlige Varer fra Bangkok, alle danske, bl. a. Akvavit, saa vi havde koldt Bord, Øl og Snaps, kogt Høne i Champignons, Appelsindessert og Knas. Men jeg tror ellers jeg iaften vil overlade Henrik Pennen og for en Gangs Skyld lade ham sige noget.

Mine allerkærligste Hilsener

Jeres egen *Else*.

2. Nytaarsdag.

(Bemærkning paa en kneben Margin).

Har faaet dejligt Brev, hører I har sendt Pakke af igen, hvad skal Enden blive, vi bliver jo rædsomt forkælede, men mange, mange Tak!

Hongkong, 15. Februar 1923.

Kære Allesammen!

Undskyld jeg skriver med Blyant, men skal jeg skrive med Blæk skal jeg saa langt bort og sidde nede i Gangen og skrive og jeg vil meget hellere blive her for mig selv.

Vi er flyttet, Bergs*) kom i Tirsdags og vi bor nu paa eller i noget, som hedder St. Georgs House, det er et Pensionat, og det er fælt, vi har alle Garn ude efter Hus, i hvert Tilfælde bliver vi ikke boende her mere end Maaneden ud, vi kan nemlig komme i et Pensionat, som er bedre end dette og billigere, men vi har en Chance til et Hus og haaber jeg det gaar i Orden, men det er jo langt fra sikkert. Jeg har haft travlt med at faa alt pakket og ordnet, jeg havde en Mand til at pakke mit Spisestel og mine Glas, ellers har jeg pakket alt selv og haaber jeg rigtignok mine fine Vaser og Sager ikke gaar i Stykker. Alle Kasserne, 6 ialt, en Kamferkiste indbefattet, staar hos Fru Lund, som har ekstra Værelse der ikke bliver brugt og skal staa der til vi finder os noget. Vi skal vist alligevel blive her, her kom Telegram fra Shanghaj at Henrik vilde ikke blive forflyttet for Øjeblikket, men hvad det egentlig betyder er jo ikke godt at sige. Vejret er fælt, ret varmt, frygtelig taaget og fedtet, og begynder det nok snart at regne eftertrykkeligt ....

Iaften begynder kinesisk Nytaar og varer ved i flere Dage, nu skal jeg se hvorledes det foregaar. Henrik og jeg skal en Tur ned i Kineserkvarterne og se om vi ikke kan købe en eller anden Ting billigt, til kinesisk Nytaar vil de nemlig gerne sælge, da enhver Kineser skal betale sin Gæld inden Nytaar, ellers er han fallit, og har mistet sin Anseelse, og gælder det jo om at skaffe rede Penge.

*) i hvis Hus de Nyankomne boede midlertidigt.

Henrik har begyndt at spille Tennis, og jeg skal ogsaa til det, men bliver det vist et sørgeligt Syn, jeg kan ikke spille et Spor mere og Henrik spiller vældig godt, men det gælder jo bare om at faa taget fat. Vi skulde ellers læse Kinesisk i Eftermiddag, men da det er Nytaar, holder Læreren jo fri, det er den eneste virkelige Fest, de har Aaret rundt saa det gælder jo om at faa den fejret efter alle Regler.

Det er fuldstændig rigtigt med Hensyn til Avisudklippet om Sørøverne. Her er fuldstændige Middelaldertider her, med Røvere og Sørøvere, der er ikke en Dag hvor man ikke hører om Røvere, der trænger ind i Folks Huse eller Forretninger, sætter dem Revolveren for Panden og siger op med Mønterne. Grunden til de mange Røvere er, at de kinesiske Soldater (her er jo Krig i Kina) som ikke faar betalt deres Sold af en eller anden Grund, som Regel vel, fordi der er ingen der har nogen Penge, ikke vil være Soldater mere, men tager deres Rifler og Ammunition med dem og bliver slet og ret Røvere, og Kinesere er ikke bange for at bruge Vaaben. Det er jo for det meste Kinesere det gaar ud over, men vover de sig jo ogsaa undertiden i Lag med Evropæerne, som f. Eks. det Sørøveri, I sendte Udklip om.

Jeg sender alligevel ikke den røde Kaabe hjem, jeg har givet den væk tillige med en hel Del andet forskelligt, som jeg ingen Brug havde for, til det italienske Kloster her, de gør et stort Arbejde for Kineserne her og vilde have god Brug for alt, saa fik de det.

Jeg har ikke faaet noget Sengetæppe, Fru Berg havde saa pæne, saa dem har jeg brugt hele Tiden, jeg har absolut ikke noget imod et af Tyll, men nu maa I ikke bruge hele Jeres Formue til det, men ellers har jeg ingen Indvendinger.

Ja nu holder jeg op, kære allesammen, Far, Mor og Emma, jeg haaber I har det rigtig godt, og baade Henrik og jeg sender jer alle vore allerbedste Hilsner og Kys fra Jeres egen hengivne

Else.

Hongkong, 31. Marts 1923.
Paaskelørdag.

Kære Far!

Jeg siger mange Tak for det dejlige Brev og for Forskudet paa Fødselsdagsgaven, det kom rigtignok overraskende, jeg havde ikke forberedt mig paa at modtage Fødselsdagsgaver de første tre Maaneder, men jeg er kommet mig igen, det gjorde jeg forresten hurtigt. Lagt sammen med de Penge, som Du sendte mig til Jul, bliver det ca. 25 Hongkong Dollars, som jeg inden længe har besluttet mig til at bruge. Til hvad er ikke endelig besluttet, der skal tænkes dybt og længe, men efter Bestemmelsen bliver det en eller anden fin Ting til vor nye Lejlighed. Omkring den 10. April flytter vi ind, det skal blive rart, naar vi faar det hele fint i Orden, der kan godt blive pænt og hyggeligt. Selv om vi har haft Hus før og har mange Ting er der alligevel meget vi skal købe nu, en hel Del køber vi af Larsens, Lejligheden er nok møbleret, men vi faar vore egne Dagligstuemøbler og skal ud at købe Kurvemøbler til Verandaen en af Dagene. The og Kaffekopper skal vi købe, Skylleskaale og mange andre Ting. Vi har set paa saa fine Skylleskaale af japansk Lak, jeg antager vi køber dem, skønt de er dyre, hvis ikke, skriver vi til London og faar Mage til vore Glas. Jeg er ked af, at vi ikke købte Kopper hjemme, man kan ikke faa pæne her, men vi faar vel købe nogle japanske, jeg kan ikke lide dem, men maaske vi kan være heldige og faa nogle hæderlige.

Vi har det fineste Paaskevejr, man kan tænke sig, Regnen udebliver ganske iaar, her bliver snart Vandmangel og det Vand her er har ondt ved at holde sig frisk, det er Vand fra sidste Efteraar, siden den Tid har vi saa at sige ikke haft Regn her. Lunds og Larsens rejste til Canton igaar, herude er Skærtorsdag ikke Helligdag, da Lund og Henrik ikke maa forlade Hongkong paa samme Tid, maa vi pænt blive her. Igaar var vi en Tur i Repulsebay at drikke Eftermiddagsthe, imorgen hvis Vejret bliver godt vil Henrik og jeg spadsere derud, det er en god Tur, og spise Tiffin sammen med Fru Trærup, som har ligget syg her en Maanedstid, men nu er bedre og snart tænker paa at kunne fort-

sætte Rejsen til Shanghaj. Det har rigtignok ikke været nogen morsom Tid for hende her.

Sikken en fin Lampeskærm, det var to dejlige Farver. Jeg faar en meget stor Skærm i min store Stue af lyserødt Silke med blaat Georgette over, den er ogsaa fin, kan I tro. Frikkes fra Amoy var her igennem først paa Ugen, vi fik en fin lille Thedug med dejlige Kniplinger i Bryllupsgave, hvis vi gør os lidt Umage kan vi maaske naa at faa vore Brudegaver samlet sammen, inden vi skal have Sølvbryllup. Der siges, at vor Brudegave fra Funktionærerne er paa Trapperne, saa en Gang med Tiden faar vi den jo nok.

Sig mig en Gang, har Bedstemoder nogen Sinde faaet det det sorte Silketøj, vi sendte hende, jeg vil gerne vide det, jeg sendte det nemlig selv af, hvad jeg aldrig plejer at gøre, og er ikke rigtig klar over, om jeg har kludret. Du kan hilse Mor og sige, at hendes Fødselsdagsgave kommer snart, ligeledes Din, hvad skal jeg forresten sende Dig, kunde Du ikke ved Lejlighed give mig et lille Vink om, hvad Du kan bruge. Og saa tror jeg, jeg vil holde op for idag og ønske Jer alle glædelig Paaske (Henrik har ikke en Gang givet mig et Paaskeæg).

— — —

Kære Allesammen! 15. April 1923.

Jeg skulde have skrevet for næsten en Uge siden, men jeg har flyttet og har virkelig ikke haft Tid, nu synes jeg det værste er overstaaet, vi har faaet saa nogenlunde i Orden, nogle Smaating mangler her jo endnu, men naar vi tager den med Ro, kommer det nok altsammen. Og saa synes jeg, vi faar det saa pænt, vel er Huset gammelt, og vi har kun to Værelser, men alting er jo nyoppudset og Værelserne meget store, og vi har en dejlig Veranda, som vi idag har faaet Kurvemøbler til, nu skal jeg blot have lavet Sæder og Puder dertil, og en stor Vase købte vi for nogen Tid siden, den skal laves om til Lampe med stor rød Skærm og staa derude, saa bliver der fint, i et af Hjørnerne skal jeg have Potteplanter, der skal nok blive hyggeligt, kan I tro. Den store Stue er delt i Spisestue og Dagligstue, Spise-

stuemøblerne hørte hertil og er sorte malede Fyrretræsmøbler med Straasæder, rigtig pæne. Paa Gulvet har vi lagt en Maatte af Søgræs. Dagligstuemøblerne er næsten alle vore egne. Fint Tæppe paa Gulvet, blaat med Roser, ovalt, Sofa og Stole med temmelig mørkt Gobelinbetræk, et ganske dejligt Blackwoodbord i Midten, meget udskaaret, vi var længe om at finde det ud nede i Byen, men jeg tror nok, vi har fundet det rette. Jeg er saa henrykt for det. Foreløbig staar Larsens Klaver her, da hun ikke gerne vilde tage det paa Peak'en, før det bliver mere tørt i Vejret, det har jeg absolut ikke noget imod, det er et dejligt Mahogniklaver. En Skrivepult og et Bord til at stille op ad Væggen til at stille Lampe og forskelligt paa hører til Lejligheden. Grammofon er vi jo saa lykkelige at besidde. Jeg kan se, hvor misundelig Emma ser ud. Du maa gerne komme og spille paa den, den bliver saamænd ikke brugt saa meget. Her er gule kalkede Vægge, det er absolut ikke kønt, men det hører jo til herude. Vort store Maleri hænger over Kaminen, vore andre Billeder er spredt omkring paa de store Vægge, man kan bruge en Masse, baade fordi Værelset er saa stort og fordi her er saa højt til Loftet. Vi har vore franske Raderinger til Indramning, naar vi faar dem, kan vi udmærket klare os. Juleplatterne hænger over Buffeten, og Krystalskaalen og Vaserne staar paa den. Jeg har daarlig Plads til at stille mit Sølvtøj frem, og jeg endnu daarligere Plads i Skabene, da jeg har hele Spisestellet, Thekopper, Glas og alt, inde, saa selv om her er et ekstra Skab til den Slags Ting, kniber det, men jeg har da faaet det anbragt. Noget af Sølvtøjet staar ogsaa fremme, foreløbig bruger vi Sølvsættet vi fik af Onkel til Hverdag, vi vil have Sukkerskaal og Flødekande Mage til vore Thekopper, men de havde ikke for Tiden, saa vi faar vente lidt. Kopperne er kinesiske med Guldfisk, 2 Hanke og Laag, udmærkede til Bouillon ogsaa. Vi faar et meget flot Thestel om kort Tid, vi saa lidt af det en Dag vi var hos Sølvsmeden her og En af dem fra Kontoret her, der sørger for det, tilfældig kom derind og spurgte os, om vi ikke havde Lyst til at se det Thestel, vi skulde have i Bryllupsgave. Lunds har nemlig for en Uges-

tid siden faaet deres, det kom fra Shanghaj, saa nu synes de vel heller ikke de godt kunde lade os vente længere. Thesættet er af hamret Sølv, meget smukt, med Bakke, den saa vi ikke, men i Løbet af en 14 Dages Tid faar vi det jo nok, jeg siger blot, det bliver altfor fint til Lejligheden her, og hvor jeg skal stille det, aner jeg ikke. Jeg har virkelig ingen Plads. Uh, hvor vilde jeg ønske, I kunde komme og se, hvordan vi har det, jeg er saa sikker paa, I vilde synes om det her ... Om I blot kunde se et Glimt af det, det er det eneste jeg mangler for at være fuldt ud glad og lykkelig ....

— — —

Hongkong, 27. August 1923.

Kære Far og Mor og Emma!

I længes selvfølgelig efter at høre, hvordan vi har det ovenpaa den Typhoon som I jo sikkert har læst lidt om i Aviserne. Jo Tak, vi har det udmærket godt, men var det en frygtelig Oplevelse.

Der eksisterer i Hongkong en Vejrtjeneste, som alle andre Steder, naar den faar Telegram om, at der er dannet en Typhoon paa det og det Sted (som Regel i Nærheden af Filippinerne) og som rimeligvis blæser i den og den Retning, saa hejser Vejrtjenesten, hvis den finder det nødvendigt, et Typhoonsignal op, og saa véd Folk altsaa, at der findes en Typhoon et eller andet Sted, og at den muligvis kan komme ind her. Saaledes skete det ogsaa forleden. Dagen før Typhoonen kom, blev der hejst Signal op om, at den ventedes fra Vest eller Nordvest, og i Aviserne meddeltes det, at den rimeligvis vilde være i Hongkong Kl. 6 næste Morgen.

Men da der her i Hongkong i de sidste fem Uger havde været Typhoonsignal oppe en eller flere Gange hver Uge og vi hver Gang havde faaet daarligt Vejr og god Storm, men intet mere, saa tog de fleste Mennesker det med Ro og sagde: Yes, of course, we know that, this week-end spoilt too!*)

*) Ja, Tak, den kender vi — vi skal igen have vor Week-end spoleret! (Hviletiden fra Lørdag Eftermiddag til Mandag Morgen).

Om Aftenen var alt stille, og ligeledes næste Morgen, Lørdag Morgen, men Kl. 8 begyndte det at blæse, og nu blev Faresignalet hejst. Klokken 9 lukkede jeg alle Skodderne. Henrik var som sædvanlig taget til Telegrafstationen Kl. 8. Kl. 9,20 blev Bomberne affyret, det betyder yderste Fare, nu kan Typhoonen ventes hvert Øjeblik lige ind paa Byen. Kl. $9^1/_2$ var Typhoonen i fuld Gang, jeg sad for tilskoddede Døre og Vinduer, kunde intet se, men til Gengæld høre. Jeg tør nok sige, at Vinden rev i Døre og Vinduer og Skodder, engang imellem, naar den fik fat i Jalousierne, saa de røg op, fik jeg et Glimt at se ud over det oprørte Hav. Efterhaanden som det blev værre og værre var jeg frygtelig bange for, at Skodderne ikke skulde holde, de slutter jo ikke alle lige godt og klaprede jo forfærdeligt. Og Glasdørene indenfor var frygtelig spændte. Flere Gange glippede det i det elektriske Lys, saa jeg troede, det var gaaet ud, saa jeg kunde sidde i absolut Mørke. Kl. $10^1/_2$ hjalp det ligesom lidt. Jeg talte med Henrik i Telefonen, han havde fra Stationen set to Skibe gaa under. Masterne rager op over Vandet et Par Hundrede Meter fra Land — er det ikke uhyggeligt at tænke sig, saa nær Land og Redning umulig.

Af Huse paa Peak'en*) er Masser ramponerede, mange helt ødelagte, Larsens Hus har faaet Halvdelen af Taget revet af, Verandaen er blæst af, deres Tørrerum faldt sammen, og i Soveværelset styrtede Regnen ned, saa de maatte feje Vandet ud lige saa hurtigt som det kom. Men flere Huse er aldeles ubeboelige, fordi Taget mangler og alt indvendigt er splintret.

Kl. 11 tog Typhoonen et kraftigt Tag igen, men Kl. $11^1/_2$ hjalp det — det var vel nok stadig stærk Storm, men i Aftagende. Henrik kom drivvaad hjem Kl. 2 til Tiffin (Middag), han havde maattet spadsere herop, Kulier findes jo ikke i saadan et Vejr, og Trammen (Sporvognen) kunde ikke gaa for Træer, som var væltet ned over Linien. Han var frygtelig ophidset af alt det skrækkelige, han havde set fore-

*) Højplateauet, hvor Villaerne ligger og de fleste Evropæere bor.

gaa ude i Havnen. Vejen herop var næsten ufremkommelig, og sikken et Syn, da Klokken 3 alt var stille og Skodderne blev lukket op. Saa at sige ikke Blade paa Træerne, store Træer splintrede til Pindebrænde (hvilket Kineserne straks tog sig til Indtægt, de fik frygtelig travlt med at samle Brændsel, og der var nok at tage af). Et stort firkantet Træbord som stod paa vor Veranda var blevet slynget over Kanten og faldet ned og gaaet i Stumper og Stykker, men ellers skete der heldigvis ikke noget hos os. Men der er kun een Mening om, at havde Typhoonen varet blot en halv eller en hel Time længere, saa var der sket 3 Gange eller mere end det saa mange Ulykker, som der gjorde, thi for en saa kraftig Typhoon som den var det trods alt forfærdeligt kun faa Ulykker der skete. Men jeg tror ikke der findes et Menneske i Hongkong, som ønsker at opleve en Typhoon igen. Idag har vi igen Typhoonsignal oppe, og i Øjeblikket styrter Regnen ned, men det blæser ikke. Lad os haabe, det er blind Allarm ....

Naa nu ikke mere om den. Mor skal ikke være ked af, at Du ikke forærede mig noget Sengetæppe til Fødselsdagen, jeg er saa glad for Nederdelen og Jumperen, og som jeg har skrevet til Emma saa har jeg købt et Sengetæppe, men forleden kom her en Mand ved Døren, han havde saa mange dejlige Ting, bl. andet et fileret Sengetæppe, rigtig groft, ubleget, men det er meget smukt. Henrik var hjemme, og vi blev begge saa begejstrede for det, saa vi spurgte ham, hvormeget det kostede. 55 Dollars. Vi bød ham 20 og efter lang Parlamentering fik vi det ogsaa, det er absolut meget billigt for det og det er dejligt. Det andet bruger vi saa som Dug, det er af samme Slags som Emmas Kaffedug, saa det egner det sig jo glimrende til. Jeg har faaet saa pænt gult Satin og lavet Underlag med Flæse for hver Side, saa det ser vældig pænt ud. Nu har jeg rigtignok faaet fint Sengetæppe, saa er den Sorg slukket. Ja, jeg tror jeg vil holde op, for jeg har snart Krampe i Haanden ....

Hvis I nogensinde mere sender en Pakke, skulde jeg bede Jer saa mange Gange fra Henrik, om I ikke vilde

være saa søde at sende en stor Pose med Laurbærblade, det er han helt tosset efter, man kan ingen faa her, jeg har lidt, som jeg har faaet foræret, men Henrik sørger allerede over, at der næsten ikke er flere.

Masser af Hilsener til alle jer kære

fra Else.

Her følger som Afslutning paa dette lille Stykke Danmark i Kina et Brev fra Fru Elses Mand til hans Fader i København. Det kan tjene som Supplement til Beretningen om Typhoonen.

Hongkong, 10. September 1923.

Kære lille Far.

Mange Tak for Dit lange Brev; det er saamænd snart en Maaned siden, vi fik det. Tiden gaar saa rasende hurtigt for mig.

Da Du sidst skrev, nød Du Sommeren for aabne Døre og Vinduer.

Ja, Sommeren i det graa og kolde Nord er lige saa dejlig, som den er kort — altsaa de Aar, hvor den husker at komme.

Herude har Sommermaanederne været fæle. Den ene Typhoon efter den anden kom i Nærheden af Hongkong, Uge efter Uge mødte de op Lørdag eller Søndag og spolerede vore Fridage.

Saa den 18de August fik vi det store Slag med en skrækkelig Typhoon lige over Hovedet. Fra Telegrafstationen saa' vi to Skibe gaa paa Grund lige ud for os, og ved Siden af det største gik en Undervandsbaad neden om og hjem.

Naar den rasende piskende Regn og Skumsprøjtene fra de vanvittigt fraadende Bølgesøjler et Øjeblik ikke dækkede for Synet, kunde vi endvidere gennem Kighuller i vore tilnaglede Skodder lidt længere ude skimte en Damper drivende delvis under Vand og øjensynlig hjælpeløs, indtil det lidt senere kunde konstateres, at den sank. Da Uvejret var

forbi, saa vi Skorstenene rage op nogle faa Hundrede Alen ude.

Paa Land mistede nogle Huse Taget fuldstændigt, andre fik dem godt gennemhullede, atter andre styrtede helt sammen og begravede Beboerne. Elektriske Ledninger flød paa Gader og Veje, nogle Kinesere blev dræbt ved at træde paa Stærkstrømsledninger. Mange Veje var blokerede af væltede Træer og Kæmpebunker af store nedblæste Grene.

Else sad hjemme for tilskoddede Døre og Vinduer og haabede, Huset vilde holde, hvad det ogsaa gjorde. Hele Historien varede en Time, saa var det værste overstaaet. Vindstyrken var 138 miles i Timen — den største, der er maalt hidtil noget Steds i Verden. —

Naar en Typhoon er i Vente, forsvinder alle smaa Skibe til særligt indrettede Beskyttelsessteder, og de store Dampere skal gaa til Pladser, der ifølge den ventede Vindretning er mindst udsatte — dér skal de ligge afventende med Dampen oppe. Men til Trods for al Forudseenhed og til Trods for, at Typhoonernes Retning følges lige fra de opstaar, adskillige Dage før de naar Land, saa kan selv i en velordnet og veladministreret Koloni som Hongkong Ulykker ikke undgaas.

Forresten, naar man bagefter hører om Jordskælvet i Japan, saa synes man, at vor Typhoon næsten ikke er værd at tale om.

Else og jeg har det godt. Vi er saa glade for vort lille og smukke Hjem.

Trods Krig i Kina og Plyndringer og Mord har vi det fredeligt og rart. Vi slaas i alt Fald ikke nogensinde og er altid saa gode Venner og saa glade for hinanden, og Resten af Verden maa saa gebærde sig saa vanvittigt den vil.

Jeg har fortalt Else en hel Del om, hvor dejlig min Rejse var igennem Amerika, da jeg rejste hjem for at hente hende, og hvor interessant, og Fotografierne, som jeg har fra den Rejse, de lyver jo ikke noget videre. Men det skulde jeg vist have tænkt lidt over, før jeg gav mig til at fortælle. Nu har vi nemlig startet — under Pres fra Else! — en særlig Kasse, der skulde sætte os i Stand til at overvinde

de økonomiske Vanskeligheder ved en Rejse hjem den Vej. Nu faar vi se, hvordan det gaar! Hjem skal vi under alle Omstændigheder i Aaret 1925, og vi glæder os stadig til den Tid og til at se Eder alle igen.

Mange kærlige Hilsener fra Din Dreng og hans gode lille Kone —

Din hengivne

Henrik.

ONKELEN I ARGENTINA

Republiken Argentina har i de to sidste Menneskealdere været et af de „nye Lande", som har draget de fleste Emigranter fra Evropa, idet der siden Aaret 1860 er indvandret omtrent halvtredie Millioner Evropæere til Landet, hvilket vil sige næsten Halvdelen af Argentinas Befolkning. De fleste af disse Indvandrere er Spaniere, Italienere og Franskmænd, men ogsaa mange Skandinaver har taget Billetten til Argentina, hvor nogle er blevet formuende Mænd, først og fremmest de, der kom i den rigtige Tid, da Jord var billig eller helt gratis. Men altfor mange af Indvandrerne gik al Kødets Gang, hurtigere, end hvis de var blevet hjemme.

Argentina strækker sig fra 22° s. Bredde helt ned til Sydamerikas Sydspids, ca. 55° s. B., og Klimaet varierer som Følge heraf stærkt fra Nord til Syd, nemlig fra en Middeltemperatur paa et Par og tyve Graders Varme i Nord til 6 Graders Varme i Syd (Ildlandet). I Buenos Ayres er Middeltemperaturen for Aarets varmeste Tid, Januar, 24° C., for den koldeste, Juli, 10° C. Ude ved Havet er Klimaet mildt og sundt, og Regnmængden er her tilstrækkelig, men paa Pampassletterne inde i Landet kan der raade ulidelig Hede og ødelæggende Tørke. I store Træk maa Landet siges at være begunstiget af Naturen, Jorden er frugtbar, Skovene værdifulde; Bjergene gemmer Jern og Sølv og Guld, som endnu ikke har været Genstand for nogen systematisk Udvinding. Kendte er Argentinas „Græsgange" — de giver, hvor Nedbøren ikke svigter, Føden til enorme Mængder af Heste, Køer og Faar.

Befolkningen er, som allerede nævnt, stærkt blandet, og

den oprindelige Befolkning, Indianerne, næsten helt udvisket. Fuldblods Indianere vil man nu kun finde ved Paraguay og paa Ildlandet. Mixede Indianere er de „berømte" *Gauchos,* Rytterfolket paa Pampassletterne, som nedstammer fra Spanioler og Indianerkvinder. De er især af Virkning paa en Film fra de store Sletter; som nyttige Individer i Samfundet tæller de ikke saa stærkt.

Argentina er Landet paa Godt og Ondt, en Stump Paradis her, et Helvede dèr, ikke noget Land for nervøse og ængstelige Sjæle, ikke for Emigranter med Kone og en Flok Smaabørn paa Slæbetoug — den nye Mand, som er henvist til at arbejde sig frem, maa være noget af en Eventyrer, paagaaende, haardhudet. Og dog vil han staa sig ved at have Sindets Renhed i Reserve, for at han ikke i en kritisk Situation skal risikere at gaa tilbunds i Bærmen.

For Tiden synes Argentina at være tilstrækkeligt forsynet med egentlig Arbejdskraft, hvorfor Udvandring til Landet kun kan tilraades modstandskraftige Folk med Kapital nok til at købe Jord for. Huset bygger man selv. Spansk maa man have taget et grundigt Kursus i. For unge, ærgerrige Dygtigheder paa Landbrugets og Kvægavlens Omraade ligger der store Muligheder i Argentina, de to Hovederhverv bygger Landet sin Fremtid paa. Men Udvandreren maa gøre sig klart, hvad det er, han vil, naar han rejser til Argentina, han maa kende Landet, læse om de Kriser, det har gennemgaaet, og gaa i Land med et aabent og modtageligt Sind. Har han Raad til at tilbringe en Slags Læretid derude, kan dette bedst lade sig gøre paa et af de store Landbrug, af hvilke mange er paa danske Mænds Hænder. Og under denne Læretid skal han flittigt studere Aviserne, ikke for at læse om Væddeløb og Boksekampe, men Handelsberetningernes „tørre" Meddelelser om, hvor stor Hvedehøsten har været i de forskellige Egne, hvor meget Hvede Argentina eksporterer, hvor meget Sukker, Kaffe, Bomuld, Kød .... saa ser han hele det producerende Land for sig og kan sætte sit eget Maal.

De efterfølgende Breve er Brudstykker af Breve til Hjemmet fra en ung Dansker, som rejste til Argentina for halv-

tredie Aar siden efter den sædvanlige Udvandrerrecept: Kun Penge til Rejsen plus lidt Lommepenge for den aller første Tid. Blank for Kendskab til Landets Sprog. Motiverne til Udvandring var i dette Tilfælde Trang til Klimaforandring samt „en Onkel", fra hvem Familien ikke havde hørt direkte i mange Aar. En af de rigtige Udvandrer-Onkler, der rømmer som Matros og sidenhen i Aarenes Løb kommer til at staa i Eventyrets Skær som en Konge paa sin vældige Landejendom, herskende over mange Mennesker og Dyr! At der i de sidste Aar heller ikke er hørt noget *om* ham, forøger kun den mystiske Glans om hans Person.

Brevskriveren er Landmandssøn fra en lille jydsk Landsby. Da han blev voksen, gjorde han i nogle Aar Tjeneste som Plejer paa et Sindssygehospital, men maatte opgive denne Plads, fordi hans Helbred var mindre godt. Lægerne anbefalede ham af denne Grund at søge Klimaforandring. Det sidste Aar i Danmark tilbragte han paa en Arbejderhøjskole, og her modnedes Tanken hos ham om at rejse til Argentina. Skolens Bibliotek gav ham det afgørende Puf — det var Læsning af Rejsebeskrivelser, som drev ham ud.

Og saa rejser han ud, med Skoleforstanderens og Elevernes Hurraraab rungende i sit Øre. Fyldt af ubestemte Drømme om Pampassletterne, de vilde Heste — Oplevelsestrangen.

Det er interessant at se af Brevene fra det nye Land, hvordan hans Haab og Stemninger skifter. Han er parat til at „mase paa", fuld af Planer om Køb af Jord, vil nødig lade sig mærke med, at det i Grunden ikke gaar fremad. Brevene er et Vidnesbyrd om, hvad Emigranten maa „igennem", naar han er henvist til at stole alene paa sine Næver og et køligt Hoved. De giver et usminket Billede af de Kaar, der i vore Dage venter Gennemsnits-Udvandreren i Argentina. Lokkende og dragende er de langt fra, tilsidst munder de endogsaa ud i en Advarsel.

Breve af denne Art er egnede til at gøre Gavn, idet Læseren gennem dem lærer at ruste sig bedre og spørge sig for.

Rørende er det at læse om den Uro, der skabes i Onke-

lens Sind, efterat han ikke har set Danmark i 33 Aar. Synet af Nevøen, der pludselig dukker op i hans Chacre, Beretningen om Familien derhjemme i Jylland — alt dette stemmer ham et Øjeblik op til at drømme om et Besøg i Danmark. Men Drømmen jages paa Flugt af .... naa, lad os læse Brevene.

Aparicio, April 1921.

Kære Forældre og Søskende!

Idag det er Søndag har jeg Tid til at skrive lidt til Eder, og jeg har jo ogsaa nu været her saa længe, saa jeg kan begynde at se, hvorledes jeg synes om det. Rejsen har jeg jo skrevet noget om, i hvert Fald til Pernambuco. I Montevideo sendte jeg Brev til Onkel, men har ikke senere hørt fra ham. I Buenos Aires var jeg med en Del andre Danskere oppe paa Konsulatet, dér fik jeg et Skema, som jeg skulde udfylde og indsende, saa skulde Konsulatet efterlyse ham — Resultatet kender jeg ikke endnu. B. A. er en meget stor og smuk By og umaadelig ren. Vi naaede Molen Lørdag Aften, men fik selvfølgelig ikke Lov at gaa fraborde før Søndag. Vi var lige oppe at se Emigranthotellet, men der var slet ikke til at bo mellem alle de svinagtige Sydlændinge, Kosten var heller ikke god, og saa stjæler de som Ravne, blot man vender sig om, saa forsvinder baade Hatte og Overfrakker. Vi tog saa op paa Hotel „Skandinavien", dér fik vi en god Behandling, men det kunde selvfølgelig nemt blive for dyrt efter min Møntfod. Vi var i B. A. til Mandag Aften, der var meget at se, men det lignede jo alligevel alt det andet, jeg har skrevet om, vi lagde maaske heller ikke saa meget Mærke til det altsammen, vi tænkte jo mest paa at komme ud og faa noget Arbejde. Vi skulde jo have gratis Rejse ind i Landet, det kunde vi ogsaa faa, men saa skulde vi vente 3 Dage paa Billetten, det havde vi jo ikke Lyst til, det kunde jo ogsaa nemt blive lige saa dyrt at gaa i B. A. i den Tid. Vi løste saa en 2. Kl. Billet (der er kun 1. og 2. Kl. 2. Kl. er meget daarligere end den danske 3. Kl.) til Aparicio, den kostede 18,20 Peso, ca. 36 Kroner. (Overalt, hvor jeg skriver om Mønt, er det Peso, det er omtrent det dobbelte i Kroner).

Aparicio er langt Syd paa, helt forbi Tandil og 3 Stationer sydligere end Tres Aroyes. Vi kørte helt fra Mandag Aften Kl. $9^1/_2$ til Tirsdag Kl. 14, det var en ordentlig Køretur. Landet var næsten fladt som en Pandekage. Det mest bemærkelsesværdige ved Turen var alle de Dyreskeletter, der laa langs hele Linien. Det var Dyr, der var druknet ved Oversvømmelsen for 2 Aar siden, i Hundredevis laa de, det var helt uhyggeligt at se. Og saa var der en Vrimmel af Harer langs Banen, et yndigt Syn for de danske Nimrødder, Strudser saa vi ogsaa en Del af.

I Tres Aroyes opsøgte jeg den Kammerat, jeg har fortalt om. Jeg havde faaet Brev fra ham paa Damperen i Montevideo og skrevet til ham igen fra B. A., men det havde han ikke faaet, saa han blev jo helt forundret over at se mig. Han arbejdede paa et Automobilværksted for 120 P. om Maaneden, men maa give 90 for Kost og Logi, saa han var lumsk ked af Stillingen, han er jo ogsaa Kontormand og kan ikke godt forliges med det Grisearbejde. Uha, sikken et Slaraffenland! sagde han, og det saa skam ogsaa trøstesløst ud. Jeg fik da sat lidt Humør i ham og jollede videre Syd paa.

Det saa' heller ikke videre opmuntrende ud paa vores Station, men vi fik straks Arbejde alle 3. En københavnsk Lagerforvalter og jeg ved en dansk Mand Jens Jørgensen og den anden Kammerat hos Naboen Mads Pedersen. Det er jo Plovtid nu og nemt at faa Arbejde. Jeg er Malkemand og Hestepasser, desuden passer jeg Svin og Faar m. m. m. Kl. 5 om Morgenen maa jeg ud efter Hestene. Jeg har 4 Opbinderheste, som jeg skifter med, 2 hver Dag. Jeg skal saa straks om Morgenen sadle op og ride ud i Campen efter de andre ca. 70 Heste, de er spredt over hele Campen, der er paa 425 Hektarer. Det er skam ikke nemt, jeg er jo ikke vant til at ride og har altid været bange for Heste. Nu gaar det jo rigtig godt, det er morsomt at ride i den enestaaende Fart, som de Heste kan løbe med. Man driver Hesten frem med en Rewink, der bestaar af et kort Træskaft med en Læderrem paa. For at holde Hestekavalkaden i Galop naar man har den samlet bruger man en Wollie-

dore der er et Reb paa 1 Meter med Jernledemod i hver Ende. Det kan man smide ca. 200 M. ind imellem Hestene, saa kan det nok være de kan løbe. Naa, jeg kan nu ikke bruge en Wolliedore endnu, men de rigtige Gauchos bruger den. Saa skal jeg malke 12 Køer, det er der flere Omstændigheder ved end hjemme. Køerne bliver kun malket 1 Gang, om Morgenen, Kalvene gaar med dem om Dagen, men bliver lukket i Korallen om Natten. Køerne skulde bindes med Reb baade paa Hornene og paa Bagbenene, naa det fik jeg dem nu snart vænt af med, jeg har jo malket før. Saa skal der kærnes og centrifugeres og meget mere. Den meste Tid er jeg nu paa Hesteryg, skønt det var strengt i Begyndelsen er jeg dog nu mest glad ved dette. Jeg er budt 10 Pesos mere om Maaneden for at være Kok, men jeg véd ikke, om jeg gaar ind derpaa, maaske for Vinteren. Det er ved at blive Vinter nu, og der skal meget Tøj til, ogsaa Sengetøj maa man selv sørge for. Jeg skulde have taget alt mit Tøj med, thi det er dyrt her. Det eneste, der ikke koster noget er Føden, skønt den er dyr nok i Byerne for Smaafolk, der tjenes ikke meget herovre, ca. 60 Pesos om Maaneden .... Der hvor der staar et Krys samt 4. Mayo har jeg begyndt paa Brevet igen. Det var Meningen, at det skulde have været hjemme til Helgas og Astrids Fødselsdag, det naaede det jo ikke, nu maa jeg se, om jeg kan faa skrevet til deres Konfirmation, hvis jeg faar at vide, hvornaar det er.

Min Kammerat i Tres Aroyes fik jo Onkels Adresse, da han rejste herover — han skrev til ham, da han kom til Landet. Nu 20 abril faar han et Brev som Onkel har skrevet 6 Marro og han skal sige til mig om at komme derop. Onkel bor endnu i Boco Nancay. Mine Breve, som jeg skrev til ham fra Danmark har han faaet og ogsaa skrevet igen, at jeg ikke skulde tage herover endnu, før Forholdene blev bedre. Dette Brev har jeg ikke faaet. Nu var det Meningen, at vi vilde have rejst derop 1ste Mayo, men Pengene vilde ikke strække til. Nu venter jeg saa til senere til jeg har hørt hvordan han har det, det stod der jo intet om. Det kan ogsaa være jeg gaar paa Hvalfangst ved Kap Horn, det er vist mere lønnende end dette. Jeg har det ellers godt og er

rask endnu og mig er der altid Arbejde til, der findes intet her uden at jeg kan lave det. Det var en god Tid, jeg kom herover paa, Varmen har ikke været saa slem, til Høst vilde det have været altfor haardt at komme herover, ingen maa rejse herover til Høst, Marts Maaned er den bedste Tid ...

Kærlig Hilsen

Eders Christen.

(Under Navnet meget omstændelig og meget tydelig Adresse).

Est Aparicio, 31. Mayo 1921.

Kære Forældre og Søskende!

— — —

Jeg har ikke hørt fra Onkel endnu, og foreløbig véd jeg ikke, hvornaar min Kammerat Henry og jeg rejser, men før 1. Juli bliver det nok ikke. Jeg er jo paa denne Chacre endnu som jeg fik Plads paa straks jeg kom til Landet. Jeg er Kok nu. Familiemandens Kone, som vi rejste sammen med herover, er stukket af, man siger hun kommer „back again" om otte Dage, saa vil jeg ikke være her mere, ellers vilde jeg maaske have blevet til efter Høst. Patronen havde lovet, at jeg maatte være Kok ved Tærskeværket i Høst, nu faar vi se. Jeg har meget at bestille, mere end Kokke ellers har. Patronen sagde, at han hellere vilde give mig noget mere i Løn og saa være fri for at fæste en ny Hestepasser, jeg har jo saa Arbejdet med at hente Heste og malke Køer. For Tiden er vi ikke mere end ca. mellem 6 og 10 til at spise, men om Høsten ca. 35 Personer. Jeg klarer den fint med at lave Mad, det er noget der hænger paa Sidebenene (undertiden ogsaa paa Bunden af Gryden). Det er heller ingen Sag at lave Mad her, vi har 16 Grise 17 Gæs en Masse Høns og Ænder endvidere 2 Heste og en Stud som vi skal have spist inden ret længe, ca. 20 Faar har vi spist paa $2^1/_2$ Maaned. Desuden faar vi alt det Smør, Mælk og Æg vi kan spise, saa jeg vader i Mad. Mad er det eneste der næsten intet koster her. Tøj er vældig dyrt, skønt Ulden ligger i Millionvis af Kilo rundt i Calponerne og

raadner eller bliver ædt op af Rotterne. Landet er jo i Kløerne paa Englænderne og Franskmændene, alle Landets Frembringelser skal ud af Landet for at fabrikeres til færdig Vare, der er ingen Industri her, selv Banerne ejes af Fremmede. Skindene koster heller intet for Tiden. For 1 P. kan man købe Faareskind med 5 Tommer Uld paa. Jeg har købt 8 af Patronen, jeg garver dem selv, og bruger saa 4 at ligge paa i min Feltseng samt 3 til et Overtæppe naar det begynder at dryppe ned fra Taget. Disse Skind er meget varmere end mange Tæpper. Der er ogsaa mange Slags Vilddyrskind at faa, ogsaa „Biskatche", Nutria, Stinkdyr og Ræveskind m. fl. Man kunde nu i de lange Vinteraftener lave sig mange Ting af disse Skind, men det kræver jo meget Arbejde. Nutria er det dyreste, 35 P. pr. Kilo, 5 à 6 paa et Kilo. Enkelte Slanger er her ogsaa, nogle smaa giftige Tingester, som mest kommer frem i Høst. Martin bad mig om jeg vilde sende ham en Skildpaddeskal og en Slangeham hjem. Det tror jeg ikke kan lade sig gøre, det vil være tvivlsomt om Pakker herfra nogensinde naar ud af Landet, og i bedste Tilfælde altfor dyrt. Han maa vente, til jeg kommer hjem, jeg skal nok bringe nogle Hovedskaller af mindre Dyr med mig hjem, jeg har lovet Arbejderhøjskolen nogle ogsaa.

Vejret har været godt indtil nu, men nu begynder det skam at blive lidt koldt Morgen og Aften. Rigtig Frostvejr er her jo aldrig, højst 3—4 Grader, men Vinden er forfærdelig kold og gaar gennem Marv og Ben.

Jeg har ligget i Sengen i to Dage, en Dag for en Byld, det er saa slemt med Bylder iaar. En Dag og Nat kastede jeg op 20 Gange tror jeg, det var meget værre end Søsygen, det er Klimaforandringen, den Tur maa alle have. Det skal jo være noget saa skrækkeligt som de lider de Folk der kommer her til Høst, Maven er jo løbsk hele Tiden. Det var den heldigste Tid jeg kom paa, Februar og Marts Maaned.

Lønnen vi faar paa Landet er allevegne ca. 60 Pesos m/n (monetro national) pr. Maaned. Om Høsten 8 Pesos pr. Dag. Det er ikke meget, nogen rig Mand kan ingen blive af det. Høsten er meget kort, ca. 6 Uger. Maskinerne af det mo-

derne Slags gør jo efterhaanden Arbejderne overflødige, de Fattige fattigere, de Rige rigere. Vil I, at jeg skal sende de Penge hjem, jeg skylder Far, saa skal jeg prøve efter Høst, altsaa ved Juletide. Men jeg vil sige det er meget usikkert at sende Penge. Skal jeg ikke hellere købe nogle smukke Tæpper og andre pæne Ting og tage med hjem. Der kommer undertiden Indianere ned fra Bjergene eller op fra Ildlandet med vældig fine Tæpper. Det maa I selv bestemme, jeg kan gøre hvad I synes. Jeg har ikke hørt fra Danmark endnu, men nu kan det vel ikke vare saa længe ....

Kærlig Hilsen til Jer alle

Christen.

Aparicio, 24. Julio 1921.

Kære Forældre og Søskende!

— — —

Det er kedeligt med de Breve, der maa være gaaet tabt at dømme efter det første Brev fra Danmark, som jeg modtog 22. Julio. Der er mange Postmestre som slet ikke kan læse endsige udtale vore Navne, er man saa ikke hos en bekendt Chacrero kan det nemt glippe for dem og Brevene ligger saa i Aarevis, indtil der kommer en ny Postmand. Særlig nordpaa er det galt, smaa Naphtabaade besørger Post, og er man der ikke ved Baadens Ankomst, der varierer paa flere Dage, kan man kigge i Vejviseren, og dem er der heller ingen af desformedelst at der heller ingen Veje er.

Saa I troede, at jeg var knækket helt op, no no, der er lange Tarme i mig, og det er sejg Kost jeg har faaet de sidste seks Aar saa der skal mere til, men undertiden naar jeg tænker paa Turen er det ligesom jeg sejler endnu, særlig hvis Stolen vipper lidt. Jeg har det skam godt nu, jeg vejer vist 86 Kilo, jeg sagde det var Løgn, der var en Galiego der vejede mig, saa blev han gal fordi jeg sagde hans Vægt ikke passede. Jeg sagde saa at jeg troede jeg vejede 90 Kilo, men det var jo lige saa galt. Jeg tror sandelig at jeg bliver helt rask endnu engang, det er mange Aar siden jeg har befundet mig saa vel. Bare jeg var taget hertil for seks Aar siden, saa havde jeg maaske været rask og Millio-

nær tillige, nu er det altsammen vanskeligere, fordi alt er i stadig Falden. Ikke for det, der er Opgaver nok at løse, uhyre Formuer kan endnu tjenes i Argentina og det ved Ting man mindst aner, men der skal en Jernvilje til, fordi Faldet her er saa let. Ingen kan sulte ihjel i Argentina og med denne Følelse lader man staa til. Fristelserne er mange og uhyre tillokkende, fordi Forholdene næsten tvinger En til at tage idag alt, hvad man kan faa, fordi man intet er sikker paa imorgen. Man tager den lyse Dag med Sang og Humør, fordi Dagen i sig selv er lys og let, men man vil ikke tænke paa Natten, der kold og mørk følger efter. Run, run er der allevegne, op og ned, ned og op gaar det her i Argentina som ingen andre Steder i Verden. Millionformuer skifter Hænder som Folk skifter Plads i et Biografteater, og meget, meget mere skifter Plads eller gaar tabt med Pengene, som var mere værd end dem, og kun de færreste finder virkelig Lykke under Argentinas glødende Sol.

Naa, Tak for Raadet om ikke at gaa til Kap Horn, jeg tror heller ikke jeg gør det, jeg har hørt der skal være 3 Maaneders Vinter og 9 Maaneders Kulde, saa jeg kommer der ikke. Det hedder nok Hvalfangst, men der hører jo mange Ting derunder, jeg kunde saaledes ikke gaa ud at sejle, men være Kok kunde jeg nok og det giver jo godt. Nu er Forholdene paa Øen ogsaa betydelig bedre end tidligere, der er saaledes kun 6 Maaneders Kontrakt og i det Hele taget bedre i mange Retninger, men som sagt Kulden, uha! Her er det forresten ogsaa koldt nu, det er jo Midvinter, Sne har vi ikke noget af, men Blæsten gaar gennem alt. Nu begynder snart Foraarsstormene, men sidst i August skulde det jo blive fint Vejr igen. Jorden kan ellers ryge i Storm, der er jo de fleste Steder ikke meget Jord oven paa de haarde Toscasten. Der er ikke en Græsspire nu, saa det er bart for Kreaturerne. Der er jo i Millionvis af Kreaturer i Argentina, og særlig nu, de høje Krigspriser satte Fart i Opdrættet, og nu er det ikke meget værd, alle vil sælge og næsten ingen vil købe, Resultat Fallitter. Faarene dør i Hundrede Tusindetal. Kun Penge regnes der med

Den unge Jydes første Bestilling i Argentina blev at lave Mad. Her trækker han frisk Luft i Døren til Køkkenet.

Da Onkelen blev fundet, vaagnede der i den gamle Matros en stærk Længsel efter den jydske Landsby.

Naar et Kreatur skal slagtes, slaas det ned ude paa Marken, og Slagtningen foregaar i det Fri.

Den unge Jydes første *Patron* var Dansker og ikke saa lidt mere »velbeslaaet«, end han ser ud til!

her. Der drives en Rovdrift paa Mennesker og Dyr og Jord, som vist maa søge sin Lige. Det er som om alt det Blod, der driver igennem Argentinas Historie, stadig skinner lige rødt og friskt og kræver mere.

I vores Camp er der en lille Flod, vi kalder den Daniabækken, der er et lille Vandfald og en Paso (Overgang) fra Indianertiden. Naar jeg en Aften holder min Hest an paa Brinken dèr, medens den blege Maane sender sit Lys udover det nøgne, men storslaaede Landskab, saa mindes jeg tydeligst af alt min Barndoms Indianerhistorier. Jeg mindes, hvordan de Hvide fordrev de Indfødte ved Spiritusens Hjælp, og jeg ser nu, hvordan de selv falder for det samme Vaaben og for Spiritusens Følgesvend Syfilis. Ca. 95 Procent af Landets Befolkning siges at være befængt med Kønssygdomme.

Men trods al Raaddenskab herovre er det dejligt at være en fri Mand i et frit Land, man kan gaa naar man har Lyst (paa den anden Side skal man ogsaa undertiden gaa, naar man ikke har Lyst) men jeg synes nu rigtig godt om det. Naar jeg har min Hest og ellers er rask skal jeg nok klare mig. Jeg kan lave næsten alt her, man kan ligefrem ikke faa Lov at gaa fri for Arbejde.

Det er kedeligt det gaar saa langsomt med at tjene noget, ellers vilde jeg have min Hest med hjem om 5 Aar, det vil vist blive den jeg kommer til at savne mest, men der er jo noget til endnu.

Nu er her ikke saa travlt i Campen, alt er næsten tilsaaet, mest med Hvede, og det spirer allerede godt, men der er jo alligevel længe til Høst i December Maaned. Nu da alle er færdige med Vinterarbejdet, faar Størsteparten af Pionér Sækken, som man siger, saa spaserer man Landet rundt og oplever og ser noget. Føden faar de Spaserende rundt omkring paa Chacrene, naar de saa kommer om Aftenen og vil have Lov til at passere Natten staar de ude ved Trankeren (Laagen) og klapper i Hænderne. Ingen Fremmed gaar ind paa nogen Chacre uden at klappe, glemmer man det, kan man risikere at faa et Skud i Hovedet eller en Kniv i Maven (den mest yndede Sport her). Forleden havde

vi en Dansker, der havde været her i Landet i 15 Aar, og en Tysker, ikke en Centavos i Lommen, de passerede 4 Maaltider her, og Dagen efter tiggede de 20 Cent af Patronen og 50 Cent af mig. Det er ligegodt trist at være saa mange Aar i et fremmed Land og saa maa tigge sig frem paa sine gamle Dage. Jeg synes at Danskerne har leveret et forfærdende stort Kontingent af Bitskummerne*) herovre. Og de véd allesammen, at det er Spiritusens Skyld, de siger det selv. Nej, holde Hovedet klart og saa mase paa, saa skal det nok blive til noget. Jeg har snart lavet Mad til mange Fremmede. Det er morsomt at se, at de ikke rigtig forstaar at spise, hvad man sætter for dem, de blander alting sammen, Kartofler, Sovs, Kød, Kanel, Sukker, Brød og Mælk. En spiste et helt Fad Smør, han blev saa syg, saa syg.

Nu begynder Frugttiden her, vi spiser Oranger i Massevis, der kommer snart Uvas (Vindruer), dem holder jeg mest af, og saa Bananas. Alting af Sydfrugter er saa billigt saa det er en hel Fornøjelse at spise det.

Den unge Københavner, der kom her sammen med mig, er rejst over paa en anden Chacre. Den anden var vist en Skidtning, jeg véd ikke, hvor han er for Tiden.

Jeg skulde nu til at besvare Eders Brev med Nyhederne fra Danmark.

— — —

Brudstykke af et udateret Brev:

Det forrige Brev jeg sendte var fra Tres Arroyos, dengang var jeg arbejdsløs, det var nu min egen Skyld, jeg skulde have haft Plads længere ude mod Kysten, og var ogsaa flere Pladser tilbudt, men næsten alle Patronerne var saa fordrukne, saa jeg betakkede mig. Efter 18 Dages Ventetid fik jeg saa en Kokplads paa en Chacre ved Michaela Cascallares. Det er en meget stor Chacre, ca. 900 ha, der ejes af en Dansker Nicolas Ambrosius, jeg ved slet ikke hvor meget han ejer, men han har vist 2—3 Estancer foruden

*) fri Udtale af det engelske *Beachcombers* (menneskeligt Strandingsgods).

Chacren her, men det kan vel sættes til ca. 10 Millioner Kroner. Det menes at den rigeste Dansker Pedro Hovgaard ejer ca. 15 Milloner Kr.

Der er fire store Stenhuse hær, selve Hovedbygningen hvor jeg residerer er rigtig stor og pæn, kulørte flisegulve og badeværelser m. m. Der er ingen kvinder hær, idet forvalteren ikke er gift, saa jeg ordner hele Husholdningen og Rengøringen. Fortiden er der ikke mere end 12—15 Mennesker, foruden tilfældige Spadserende, men nu skal der jo snart antages Folk til Høsten. Af dem der er hær nu er 5 indfødte, de er ret flinke, men jeg forstaar jo næsten ikke hvad de siger, men det kommer jo nok. Det gaar rigtig godt med at røre Mad sammen og jeg kan faa alt hvad jeg vil have at lave af, der gaar en umaadelig masse tilspilde, jeg tænker at jeg paa en Uge smider lige saa meget væk som I kunde leve af en hel Maaned, det er trist, men saadan er det allevegne, der er en umaadelig Masse Mad herovre. Gartneren har betroet mig at jeg snart kan faa ny kartofler, der er en meget stor have med en Mængde forskellige Slags grønsager i, jeg kommer vist til at skrive til Buenos Aires efter en Kogebog ....

p. t. Gualequaychu, 17. Februar 1923.

Kære Forældre og Søskende!

Jo, det er rigtigt nok som Overskriften viser, jeg er naaet helt op til Gualequaychu, det varer vist nogle Dage, inden jeg kommer Resten af Vejen. Der gaar kun Motorbaad til Boca Nancay en Gang om Ugen. Her ved Havnen kender de udmærket Onkel, saa han eksisterer altsaa endnu, ifjor skal han have været meget syg, men er nu rask igen, nu faar vi snart se, hvordan det staar til.

Høsten var ret god iaar, jeg fik 225 P. om Maaneden i to Maaneder og nogle Dage, ialt 472 P. Det er lige det Beløb denne Rejse vil koste mig, eller med andre Ord dobbelt saa meget som det vilde koste at rejse til Danmark. Den gaar jo ogsaa paa Primera Klass over det hele, disse sorte Jævlemennesker skal duperes, ellers kommer man ingen Vegne med dem. Ja, det kniber slemt med Sproget, men de

nejer sig alligevel, naar jeg rasler med Sølvsækken. Det er nu ikke saa nemt, som det kan lyde, man bliver helt ør i Hovedet af den rasende Tungefærdighed de opviser — man maa jo lade som om man forstaar det hele,

Nu var jeg lige nede for at spise til Aften, nu skal I høre, hvad vi fik. Først fik vi stegt Fisk, saa fik vi Semulesuppe, saa fik vi Kyllingesteg, saa fik vi en Slags stuvet Macaroni, og saa fik vi Vindruer, Melon og sort Kaffe, og til det hele $^1/_2$ Bajer, ikke Tuborg. Ja, det er et dejligt Land med en Masse Ædelse og Drikkelse. Nu skal jeg ud og se hvad det er for noget Skidt de spiller i deres elendige Biograf, det er et godt Sovepulver, saa klemmer jeg paa imorgen igen.

— — — Idag kom der en Politibaad oppe fra Boca Nancay med 2 Lig. Det skal være Resultatet af en større Ballade. Ligene kom hertil i nogle elendige Kister af Pakkassetræ og var saa opløste, at de var lige ved at kravle ud af Kisten igen, det er græsselige Forhold, Soldater maatte kommanderes til at slæbe Kisterne i Land, jeg fik snart Snuden den anden Vej. Imorgen er det Lørdag, og saa har jeg gaaet og ventet paa den infame Baad i 8 Dage, og sikkert er det ikke, at den sejler imorgen, saa for Øjeblikket véd jeg slet ikke, om jeg naar derop, maaske bliver jeg nødt til at vende tilbage med uforrettet Sag.

Det er ogsaa et mærkværdigt Sted at købe Jord, dybt inde i en Flodmunding hvor man hverken kan komme fra eller til. Trods det at Onkel selv ejer den Smule Jord han har, saa siger de at han er meget elendig fattig, desuden har han en halv Snes Børn, er dette Tilfældet er han solgt for Livstid og kan aldrig gøre sig Haab om noget bedre, naa selvfølgelig kan han leve lykkeligt derfor, men det tror jeg ikke meget paa. Hær har været en snart uudholdelig Varme i disse 8 Dage, mit Skæg er helt falmet, og jeg tror saamænd Haaret følger efter, det er ogsaa infamt at sjokke rundt i saadan en stegende Solhede og intet have at lave, om Natten kan man ikke sove for Myg og andet svirrende Djævelskab, jeg holder det ikke ud i ret mange Dage til, enten vender jeg saa tilbage, eller ogsaa maa jeg videre frem, hær vil jeg sandt for dyden ikke blive.

. . . Boca Nancay, 2. Marts 1923.

Jo, det var en længere Ventetid, i samfulde 11 Dage maatte jeg gaa og vente paa Baaden, jeg var jo lige ved at tabe Taalmodigheden, men den medfødte jydske Sejghed svigtede dog ikke helt.

Lige ud for Rio Gualequaychu, men selvfølgelig paa den anden Side af Rio Uruguay ligger Tray Bentes, det Sted hvor Onkel nu for 33 Aar siden rømte fra de elendige Forhold paa sit Skib. Jeg saa det, sløret af Morgentaagen der lettede for Argentinas glødende Solkugle. Et vældigt Slagteri med sin taarnhøje Skorsten dominerer hele den pyntelige og velholdte By. Videre glider den lille Baad ned af den svulmende Uruguay Flod og ved 2 Tiden har vi naaet Boca Nancay, Endemaalet for min Rejse — det troede jeg da, men der er endnu et Stykke Vej tilbage. Naa, en Robaad, der netop skulde til Onkels Camp, vilde selvfølgelig gerne tage mig med, og efter en Times roning op af den ganske idyliske Rio Santos Grande naar vi Onkels Rancho. Ja, naturligvis blev de alle forbavsede, Un sorpresa grande, (en stor Overraskelse), sagde hans Kone. Da jeg paa Dansk spurgte ham — kender Du mig? sagde han efter et Øjebliks Betænkning — ja, ja nu kender jeg Dig. Han er en ganske morsom Mand, jeg troede han havde sort Skæg men han har helt rødt Fuldskæg og Haaret er rødligt graasprængt. Han er lavstammet af Vækst, men meget svær og bred, jeg kender ingen i vor Familie der ligner ham. Han er en Gaucho, en Criallo hvis I véd hvad det betyder, fuldstændig indgroet i Landets Forhold, saa ingen næsten kan tro andet end at han er Fuldblods Argentiner. Spansk taler han med den mest rivende Tungefærdighed jeg endnu har været ude for, og bande gør han værre end den værste, naa det opfattes nu ikke hær som en Last, nærmest som pikant Krydderi der sammen med vilde Fagter giver Talestrømmen mere Vægt og Interesse. Onkels Øjne er smaa blaa livlige Griseøjne, det højre Øjenlaag bliver klemt i med et par forsvarlige Hovednik naar der er noget der rigtig skal slaas fast.

Onkels Kone, Juanita, er en høj mager Kvinde, en an-

stændig net og arbejdsom Kone der sørger saa godt for Børnene, med Mad og Tøj som det er muligt. De lever godt sammen, og er enige i alle Forhold. Af Børn er der 6, fire Drenge og to Piger. Den ældste hedder Oline ligesom Bedstemor, hun er nu 13 Aar, hende og Helga ligner hinanden saa jeg blev ganske forbavset da jeg saa hende, blot er hun meget meget dygtigere og flink til at arbejde. Saa kommer der 3 Drenge, Pablo, 11 Aar, Juan, 9 Aar, Alfredo 7 Aar, og tilsidst Faustina, 4 Aar, og Osvaldo, 2 Aar. Naar undtages Oline er de alle smaa, men brede og godt skabte, det er smukke og flinke Børn, de to ældste hjælper Onkel at hugge Brænde i Skoven og det er de dygtige til. Onkel har nu 34 ha. Jord. De sidste 7 Aar har han tabt ca. 30 Tusinde Pesos hæroppe. Først havde han 2 Tusinde Frugttræer som blev ødelagt af Pest. Derefter havde han 20 Tusinde Træer af andre Slags som omtrent var færdige til hugning da hele molevitten brændte, det har brændt for ham 3 Gange. Skulde han sælge nu, vil han have 3000 P., saa rig er han jo ikke, men paa den anden Side har han jo hele Tiden saa de kan leve nogenlunde.

Vi har nu gaaet og kigget lidt paa Forholdene. Ved Siden af Onkels Jord er der 30 ha. som vi meget tænker paa at jeg skulde købe, men der er ogsaa tilsalgs ca. 200 ha et andet Sted som vi maaske kan købe i Fællesskab naar Onkel sælger sit, det vil han hellere, da han saa har noget at sætte Drengene til at arbejde paa naar de bliver større. Naa, alt dette ordnes med Tiden, saa skal jeg skrive mere derom.

Onkel siger, naar han ikke har skrevet til Danmark i saa lang Tid, saa er det fordi han ikke mere kan skrive saa godt dansk at nogen derhjemme vil kunne forstaa det. Dette er sikkert rigtigt, havde jeg ikke kunnet tale en lille smule spansk, vilde jeg daarligt kunne have talt med ham. Nu har jeg givet ham nogle danske Aviser og Bøger, flere vil jeg sende ham, saa vil han forsøge at lære saa meget igen at han senere kan skrive paany.

Jeg har læst et Brev som Du Mor skrev til ham fra Fuglsang i 1890, det var helt morsomt, og et som Din Bror der er død har skrevet, han skrev at Du nu var blevet gift og

allerede havde 3 Børn og Dig og Far sad smaat i det, ja det er jo mange Aar siden nu. Onkel har en fænomenal Hukommelse, han har fortalt mig mange morsomme Smaatræk som jeg skal forsøge at huske til jeg kommer hjem igen.

Nu skal jeg hilse jer alle paa det kærligste fra Onkel og hele Familien og bede jer lade hans Hilsen gaa videre til alle de andre der i mange Aar har ventet paa Brev fra ham, særlig Moster der er syg tænker han meget paa. Jeg skulde endelig bede jer om at faa undersøgt om der er flere Billeder af Bedstefar og Bedstemor, er der ikke, maa I endelig faa lavet to, hvad det koster skal blive betalt. Det kunde jo ogsaa tænkes at der var Billeder af hans Fødegaard og idetheletaget af Vejrum og de Steder han kender, kunde der skaffes nogle Prospektkort derfra vilde det sikkert glæde ham at faa det. Han taler om flere Smaating som han havde derhjemme ved sin Bortrejse, blandt andet en Sparekassebog paa 50 Kr., kunde I ikke faa undersøgt om der er noget tilbage, det maa nærmest være Moster Rasmine der er i Besiddelse deraf. Det er ikke fordi han gør Krav paa noget, men er der mere noget tilbage fra den gamle Tid vil han blive glad for det. Han er vist ikke mere saa danskfjendtlig som han har været, nu kunde han godt lide at komme en Tur hjem, men der skal komme gode Tider hvis det skal lykkes.

Det er Meningen at jeg vil have sendt den Kuffert herover som jeg har hjemme. Naar jeg nu kommer til Buenos Aires igen vil jeg gaa op paa Konsulatet og faa at vide hvordan jeg skal forholde mig dermed, om det kan lade sig gøre. — — —

Tandil, 10. Marts 1923.

— — —

Ja, nu har jeg saa forladt Onkel og er paa Vej tilbage igen. Jeg var saa oppe paa Konsulatet i Buenos Aires. Der betales ingen Told af det der er i min Kuffert, nemlig brugt Tøj, Bøger, Fotografier med og uden Ramme samt Albums. Men det bliver nok nødvendigt at rejse til Viborg eller Aarhus med den, den skal jo undersøges paa et Told-

kontor og udfærdiges Deklarationer. Vil I saa pakke det godt sammen, saaledes at Kufferten bliver saa fuld at det ikke kan rasle rundt i den. Kan det Tøj der hænger derhjemme i Forbindelse med det der er i Kufferten ikke fylde den kan den nok stoppes med Papir eller Sække, ligesaadan Rammerne med Glas bliver det vel nødvendigt at lægge i et Stykke Papir hver for sig. Ja, det bliver et stort Arbejde, men jeg kan jo nok være sikker paa at det altsammen bliver ordnet godt. Jeg længes meget efter mine Billeder, og ogsaa for Onkels Skyld maa jeg have det herover, han vil saa gerne have Bøgerne at læse. Jeg regner saa med at det bliver afsendt omkring den 15. April, saa vil det kunne være her omkring 15. Mayo.

Naar der bliver lagt nogle Snore omkring Kufferten kan Nøglen bindes fast i en lille Pakke, kan det ikke godt lade sig gøre behøves heller ingen Nøgle, den er saa almindelig at jeg sikkert har flere der passer. Men send det hele efter den Adresse der er skrevet paa medfølgende Papir som om det var til vedkommende, uden at mit Navn er paa Kuffert eller Papir, det er det nemmeste for mig, saa indløser han det og sender det videre til mig.

— — — Ja, det sidste er skrevet i Tandil, jeg er her nærmest imod min Vilje, men iaftes da jeg rejste fra Buenos Aires kom Sekretæren i den danske Legation og bad mig tage et Par Kufferter med til Tandil til den danske Minister — der skal nemlig være stor Fugleskydning hær et Par Dage og deri skal Ministeren deltage. Det kunde jeg naturligvis godt, men da jeg kommer til Tandil er der naturligvis ingen til at tage imod Klunset, og saadan smide en Ministers Habenundgutt paa Perronen kunde jeg da ikke, jeg maatte saa tage en Bil og køre op i Byen — naturligvis med det Resultat at Toget kørte fra mig — nu gaar der ingen Tog før imorgen tidlig, det bliver en Ekstraudgift for Ministeren paa 30 P., jeg har nu talt med ham og kan bare skrive ind til Konsulatet saa faar jeg mine Penge. Nu fik jeg altsaa Tandil at se og har allerede været oppe i Bjergene. Tandil er jo grundlagt af Danskere.

Saa imorgen rejser jeg altsaa tilbage til mit Arbejde

igen, nu har jeg ogsaa været paa Rejse en hel Maaned og set meget. Nu gaar jeg saa og venter paa mine Sager og glæder mig til at modtage dem inden Vintrens Begyndelse, saa har jeg Tid at kigge paa det. Brevet her faar de vel Lov at læse allesammen, det er jo ingen Nytte til at jeg skriver det samme en halv Snes Gange.

Kærlig Hilsen

Christen.

Boca Nancay, 1. Juni.

Kære Forældre!

Ja, nu er jeg kommen op til Onkel igen. Efter min forrige Rejse var jeg nede og hente mit Tøj, det var igrunden min Mening, at jeg vilde være blevet dernede til efter næste Høst, men saa skrev Onkel til mig at han skulde overtage bestyringen af en Tyskers Ejendomme, han vilde nemlig hugge hele sin Skov, saa kunde jeg faa Arbejde ogsaa ved dette. De er nu begyndt med ca. 32 Mand. Før da jeg var heroppe mente Onkel at Daglønnen vilde blive 4 pesos og Maden, nu da jeg skulde begynde var Daglønnen faldet til 3 pesos, og da Tyskeren nu kommer med alle sine Mand bliver det kuns to og $^1/_2$ pesos. Der er jo kuns ganske lidt Arbejde iaar, men mange Emigranter og Landets egne Arbejdere, saa vi næsten er nødt til at arbejde under de Kaar, som bydes. Havde jeg vist det, var jeg ikke taget herop igen, jeg havde en god Plads hvor jeg var, og en saa god Løn som jeg ikke kan tjæne hær. Naa, jeg er nu ikke saa ked af det som det ser ud til, men disse to Rejser har kostet mig over 600 pesos, eller omtrent hvad jeg kunde have købt tilstrækkeligt Jord for, hvis jeg havde holdt fast ved min oprindelige Plan. Onkel og hele Familien har det godt, hans Kone skal snart have en Lille igen, saa er der syv. Nu er han som sagt Leder af Skovhugningen og tjener formodentlig en nogenlunde god Dagløn — nu er han jo lige fyldt 50 Aar og er saa snart for gammel til at slide haardt. Om nogle Dage faar jeg nok betænkt om jeg vil arbejde hos ham, saa skal jeg skrive igen.

— — —

Boca Nancay, 4. Juli 1923.

Kære Forældre!

— — —

Ja, jeg fik jo altsaa begyndt paa Nedhugningen af nogle store Skove, men det var rigtignok nogle store Banditter og Tyveknægte som Ejeren havde bragt herop, blandt andet stjal de min Kniv, og Onkels Revolver. Dagen efter kom de ganske vist igen med Revolveren og sagde at Onkel havde tabt den, ja det var en hel Røverfilm de hittede paa, saa var der tilligemed en der vilde stikke Onkel sin Kniv i Maven, men Formanden gik imellem og fik forhindret det. Nu i Søndags var der 3 der var taget ud paa Floden og gaaet i Land i Nabocampen, vi gik saa paa Jagt efter dem, jeg bevæbnet med en Winchester og Onkel med sin Jagtbøsse og Colt Revolver — det var jo Meningen vi vilde have skudt dem, men de var nu igen kommet ud paa Floden og for langt bort, de har nu faaet Respekt for os, og næste Gang faar vi vel nok Ram paa dem, men de skal skydes i Land siger Onkel, for ellers siger de andre at det er Løgn.

Jeg har nu købt 20 ha Jord hær ved Siden af Onkel, og nu har jeg arbejdet der i ca. 5 Dage, det er jo tilgroet med Urskov, Slyngplanter og store Sivtotter, jeg har nu faaet ryddet godt op, om 14 Dage kan jeg nok begynde at plante nogle Træer. Et Hus skal jeg jo ogsaa have bygget, men der er Oversvømmelse for Tiden, saa man ikke kan komme ud i Campen og skære Siv til at tække Huset med. Maaske det var dumt at købe det Land, men det kan ogsaa være klogt. Provinsregeringen har vedtaget at bevilge Penge til et Kanalanlæg, bliver det gennemført, fører det lige forbi Onkels og min Jord, saa vil Jorden jo stige svært i Pris, men selv om det ikke bliver til noget, saa er det jo rart at have en stump Jord at trække sig tilbage paa under Arbejdsløshed og lignende.

Der er ellers fælt med Slanger iaar, vi har nylig fanget en af de farligste Giftslanger der findes, det vil sige vi skød den, Onkel har ellers fanget mange Slanger, man faar 5

Pesos for Skindet, men det er jo farligt Arbejde, jeg er næsten bange for alt det Skidt.

Nu skal jeg nok lave et fint Hus og en pæn Have, saa fotograferer jeg hele Molevitten og sender det hjem. Forrige Gang jeg var heroppe fik jeg ikke ret meget fotograferet, Juanita sagde hun havde ikke Børnenes Tøj i Orden, men en Gang skal jeg nok faa det gjort. Et Billede tog jeg dog af Onkel og den ældste Dreng, det er ikke ret godt, Onkel har bundet om Hovedet, fordi han havde ondt i Hovedet naturligvis.

I spørger om hvordan Husene ser ud, ja, dem er der ikke saa meget at skrive om, de er lavede af Træ der er groet paa Jorden, og tækket med Siv, det er næsten alt. De har gode Senge og Sengetøj, men vi lever smaat i denne Vinter, alting er dyrt at købe, og i sidste Sommer var det saa tørt at der ikke kunde gro nok Kartofler, samtidig var den store Oversvømmelse, saa alle Svin druknede, saa der nu mangler Slagtesvin i denne Vinter. Han har fire Svin, men de er endnu for smaa at slagte, saa har han 10 Kreaturer, der er vist kun to der malker nu for Tiden, dem malker Oline. 3 Heste har han ogsaa til at slæbe Træet ud fra Skoven, desuden er der ogsaa mange Høns, nu er de lige begyndt at lægge Æg.

Onkel er lidt syg for Tiden, det er i Lænden, eller Nyrerne, han siger han er gammel og ganske træt nu, det er ogsaa ubegribeligt al den Uheld de har haft, ingen Mennesker har slidt saadan som de to, nu begynder Børnene jo dog at blive store og kan lave meget Arbejde i Skoven, som er helt godt beplantet, saa om nogle Aar er det atter en Kapital ...

Brudstykke af et af de sidste Breve:

Der kommer mange Danskere herover for Tiden, der er ellers sløje Tider her, bare ikke altfor mange af dem gaar tilgrunde. Der er ogsaa paa vej en Del Familjer der vil danne Koloni i Paraguay, ubegribeligt at de tør, der er jo Revolution i Landet, og røveriske horder gennemstrejfer

det og røver og skænder Kvinder og Børn og tvinger Mændene til Krigstjeneste. Der kunde sagtens skabes blomstrende danske Kolonier hær og i andre sydamerikanske Stater, men der hersker hjemme altfor stort Ukendskab med de virkelige Forhold og det bliver som regel kun Agenterne der høster fortjenesten, mens de andre maa sjokke rundt i Urskovene værre stillet end da de drog hjemmefra ....

*

Her vil vi forlade den unge danske Udvandrer i Argentina. En Række Spørgsmaal rejser sig efter Læsningen af hans Breve: Vil han naa længere frem end til de 20 Hektarer Skovland ved La Platafloden? Vil det gaa op for ham den ene Dag og ned den næste? Vil han faa sin „Juanita", og vil hans Juanita skænke ham Barn efter Barn? Eller vil Forhindringerne, han ser fra sin Dør, synes større i hans Øjne end i Onkelens, saa han vender tilbage til den danske Landsby?

Nogle vil maaske mene at kunne læse Svarene imellem Linierne, men Udvandrerens gamle Fader giver Udtryk for det rigtige, naar han skriver til mig, at hans Søns Fremtid staar for ham „som en lukket Bog".

KING WOLLE PAA TITITI ØEN

„Vil De ha' Pladsen, eller vil De *ikke* hatten, eh?"

Der sad en Mand i opsmøgede Skjorteærmer og bladede i en Bunke Ansøgninger. Han havde snoet Benene to Gange om hinanden, en underlig lang, tynd Fyr var han, koparret og skaldet og citrongul over hele Hovedet. Denne Herre var Agenten for „Den blaa Skorsten". Mr. Tom Thomas, som varetog Rederiets Interesser paa Manihiti Øerne, med Sæde i Sydney.

„Ye—es," sagde Manden, som sad lige over for ham, en Kende dovent, „jeg maa vel hellere slaa til."

„Hellere?" gryntede den Citrongule. „Ganske som De behager, Doktor, De ser, at man er ved at drukne i Ansøgninger. Men jeg tror, at den Historie vil være oplagt for Dem. Hehehe," lo han, „her er skam fine Folk iblandt."

„Og meget Ragelse vel ogsaa?"

„Ogsaa det. Men se nu her, stor Papirkurv, kan lige æde det altsammen. Kom saa og sæt Deres Navn der. Kender jo Betingelserne."

Den Anden rejste sig og gik nærmere til Skrivebordet, hvorfra Agenten tog et beskrevet Ark Papir og rakte ham. Mens han løb Indholdet flygtigt igennem, kiggede den Citrongule paa ham fra Siden. Der laa et lille Smil om Agentens Mund, men det var velvilligt, og hans Ansigt røbede nærmest Beundring. Den Mand, han havde kaldt Doktor, var over tre Alen høj, en sand Kæmpe med kraftige Lemmer. Man skulde forsværge, at han i mange Aar havde rakket rundt paa Kloden som Skibslæge. Ja, det var saadan en Karl, der var Brug for paa Tititi Øen.

„Hvornaar gaar der Skib?" spurgte Doktoren, idet han skrev sit Navn: Dr. Ole Riverton.

„Dato, please!" bad Agenten, der fulgte Underskrivningen med agtpaagivende Øjne.

Doktoren føjede Datoen til.

„For Deres egen Skyld," forklarede Agenten, „Gagen løber fra idag."

Dr. Riverton spurgte igen, hvornaar den Baad gik.

„Skal vi se," sagde Agenten og fordybede sig i Kalenderen .... „Sid ned og bryg Dem en drink. Skal vi se. Til Manihiti Øerne gaar der Skib to Gange om Aaret, som Regel. Der er fire Maaneder til næste Gang. Venter vi selvfølgelig ikke paa. Men paa Lørdag gaar „Vædderen" til Cooks Øerne, derfra maa De se at faa Skib til Tititi ....

Mange Ting at ordne?"

„Jeg kan rejse med det samme," svarede Doktoren.

„Ja, De maa Pinedød vente til Lørdag. Har vi idag? Torsdag! Det vil glæde min Kone at se Dem til Middag. Hent mig, naar Kontoret lukker. So long!"

Dr. Riverton drev ned ad Gaden og gik ind paa en Restauration i Pitt Street, hvor han mente at kunne sidde i Ro og fundere over den Situation, han gik ind til — „Stilling" var et Ord, han aldrig anvendte i Forbindelse med sin egen Person. Han plejede at inddele Livet i interessante og uinteressante Situationer, og det, han idag havde skrevet under paa, saa' ikke kedeligt ud, syntes han ....

Æv! hvor var det ham inderligt imod, at en Snylter, som han engang havde set paa det danske Konsulatskontor i Melbourne, netop i dette Øjeblik kom og slog ham fortroligt paa Skulderen og spurgte, „hvordan den *skar?*" Han havde mest Lyst til at feje Manden af, de var nemlig højst uappetitlige, disse Driverter, som slog paa Landsmands-Strengene; men Fyren saa' saa sølle ud, at Dr. Riverton fik lidt Medlidenhed med ham og bad ham sidde ned og nyde en Forfriskning.

„Hvordan gaar det Dem selv?" spurgte han den Fremmede, som han kun havde mødt den ene Gang i sit Liv.

„Man danderer den jo," kom Svaret. „Men forstaar De, en skønne Dag kommer jo den store Fidus. Der er al Sandsynlighed for, at jeg faar en Stilling ude paa en af Øerne."

„Naa, det var jo rart," sagde Doktoren.

„Ja," blev Manden ved, „paa Manihiti Øerne, Fa'en i Vold! Som Manager. Jeg har talt med Selskabet igaar. Der er Penge at tjene, og ingen Ting at bestille. Bare sidde og glo paa, at Negrene hænger i. Som skabt for mig."

„Naa, paa Manihiti Øerne?"

„Ja, paa Tititi Øen, saadan skal den hedde."

„Saah," sagde Doktoren og smilede lidt.

En Stund efter henkastede han:

„De skal være noget i Retning af Kannibaler, de Folk paa Tititi."

„Mig lader de nok være med at æde," lo den Fremmede støjende og klaskede begge Hænder ned i sine magre Laar. „Men det var altsaa ikke noget Sted for *Dem,* Doktor! Skaal!"

„Tager De alene derud?" spurgte Dr. Riverton og skænkede rundhaandet op i den Andens Glas.

„Tjah — jeg maa jo altsaa tillade mig at indskyde den Reservation, at Sagen ikke er helt afgjort. Der er mange om *den* Bid. Men vi er saa godt som enige. Og naar det altsaa bliver mig, ja, saa tager jeg alene ..."

Han bøjede sig fortroligt over imod Doktoren og hviskede:

„Naar man kan lugte, at der er store Fiduser i Luften, saa staar man sig altid ved at være alene. Det kommer ingen andre ved, hvordan man dividerer den paa saadan en afsides Ø. Folk kan ikke forstaa, Skaal! Jeg mener, Folk kan være saa løjerlige, Skaal! Men jeg har altid sagt, at min Tur kom nok, yæ—æs. Er her ikke meget varmt?"

Da de skiltes, rømmede Landsmanden sig og sagde:

„De skulde vel ikke tilfældigvis have et halvt Pund for meget hos Dem, Doktor? Bare til imorgen, hik?"

Dr. Riverton gav ham et Pund og lagde en Haand paa hans Skulder, saa han sank ned i sine slatne Knæ: „Med Fornøjelse," sagde han, „De kan jo betale mig, naar De faar Stillingen ..."

Et Par Dage efter sejlede Ole Riverton mod Øst, ud igennem det Mylder af Øer, som han havde set Tusinde

Glimt af paa sine Rejser mellem Australien og Amerika. Han laa og flød i en Kurvestol, eneste Passager var han — der gik skam ingen større Turiststrøm til Cooks Øerne! Han tænkte paa, at han nu havde bundet sig for fire Aar til noget, som ingen hvid Mand havde prøvet før. Det, man vidste, havde ingen hvid Mand levet paa Tititi før. Hans eneste Følge var nogle skumle kulørte „Haandværkere", kaldte de sig, som skulde opføre hans Hus, og saa Kineserkokken Li, som havde fulgt ham trofast fra Sted til Sted i de sidste Par Aar og mikset ham adskillige Portioner Ragout, skarp som Rageknive, til hans fulde Tilfredshed.

Dr. Riverton var bleven ni og tredive Aar under sin Farten-om. Han tog fra Danmark, da han var et Par og tyve. Dengang bar han et af de mest kendte danske Navne — et af dem, som ender paa *sen* — og han var medicinsk Student med første Del af Embedseksamen vel overstaaet. I Quebec fik han Telegram om, at hans Fader var død; dermed følte han sin Fremtidsbane i Danmark for stedse brudt af, han havde ellers tænkt sig at tjene nogle Penge i Amerika og saa vende tilbage og fuldende sine Studeringer. Men nu kunde han lige saa godt, forældreløs og fattig som han var, blive derude. *Broderen*, naa ja, den Tanke gjorde lidt ondt, men den Gut klarede sig forresten nok, og hvis der blev nogle Skillinger tilovers efter Faderen, saa skulde *han* have dem.

Paa den sidste Del af Rejsen til Amerika havde han maattet fungere som Skibslæge, hvad han slap heldigt fra, men ved Ankomsten til New York lagde han Medicinen paa Hylden og rejste ind i Landet med et halvt Hundrede andre Krabater for at rydde Skov. Paa denne Maade kom han til en mindre By, hvor han fik Lyst til at slaa sig ned for nogle Dage, og det var ham til denne Dag et Spørgsmaal til Overvejelse, om han ikke vilde have staaet sig ved at forblive i Skoven. Thi nogle Dage efter, at han var arriveret til den lille By, havde han sit amerikanske Doktor-Brev hængende paa Væggen.

Det var gaaet saaledes for sig, at i det Hus, hvor han havde lejet et Værelse, boede ogsaa en ung Pige, som en

Dag faldt og brækkede Benet. Det Ben satte han nydeligt sammen, og fra den Dag kom Byens og Egnens Befolkning til „Dr. Riverton" med alle deres Skrøbeligheder. Han kunde slet ikke undgaa at blive Læge. Og hvad han manglede i sin Uddannelse, lærte Livet ham snart. Han blev en praktisk Læge, men ikke nogen „Huslæge"; i den lille By blev han ikke længe, han havde nemlig faaet Rejse-Bacillen i sig og maatte vandre videre, praktiserede snart i U. S. A., snart i Mexiko, saa paa en Oceandamper og saa nede paa New Zealand. I de sidste Aar havde Søen taget ham. Patienter paa et Skib gjorde sjælden Vrøvl. Man kunde træffe helt fornuftige Folk paa de lange Sørejser, Folk, som godt kunde give ham Medhold i, at man skulde ulejlige „sin Doktor" saa lidt som muligt. Og som ikke blev stødte, naar han sagde til dem, efterat have ordineret en Portion Medicin: „Nu kan De jo prøve dette; men jeg vilde i Deres Sted ikke fylde min Mave med saadan noget Sprøjt, det gavner Dem ikke for en Halvpenny."

Saadan en Doktormand var Dr. Riverton, og nu var han altsaa paa Vej ud for at blive Manager paa en Koralø i Det stille Hav. „Mon det bliver den sidste Station paa min Vandring?" tænkte han.

I alle de forløbne Aar havde Ole Riverton kun hørt een Gang fra Danmark, og siden følte han ingen Længsel. Naar nogen spurgte ham, om han ikke syntes, det kunde være ganske morsomt at tage et trip hjem, saa svarede han: Hvor er hjem? Ingen venter mig! Nu og da saa han tilfældigt en dansk Avis, men de deri omtalte Ting forekom ham saa fremmede.

Paa Cooks Øerne fik Dr. Riverton en gæstfri Modtagelse af den engelske Chief Manager, som delte sin Mad og sin Whisky med ham i fjorten Dage. Saa blev der Skibslejlighed med en australsk Perlefisker, som mente, at hans Skonnert nok vilde være i Stand til at finde Tititi-Øen.

Den *fandt* den.

Dr. Riverton har siden fortalt mig, at det gik saadan til, at de var to Maaneder om at komme den Bid Vej fra tyvende sydlige Breddegrad op til tiende, hvor Manihiti

Øerne er beliggende. Det var ikke, fordi det blæste, tvertimod, Det stille Hav svarede for en Gangs Skyld til sit Navn. Solen brændte hver Dag fra en skyfri Himmel, uden Barmhjertighed, og det var saa stille, at Cigaretrøgen blev hængende over Doktorens Stol. To af Haandværkerne døde af Solstik og blev ofret til Hajerne. Da Skonnerten endelig kom op i Nærheden af Manihiti Gruppen, dukkede den ene Ø frem efter den anden, alle ens, kun lidt Forskel i Størrelsen — en Redelighed af Øer, som slet ikke var afsat paa Kortet. Efterat de havde været inde ved en halv Snes ubeboede Øer, viste den elvte sig at være Tititi. Der stod to Hundrede brune Mennesker paa den kridhvide Strandbred, da Skonnerten gled ind i Lagunen. Bum-Bum! knaldede Skudene fra Skibets lille Salutkanon, da Dr. Ole Riverton lod sig ro ind til Land med sin lille Haandfuld Folk. Bagefter gik Baaden flere Gange frem og tilbage mellem Skonnerten og Øen, for hver Gang landsættende Husmateriel, Indbo og navnlig en Mængde store Jernhakker, som de Indfødte betragtede med megen Nysgerrighed.

Skonnerten blev liggende, til Huset vel var rejst, og Riverton havde faaet sig installeret med sin Kok samt en gammel berejst Indfødt fra Cooks Øerne, der mentes at kunne være til nogen Nytte, hvis det i Begyndelsen skulde skorte lidt paa Forstaaelsen! Forøvrigt var hverken Ole Riverton eller Kokken Li helt ubekendte med Kanakernes Sprog.

Og saa skulde man altsaa til at gaa i Gang med Arbejdet.

De Indfødte spekulerede paa, hvad det underlige Værktøj skulde bruges til.

En ny Maade at lukke Kokosnødder op paa, maaske?

Kanakerne fik hurtigt deres Nysgerrighed styret.

Der var for ikke længe siden bleven fundet Fosfor paa Tititi.

Det var ikke de Indfødte, som havde fundet det. De anede jo ikke noget om, at naar de vandrede ud over Koralrevene ved Øens Kyst, saa var det et værdifuldt Stof, deres nøgne Fødder klatrede hen over. Nøget som hvide Mænd kaldte Fosfor og kunde bruge til mange Formaal, blandt andet til

at gøde Markerne med, saa Hvede og Havre gav mange flere Fold. De Indfødte vilde heller ikke have forstaaet det, hvis nogen havde forsøgt at forklare dem det. Nej, det var en tysk Videnskabsmand, som havde fundet Fosforet. Imod sin Vilje var han blæst ind paa Øen med en Perlefiskerskonnert, og i den Tid, der gik, inden Skuden igen var sejlklar, havde Tyskeren fundet ud af, at de store Koralblokke paa Kysten ikke var Koral, men Fosfor. Han var bleven ledet paa Sporet en Dag, da han tabte en brændende Vokstændstik, som spruttede saa underligt paa Jorden.

Videnskabsmandens Antagelser viste sig at holde Stik, dengang han kom tilbage til Sydney med sine Koralprøver og gjorde dem til Genstand for en kemisk Analyse. Selv fik han imidlertid ikke noget Udbytte af sin Opdagelse, for han døde af Dysenteri paa et Hospital i Byen; men Selskabet, som ejede „Interesserne" paa Øen, skulde jo nok være Mand for at udnytte Opdagelsen, og det var altsaa i den Anledning, Dr. Riverton var sendt til Tititi. Hans Instruktioner var klare og ligetil: Bare hugge væk! Saa skulde Selskabet nok sende Bud efter Stoffet. De Indfødte kunde han indrette sig med, som det passede ham bedst.

„Det vil altsaa sige, at Du skal være Konge paa denne lille Ø," sagde Ole Riverton. Øen var ikke større, end at man, naar man klatrede op i en Kokospalme, kunde se Havet til alle Sider. „Javist, Konge over nogle ældre Aargange af Fuglemøg," nikkede han alvorligt hen for sig. Og han saa' i Tankerne, hvordan den lille jomfruelige Ø i Havet engang i Tidens Morgenrøde var bleven besøgt af vældige Sværme af Albatrosser, som havde levet og ynglet paa Øen og fyldt Kløfterne imellem de hvide Koralrev med deres Affald og Gødning, og hvorledes denne Gødning saa efterhaanden, maaske igennem Hundrede Tusinde Aar, havde indgaaet en inderlig Forbindelse med Korallen, hvorved der var opstaaet Fosfor .... som blot laa taalmodig og ventede paa at blive fundet af kloge, hvide Mænd.

Om tre Maaneder skulde der helst ligge en Skibsladning færdig. Ingen havde tænkt sig, at det skulde blive vanskeligt at faa de Indfødte interesserede for et saa simpelt Arbejde

som at hugge Fosformassen i Stumper og Stykker, de maatte jo da sætte Pris paa Penge som alle andre Skabninger paa Guds grønne Jord. Men Tititianerne var nogle Kludremikler til at haandtere en Hakke, og de holdt slet ikke af at gaa og pille deres Ø fra hinanden paa den Maade. Hvordan skulde det nemlig ende? Tititis gamle „Konge" sagde en Dag rent ud til den hvide Mand, at hans Folk vilde ikke lege med længere. Penge havde heller ingen Tillokkelse for dem. De havde deres Kokosnødder og deres Geder, og Havet gav dem Skildpadder og Fisk. Hvad skulde de med mere?

Dr. Riverton vidste godt, at det vilde være Dumhed at forsøge at fremtvinge Arbejde ved Hjælp af en Revolver, og det blev derfor kun en lille Ladning Fosfor, som laa parat til Skonnerten. Men saa sendte han Skibet til Hongkong efter kinesiske Kulier, ja, det var en lang Vej, men til Kina sejler intet Skib forgæves efter Arbejdskraft, og efter et Par spildte Maaneder kan det nok være, at der blev livligt paa Tititi, d. v. s. der blev *bestilt* noget, Notabene, altsaa ikke af Kanakerne, de sad bare og skulede ondt til de gule Mænd.

En Aften, da Li havde taget af Bordet, spurgte han Dr. Riverton, om han maatte give ham en fortrolig Meddelelse.

„Naturligvis maa Du det, Li," sagde Doktoren.

„Den er af meget stor Vigtighed," fortsatte Kineseren.

„Jamen kom da med den, Li."

„Det gælder Doktorens dyrebare Liv," hviskede Kineseren.

„Saa *tal* dog, for syv Tusinde giftige Drager!"

Saa fortalte Li, at han havde staaet skjult og hørt Kanakerne samtale om, at det vilde være bedst at faa den hvide Mand skaffet afvejen. Og naar han var ekspederet, saa skulde alle Kineserne slaas ihjel og smides ud til Hajerne.

„Mig Li ikke ud til Hajer, Herre!"

„Hvordan vilde de skaffe mig afvejen, hørte du det, Li?" spurgte Dr. Riverton.

„Mig Li hørte det Hele. De trak Lod om, hvem der skulde

slaa Dig ihjel, Herre, og Loddet traf Kongens ældste Søn. Han kommer inat, Herre."

„Hvorfor vil de tage mit Liv, Li?"

„De er bange for, at Du skal tage hele Øen fra dem, Herre. Hvor skal vi saa leve? hørte mig Li dem Kanaker sige."

„Godt, Li," sagde Dr. Riverton og gjorde sin kolde Aftendrink lidt stærkere, end han plejede. „Gaa Du blot til Ro og sørg for min Breakfast imorgen som sædvanlig."

„Mig Li ikke hjælpe, Herre?"

„Godnat, Li," sagde Dr. Riverton venligt, „og Tak, fordi Du har saa lange Øren. Hvis Du hører nogen mistænkelig Støj inat, saa skal Du blive liggende."

Ole Riverton tændte ikke Lys denne Aften, men puslede frem og tilbage mellem Dagligstue og Sovekammer, stod paa Hovedet i Klædeskab og Cocktailskab, og Gud maa vide, hvad det var, han foretog sig, for bælgmørkt var det, og hvis der var Spejdere ude, saa fik de ingen Ting at se. Men ved Midnatstide listede Maanen sig op over Kokospalmelunden, og den skinnede lige ind i Doktorens Soveværelse, hvor Sengen stod midt paa Gulvet med et stort Moskitonet hængende ned fra fire Hjørnestøtter af Bambus. Hver af Sengens fire Ben stod i en „tin" med Vand, for der var to Ting, Dr. Riverton ikke for sin Død kunde fordrage, og det var Myrer og Kakkelakker. Nu var han i Salveten! Han laa og sov saa trygt bag sit Moskitonet — i det mindste afslørede Maaneskinnet, at hans kraftige Krop aftegnede sig under Lagenet. Ansigtet var vendt ind imod Væggen, som var her Fred og ingen Fare paa Tititi; Nakken fortalte os, at Dr. Riverton var bleven godt skaldet med Aarene, hans lille „Maane" lyste polisk til Maanen derude over Kokospalmernes Toppe.

Vinduet ud mod Verandaen stod indbydende aabent.

Og som Dr. Riverton dog snorkede, medens Maanen skinnede ind over hans Leje. Mon ikke den sidste „nightcap" havde været temmelig dobbelt?

Havde Dr. Riverton tænkt sig, at Kongens Søn nok fik Skrupler?

De første Nattetimer forløb i Ro, kun Cikaderne gav Koncert derude. Den sovende Dr. Riverton snorkede med Pauser.

Pludselig hævede et mørkt Ansigt sig op over Vindusrammens Kant, og efter en kort Betænkningstid vippede en smidig Skikkelse sig lydløst ind i Værelset.

Dr. Riverton havde lige taget en temmelig dyb Snorketone og bevægede sig nu under Lagenet.

Skikkelsen, som var trængt ind i Soveværelset, havde en Hakke i Haanden, en af Fosforhakkerne, et forfærdeligt Vaaben i et vildt Menneskes Haand.

Lynsnart hævedes Hakken, da Manden i Sengen rørte paa sig, og med en vældig Kraft blev den slaaet igennem Moskitonettet ned i Tindingen paa den Sovende. Der lød et uhyggeligt Svupp, og en blodrød Vædske sprøjtede ud over hele Sengen og langt ud i Værelset. Morderen stod et Øjeblik som blændet — saa halede han af al Magt i Hakken, men den var bleven siddende fast i Sengen, gaaet durch igennem Hoved og Hovedpølle og Madras og Bundbrædder! Hvad nu? Han havde givet sit Løfte om at bringe den dræbte Fjendes Hoved med sig til Kongens Hytte, men han kunde jo daarligt slæbe Sengen med sig ....

Dr. Riverton har senere fortalt mig, at det faldt ham grumme svært ikke at bryde ud i en hjertelig Latter, da han, siddende skjult bag et Forhæng, saa' Kongesønnen først hale fortvivlet i Hakken og saa gøre omkring og sætte ud af Vinduet, væk som en Aand!

Men hvis han havde ladet Latteren runge, som han før „snorkede", vilde han ikke have vundet Spillet.

Om Morgenen gik Dr. Riverton sin sædvanlige Inspektionsrunde for at tilse Kuliernes Arbejde. Sit andet Jeg, som hovedsagelig bestod af udstoppede gamle Klæder og et vatteret Hoved med en Paryk paa, havde han gemt omhyggeligt, endog for Lis forundret spørgende Blikke. En hvid Mand gør aldrig en Mand af fremmed Race helt til sin Fortrolige, end ikke sin Livkok. Parykken kælede han lidt for, før han gemte den bort — den havde han nok spillet Komedie med før. Rebet fungerede jo ogsaa godt, og Kala-

bassen med ædel Vin havde svaret til hans dristigste Forventninger. De Blodspor kunde godt faa Lov til at blive liggende til op ad Dagen, hvis nogen skulde føle Trang til at overbevise sig om, at det var gaaet varmt til. Hakken stod i en Krog paa Verandaen, drivende rød.

Dr. Riverton bar paa sin Morgenvandring ikke andre synlige Mærker efter Nattens Rædsler end et lille Plaster ved det venstre Øre, og det pillede han ved, for at Kanakerne kunde se, at der sad noget. Saadan kom Doktoren, rent tilfældig, gaaende forbi „Kongen"s Hytte. Rygtet om den hvide Mands Opstandelse var ilet iforvejen, men Tititis Konge gik alligevel paa sin Hale, da han fik Øje paa Dr. Riverton. Han kom langsomt paa Benene igen og stod og slingrede som et beruset Menneske.

„Deres Majestæt er da ikke daarlig?" spurgte Dr. Riverton deltagende.

„Nonono," sagde Kongen, „ikke fejle nogen Ting."

„Ja, for ellers kom bare hjem til mig," sagde Dr. Riverton og nikkede Farvel. Før han gik, saa Kongen, med en Blanding af Rædsel og Ærefrygt, at Doktoren pillede det lille Plaster bort fra Tindingen og lod det falde til Jorden med en Bemærkning om den Fandens Moskito, som havde stukket ham inat!

„Kongen" havde en alvorlig Samtale under fire Øjne med sin Søn, der følte sig meget elendig. Han havde hugget hvid Mands Hjerne sønder og sammen, og saa gik hvid Mand rundt, som om ingen Ting var sket. Det kunde kun forklares paa den Maade, at han maatte staa i Pagt med Aanderne.

Hvis han nu hævnede sig frygteligt?

Men selvfølgelig hævnede Dr. Riverton sig ikke, tvertimod samlede han glødende Kul paa Kanakernes Hoved ved at helbrede de Syge iblandt dem. Stemningen paa Tititi slog pludselig helt om — nu frygtede de Indfødte ikke mere den store, hvide Herre, de beundrede ham. Deres gamle Medicinmand blev stiltiende sat ud af Virksomhed, og da „Kongen" saa', fra hvilken Kant Vinden blæste, bøjede han samtykkende sit Hoved, dengang Kanakerne kom og foreslog, at de

skulde bede Dr. Riverton om at være Øens Konge og Beskytter. Hvis han svarede Ja til dette, vilde de derved have sikret Tititis Bevarelse.

Ole Riverton føjede dem.

Den første Følge af Tronskiftet var, at Øens Fædre mødte op med deres Døtre og bad Kongen vælge sig en Hustru. Det var et vanskeligt Valg, for der var mange kønne mørke Lilier iblandt. Den anden Kongerettighed var nemmere at gaa til, den bestod i, at de kosteligste Perler, som Kanakerne fandt i Perlemuslingerne i Havet, tilfaldt Kongen. Deri bestod hans Appanage.

Det vil ikke undre, at Dr. Riverton fornyede sin Kontrakt med Fosforkompagniet for en ny Periode, da de fire Aar var gaaet. Men efter de næste fire Aars Forløb var Koralrevene paa Tititi pillet rene for Fosfor, og Øen sank nu igen tilbage til sin Ubemærkethed, sjældnere og sjældnere viste et Skib sig udenfor Lagunen. Kineserne var sejlet deres Vej undtagen Li, der førte Titel af kgl. Mundkok, og King Wolle var stadig lige elsket af sine Undersaatter. De brækkede med Glæde Arme og Ben ved at springe ned fra Kokospalmerne for bagefter at faa den Fornøjelse at faa dem sat sammen igen af den store Konge. En lykkelig Tid, Tititis bedste Dage.

Men efter femten Aars Ophold paa Øen paakom der Ole Riverton en uimodstaaelig Trang til at se Evropa endnu en Gang. Det forekom ham, at han havde drømt noget eller haft et Syn, han kunde ikke forklare sig selv, hvad det var, som drev ham afsted. Oprigtig Sorg herskede, da han sejlede bort fra Øen, mange smaa, chokoladefarvede Børn stod paa Stranden og vinkede til deres kongelige Fader, og alle Kanaker lovede, at de vilde vente paa ham to Aar, før de valgte nogen ny Konge:

„Kom igen, King Wolle, kom igen!" lød det klagende ud over Lagunens stille Vande, da Skonnerten hejste Sejlene og fangede den lette Brise.

— — —

Paa Hotel „Empire" i San Francisko traf jeg en Maaned senere ved et heldigt Tilfælde Dr. Riverton for Hjemgaaen-

Hans Hustrus Toilette-Udgifter beredte ham ingen søvnløse Nætter.

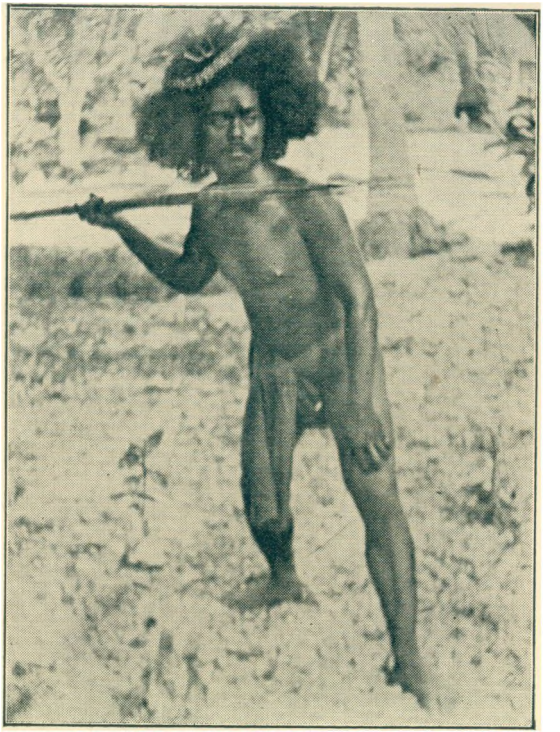

De mandlige Tititianere kunde ramme en flyvende Fugl med deres spidse Kastespyd.

King Wolle kort Tid efter hans Ankomst til Tititi Oen.

de. En ældet Mand med et langt snehvidt Skæg, høj og sværlemmet — i de unge Aar maatte han have været en imponerende Karl. Han gjorde Indtryk af en Missionær, undtagen naar han aabnede sin Mund for at tale, hvad der forøvrigt hørte til Sjældenhederne, han holdt mest af sit eget Selskab og førte gerne Avisen op foran Ansigtet som en Skærm, naar nogen gik forbi hans Plads. Vi spiste ved samme Bord, og jeg vurderede ham til at være en solstegt Trope-Englænder, som var bleven lidt underlig i Varmen og nu var paa Vej hjem for at svales af.

Men en Dag ved Kaffen efter Middagen hørte jeg Dr. Riverton, der sad med „San Francisko Star" opslaaet foran sig, tale halvhøjt til sig selv og rejse sig med et Udbrud, der for mine Øren lød som:

„Skulde det være muligt?"

Maaske kunde jeg være til nogen Nytte, hvorfor jeg nærmede mig og spurgte paa Dansk:

„Undskyld, De er da ikke fra Danmark?"

Han kastede et ransagende Blik paa min Person og svarede noget nølende paa Engelsk:

„Maaske jeg er. Og De?"

Ja — jeg var jo ogsaa fra Danmark.

„Stod der noget ubehageligt i Avisen?" spurgte jeg, da vi havde taget Plads ved Siden af hinanden.

„Nej, slet ikke," sagde han. „Men ser De, jeg læser her om en ung dansk Dame, som har tabt et morsomt Væddemaal, det vil altsaa sige: Fanden ikke morsomt for hende, for hun har tabt 10,000 Dollars. Hun havde udfordret en Søn af Automobilkongen, som de nok kalder ham, den unge Jon Jefferson, til en Væddekørsel fra Omaha hertil, *han* skulde køre en af Faderens Vogne og hun en Konkurrents, og de maatte ikke parke ind nogen Steder undervejs, men skulde indtage deres Maaltider i Vognen, hvis de fik Tid til at blive sultne. Det ser ud til, at hun er narret af sit Firma. Hun maa være en rask Pige, den smaa, hun var forrest lige til Sacramento, dèr kommer saa en Idiot af en Ko, som selvfølgelig netop fik Lyst til at sjoske tværs over Vejen i samme Moment. En Times Forsinkelse for Reparation, og

Mandfolket vandt. Men look here! Hun maa være Familie til mig. Det er hende, jeg har drømt om paa Øen."

„Paa Øen?" spurgte jeg.

„*Tititi!*" udbrød han, hvad jeg ikke blev meget klog af. „Jeg maa finde hende," fortsatte han i en alvorlig Tone, idet han stadig benyttede det engelske Sprog. „Hun maa være en Datter af min Tvillingbroder, som for en Snes Aar siden døde ved et Ulykkestilfælde i Danmark."

„De hedder jo Riverton," indvendte jeg efter at have set i Avisen, hvad den omtalte unge Dame hed.

„Well, men De kan jo nok begribe, at i Danmark hed jeg noget andet. Jeg havde netop det samme almindelige Efternavn, som De sér dèr, men med det samme mærkelige lille Tilnavn, som jeg kan huske, vi var alene om. Hun opholder sig formodentlig her i Byen endnu. Jeg prøver et Avertissement."

Dr. Riverton kradsede i en Fart et Avertissement ned og bad en af Negertjenerne om at besørge det indrykket i „The Star" næste Morgen. Det lød paa, at en gammel Slægtning fra Danmark meget gerne ønskede en Samtale med den Dame, som havde tabt Automobil-Væddeløbet Omaha-San Francisko. Avertissementet var undertegnet „King Wolle" og Hotelværelsets Numer.

„Hvad betyder King Wolle?" spurgte jeg, og ved en fem-seks dobbeltvægede „Nathuer" om Aftenen fik jeg berettet det Levnedsløb, som er skildret paa de foregaaende Blade.

„Den ene Dag gik for Dem som den anden?" spurgte jeg, da han beskedent sluttede sin Historie med Ordene: „That's all!" (Det er det Hele!)

„Ja," smilede han lykkeligt ved Tanken, „da vi først var blevne gode Venner, gik den ene Dag som den anden. En lang, lang Kæde af harmoniske Dage. Jeg tænker næsten, det er blevet forundt mig gamle Synder at faa en Forsmag paa Paradiset."

„Ja, men — kan man blive „gode Venner" med Folk af en saa — saa fremmed Race?" spurgte jeg. Jeg vilde belægge mine Ord pænt for ikke at fornærme hans Undersaatter.

„Hvad er det for noget Svineri, I kalder Venskab ovre i Evropa?" gav han til Svar.

„Look nu here, De: Alle disse store Børn vilde gaa i Døden for mig; jeg har altid foragtet store Ord, men jeg siger Dem alligevel, at de *elskede* mig fremmede hvide Mand. De troede, at en Gud havde sendt mig til deres Ø. Jeg lærte dem at kende lige ind til deres Hjertekammer. Der fandtes ikke Svig hos dem. De var rene og uskyldige, ikke befængt med alle de onde Tanker som civiliserede Mennesker. Den hvide Race sværger jo nu til Udryddelsen, Døden. Mine Tititianere er kun *bange* for én Ting, Døden. De elsker Livet."

„Saa længtes De aldrig bort fra Tititi?" spurgte jeg.

„Ikke før nu, i et svagt Øjeblik. Jeg savnede ingen Ting. Aviser, siger De, ha, ha, ha! Af Bøger har jeg et lille, men godt Udvalg. Og saa har jeg min Tobak og min Whisky. Skib kom dog gerne hvert Aar, det var nok."

„Mere end nok," sluttede Dr. Riverton med et langt og drømmende Blik.

Desværre kunde jeg ikke blive i San Francisko og afvente, om der kom noget Resultat af „King Wolle"s Avertissement, thi jeg maatte tidlig næste Morgen rejse til Los Angeles. Men ved Tilbagekomsten til San Francisko en Uge senere laa der et Brev til mig af følgende originale Indhold:

Kære Herre!

Yes — det var hende. Da jeg hende saa, jeg spurgte first, om hun var able to kende hendes old Grand Uncle, but no, hun var det ikke, af Grunden, never seen before, hihi! Hun more sig very much over min Skaldehoved og troede ikke min tale about that Island in the Pacific, Tititi. Saa hun vilde absense. I am so busy-travl, hun gjorde sige. What hun bestille da, oh, engaged paa en Fruit-Plantation for at gøre money. Hun meget skidt oppe at køre. Kontrakten lød, at hvis hun vinde Løbet, hun faa de 10,000 Dollars, men hvis hun tabe, hun betale! Hun vil betale de 10,000 Dollars tabt, absolutely, men first tjene them. Jeg fat i ham Jon

Jefferson og spørge ham, hvad er Meningen, om saadan en Millionærsøn vilde tage Penge af en fattig ung Pige. Om ikke Æren var nok. No, han vilde Penge have ogsaa also. Svinemikkel, dèr fandt jeg et god gammel Ord. Dollars gøre vist Folk tossede.

Men Pikebarnet ikke hænge med sin Næse. Good-bye, dear Uncle! hun sagde, og hun lo. So jeg gjorde vise hende mine Perler, og nu den lille Lady gik overback — tititi! Goodday again, Uncle! hun sagde. Jeg sendte for en Jeweller, som kom og vurdered hele Mulliviti til 50,000 Dollars!

Uncle, Uncle! raabte Pikebarnet.

Jeg spurgte Jeweller, om han vilde købe them halve. Yes, ham købe them hele! Mc but sell them halve, tutu! He went away og went back again with money, 25,000 Dollars, them gave jeg allesammen Halvdelen of til min Niece, and alle de andre Perler, them fik hun also Halvdelen af, for hun var jo Sweetheart med en flinke unge Mand, det jeg havde skaffet mig at vide, En som havde Navnet Hansen. We holdt Bryllup Dagen efter, Hansen og so also min Niece og so also jeg som Vidne, og de gjorde love mig, at deres firste little Baby skal hedde Tititi, og *dèrtil* jeg er nu going back again. You se, jeg ikke har paa Jorden fundet saa gode Mennesker som dèr paa Tititi. Rigtignok, de vilde slaa mig ihjel den Gang, men det jo bare var, because de mente, at jeg vilde gøre stjæle deres Ø. Naturligvis jeg vilde have gjort det samme som them myselv. De gjorde græde, da jeg rejste fra dem, de vil blive so glade, naar jeg kommer til them again. Dèr paa Tititi vil jeg dø, og jeg vil blive lagt ned under en Kokospalme, og de vil sørge ved deres Konges Grav. Ingen vilde sørge ved min Grav i Danmark. Godt at jeg fik gjort hvad jeg skulde allerede i San Francisko, jeg ikke skøttede Pris paa at komme længere ind. Gud sendte mig den Avis for at spare mig for at komme længere.

Please — gaa til Farmen „Good-will", som jeg købte, and se them, min Niece and so also Hansen. Jeg gjorde give them them allesammen, ikke them halve, allesammen, Perler and Penge, for hvad skulde jeg med Penge paa Tititi? Jeg saa min Tvillingbroder again i hans Datters unge søde An-

sigt, og jeg gjorde græde, but first da hun det ikke saa. You se, min Broder, ham — naa, well, ham holdt jeg meget af, very, very much.

De ikke være ked af, at jeg her har moret mig at skrive Dansk, det vistnok ikke godt, for det længe siden, og nu det skulde vel blive sidste Gang.

If You pass the Tititi, please kig indenfor!

Your obedient servant

King Wolle.

EN DANSK-HOLLANDSK ALLIANCE PAA SUMATRA

Jeg finder det rigtigst at meddele paa Forhaand, at der forekommer Urskov og Tigerjagt samt lidt om nogle Krokodiller i dette Kapitel — for at unge Mennesker med Rejsefeber i Kroppen og utaalmodig Længsel efter at sé Troperne kan springe det over. Gaar de alligevel i Gang med at læse det, *har* jeg advaret. Vi er ude paa Sundaøerne, Hollandsk Indien, som vi under Et plejer at kalde disse Øer, i første Række Borneo, Sumatra, Java, Celebes, derefter den vestlige Part af Ny Guinea og iøvrigt Mylderet deromkring af større og mindre Øer. En krydret Duft stiger os i Næsen, naar vi læser i en Skibspositionsliste, at Motorskibet „Malakka" (f. Eks.) har passeret Batavia for Udgaaende. En graa og raakold Vinterdag tænker vi: Hvem der var med! Hvem der sad i Solen!

„Kunde De tænke Dem, at der var noget for mig at gøre paa Sundaøerne?" skrev en ung Mand for nogen Tid siden til mig.

„Hvad *kan* De?" spurgte jeg tilbage.

Ja, han ikke just saadan „kunde" noget, det vil sige, forklarede han nærmere, han kunde naturligvis lidt af hvert. Han var oplært ved Handelen, men han havde læst saa meget om Sundaøerne, og de laa jo ved Ækvator, den „Linie" havde altid interesseret ham umaadeligt. Og saa var der den Ting, at han jevnlig gik forbi en stor Villa paa Frydendalsvej, hvor han vidste, der boede en Mand, en meget rig Mand, som havde ejet Kaffeplantager paa Java. Men den unge Mand tilføjede beskedent, at han havde tænkt sig at begynde fra neden af. Om han ikke maatte komme og tale med mig.

Den originale Yngling arriverede og viste sig at være naiv og energisk. Han var ret ferm til at tale Tysk, læste og forstod lidt Engelsk og var parat til at tage et Kursus i Hollandsk — om galt skulde være, sagde han. Han *vilde* afsted. Intet bandt ham til Danmark, hans Forældre var døde og havde efterladt ham en lille Arv. Han vilde altsaa *sé* de Sundaøer. Han var ikke til at komme udenom paa *det* Punkt.

Jeg skrev til en af mine Forbindelser paa Sumatra, om han vilde tage sig af den unge Mand — og nu gaar han derude i Solen. „Her er knusende interessant", skrev han til mig fornylig.

Ja, *interessant*, det er vel nok en beskeden Betegnelse for Sundaøerne, men de vil hurtigt tabe Interessen, hvis en letsindig ung Udvandrer dumper ned paa en af disse Øer uden at have bestemte Planer. Sumatra, f. Eks., er et forkert Sted for en Dansker at gaa rundt og spørge efter Arbejde, opsøge sig en Stilling. Han maa iforvejen være ventet.

Jeg kender Sumatra bedst, og i dette Kapitel vil vi derfor besøge denne den næststørste af Sundaøerne. De fleste af Øerne „ligner" forøvrigt hinanden, hvad Flora og Fauna angaar. Sumatra har udpræget Tropeklima, idet Ækvatorlinien gaar tværs igennem Øens Midte. Sumatra har en Længde fra Nordvest til Sydøst af ca. 1700 Kilometer, hvilket vil sige, at Øen er omtrent saa lang som Sverige, og Kvadratindholdet er ogsaa tilnærmelsesvis det samme. Indbyggerantallet kan anslaas til godt 4 Millioner Mennesker, hvoraf kun en Haandfuld er Evropæere. Hovedmassen af Befolkningen er Malajer, som er delt i mange Stammer.

Østsiden af Øen er sumpet og gennemskaaret af sejlbare Floder. Klimaet er her usundt. Paa Vestsiden af Sumatra hæver der sig en Bjergkæde med høje Vulkaner. Man vil paa Kortet se, at denne Kæde efter at være dukket ned i Det bengalske Hav hæver sig igen og fortsættes over Øgrupperne Nikobarerne og Andamanerne til Birmas Kyst. En Streg fra Tertiærtiden, som fortæller os, at hele dette Ømylder engang var Fastland og forbundet med Indien.

Frodige Urskove dækker Sumatra og afgiver det romantiske Skjul for Tigere og Elefanter, Orangutang'er og mange andre Abearter, Slanger og Papegøjer. I Floderne yngler Krokodillen flinkt — kort sagt, *den* Side af Øens Tillokkelser er i den smukkeste Orden. I den senere Tid gælder det om Faunaen, at den skjuler sig mere og mere. Det hører til Sjældenhederne at *se* Krokodillerne paa de besejlede Floder — hvilket ikke altid udelukker den yndede Vending i Rejsebeskrivelser, at denne grimmige Yngel „ligger og soler sig paa Flodbredden". Krokodillen ligger ikke paa alfar Vej som rolig Tilskuer til Trafiken af Dampbaade og Pramme. Krokodillen er ikke noget Dovendyr. Krokodillen er i de Egne, hvor Civilisationen trænger frem, blevet Verdens mest sky Dyr. Den véd godt, der er Rifler ombord i Baadene, den kender Knaldene, og nogle af Krokodillerne gaar ogsaa med lidt Hovedpine som Følge af Kugler, der ikke traf rigtigt. Deres Høresans er højt udviklet, en mistænkelig Lyd, Aareslag — og de plumper øjeblikkelig ud i Floden. Nej, for at se Krokodillerne skal vi et godt Stykke ind i Landet, bort fra Plantagernes Lyd af Menneskestemmer.

Sumatras Opdyrkning skyldes udelukkende Hollænderne, der kom til Øen omkring Aaret 1600 i Hollands Blomstringsperiode, da dets Handelsflaade befor alle Verdenshavene, og da enhver hollandsk Skibschef var noget af en Opdagelsesrejsende. Ved en klog og fremsynet Kolonialpolitik har Holland forstaaet gennem Aarene at bevare og styrke sine Kolonier. Først anvendtes den *stærke* Haand, saa længe det var nødvendigt, og derefter den milde. Det er et udmærket hollandsk Koloniseringsprincip, at Landets indfødte Befolknings nedarvede Skikke og Retsbegreber dem skal man ikke „pille" ved. Folket skal føle sig frit. De skal tro paa deres gode og onde Aander.

Nu var jo ogsaa Malajerne et i kulturel Henseende højtstaaende Folk med Sans for skønne Farver og skønne Linier i Klædedragt og Boligbygning, saa Søfarerne fra den lille skønhedselskende Nation mødte for saa vidt aandsbeslægtede Mennesker, kun af en anden Farve og Tro. Men Hol-

Europæernes Huse paa Sumatra er store og luftige, og bryder man sig om at anlægge Have, kniber Plantagejerne aldrig paa Arealet.

Den danske Kemiker paa Plantagen *Pisang gorreng* tager en af Bomuldsplantens Snyltere »i Kikkerten«.

De indfødte Laboratorie-Assistenter har Sans for Properhed og Orden.

lænderne kom som Erobrere, og det kunde ikke undgaas, at der maatte flyde Blod. Idag føler Malajen sig tryg, naar han ser det hollandske Flag vaje paa Floderne, og et hollandsk Krigsskib paa Rheden fortæller ham, at han er under Beskyttelse. Uden Spor af sure Fornemmelser gør Malajen Tjeneste i den hollandske Kolonialhær. Dèr findes nemlig ingen Spændetrøje. Det er et mærkeligt og fornøjeligt Syn, der møder En, naar man kommer ind paa en Soldaterkaserne i en af de større Byer paa Sumatra — det er nemlig Familieliv, vi ser her, ikke ensomme Mandfolk, skumlende i Krogene af Længsel. De indfødte Soldater har deres Hustruer boende paa Kasernen, hvad der ikke alene i høj Grad forebygger Sygdomme hos Soldaterne, men disse faar ogsaa igennem denne fornuftige Foranstaltning Lyst til „Krigerhaandværket", og denne Lyst forplanter sig til Hustruerne, som man paa Marchture kan se følge Afdelingerne, for at være rede, naar der skal laves Mad.

Sumatra har en meget frugtbar Jord og rigelig Nedbør, hvad der i Forening giver Øen et stort Udbytte af tropiske Produkter som Ris, The, Kaffe, Sukker, endvidere Tobak, Bomuld, Gummi, Bananer, Jordnødder og Kokusnødder. Af andre vigtige Produkter dyrkes Betelplanten, en klatrende Busk af Peberfamilien, hvis Blade tygges af Millioner farvede Mennesker Verden over. Nævnes skal ogsaa Indigo, Muskatnødder, sort og hvid Peber og en Mængde andre Krydderier samt Bambus.

Risdyrkning er de Indfødtes Hovednæringsvej, medens de hollandske Plantageselskaber finder større Udbytte ved at dyrke Sukker, Gummi, Kaffe og Bomuld. I Evropa bliver der mellem Aar og Dag drukket *nogle* Kopper „Javakaffe" fra Sumatra. Den staar selvfølgelig paa Højde med Kaffen fra Naboøen.

Fra et saadant Plantageselskab paa Sumatras Vestkyst kommer nedenstaaende Breve. Brevskriveren er en 40aarig Dansker, der er dansk pharmacevtisk Kandidat og Leder af Plantageselskabets Laboratorium. Han har gjort Tjeneste derude i femten Aar og er gift med en hollandsk Dame, en Søster til en af Plantage-Administratorerne. Hoved-Admi-

nistrator er en Hollænder, men forøvrigt er der iblandt Administratorerne Mænd af forskellige Nationaliteter, og Assistenterne udgør, naar de kommer sammen, en broget Forsamling af Hollændere, Englændere, Tyskere og Skandinaver. Hoved-Elementet er dog Hollandsk og Sproget derfor overvejende Hollandsk. Skønt Engelsk tales meget Mand og Mand imellem, saa er det officielle Sprog og det fortrolige Sprog det lille Moderlands derhjemme, hvor Møllevingerne piler flittigt rundt og rundt. Nedefter, overfor Arbejdsstyrken, er Sproget selvfølgelig Malajisk, det Sprog maa Evropæeren derfor tilegne sig. Jeg har hørt ham tale det mere eller mindre godt, og han *kan* jo nøjes med lidet, det er sandt; men han lærer ikke Malajen at kende, hvis han ikke har Øre for Landets Sprog. For Folk med Sprogtalent er Sumatra, vil man forstaa, en lærerig Virkeplads.

Da jeg modtog det første af de her offentliggjorte Breve, bredte Landet sig igen ud for mit undrende Øje, og jeg tilstaar, at det bragte mig en stærk Længsel efter igen at rejse med Oksekærre ind over de gode Postveje og se Rismarkerne grønnes endnu en Gang. Og efter at overnatte i de venlige og renlige Rasthuse, som den hollandske Regering giver Tilskud til, for at der altid kan vente den rejsende hollandske Embedsmand en god Seng og god Forplejning, hvad ogsaa andre rejsende Evropæere nyder godt af. Og jeg længtes efter at se Markedspladserne paany, længtes efter Farverne og Raabene — og efter den stille maanebelyste Aften med Cicadernes Sang i Luften som af Tusinde fine Kanebjælder af Sølv. Paa den anden Side af Floden staar Urskoven som en sort Skygge, men jeg kan skimte Orkidéerne, og jeg kan ane deres Duft ....

Men lad hellere Brevene tale.

Brevskriveren vil sætte Pris paa at være navnløs paa disse Blade, og jeg har i Overensstemmelse hermed givet hans Plantage Navneforandring til *Pisang goreng,* (der i Malajsproget betyder stegte Bananer).

Pisang goreng, i April.

Kære Ven!

Jeg kan tænke mig, at Du i dette Brev havde ventet at faa at vide, hvornaar jeg kommer hjem, men — det bliver ikke til noget med Rejse til Danmark. Agathe og jeg er nemlig blevet smukt enige om at holde Ferie hver for sig denne Gang. Det er jo ikke mere end halvandet Aar siden, min Kone var hjemme i Holland, og nu har hun saa foretrukket at rejse med sin Broder og Svigerinde, der har inviteret hende og Drengen paa en Tur til Japan i Ferien. Frits var vildt begejstret. De vilde selvfølgelig gerne have mig med, men som Du maaske husker, er jeg et stort Finansgeni, og jeg foretrækker at tjene Penge paa den Historie. Hvad der er spart, er jo fortjent. I Stedet for otte Maaneders Ferie tager jeg nu kun et Par Maaneder fri og gemmer saa min egentlige Ferie til om tre Aar. Paa den Maade kan jeg om tre Aar opnaa et helt Aars Ferie, og det Aar har vi saa tænkt paa at dele ligeligt mellem Holland og Danmark.

Desuden har jeg jo set Japan, og Landet kan saamænd være meget dejligt — men Du kender min Afsmag for Japanerne.

Næ, saa har jeg besluttet mig til, mens Agathe og Frits er ude paa den Sviptur, at jeg vil tage paa en Jagtudflugt til Musi, det vil sige benytte Musi som Udgangspunkt for en Ekspedition ind i det mørke Indland, saa langt jeg kan komme.

Du misunder mig, gamle Dreng, jeg kan se Dig rokke uroligt paa Stolen. Men det burde Du ikke gøre, ja altsaa misunde mig. For véd Du hvad, nu har jeg siddet her paa Sumatra i snart femten Aar, men hvad har jeg set af Øen, Overfladen. Hvad der rører sig i det Indre af Sumatra, kender jeg kun von Hörensagen. Jeg véd præcisement, hvordan en Bomuldsmark ser ud, hvordan en Sukkermark og en Rismark bliver til — alt det, som jeg kan se paa korte Udflugter. Men ellers ruger jeg jo i mit Laboratorium med Lupe for Øjet. Jeg kender alle de Biller, Mider og Orme, der kan kravle og krybe i en Bomuldsmark, men de store

giftige Orme i Urskoven kender jeg ikke. Jeg vil ud og *vade* i Slanger, Du! Jeg trænger saa nedersachsisk til noget Motion og til at opleve noget spændende. Sagen er naturligvis den, at man er for doven og lever for godt, trods Varmen tager jeg stadig lidt paa i Vægt. Slet Selskab fordærver gode Sæder, véd Du, Hollændere sætter akkurat lige saa megen Pris paa god Mad som vi Danske, saa vi lider ikke egentlig Nød i vores Omgangskreds.

1ste Maj starter man. Foruden mig deltager den hollandske Administrator Z. i Turen, og vi tager fire Malajer med og Ladninger af Proviant og Ammunition. Hvis jeg skyder mere end én Tiger, skal Du nok faa det ene Skind!

Den Tur optager mig saa stærkt, at jeg vil give Afkald paa at fortælle Dig om en ny Snylter, jeg har fundet paa Bomuldsblomsten, aldrig før kendt her paa Sumatra. Nu skal vi se at finde en snedig Maade at forbitre den Tilværelsen paa, men det kræver et Kapitel for sig. I den nærmeste Fremtid vil Du blive diverteret med et Par Jagtbreve, og de skal besidde den Fordel, at de holder sig til Sandheden — hvis det forresten er en Fordel ved Jagtbreve. Jeg skyder i denne Tid til Maals i Haven.

Apropos Haven! Tak for de tilsendte Bogkærner fra Dyrehaven ved Peter Lieps Hus. De var allright, da de ankom, og de kom ogsaa allright op allerede tre Uger efter, at jeg havde lagt dem i Haven under Skyggen af et Muskatnøddetræ. Men Knopperne havde neppe begyndt at folde sig ud, før de foldede sig ind igen! 32 Grader Celsius er dem for meget af det gode. Deres moderlige Ophav springer jo ud i Regn og Kulde — aa, undskyld, det var ikke min Mening at sige noget nedsættende om den danske Sommer. Jeg længes meget efter den, og naar jeg udsætter min Ferie, er det naturligvis kun for at kunne nyde den saa meget desto bedre, naar jeg endelig kommer. Hvis Agathe var fra Sjælland i Stedet for fra Haarlem, saa gik det vist ikke saa nemt for os at bekæmpe Hjemvéen, saa *maatte* vi hjem hvert sjette Aar, men nu er det ligesom vi neutraliserer hinandens Længsel lidt, og saa er der jo ogsaa det, at Frits har ikke lært at længes. Det kan man vist forresten ikke lære.

Skønt — jeg maa sige, at hans Moder gør sit Bedste. „Wien neerlandsch bloed in de adern vloit"*), synger hun hver Aften for ham. Du spurgte mig engang, om udvandrede Hollændere længes ligesaa meget efter deres Hjemland som udvandrede Danskere. Ja, Du, jeg har erfaret, at det er Hip som Hap. Det er vist en Sygdom, hvis Baciller ligger i Køjeklæderne paa Udvandrerskibene. Jo, hollandske Ægtefæller herude sender deres Tanker hjem til Holland, før de lukker deres Øjne om Aftenen. Men overfor Fremmede taler de ikke gerne om det. Det hænger vist sammen med den hollandske Flegma, men jeg mener ogsaa, det spiller en Rolle, at de jo befinder sig paa deres egen Grund. De ser hver Dag deres eget Flag og hører hver Dag deres eget Modersmaal. Naar vi andre lejlighedsvis taler Dansk her under Ækvator, er det nærmest en Oplevelse.

Naa, Pardon, jeg var nok ved at blive sentimental. Hils Venner i Danmark og vær selv flittigt hilset fra Din paa Tigerjagt dragende

Ven Kemikeren.

Musi, Slutningen af Maj.

Kære Ven!

Det gik ikke helt efter Programmet, for da vi ankom her til Musi, maatte Undertegnede skam kravle tilkøjs, og der behøvedes ingen Doktor for at fortælle mig, at det var Malaria, jeg rystede af. Det var nu ogsaa rent ud sagt en forbandet Masse Moskitos, der havde forsamlet sig paa Floden, og de var sultne, eller tørstige, hvordan de Bæster nu føler det. Og vi var nødt til at sove paa Dækket, desformedelst Kahytterne i Prammen var uden Vinduer, og udenfor vores Dør var der Hønseri. Men her i Musi er et pænt Hotel, saa jeg tror, at jeg har haft det storartet, mens jeg laa og var væk. Min Jagtfælle gik paa mindre Ekskursioner i den Tid, han sagde, at Tigrene vilde han gemme, til jeg kom paa Benene. Paa det sidste fremskyndede han min Helbredelse stærkt ved Hjælp af smaa Genever Cocktails med en Tilsætning af Angostura Bitter og White Label Whisky.

*) Hollands Nationalsang.

Det er godt at skylle Kininpillerne ned med. Som en anden Medicinmand kom han ogsaa hver Dag med friske, kølige Nipapalmeblade og lagde dem paa nogle Saar, jeg havde revet efter Moskitostik. Og nu er jeg Karl for min Hat igen, men jeg har en ganske tydelig Fornemmelse af, at jeg har været langt nede. Z. sad ved min Seng om Morgenen, og han sad der igen om Aftenen — med sit store lyse Smil. Naar han tog min Temperatur, nikkede han bare og sagde „Fijn!", ikke en Trækning forraadte, at jeg var oppe over de kriminelle 40. Han er en storartet Fyr. Han vejer 120 kg., saa alene at se ham komme ind ad Døren, let som en Vind og tilsyneladende af Gummi helt igennem, er egnet til at sætte En i godt Humør. Men alligevel var der en Dag, hvor jeg følte mig saa svag, at jeg tænkte ved mig selv: Nu ebber Du vist ud, Kemiker! Jeg laa og flød af Varme og kunde ikke faa den Tanke ud af mit Hoved, at det var noget, Skæbnen havde bestemt for længe siden, at jeg skulde dø paa Sumatra. Det er den værste Tanke, der kan komme til den hvide Mand i Troperne. Agathe og Frits langt borte — og jeg her med Gift i Blodet. Jeg turde næsten ikke lukke Øjnene. Saa mat følte jeg mig, at jeg var angst for at falde i Søvn. Hvis jeg nu ikke vaagnede mere, saa vilde jeg være begravet imorgen — det gaar en, to, tre her! Ser Du, naar jeg ellers har tænkt paa mit Livs Afslutning, saa har jeg altid haft den gamle Landsbykirke derhjemme for Øje. Der er saa velsignet fredeligt deroppe paa Bakken og saa vid en Udsigt over Roskilde Fjord. Og derinde i Kongegravenes By staar Domkirken som et mægtigt Monument for Danmarks Historie. Lærken synger over Kirkegaarden. Jeg har altid tænkt mig, at I skulde synge ved min Kiste: Der staar et Slot i Vesterled ... Men hvis jeg nu døde her idag? Ja, Z. vilde sige et kønt Farvel, men det blev ellers Papegøjer, som fløj skrigende over min Grav. Naa, Gudskelov Du, fin i Kanten igen, som vi sagde derhjemme.

Værten har fraraadet os at være ude efter Mørkets Frembrud, da det hænder, at en sulten Tiger vover sig ind til Malajhytterne ved Floden for at lede efter de Geder, som de om Dagen har hørt bræge. Men Gederne er nu ikke helt

nemme at faa fat paa. De Indfødte har dem nemlig anbragt i Huse, der minder om Dueslag, d. v. s., det er Bambushytter, bygget paa fire høje Træstammer, og op til Hytten fører der en Bro. Disse Hytter drives Husdyrene op i for Natten, og naar Dyrene er vel inde, lukkes Døren med en Tverbolt og Broen tages ned. Deroppe er Geden i absolut Sikkerhed. Det gav Hollænderen en Idé. Han foreslog mig, at vi skulde købe en saadan Hytte, men da han derefter satte mig nærmere ind i, hvad han havde tænkt at bruge Hytten til, kom jeg med et andet Forslag, nemlig at vi skulde vente med at realisere Planen til Feriens Slutning. Thi hvad skulde vi stille op med en levende Tiger?

Naa, som jeg vist har fortalt Dig, var jeg trukket op til at trænge dybt ind i Urskoven. Jeg følte mig som en hel Livingstone. Vore fire Malajer skulde altsaa bane Vej for os, forstaar Du, og vi To liste bagefter med Magasinriflen klar til Skud. Men tror Du, Malajerne kunde indse det morsomme i denne Plan, næ, de rystede paa Hovedet og troede vist, at jeg havde Malaria endnu.

Men vi er jo snedige, vi lod dem fylde Baaden med al den Proviant, vi havde tilovers, og roede saa op ad Floden i en hel Uge. Malajerne var ikke glade for at sove paa Floden, men Z. øvede en mærkelig Indflydelse paa dem, jeg tror, han er i Besiddelse af den sjældne Egenskab, at han kan undvære Søvn — naar han endelig blundede, mens jeg holdt Vagt, saa jeg ham aabne Øjnene ved den mindste Knirken, sommetider kun det ene Øje, mekanisk lukket op, holdt aaben i fire-fem Sekunder, og mekanisk lukket i igen.

Vi laa et Sted og ventede paa Krokodiller. At det var et Sted, hvor disse Dyr holdt til, kunde vi se af deres Spor i Sandet, og ganske rigtigt kom der jo ogsaa ved Middagstid to Snuder tilsyne samtidig. Formodentlig Herren og Fruen, der skulde op og sove til Middag. En af Malajerne gav et Hyl fra sig, hvad der havde til Følge, at Snuderne blev trukket baglænds og lynsnart tilbage i Floden. Efter denne Fadæse pegede Z. med sin Riffel paa Malajerne og betydede dem, med sit rolige Smil, at hvis de ikke holdt Bøtte, vilde

det blive værst for dem selv. Og nu sad vi og stirrede paa Flodbredden, hvor de to Krokodillehoveder havde vist sig. Der kom ikke flere Snuder. Selvfølgelig har de fortalt dernede, at der var Ugler i Mosen. Men efter tre Kvarters Forløb saa jeg Z. kaste Riffelen til Kinden, og i samme Nu lød der to skarpe Knald. Han havde sigtet tre Tommer bagved et lurende Krokodilleøje, som dukkede op i den stille Vandoverflade tæt ved Baaden, og vi blev Vidne til det sjældne Syn af en Krokodillehale staaende ret op i Luften, syv, otte Fod, forekom det mig, og to Bagpoter, som piskede i Vandet. Neglene trængte svært til at klippes, det fik jeg lige bemærket — saa *piskede* Halen Vandet til Skum. Malajerne kunde ikke styre sig længere, men vrælede i vilden Sky, dødelig bange for, at Baaden skulde kæntre. *En* Gang til stod Krokodillehalen ret tilvejrs, to Sekunder, maaske kun eet — men det var længe nok til, at Hollænderen fik Tid til at kaste en Slynge ned om Dyret og stramme til. Jeg har aldrig set og vil rimeligvis heller aldrig mere faa at se saa behændig en Lassokunst.

Men hvad nu — Baaden blev trukket udefter — og *nedefter!*

Ro dér ind! kommanderede Z., og Malajerne halede af alle Livsens Kræfter paa Aarerne. Hollænderen firede stadig paa det tykke Reb .... Da Baaden var ved Bredden, sprang han i Land og surrede Rebet fast om en Træstamme. „Lad ham nu løbe sig træt," sagde Z. og tændte en Cigaret. Igen blev der vildt Oprør i Vandet, saa stilnede det af, Rebet slappedes, og Hollænderen foreslog, at vi skulde spise Lunch. Da det var besørget, halede han Byttet i Land. Dyret var 10 Fod langt. Vi var klar over, at der ikke vilde være mere at gøre her, hvorfor vi fik den døde Krokodille anbragt i Bunden af Baaden og roede længere op ad Floden, som efterhaanden blev ganske smal, kun en Snes Fod bred. Du skulde have set Malajerne skæve til Krokodillen for hvert Aaretag. Z. sad og undersøgte sagkyndigt dens Hoved. Det var knap nok, man kunde se Hullet, som Kuglen havde lavet, men Hjernen var ramt nok saa nydeligt. Han viste mig, at Krokodillen har to Sæt Øjenlaag, et ydre, grovere, og et

Paa Vestkysten af Sumatra hæver der sig en Kæde af vulkanske Bjerge, af hvilke enkelte naar en Højde af 3,800 Meter. Vulkankæden fortsættes Nord paa over Øgrupperne Nikobarerne og Andamanerne og dukker igen op i Birma.

Efter Krokodillejagten paa Floden opsøges Tigrene dybt inde i Sumatras Urskove.

indre, der glider ned over Øjet som et gennemsigtigt Dække, naar Krokodillen befinder sig i Vandet.

Den næste Morgen gik vi i Land for at se efter Tigere. Hollænderen meddelte Malajerne, at hvis de havde mere Lyst til at blive tilbage i Baaden, saa værs'artig! Men nu var de særdeles villige til at følge os. De skøttede ikke om at være alene med den døde Krokodille, og skulde vi møde nogen ny Fare, saa var det vist bedst at holde sig i Nærheden af Hollænderen, tænkte de.

Hver Nat havde vi hørt Rovdyrbrølen, sidste Nat saa tæt ved, at vi ikke kunde være i Tvivl om, at her var Tigere. Malajerne fik derfor Tilhold om kun at føre hviskende Samtale. De fulgte lige i Hælene paa os, bevæbnede med lange Knive, men Du maa ikke tro, at jeg af *den* Grund følte det krible lidt i Ryghvirvlen, for Malajerne var vore Liv sikre nok, de vidste, at skulde detteher gaa godt, saa blev det vore Rifler, det kom an paa.

Vi kom snart ind paa en Sti, ad hvilken Dyr øjensynligt var gaaet til Floden. Et Sted lagde Z. sig paa Knæ og undersøgte et Spor i den bløde Skovmuld. „Kan De se de Mærker af Trædepuder dèr," sagde han. Han vilde paastaa, at han kunde lugte, at her havde gaaet en Tiger for en halv Time siden. „Ved Gud!" udbrød han, „den har gnubbet sig op ad den Kokospalme dèr, De kan da se, der sidder Blod og Haar paa Stammen. Rimeligvis en gammel, skabet Fyr — den har vi ingen Brug for."

Men, Tyss, vi lister videre.

Vi havde ikke bevæget os en halv Snes Skridt fremad, før der lød et imponerende Brøl — det ligesom rullede som Torden igennem Skoven. Aber og Fugle tog paa at skrige, og jeg havde i Grunden ventet, at Malajerne vilde slutte sig til Koret, men da jeg vendte mig om og saa' paa dem, stod deres Øjne paa Stilke, og de pegede alle fire ud til den Side, hvorfra Brølet kom — — og hvor der kort efter lød et nyt, gennemtrængende Brøl. Tigeren havde vejret os — og hørt os — og nu stod den maaske bag det dér Kaktuskrat med dansende Haledusk? Men i det Vildnis vilde det være os umuligt at komme den paa Skud. Langpiggede Kaktus

og tæt slyngede Planter, de fleste med store, karmoisinrøde Blomster, spærrede os Vejen.

Papegøjer og Aber skreg uroligt lige over vort Hoved og bagved os og foran og tilhøjre og venstre — fra alle Sider lød det som en Advarsel: Tag Jer i Agt, pas paa! Men ingen Tiger viste sig.

Z. fortsatte da Fremrykningen, indtil vi naaede en Gruppe Arékapalmer, der kunde entres af Malajerne. Han beordrede to af dem tilvejrs for at spejde, men de kunde heller ikke dèroppe fra faa Øje paa nogen Tiger, skønt vi nu hørte deres Brølen til flere Sider.

„Her lader til at være en hel Familie," sagde Hollænderen med et opmuntrende Smil. D. v. s. det var *ment* opmuntrende.

Jeg forsøgte at besvare hans Smil, men mærkede, at mit hang skævt ned til den ene Side — kender Du ikke nok den Fornemmelse? Og jeg greb mig i at „bede indvendigt" om, at Tigrene ikke maatte faa Kig paa denne store, lækre, levende Steg, som havde haft den Dristighed at vove sig ind paa deres Enemærker!

Jeg forsøgte at koncentrere mine Tanker om, at jeg var kommen ud for et blændende malerisk *Syn:* Hvide Mænd med Rifler, brune Mænd oppe i Arékapalmernes Kroner, fra disse Kroner lange Rakler hængende ned, besatte med orangefarvede Frugter saa store som foldede Barnehænder. Blaa Klokkeblomster snoende sig op ad Palmestammer. Og dèr henne — de ravgule Pletter — flytter de sig —? kommer de *snigende* —? Nej, det er kun lidt Malariaflimren for Øjet. Tag en Kininpille!

Time gik efter Time.

Vi pillede i Tavshed noget Kiksemad op af Lommerne og spiste den uden at se paa den — Riflerne havde vi ikke ude af Hænderne.

„Kan De høre Ungerne?" hviskede Hollænderen, da der lød et Par spæde Brøl kort efter hinanden. „De slaas."

„Maaske sultne," hviskede jeg tilbage.

„Rimeligvis," nikkede Hollænderen og putfede et Stykke Chokolade i Munden.

Om en Time vilde Skumringen falde paa, og meget hurtigt vilde det saa være kulsort Nat. Hvis der ikke viste sig nogen Tiger, maatte vi tænke paa Tilbagetoget. Der viste sig ingen. Z. forsikrede, at det var, fordi de var bange, og vi gik da skuffede tilbage til vort flydende „Hotel" med et Par kraftige Brøl lige i Ryggen. Baaden roede vi midt ud paa Floden, og der lod vi Ankeret falde. Her var vi i Sikkerhed, undtagen for Moskitoerne.

Om Natten laa Hollænderen paa den ene Side af Krokodillen og jeg paa den anden, mens Malajerne laa sammenrullede som Katte paa Tofterne. Der kom ingen Maane. Vi var derfor ude af Stand til at se, hvad der puslede paa Flodbredden, men jeg syntes hele Tiden at høre listende Trin, og jeg laa og tænkte paa, at hvis Landskabet pludselig kunde blive belyst af en elektrisk Projektør, saa vilde vi sikkert faa interessante Ting at se. Jeg faldt ikke i Søvn før henad Morgenstunden, det var komplet umuligt, thi naar jeg endelig var ved at døse hen, blev Luften flænget af et sultent Brøl.

Da Hollænderen mærkede, at jeg ikke sov, lagde han en Haand paa Krokodillens Ryg med et svagt Klask og spurgte mig, om jeg følte mig stærk nok til dette her. Ja, det forekom mig, at jeg følte som en Yngling — jeg brændte bare af Spænding efter at faa Lov til at gøre nogen Nytte.

„Der kommer en Tiger ned til Floden lige i Dagbrækningen," sagde Hollænderen roligt, „ved 5 Tiden; lad os hver give den en Kugle. De faar Dyret, hvis det kan fremvise to Skudsaar ved Hjertet."

„Men tror De, Tigeren kommer, naar den ser Baaden?" spurgte jeg.

„No — vi maa ro Baaden hen imellem Sivene. Men lad os vente, til vi kan se."

Det gjorde vi saa. Malajerne kom ikke med Indvendinger, de havde vist fundet sig i alt, naar bare ikke Hollænderen forlangte, at de skulde dykke i Floden. En halv Time efter brød Dagen frem. Jeg havde ligget og frosset i mit Tæppe, en Kop Kaffe vilde nu gøre godt — men jeg

kom skam paa Arbejde, før Vandkedlen sang sin Morgenvise paa Primusapparatet.

„Hille den gloendes Istap!" hviskede Hollænderen, der yndede en dansk Sprogblomst i bevægede Øjeblikke. „*To,* min Ven, det var mere, end jeg havde drømt om."

„Hvad nu?" spurgte jeg med Øjnenes og Pandens Sprog.

Hollænderen hviskede henaandet ,at jeg skulde tage mig af den første, men ikke skyde, før han sagde Sisss ...

Der var kommet to Tigere ned til Floden, langsomt lige bag efter hinanden. Deres gule Kroppe lyste stærkt imod Skovens dunkle Baggrund. Nu standsede den første og saa sig om, og i samme Øjeblik standsede ogsaa den bageste. Jeg havde ikke noget Valg — jeg maatte tage fast Sigte og skyde, naar jeg hørte Hollænderens Hvislen. Men det var med et Sting i mit Hjerte, at jeg trykkede paa Aftrækkeren. De to Tigere gjorde i den korte Stund et uudsletteligt Indtryk paa mig, som de stod dèr, Han og Hun, to unge, stolte Dyr, lige kommen hid fra deres Leje. Fra *deres* Skov, hvor jeg pludselig følte mig som Uvedkommende. Men jeg *maatte* skyde, de maatte jo falde begge to. Og de faldt begge. Den bageste stendød paa Stedet, den forreste først efter at have gjort et Par Spring ret op i Luften. Jeg formoder, at jeg har rystet lidt paa Haanden. Man skal ikke være sentimental, Du, naar man gaar paa Tigerjagt.

Da Skudene drønede, vaagnede hele Urskoven. Hundrede smaa Abeunger, som ellers faar Lov at sove, til Solen staar op, hilste vor Bedrift med Piben og Skrigen. Hvis vi nu havde vovet os ind i Skoven, var vi maaske blevet flaaet levende, og vi tog da ogsaa den fornuftige Beslutning at afslutte Jagtturen og vende tilbage til Musi. Paa Tilbagevejen skød vi et Par Krokodiller til. De Dyr indgyder mig Væmmelse, og jeg skyder paa dem med koldt Blod. Jeg tror jo heller ikke, at der bliver revet noget særligt ømt Familiebaand over, fordi en Krokodille glemmer at komme hjem til Middag.

I Musi laa der et begejstret Brev fra Agathe og Drengen — de aner naturligvis ikke noget om den Malaria. Naa, jeg ser, at Klokken er paa Vej til 11, saa maa Du tage til

Takke for idag. Vi bliver i Musi en halv Snes Dage, tænker jeg, saa inden mine Ferie er forbi, risikerer Du en Hilsen til fra

Din Ven Kemikeren.

Musi, i Juni.

Kære Ven!

Det var det Gedehus, som jeg skrev lidt om i mit forrige Brev. Hollænderen vil gerne fange en Tiger spillevende, det har han nu sat sig i Hovedet, nærmest for at vise mig, at det ikke er nogen større Kunst. Derimod kniber han udenom, naar jeg spørger ham, hvad han saa vil stille op med Dyret. Jeg tror nemlig, han er enig med mig i, at det er en Uting at fange et af Skovens vilde Dyr i en Fælde for at sende det til en Zoologisk Have. Den Tanke vilde da altid forfølge og pine *mig*, at det var mig, der var Skyld i, at et saadant Dyr laa som en Fange bag Gitter. Vil I se Tigere, maa I komme ud til dem, eller ogsaa nøjes med udstoppede Eksemplarer. En Tiger i Bur er som en Laks i et Akvarium.

Men Hollænderen har altsaa købt det Gedehus for 20 Stali (5 Gylden) og flyttet det et lille Stykke ind i Skoven. Det lugter storartet af Ged, og det er Meningen, at det skal trække en Tiger til. Naturligvis faar man ikke en Tiger til at spadsere op ad en smal Gangbro til en Hytte, der svæver oppe i Luften, ikke, om der saa stod en Ged og brægede derinde hele Natten — Tigeren vilde instinktmæssigt lugte Lunten. Z. har derfor anbragt Hytten i Græsset og ladet Lemmen være pib-aaben. Det ser meget gæstfrit ud, lidt for gæstfrit, hvis jeg var Tiger. Han har tilbragt en hel Dag med at konstruere Lemmen som en Faldlem, der smækker i og sidder fast i det Øjeblik, Tigeren træder ind i Hytten.

De Indfødte har begyndt at bruge nogle store „Klemmer", som de anbringer skjult i Græsset udenfor Husdyrenes Hytter, og det skal nok nogle Gange være lykkedes at faa en Tiger til at gaa i Saksen, hvor den saa er fundet om Morgenen med en eller to Poter klemt fordærvet. Men Hollænderen var vis paa, at hans Patent skulde staa sin Prøve

uden Anvendelse hverken af Offerged eller Saks, bare med lidt frisk Kød liggende i Hytten, og han blev ikke skuffet. En Morgen fandt vi Lemmen smækket i. Der var „nogen" derinde!

Men hvad for nogen?

Nu maa Du forstaa, at Hytten er lavet af Bambusrør, den er saa skrøbelig, at den kan gaa fra hinanden ved at vælte — men det véd en Tiger jo ikke noget af. Om det var en Tiger, som sad derinde? Ja, vent nu et Øjeblik. Der lød ingen Brøl fra Hytten. Den Indespærrede forholdt sig tavs og var rimeligvis meget forbløffet. Ingen af Malajerne i Byen turde nærme sig Hytten. Hollænderen og jeg gik bevæbnede derhen, og ved at kigge ind igennem Sprækkerne saa Z. en ung Tiger ligge paa Gulvet ved Siden af Lokkemaden, som var urørt. Dyret fyldte i liggende Stilling hele den lille Hyttes Længde, den laa som et levende Lig i en Kiste, havde ingen Plads til at sætte af. Men et Slag af dens Pote kunde have gengivet den Friheden.

„Tror De, den er bange?" spurgte jeg Hollænderen.

„Ja, ærligt talt," sagde han, „jeg tror, den er hundeangst. Jeg er vis paa, at dersom vi lukker Lemmen op, saa bliver den liggende. Skal vi prøve? De kan jo stille Dem et Stykke borte med Riflen parat."

„Nej," sagde jeg og pegede paa de Indfødte, som stod Hundrede Meter borte og spændt afventede, hvad der vilde ske. „Nej, sæt, den springer, og jeg skyder forbi. Nej, lad den leve."

Det var netop ogsaa det, Hollænderen havde tænkt sig. Han syntes bare, det var interessant, at Tigeren havde haft denne lille Oplevelse, saa fik den noget at fortælle, naar den kom tilbage til Familien. Han vilde nemlig lade den slippe ind i Skoven igen!

Tanken tiltalte mig i høj Grad, for jeg syntes, vi skyldte det narrede Dyr Oprejsning, men jeg indvendte imod den, at vi rimeligvis vilde faa alle Malajerne til Uvenner, hvis vi realiserede den. De ventede sikkert paa at høre et Skud.

Hvad skulde vi gøre for at redde Situationen? Hollæn-

deren smilede sit elskeligste Smil, som om han ikke havde rodet os ind i en kedelig Historie.

Da vi fjernede os fra Hytten, kom Byens „Kapala kampong", de Indfødtes Overhoved, nølende hen til os og spurgte, hvad det var, vi havde fanget.

„En Tiger — vistnok," sagde Hollænderen, „se selv efter."

Næ, mange Tak, Kapala kampong skulde nok holde sin Næse derfra. Han ilede tilbage til de andre Malajer og fortalte, hvad der sad inde i Hytten.

„Skyd Tigeren!" raabte de alle som En.

Hollænderen gik nu igen hen til Hytten og lod, som om han undersøgte den nøje, hvorefter han gik til Malajerflokken med den Besked, at han havde taget fejl. Paa deres Spørgsmaal, hvad det da var for et Dyr, slog han leende ud med Haanden og gentog: Se selv efter! Malajerne gik et Skridt frem — og sprang saa tre tilbage. Næ, de skulde ikke have noget af at nærme sig den skøre Bambuskasse. Og saaledes gik det til, at den blev staaende, hvor den stod, hele Dagen, uden at nogen turde overbevise sig om, hvad den indeholdt. Men havde de anet Hollænderens Planer, saa havde de sikkert ladet os forstaa, at dem kunde de ikke akceptere. Nu troede de, at vi spekulerede paa at transportere Dyret levende bort for at sælge det.

Da vi havde spist vort Aftensmaaltid, og Mørket rugede over Musi, gik Hollænderen en Vending udenfor Huset. Han havde neppe været borte et Kvarter, før han kom ind igen, og først nu lagde jeg Mærke til, at han havde haft sin Riffel med. „Nu er der lukket op for Katten," sagde han henkastet. Jeg bebrejdede ham, at han ikke havde taget mig med, hvortil han svarede, at det var nok, at En løb Risikoen. Saa spurgte jeg ham, om han ikke troede, at Tigeren vilde gøre Fortræd i Byen. Nej, det troede han slet ikke. Naar Maanen kom frem, vilde Dyret se, at Døren var aaben, og naar den hørte sin Families Røst, vilde den sætte ind i Skoven i lange Spring. Og den vilde *aldrig* mere komme tilbage, de Tossestreger skulde den dog ikke udsætte sig for en Gang til!

„Hvad nu imorgen, kære Hollænder?" spurgte jeg, og

jeg tror nok, at Z. kunde læse i mine Øjne, hvad det var for Følelser, jeg nærede for ham.

„Imorgen, kære Dansker," svarede han, „saa staar der en Ged og bræger inde i Hytten. Naar Byen sover, vil De nok være mig behjælpelig med at gaa ud og laane en?"

Vor natlige Færd fik heldigvis ikke andre Vidner end Fuldmaanen, der lo over hele sit runde Ansigt, da vi trak afsted med en af Kapala kampongs Geder, som Hollænderen holdt om Mulen, for at den ikke skulde forraade os. Og *heldigvis,* maa jeg vel ogsaa nok sige, var Hytten thomas, da vi kom hen til den. Geden strittede imod af alle Kræfter og rystede af Skræk, for der lugtede sandsynligvis lidt anderledes i Hytten, end den var vant til; men ind maatte den, enten den saa peb eller sang. „Nu kan Du bræge, saa galt Du vil," sagde Z. og overbeviste sig om, at Lemmen var faldet godt til.

Om Morgenen kom Malajerne løbende og fortalte os, at der maatte være en Ged i Hytten, saadan som det brægede inde fra Skoven. Naa, sagde Hollænderen, saa luk den ud! Men vil Du tænke Dig, at de turde ikke gaa alene? Vi maatte gaa med. Og Hollænderen aabnede med sin flotteste Haandbevægelse Lemmen, og der blev Gensynsglæde mellem Kapala kampong og hans gamle Ged. Lokkemaden laa stadig urørt i Hytten, saa Malajerne kunde overbevise sig om, at der ingen Tiger havde været .... Og de syntes dog *saa* bestemt, at de havde set de sorte Striber imellem Bambusstængerne.

Op ad Dagen rejste vi med vore præparerede Tiger- og Krokodilleskind tilbage til Pisang goreng, og først, da vi var borte, gav Kapala kampong sig — tænker jeg mig — til at grublisere over, om han ikke begyndte at blive aflægs. For det forekom ham rigtignok nu bagefter, at han havde malket den Ged igaar. Hvorfor skulde han vel ikke have malket den, som han plejede? Ja, men hvordan kunde den saa have staaet indespærret i Hytten? Oh, det var vist ikke værd at snakke mere om den Historie. Sæt, de begyndte at se sig om efter en anden Kapala kampong!

— — — —

Ja, Du, saadan endte min Jagtudflugt, det skulde glæde mig, om Du giver mig Ret i, at jeg ikke har spildt min Ferie. Jeg er nu hjemme og stærkt optaget i mit Laboratorium. Regnen plører ned i stride Straaler, og alt dufter af Grøde og skinner i skære, grønne Farver. Sumatra er en gudbenaadet Ø. Du skulde se Rismarkerne vokse ovenpaa en Regn som denne. Var det ikke vor gamle Ven Hejmdal, der kunde høre Græsset gro? Jeg kan tydeligt huske, at jeg som Dreng stillede mig skeptisk overfor den Historie, men herude er jeg kommen til at tro paa den. Herude kan Du høre Spirerne folde sig ud og se en Mark grønnes fra Morgen til Aften. Underligt er det ikke, at Farveglæden er medfødt hos Malajerne. Han maa se Farver om sig ikke blot i Naturen, men ogsaa hjemme. Jeg sammenligner tidt den danske Bondes Lade med vore Malajers lille Rankiang (Rislade). Den første, som gemmer saa rig en Høst — lige op og ned, fantasiløs, farveløs. Rankiang'en derimod, i hvilken den fattige Malaj opbevarer sin Rishøst — et skønt Kunstværk, med Udskæringer i Træværket, og dekoreret i gule, blaa og røde Farver. Saadan hylder Malajen sin Jords Afgrøde. Jo, man lever ikke paa Sumatra saa længe som jeg uden at komme til at holde af Landet og Befolkningen, og jeg vil savne begge Dele, naar jeg engang sidder hjemme i den danske Kakkelovnskrog med en Pude bag Ryggen og nikkende over en Avis.

Hvis Din Nevø stadig nærer det Ønske at flyve ud, naar han har taget sin Eksamen, saa lad ham blot flyve til Sumatra. Jeg skal drage Omsorg for, at han faar den rigtige Start.

Mange Hilsener fra

Din Ven Kemikeren.

DANSK FAMILIELIV I ALASKA

BREVE FRA KOBBERMINEN

Der kom en Dag et Brev fra Maskinist Jens Sørensen, hvori han skrev, at han var gaaet i Land „for godt". Han havde længe været ked af at sejle, og saa i Seattle havde han gjort Alvor af det, selvfølgelig efter venskabelig Overenskomst med sin Skipper. Det var nu et halvt Aar siden, at han blev Landkrabbe, og han havde allerede prøvet seks forskellige Pladser, en hver Maaned. Først som Elevatormand, saa som Sporvognskonduktør, dernæst som Privat-Chauffeur — altsammen noget med Bevægelse i. Saa forsøgte han sig paa en Mælkefarm. Derfra gik han som Opvarter med Pacificbane og Kystdamper op til Alaska, og her var han nu havnet i en Kobbermine, hvor han nok troede, han blev hængende. Her var storartet oppe. Dejligt med Albuerum og Udsigt til at avancere op i en overordnet Stilling. Tilsidst stod der i Brevet, som var til hans gamle Mor, noget om, at naar hun saa' Kusine Anna, saa maatte hun ikke glemme at hilse.

Næste Gang, Maskinist Sørensen skrev Brev, var det til Anna. Han udmalede for hende det storslaaede Land med de vældige Bjerge, og de vældige Floder, og de vældige Skove — kunde Du ikke have Lyst til at komme til Alaska? sluttede han.

Anna sad længe og spekulerede over dette Brev. Mon han mente noget videre med det? Hun og hendes Søstre havde jo kendt Jens, fra de var Børn; men han var sejlet ud i Verden, før Anna var bleven saa voksen, at hun gav sig af med at drømme om Fremtiden. Og naar Jens Sørensen havde været hjemme, var det kun for hæsblæsende

Besøg imellem Rejserne. Imidlertid var Tiden gaaet til Annas syv og tyvende Aar, og nu sad hun med Jens Sørensens Brev i Haanden.

Noget Frierbrev var det jo egentlig ikke, men det *kunde* da forstaas paa den Maade, og saadan forstod Søstrene det paa hendes Vegne. Og nu gav de sig allesammen til at studere et Kort over Nordamerika. Bevares vel — laa Alaska i Grunden helt deroppe, ved Beringstrædet? Det var jo oppe i Isen! Halvt glemte Navne fra Geografitimerne dukkede op i Erindringen og blev fundet paa Kortet. Dèr gaar Aleuterne ud — de kunde knap nok huske mere, hvordan det morsomme Navn blev udtalt. Og dèr løber Yukonfloden, hvis den ikke er stivfrossen! Og staar dèr ikke Mac Kinley, og var det ikke Nordamerikas højeste Bjerg?

Saa fik En pludselig Kig paa den 60ende Breddegrad, som gaar igennem det sydlige Alaska, og ved at følge den over paa den anden Halvkugle saa hun, at Kristiania ligger paa samme Breddegrad. Saa kunde der dog vist alligevel maaske ikke være *saa* forfærdelig koldt deroppe!

To Aar efter kom, i Stedet for Brev, Jens Sørensen selv til København for at tilbringe en Ferie i Danmark, og naturligvis blev han et Midtpunkt i Familiens Kreds, naar han fortalte om „Aljaska" og om Livet i og omkring den store Kobbermine. Det var raske og dristige Folk, som arbejdede dèr, mest helt unge, naturligvis alle sammen Mandfolk, kun Direktøren og en af Inspektørerne var gift. De unge Mennesker plejede ikke at blive længere end nogle Aar ved Minen, saa gik de ned til Seattle med deres sammensparede Penge. Men Jens var nu blevet Formand ved Kobberminen og boede i sit eget Hus og havde det storartet i alle Retninger — omtrent da!

Hvad det var, Jens Sørensen savnede, var Familien jo ikke saa længe om at opdage. Det var heller ikke til at tage fejl af, at han fandt stort Behag i at gaa Tur med Kusine Anna; nej, han havde ikke taget fejl af sin Erindring fra de grønne Ungdomsdage. Der var ikke gaaet mere end fjorten Dage efter hans Ankomst, før han forærede Anna en flot Spadseredragt, og dermed var enhver Tvivl fjernet. En

saadan Gave gaar man ikke hen og køber uden paa længere Sigt, vel? Om Efteraaret rejste de afsted sammen som Mand og Hustru.

Over til „Distriktet Alaska".

Nu vidste jo hele Familien samt Venner og Bekendte nøjagtig Besked om Landet, selv de mindreaarige havde lyttet godt efter, mere end én rask Dreng vilde gerne have været med til Landet, som altsaa hørte til Nordamerikas forenede Stater, men laa for sig selv deroppe i det nordvestlige Hjørne, adskilt fra Staterne ved Kanada. Og altsaa kaldtes et Distrikt! I dette Distrikt, havde Jens Sørensen fortalt, levede der Kinesere og Japanesere og Eskimoer og nogle Negere og mange Sælhunde og Bjørne og saa nogle rigtige Amerikanere samt en Del skandinaviske Emigranter hist og her. Der var langt imellem Husene, og i de vilde Bjerge var der ensomt, men saa smukt. Nogle Steder var der fundet Guld og Kobber i Bjergene, og dèr laa nu smaa Byer, som nok engang vilde blive lige saa store som København.

Og i Floderne fangede man Laks.

Og i det sydlige Alaska levede Farmerne; men dèr var ikke saa interessant.

Sommeren i Alaska var en *rigtig* Sommer og Vinteren en rigtig Vinter!

Efter Læsningen af dette springende Referat spørger maaske en og anden ung Mand, om der da er Chancer for Udvandrere i Alaska. Ja, udmærkede Chancer. Distriktet Alaska lyder maaske i danske Øren af noget lignende som Distriktet Nørrebro; men altsaa Distriktet Alaska, som De forenede Stater i Aaret 1867 købte af Rusland for 7 Millioner Dollars, er 30 Gange saa stort som Danmark og kunde med Lethed tage imod hele vort Lands Overskud af ledig Arbejdskraft, *men paa Vilkaar*. Dette ene Vilkaar, at Emigranten, som rejser derover, ikke er nogen Svækling, og at han vil bruge sine Kræfter. Alaska er ikke noget Rekreationssted. Hvad enten han tager Arbejdet i Skovene, eller ved de store Laksefiskerier, (Alaska havde i 1922 en Indtægt paa 10 Millioner Dollars af Laksen), eller han ar-

bejder i Minerne, hvor han som Regel maa „svæve" til og fra Arbejdspladsen i en Hængestol hen over gabende Kløfter — hans Fysik maa være i Orden.

Nogen Tid efter, at Jens Sørensen var kommen tilbage til Kobbermiinen og havde holdt sit „Indtog" paa Bjergsiden med sin Hustru, sendte hun følgende Brev til nogle Venner i Danmark.

I Bjerghytten,
den 10. December 1915.

Kære Venner!

Ned ad Bjerget trillede jeg ikke, da jeg fik Eders Brev, for saa skulde jeg først have trillet ned over 25 Trappetrin. Jens ringede nemlig til mig om at komme over paa Stationen og hente et Brev. Jeg blev heller ikke saa forbavset over at modtage det, det var nemlig længe ventet, jeg havde forlængst sagt til mig selv, at den, som venter taalmodig, bliver belønnet, og det slog jo til. Altsaa, Tak for Brevet, begge to! Bryd Dig ikke om, kære Betty, at det varer længe, inden Du faar Tid til at skrive, jeg véd jo, hvor optaget Din Dag er. Det glæder mig, at I er raske allesammen, og at Børnene trives godt, jeg vilde give meget for at se Grete, Mogens, Birte og Kristens lille Ole, bare en Gang om Aaret.

— — — —

18. December.

Nu har det sneet hver Dag de sidste 5—6 Dage, og her er mere end 2 Alen Sne, men pludselig i Middags brød Solen frem, jeg vilde ønske, I kunde se, hvor smukt det er; naar Solen skinner paa Sneen, spiller det i alle Farver, og ude i Horisonten staar en Regnbue bag de snedækte Tinder. Jeg kan slet ikke gaa nogen Steder uden Snesko, jeg har gravet Løbegrave over til Stationen og til Hønsehuset og et lille Hus til med et Hjerte i. Alt her er hvidt nu, ogsaa Ryperne og Harerne, man ser kun hvidt, saa langt Øjet rækker. Det er Lørdag Eftermiddag, hele Formiddagen har jeg gjort rent, hængt rene Gardiner op, vi maa jo have det lidt fint til Julen, selv om her ingen Julegæster

kommer, her kan ingen komme op over paa Grund af Sneen, og køre med Luftbanen er strengt forbudt, det har Afsked til Følge for dem, som passer den. Jeg har bedt en Gang om Lov til at køre med den, men det blev nægtet, men Jens mener nok han kan faa en Tilladelse til Nytaarsaften, saa vi kan komme ned til Kennecott. Jeg har nu ikke været nede i snart 3 Maaneder, og de første 3 Maaneder, som kommer, kan jeg heller ikke gaa ned, med mindre nogle Mænd fra Minen gaar ned og tramper en Vej til.

Nu gaar Solen ned. Bjergene skinner som Guld, Klokken er $3^1/_2$, det bliver jo tidlig mørkt, men nu har vi snart den korteste Dag, saa gaar det atter frem. Imorgen skal Jens gaa ned i Skoven og fælde et lille Grantræ for os, vi har faaet købt alt, hvad der skal paa, og imorgen kommer der en hel Kasse med Juleknas, Æbler, Nødder, Dadler, Vindruer og Confekt, saa vi mangler ikke noget. Kompagniet her forærer hver Familie en Kalkun, og Juledag har Jens fri, den anden Fridag i det Aar, vi snart har været her. Ikke en Søndag fri. Mændene, som passer Luftbanen, har indgivet Andragende om 8 Timers Arbejdsdag — det bliver vist bevilget med 25 Cent mindre om Dagen. Men 8 Timer er jo længe nok at gaa i en aaben Bygning i en 35—45 Graders Kulde, jeg tænker, det er lig med ca. 15 Grader Reaumur.

Saa — nu ringede Jens, at der er kommen Aviser, det faar vi kun hver 10ende Dag i Vintermaanederne, saa det er en Dag, der ses hen til med Længsel. Vi holder tre Aviser, en Alaska, en fra Staterne og „Den danske Pioneer". De amerikanske udkommer hver Dag, saa der er jo et helt Bundt, derimod kommer mit danske Blad kun hver Uge. —

Saa, nu har jeg været ovre hos Jens, uh, der var saa koldt, jeg skyndte mig at faa Aviserne og et Kys i Tilgift, og nu maa I undskylde mig, men nu skal jeg læse sidste Nyt fra Danmark, Bladet er lige 16 Dage gammelt.

Søndag 19.

Naa, det blev jo ikke til mere med Skriveriet igaar, det var Pionerens Skyld. Jeg er ved at stege 4 Ryper, som

jeg flaaede imorges, dem skal vi have til Middag samt Østerssuppe, var det ikke noget?

— — —

Nu er det blevet den 26. December, saa det er vel paa Tide, jeg bliver færdig med mit Brev, og nu har jeg jo en Del at skrive. Et Par Dage før Jul kom der en Del Julepost, der var Breve og Bøger fra mine Søstre og Svigerforældre, men der er kommet et Skib idag, saa om nogle Dage vil vi faa Resten af Juleposten op. I kan tro, vi havde en rar Jul. Jens har pyntet det nydeligste Juletræ, man kan se, og han har hjulpet mig at bage engelsk Plumkage og Plumbudding samt en stor dansk Julekage. Juleaften fejrede vi ikke. Den brugte vi til at pynte op i. Julemorgen, da jeg kom ned, havde Danskeren, som bor hos os, stillet sine Gaver til os. Jeg fik et Smykkeskrin, mat forgyldt, foret med lyserødt Silke; det var meget smukt og massivt, vejede 6 Pund. Jens fik ogsaa et Skrin, for sine Kraveknapper, i hvidt Alabast, foret med grønt Fløjl. Og saa fik jeg jo af Jens et dejligt Halssmykke, 14 K. Guld, med en Krans af smaa matte Perler og i Midten en lille Diamant. I kan tro, det var smukt, og jeg er forfærdelig glad for det.

Direktøren og Frue holdt Jul nede i Staterne og sendte hver Familie op en Æske med 2 Pund fine kandiserede Frugter, saa vi fraadser rigtig i Slikkerier. Jens gav Danskeren en Kasse Cigarer, og jeg gav ham en Lommekniv. Kl. 4 spiste vi til Middag, vor Kalkun, som smagte udmærket, men den var ogsaa fint stegt, Jens hjalp mig. Dertil fik vi frisk Salat, Bladselleri og Tyttebær, derefter Ferskener og Juleknas. Saa tændte vi Juletræet og sang et Par Salmer, og saa lavede Jens Julepunch af Æg, Portvin, Cognac og Sodavand. Klokken 8 drak vi Kaffe og Klokken 10 gik vi i Seng, for imorges var vi jo som sædvanlig oppe Kl. $5^1/_2$, vi har jo ingen 2. Juledag. Kun Danskeren snuer endnu, han skal jo først arbejde inat.

Se saa, nu har I faaet et ordentligt Referat af Festen, og nu slutter jeg, da jeg skal skrive til Svigerforældrene, saa det ogsaa kan komme med Posten denne Gang. Vi var forresten inviterede til Bal nede i Kennecott 1ste Juledag, men

vilde selvfølgelig helst fejre Julen hos os selv. Der var stor Fortrydelse over det, da de jo har saa faa Damer dernede, kun 15—16 Stykker til ca. 100 Mænd, saa der er ingen Damebænkevarmere. Nu de kærligste Hilsener til Eder Alle, kys Børnene fra mig. Hils alle Venner, glem ingen, heller ikke Hansens paa første Sal.

Glædelig Nytaar! *Jens og Anna.*

Saa gik der en Række Aar indtil fornylig, og et nyt Besøg i Danmark blev forberedt, et Besøg, hvortil megen Glæde var opsparet paa begge Sider. Jens Sørensen var i Mellemtiden avanceret til Inspektør og flyttet fra Bjerghytten ned til den lille Mineby, hvor tredive af Kobberminens faste Funktionærer nu bor med deres Familier. Forberedelserne til den lange Rejse tog Tid, for nu skulde ikke blot Mand og Hustru afsted, men med dem ogsaa Børnene, som de gamle Bedsteforældre i Danmark var ved at fortæres af Længsel efter at se.

— — — Dyb Glæde og dyb Sorg ventede dem i Danmark, og ved den anden Afsked fra Slægtninge og Venner, som altid er sværere end den første, fulgte da en Søster til Hustruen med over til Alaska. Med en Følelse af Lettelse sagde hun Farvel til den Kontorstol, som hun havde siddet paa i mange Aar. Desuden fik de Følgeskab af en ung Mand, som havde været en interesseret Tilhører, naar Jens Sørensen og Hustru fortalte om Livet i det fjerne Land. „Kom bare med," sagde Mineinspektøren, „De skal nok faa noget at rive i!"

Fra Jens Sørensens Svigerinde skriver sig de efterfølgende Breve til de samme gode Venner, som Søsteren skrev til. Brevene er af frisk Dato, og det danske Familieliv i Kobberminen samt Tilværelsen i Bjerglandet udfolder sig for os, set af et agtpaagivende og stærkt modtageligt, nyt Sind.

Det bliver man, naar man vandrer ud — det nye Menneske. I selve Omplantningen ligger jo en af Chancerne, for Kvinde som for Mand.

Den danske Maskinist, som blev Inspektør ved Kobberminen.

Hans danskfødte Hustru og de to smaa Kobberminebørn, som kom til Verden i Bjerghytten.

Luftbanen mellem Fabriksbygningerne og Mineudgravningerne i Bjerget.

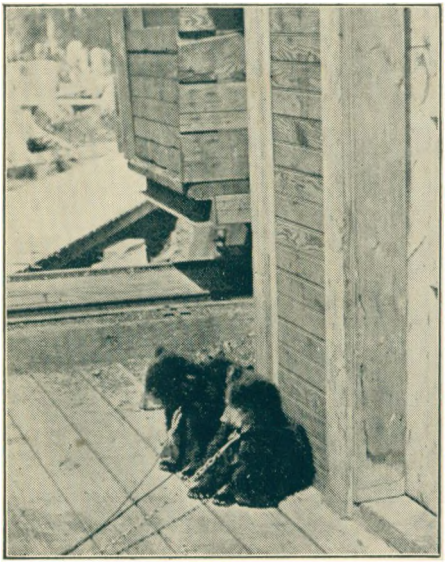

To smaa Alaska-Bjørneunger, som ikke finder det morsomt at agere Lænkehunde.

Brev til en fjortenaarig lille Veninde, Datter af de førnævnte Venner.

Kennecott, 22. August 1923.

Kære Grete!

Mange Tak for Brevet, som jeg blev meget glad for, det var det første, jeg fik hjemme fra, og nu véd jeg, hvad det vil sige at være saa langt borte og gaa og længes efter at høre derhjemme fra. Her kommer kun Post en Gang om Ugen. Fredag eller Lørdag kommer Toget ind, hvis der da ikke er en eller anden Bro gaaet i Stykker, saa Toget ikke kan komme over, det sker nemlig saa ofte, og saa maa vi vente paa Posten. Vi kan høre, naar Toget kommer langt borte, og saa udbryder vi: Dèr er Toget! mon der er Breve til os idag? Og saa venter vi spændt, til Jens kommer hjem, for saa har han Posten med. Og kære Grete, Dit Brev havde jeg nær ikke faaet, Du havde ikke skrevet Jenses Adresse paa, og da jeg ikke er saadan nogen større Berømthed, saa har de ikke vidst, hvem jeg var; men de maa have troet, jeg var et Mandfolk, for Brevet var kommet op i noget, de kalder Bunkhuset, det er det, hvor alle enligstillede Mandfolk bor, dèr fandt Larsen det (Du véd, den unge Mand, som rejste med herop) han bor deroppe.

Du skriver, Du skal gaa og lære Engelsk, saa skal vi rigtig skrive Engelsk til hinanden, jeg skal gaa paa Kursus her til Vinter, det er ikke nemt at lære og tale det rigtigt, men det kommer vel nok.

Jeg kommer i Biografen hver Søndag, men vi ser kun amerikanske Films. Musiken vi har er meget god, af Amatører at være — der er Klaver, 2 Violiner, en Fløjte og en Tromme. Jeg har det jo godt her, gaar og spiller Dame. Vi har stadig dejligt Vejr. I denne Tid gaar jeg ud om Eftermiddagen og plukker Ribs. Hvad siger Du om at gaa ganske alene i Skoven uden at møde et Menneske og med den Mulighed at træffe paa en Bamse, for det kan man godt risikere, for nu kommer de ned for at spise Bær. Jeg er nu heller ikke rigtig dristig, forleden Morgen var der en Mand, der saa en Bjørn sidde og slaas med nogle Bier — han sagde, det saa' saa morsomt ud, og den saa slet ikke paa ham.

De skyder dem ikke endnu, for Skindet er ikke godt paa denne Tid. Imorges skød vores Nabo en stor Falk, den har flere Dage kredset over Hønsegaarden, og de stakkels Høns var saa bange, saa de turde slet ikke komme frem. Vi var en Aften ude at besøge nogle Folk, og der havde de et Egern, der var fuldstændig tamt, det spiste af lille Ingers Haand, og naar Døren stod aaben, kom det ind i Stuen. Nu faar Du ikke mere denne Gang, for Din Fader og Moder skal ogsaa have lidt. Hils Birte og Mogens mange Gange fra mig, næste Gang bliver det Mogens Tur til at faa Brev. Sig til dem, at jeg glæder mig til et lille Brev fra dem.

Kærlig Hilsen til Jer alle tre fra Eders

hengivne

Ellen.

Brev til den lille Venindes Forældre. Samme Dato.

Kære Venner!

— — —

Som I nok kan vide, er mine Tanker ofte hjemme hos Eder. Det var smukt af Grete at sende mig en Hilsen fra Fanø, hun kom nok ikke med til Bornholm, og Emma heller ikke, hvor kunde det være? Var det Sejlturen, Emma var bange for, det er ganske vist ikke rart at være søsyg, det har jeg maattet bekende, men for en Dag, hvad er det at tale om.

I opnaaede forhaabentlig at faa lidt godt Vejr i Ferien. Her i Kennecott har vi stadig dejligt Vejr, saadan en Sommer har vi ikke haft hjemme i mange Aar, som vi har her i Kennecott, men nu trænger vi til Regn, for vi har en Masse Skovbrand her rundt om, men der er ingen Fare for Byen her, det er langt borte, men Røgen trækker her til, og saadan en Skovbrand kan kun slukkes ved et rigtig godt Regnvejr.

Jeg har det jo saa godt her, som jeg kan have det, jeg gaar stadig som Selskabsdame. Med det Engelske gaar det ikke saa godt, det er nu slet ikke nemt at skulle lære et

andet Sprog, men det kommer vel nok. Iaftes var vi i Selskab, dèr vilde de have, jeg skulde holde en Tale paa Engelsk, jeg maatte le! Vi er fire Familier, der kommer sammen, og et Par Fyre, ja, det kaldes de nu her, det vil sige et Par Ungkarle. Den ene er en Englænder, kaldes Onkel Bill, den anden er en Nordmand, hedder Lui Wik, jeg véd ikke, om det er stavet rigtigt, men det er ogsaa lige meget, det er flinke Mennesker allesammen og meget gemytlige, vi har haft flere Skovture sammen. Forleden gav de to Fyre en Skovtur, de havde købt 12 store Bøffer, det er ikke saadan smaa Bøffer, som vi spiser hjemme, de er paa 1 Pund Stykket, og saadan én spiser de hver. De blev saa stegt oppe i Skoven, de havde 2 Pund Smør med til at stege dem i, bag efter fik vi Kaffe og Kager, som de to serverede, de besørgede det hele, ogsaa Opvadskningen, det var jo dem, der gav Turen.

Til Vinter skal vi have en Spilleaften en Gang om Ugen hos hinanden, hvor der saa spilles Kort. Jeg vandt 50 Cent iaftes, trods det, at jeg ikke kendte Spillet, men min Sidemand hjalp mig. Idag har jeg tjent mine første Dollars, jeg har syet nogle Forklæder til en japansk Kok, for $2^1/_2$ Dollars, jeg vil gerne snart til at tjene nogle Penge, men først skal jeg lære at tale Engelsk. Larsen, som tog med herop, han er rigtig godt fornøjet med at være her, og han klarer sig rigtig godt med det Engelske, men han er ogsaa en af dem, der gaar lige paa, han sludrer bare med, selv om det er skrupforkert han taler, saa griner han bare med, naar de griner af ham, det er selvfølgelig ogsaa det fornuftigste, jeg bliver derimod flov, naar de ler af mig.

Tiden gaar hurtig heroppe, jeg keder mig ikke, vi har stadig noget at foretage os, vi har haft travlt med at sylte, og nu skal vi til at lave Vin, her er en Masse Bær her i Skovene, nu skal vi ud og plukke Tyttebær, — dem er her ogsaa mange af, men jeg tør ikke mere gaa ud alene, for Bjørnene kommer saa nær Kampen, det har de ikke gjort før, men Jens siger, det er Skovbranden, der jager dem ned. For lidt siden kom der en Mand og fortalte, at han havde været oppe i Skoven, og saa hørte han noget, der puslede

i vores Lejr, der hvor vi kamperer, naar vi er i Skoven, han gik saa hen for at se, og saa var det en stor Bjørn, der havde vendt op og ned paa alle vores Køkkensager, for dem lader vi blive deroppe. Og der oppe omkring var jeg forleden Dag og plukke Ribs, men nu skal jeg ikke ud mere alene.

Imorgen skal Inger have Børneselskab, her kommer 12 Børn. Inger taler endnu Dansk. Jeg haaber paa, naar hun begynder at tale Engelsk, at jeg kan lære noget af hende; hun kan ikke forstaa, at jeg bliver her, hun spørger mig stadig, om jeg ikke skal hjem til Danmark, for saa skal jeg have noget Chokolade med hjem til Ole. I Eftermiddags var Anna og jeg paa Kaffesladder hos en ung norsk Frue, en rigtig rar Dame, de har det allesammen nydeligt i deres smaa Huse, med Tæpper over hele Gulvet, og magelige Stole rundt om, og Fruerne selv er altid i stivede fine Kjoler, og meget pudrede og sminkede.

Nu slutter jeg for denne Gang, jeg sender her nogle Billeder, dem jeg selv har lavet er ikke saa gode, for jeg kan ikke faa det rigtige Papir her, saa sig til Kirsten og Asta, at hvis de sender mig noget Tonefikserpapir, ikke Gaslys — det staves vist forresten ikke i et Ord, men det er nu ligemeget — saa skal de faa en hel Masse Billeder. Haaber I alle har det godt og Lev nu vel og hils alle Venner og Bekendte og mine Søstre og Svogre naar I ser dem.

Eders hengivne
Ellen.

Kennecott. 18. Oktober 1923

Kære Grete.

Tak for Brevet og Tegningerne. Jeg var ellers begyndt paa et engelsk Brev til Dig, men det tog mig for lang Tid, saa jeg blev ked af det og opgav det. Du maa vente til næste Brev, saa er jeg maaske bleven lidt flinkere, nu skal jeg jo paa Aftenskole, den begynder paa Mandag, jeg kan nu forstaa og læse lidt, men det kniber med at tale det, men det kan jo heller ikke komme saadan lige med det samme, der skal Tid til alting, og naar man saa tilmed er lidt tungnem, saa varer det jo længere. Imorgen skal vi til Gym-

nastik, hvordan tror Du det gaar, naar jeg ikke forstaar Kommandoen, jeg vil vist lave nogle forfærdelige Bommerter —, det er en rigtig Lærerinde, vi skal have til at undervise os, vi skal ogsaa danse, og bagefter kan hvem der har Lyst komme ind og danse for 25 Cent, det bliver vist meget sjovt.

Jeg har faaet mig en Plads, jeg er bleven Strygejomfru, ja, jeg kan i Tankerne høre Dig og Din Fader sige *Strygejomfru*, ha — ha — ha, hun er bleven Strygejomfru, jeg kan ikke selv lade være med at smile, naar jeg skriver det Ord, men det er nu meget godt, jeg har faaet den Plads, saa behøver jeg ikke at gaa rundt hos Madammerne her og være Tjenestepige. Det er hos en Japaner, jeg er, han har Vaskeriet her i Byen, en flink Mand, Japanerne er nemlig flinke Folk at arbejde for. Jeg skal have 70 Dollars om Maaneden foreløbig, naar jeg bliver mere øvet, og han ellers er tilfreds med mig, saa faar jeg mere. Der er 3 Japanere foruden, som stryger, flinke Fyre allesammen, saa nu lærer jeg nok at tale Japs. Jeg er der 5 Dage om Ugen og 8 Timer om Dagen, saa det er til at overkomme, saa nu skal jeg til at spare Penge sammen.

Jeg har forresten faaet mig en Tilbeder, en fjollet Nordmand, han var heroppe hos os en Aften og spille for mig, han spiller paa noget, der ligner en Citar, men det gjorde ikke noget Indtryk paa mig, han vil have mig med til Dans, men jeg sagde, jeg kunde ikke danse. Det er meget nemt at faa sig en Mand heroppe, hvis man vil, men jeg kan holde mig.

Vi har forresten haft et sørgeligt Ulykkestilfælde igaar, en ung svensk Mand er styrtet ned fra en Klippe og har slaaet sig ihjel; det var en af Jenses Tømmermænd, han og en anden ung Mand var gaaet ud for at skyde Bjerggeder, det er nogle Dyr, der er meget vanskelige at faa fat paa, fordi de gaar paa de mest stejle Klipper. Jens og en af Direktørerne her var ude i Søndags og kom hjem med en stor Bjergged, men den havde været svær at faa, men det gav jo de andre Blod paa Tanden. Jens er meget dumdristig, og hvad han kan præstere, vil de andre gerne prøve

paa at gøre ham efter, saa nu talte de alle om at gaa ud og skyde Bjerggeder.

De to unge Fyre gik saa igaar Morges, og den ene styrtede jo saa ned, de fandt ham 1800 Fod nede, Jens og nogle Mænd var oppe at hente ham hjem idag. Han skal begraves paa Lørdag, vi skal lave Grankranse imorgen her hos os, Blomster har vi jo ikke her nu. Det var nu saa underligt, for i Mandags faldt der en Japaner ned paa samme Maade, han var ogsaa paa Jagt efter Geder, men det var ikke her i Byen, lidt her fra; men det var En, som havde været i Vaskeriet, hvor jeg er, saa han var godt kendt her, og hans Kiste blev lavet her hos Jens; og Dagen før den unge Svensker gik ud, havde *han* lavet den Kiste til Japaneren, og saa gaar han selv ud og slaar sig ihjel, er det ikke underligt.

Vi har det ellers godt her, er raske allesammen, Vinteren er saa smaat begyndt, det har sneet nogle Gange, men Sneen tøer hurtigt igen, men alle Bjergene er hvide, de ser saa smukke ud. Her er ellers fint Vejr her, høj klar Himmel.

I Søndags var vi en Tur i Markardy, det er den nærmeste By, hvis man kan kalde den saadan, det er dèr, de unge Fyre gaar ned og bruger deres Penge, dèr kan de faa Spiritus. Vi besøgte en ældre Dame, der var to Damer med foruden, vi fik Kalvesteg til Middag hos hende og havde det meget gemytligt, og saa kørte vi hjem i Bil. Vi var gaaet derned, en dansk Mil. Men du kan tro, det var en spændende Biltur, flere Gange kørte vi lige i Udkanten af Klipperne, men det var en meget sikker Mand, der kørte Bilen, en rigtig Cowboytype, jeg sad og blev helt skudt i ham.

Nu kære Grete vil jeg ønske Dig mange Gange til Lykke og haabe, Du maa tilbringe en fornøjelig Fødselsdag, og hils alle Dine Fødselsdagsgæster, hvis Du ser mine Søskende saa hils ogsaa dem. Hils Birte og sig Tak for Brevet, og hils Mogens fra mig og sig til ham om at skrive et lille Brev til mig.

Nu mange kærlige Hilsener til alle.

Eders hengivne *Ellen.*

Lykønskningsskrivelse fra den lille 6-aarige Dansk-Alaskerinde *Inger:*

Dear Grete!

Thank you for that niese Doll and for your letter, it was sweet of you to remember me. I am glad to be home again and have allredy forgot to speck danish, I have some niese Playmathes here, and the come right now to get me over to there house to play. God bye dear Grete remember me to Birthe and Mogens and your Daddy and Mama.

Your little *Inger.*

UNCLE SAM OG DANSKERNE I U.S.A.

Vi er ude i en af Forstæderne til en stor By i De Forenede Stater.

Jeg havde overværet Gudstjenesten i den danske Kirke og hørt en Prædiken, som navnlig ved sin Form hævede sig over, hvad man er vant til at høre i de smaa danske Kirker i Udlandet. Præsten var en aandfuld og oplyst Mand, som i Parentes bemærket ikke havde faaet sin Præsteuddannelse i Amerika. Men alligevel havde jeg ikke befundet mig helt godt i Kirken. Jeg holder af smukke Kirker, og denne var meget spartansk udstyret og uskøn, nærmest som Salen i et Forsamlingshus paa Landet i Danmark, med et Par Flag hængt op, her altsaa et Dannebrog og Stjernebanneret. Og saa var der saa mange tomme Stolerækker. Og saa langt imellem de Tilhørere, der sad paa de andre Rækker. Men mest slog det mig, at her var ingen Ungdom, kun lutter gamle Ansigter.

Disse gamle Tilhørere havde staaet i Smaaflokke udenfor Kirken før Gudstjenestens Begyndelse og samtalet om, hvad der var hændet i Ugens Løb. Ganske som man staar og passiarer paa Kirkegaarden derhjemme i Danmark, før man gaar ind, naar der ringes sidste Gang.

Efter Gudstjenesten sad jeg og spiste til Middag med Præsten og hans Hustru i deres hyggelige Hjem i Præsteboligen ved Siden af Kirken, og vi kom, naturligt nok, til at tale om det danske kirkelige Liv i Amerika. Præsten lagde ikke Skjul paa, at han betragtede den danske Kirke i Amerika som en langsomt døende Sag, og han mente, at det vilde være baade klogt og nationalt handlet, om man saa' denne Sandhed lige i Øjnene. Saa maatte man iøvrigt se at faa det mest mulige ud af Tingene, som de er.

Lærere og Elever udenfor det danske Lærer- og Præsteseminarium i Blair, Nebraska. Virksomheden holdes især oppe ved beskedne Bidrag fra Tusinder af dansk-amerikanske Middelstandshjem. Den hvidskæggede Herre paa første Række er Forstanderen, Professor, Dr. theol. Peter S. Vig, født i Egtved Sogn i Jylland.

Niagara-Vandfaldene, set fra U. S. A.-Siden. I Baggrunden koger Hesteskofaldet som i en Bue svinger over til Kanada.

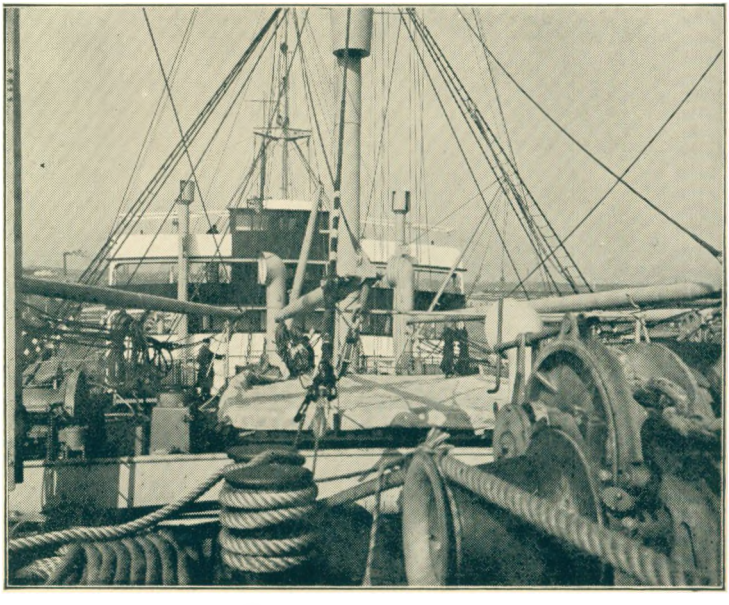

Dansk Dieselmotorskib i Havn.

„Hvor skulde det vel kunne være anderledes," udtalte Præsten, „naar de Gamle, Bærerne af det danske Sprog, dør, og de unge Danske, som kommer herover, holder sig borte fra Kirken, i det Store og Hele altsaa."

„Hvorfor gør de det?"

„Af forskellige Grunde. Først, fordi Ungdommen mener, at Kirken er noget, man ikke har Brug for, før man bliver gammel. Men saa ogsaa, fordi de unge Nykommere nu langt mere end før maa kaste sig over Landets Sprog. Fremmede Sprog staar meget lavt i Kurs i Amerika efter Krigen. Danskerne ser derfor deres personlige Fordel ved at slutte sig til Amerikanerne. De, der kan gifte sig med amerikanske Kvinder, kommer naturligvis hurtigst efter Landets Sprog og Sæder, og et saadant Ægtepar føler sjælden nogen Interesse for den danske Kirke. Derfor er de danske Kirker som Regel gabende tomme.

Om Kirken lægger Hænderne i Skødet? Nej, det er Genstand for alvorlig Overvejelse indenfor de ledende Kredse, at vi før eller senere vil blive nødt til at gaa over fra Forkyndelse paa Dansk til at tale paa Engelsk i vore Kirker. Det maa jo nemlig huskes, at det *vigtigste* i denne Sag er ikke Sproget, men om Kirken overhovedet faar Mennesker i Tale. Og at en saadan Løsning er den rigtige, ses deraf, at i de danske Kirker, hvor man har indført Gudstjeneste skiftevis paa Dansk og Engelsk, har de sidste mere Tilslutning end de første. Det er f. Eks. Tilfældet ved min egen Kirke."

„Naa, endelig," tilføjer Præsten, „har det naturligvis ogsaa nogen Indflydelse, hvordan Præstens aandelige Habitus tager sig ud. Stikker den jevne Mand for stærkt igennem, saa er han ingen rigtig Præst for de danske Udvandrere. Jevnhed kan de have nok af til Hverdag. Om Søndagen vil de gerne løftes.

Saadan kæmper den danske Kirke, og det vilde være Synd imod vore Egne, om vi gik med Bind for Øjnene i denne Sag. Hellere vide, at Farerne er tilstede."

— — — Ord som disse giver jo Stof til Eftertanke. Der lever i De Forenede Stater i Nordamerika ca. $^1/_2$ Million

Dansk-Amerikanere, hvis man regner de Børn af danske Familier med, som er født derovre. Sprogspørgsmaalet har altsaa Bud til mange Udvandrere; men ogsaa Moderlandet bør agte paa, hvordan Spørgsmaalet løses.

Ser vi nærmere paa vore til U. S. A. emigrerede Landsmænd, hvad Forfatteren har haft god Lejlighed til, vil man se, at de kan deles i to Hovedgrupper:

I. De, der har Forkærlighed for at slutte sig til andre Landsmænd.

II. De, der helst vil gaa deres egne Veje.

Man kan spørge, om en saadan Gruppering i grove Træk ikke kan foretages overalt i Verden, hvor der samler sig danske Udvandrere, og det *kan* der selvfølgelig, men ingen Steder er en saadan Sondring mere iøjnefaldende end i Amerika.

Udvandreren under den første Gruppe slipper nemmest igennem de Besværligheder, der møder en ny Mand i et fremmed Land. Han kan slutte sig til Menighederne og Brodersamfundene og andre danske Foreninger og komme sammen med Landsmænd i de danske Klubber. Man vil i denne Gruppe fortrinsvis finde de Udvandrere, som kom fra smaa Kaar i Danmark og ventede at finde Forholdene noget bedre i Amerika. Dens Medlemmer kan have saa stærk Tilbøjelighed til at klumpe sig sammen, at de kan præge en hel By som Racine, Nord for Chicago, hvor Navne som Hansen, Petersen, Nielsen osv. er almindelige paa Butiksskiltene. I Byer som New York og Chicago findes ialt henholdsvis 30,000 og 20,000 Danskere, som imidlertid forsvinder i Vrimlen, men dyrker et ret livligt Foreningsliv. I New York alene siges at være et halvt Hundrede større og mindre danske Foreninger.

Til Gruppen hører ogsaa de dansk-amerikanske Farmere, hyppigst Landarbejdere hjemmefra, som helst slaar sig ned i „Kolonier" under lige Vilkaar med de andre Kolonister.

Megen Hjælpsomhed er raadende indenfor denne store Gruppe, og om Sammenhold vidner de Højskoler og Seminarier, som opretholdes ved Hjælp af de „mange Bække smaa" — Bidrag fra jevne danske Udvandrerhjem. Det er

ogsaa denne Gruppe, som holder Alderdomshjemmene oppe, hvor mangen gammel Dansker kan henleve sin Livsaften uden at skulle hutle sig til Graven.

De store dansk-amerikanske „Stævner", som Regel Sommermøder med Taler, Sang, Musik, Madkurve osv., alt *dansk* præget lige til Smørrebrødet og Kyllingebenene, som man kan sidde og gnave paa gammel nordisk Vis, er denne Gruppes kraftigste Livstegn. Paa disse Stævner kæler man for sin Hjemlængsel, drømmer om at komme hjem med „Juleskibet" eller hjem til Sommerfesten i de danske Lyngbakker. Man regner og regner — og sparer og spinker — — og de, der lider mest af Hjemvé, bestemmer sig for Besøget, hvad der somme Tider betyder Smalhans i Hjemmet længe efter.

Denne Kærne-Danskhed, som vi herhjemme kun kan frydes over i vore Hjerter, er paa én Gang Gruppens Styrke og Svaghed.

Hvorfor Svaghed?

Svagheden ved at forblive hjemlandsk i Sind og Skind derovre blev understreget af Theodore Roosevelt, da han som Præsident udtalte, at han vilde kun kendes ved *Amerikanere*. „Bindestregs-Amerikanerne" (Norsk-, Svensk-, Dansk-Amerikanere osv.) vilde, hed det, staa sig ved saa snart som muligt at lægge den Bindestreg bort, dersom de vedvarende vilde nyde Landets Goder og regnes for Amerikas Borgere. I de allersidste Aar har en Bevægelse netop i denne Retning vokset sig stærk i De Forenede Stater og blandt andet givet sig Udslag i, at der ses med nogen Kølighed paa de Aviser, som udgaar i Landet paa fremmede Sprog.

Dansken, som holder af at blive *lullet* til Ro, har altid taget sig til Indtægt, naar det blev sagt, at danske Udvandrere var velsete overalt i Verden. Men „velsete" er de selvfølgelig kun, naar de dur, d. v. s. kan tilføre det nye Land nyt Initiativ, god Arbejdskraft, sundt Blod. *Uncle Sam* er ikke nogen rar, gammel „vores allesammens Onkel", som staar paa Strandbredden med Lommerne i den lange Skødefrakke struttende af Godter og med udbredte Arme. Tvertimod, han ser sine tilkommende „Nevøer" godt efter i Sømmene, og

mange vejer han og finder for lette. Hjem igen, min lille Ven! Oh, det maatte omsider hævne sig, at Evropa betragtede Amerika som den store Losseplads for Menneskevrag.

Danskheden hos Danske i U. S. A. skal derfor ikke vises udefter, men *indadtil;* det er i de Tusind Hjem, den skal bevares, og dette sker bedst gennem Læsning og ved at samles med gode, ligesindede Venner i hverandres Hjem. En Hviletime i Hjemmets Stol med en god dansk Bog i Haanden knytter Baandet stærkere mellem Udvandreren og Danmark end mange Dansesammenkomster i Klubben.

Til Gruppe II hører de Udvandrere, der vil kæmpe sig frem paa egen Haand. Her finder vi de paa sig selv stolende Mænd, som starter med Sprogkundskaber og i Tegnebogen en lille Reserve. Her finder vi Ærgerrighederne. Men vi finder ogsaa Lykkejægerne og dem, som er tvungne til at sejle deres egen Sø. Gruppen er langt mere broget end Gruppe I.

Det er ikke ualmindeligt at høre om velhavende Dansk-Amerikanere, at „de sætter ikke deres Ben i den danske Forening". Hjemmedanskeren tager fejl, hvis han tror, at dansk-amerikansk Klubliv er saa idyllisk, at en Millionær veksler med en Sporvognskonduktør paa Bænken.

Med den førnævnte Præst talte jeg om en Dansker, som i den paagældende Storby havde oprettet ca. 100 Udsalg af en bestemt Vare og var bleven en rig Mand paa den Maade.

„Hvad hjælper al hans Rigdom ham, naar Manden er, som han er?" spurgte Præsten køligt.

Jeg fik at vide, at ved „som han er" forstod Præsten Ukristelighed og anden Vederstyggelighed, bl. a. var Manden permanent kold overfor Anmodninger om at støtte den danske Kirke. *Han gik sine egne Veje.*

Senere traf jeg denne Mand, som gik sine „egne Veje", og jeg erfarede, at han havde givet to af sine Sønner til Amerika, da Staterne gjorde en Indsats i Verdenskrigen. Den ene Søn blev i Evropa, godt gemt i en Soldatergrav i Nordfrankrig, den anden kom hjem med angrebne Lunger og befinder sig nu paa et af de seks Hundrede Tuberkulose-Sanatorier, som er opført i U. S. A. for det lille Julemær-

kes Penge. *Det* tænker denne unge Dansk-Amerikaner i anden Generation ikke over, naar han ligger paa sin Veranda og indaander den helsebringende Luft fra Granskoven, at de amerikanske Julemærkesanatorier er vokset op fra en lille Stikling, overført og omplantet fra hans Faders Land. Men Faderen husker det. Og derfor lægger han, naar Ingen ser det, et meget stort Pengebeløb i den Bøsse, som staar i Sanatoriets Hall som en tavs Modtager af Gaver til fattige Patienters Jul. Tilfældig kom jeg til at se det, da jeg sammen med ham besøgte Sanatoriet, og han udbrød da, ligesom undskyldende: „Naa ja, det *morer* mig at putte noget i, som klodser! Og paa denne Maade slipper jeg for at faa Tak."

Det slog mig, at siden Indianernes store Dage har Amerika faaet sig en ny Slags „Stifindere": dem, der finder deres egen Vej. Og om disse Pionerer vil vandre denne Vej alene, og om de blæser paa, om „man" regner dem til „Bukkene" eller „Faarene", det maa blive en Privatsag. Men denne Skelnen fra visse Menigheders Side imellem „Troende" og „Ikke-Troende" og „Anderledes-Troende" er vel nok en af de Orme, som gnaver dybest i Træpillerne i den dansk-amerikanske Kirke.

Vi vender nu tilbage til Præsten, hvem jeg retter det Spørgsmaal til:

„Hvad nu De selv, føler De Tilfredsstillelse ved Deres Gerning herovre? Trykker det Dem ikke ned at tale for tomme Bænke? Hvorfor rejste De herover?"

„Maa jeg svare paa det sidste Spørgsmaal først," siger Præsten: „Fordi det stod for mig som en skøn Opgave at være Præst for Landsmænd fjernt fra Danmark. Og til de andre Spørgsmal: Illusioner brister vel for os alle. Men jeg har lært herovre i disse Aar, at Følelsesmennesker bør ikke udvandre. For mig staar den danske Præstegaard paa Landet nu som en smuk Drøm, jeg ikke tør drømme."

„Hvorfor ikke hjem igen?"

Præsten peger ind i den anden Stue, hvor hans omtrent voksne Børn sidder bøjet over deres Bøger. De læser paa Kraft til Eksamen.

„For silde," siger han sagte. Og vor Samtale gaar i Staa.

— — —

Et andet Billede fik jeg af en dansk Præst dybt inde i Amerika. Han, en gammel Vikingeskikkelse, kom mig imøde paa hjemmestrikkede graa, uldne Strømpefødder, og hans Studereværelse var en herlig og slet ventileret Hule, hvor Tobaksrøgen stod stiv som en gullig og giftig Taage. Ved Middagsbordet var der et Dusin Børn med tilbords, fra nogle med Skæg til nogle, som maatte mades af den af Sundhed og endnu ufødte Børn struttende Moder. Og ude paa Marken blomstrede Majsen, seks Alen høj. Og Høns kaglede, og Ænder rap-rappede. En lidt tyndslidt Albue her og dèr, men legemligt Velbefindende, forhaabentlig ogsaa tilpas aandeligt — men ingen Hjemvé efter den magre, jydske Jord. Patriarken sagde det selv, da jeg spurgte, om den puslede, Hjemvéen.

„Næ," sagde han, „den er gaaen over."

Naturligvis, en halv Million Mennesker føler og tænker højst uensartet, fordi de var af forskelligt Stof, da de drog ud. De Kaar, Onkel Sam kunde byde dem, maatte ogsaa blive vidt forskellige. Men en Chance laa og ventede paa dem alle i det store og rige Land. Gik en Udvandrer i Hundene, var det som Regel hans egen Skyld. Men var han støbt af det rigtige „Stof", som de siger i Amerika, saa havde han alle Betingelser for at blive til noget. Saadan er Amerika, et Land, der kræver meget og yder meget til Gengæld. Men fuld Damp maa man have oppe, og aldrig maa man være tilfreds, hvis Tingene bare kan „løbe rundt". Staten staar ikke afventende med Alderdomsunderstøttelse og Hvilehjem til de gamle Dage. Det maa man selv have tænkt paa og sparet sammen til.

— — —

Paa et Hotel i en jydsk By traf jeg engang en Tjener, som netop i de Dage var bleven omtalt i Aviserne, fordi han havde faaet Tilladelse til at bære nogle engelske Tapperhedsmedailler fra Krigen. Han havde levet i England ved den store Krigs Udbrud og var bleven arbejdsledig, hvorfor han meldte sig som Soldat. I Krigen var han en

modig Fyr, blev ogsaa saaret, men nu var han tilsyneladende kvik igen. Naa, han blev imidlertid ked af Forholdene i den jydske By, og en skønne Dag dukkede han op, med Hustru og Børn, i Hovedstaden, hvor det lykkedes at skaffe ham en Plads som Reservetjener. Gode Anbefalinger havde han, fra Hoteller i England og Paris.

Men snart holdt denne Reservetjeneste op, og jeg fik saa nogen Tid efter et Brev med Anmodning om at give ham nogle Introduktionslinier til Hoteller i Amerika — han vilde rejse om otte Dage.

Jeg *fraraadede,* men Billetten var købt til om otte Dage. Han havde skrabet Penge sammen til en 3die Kahyt. Alle Tjenerpladserne ombord var optagne længe iforvejen, saa dèr kunde han ikke komme i Betragtning.

„Men nu Kone og Børn?" spurgte jeg.

De skulde indtil videre være hos en Bekendt, hvis Kone var syg. Altsaa som gensidig Hjælp.

Mit Kendskab til amerikanske Hoteller er ikke af saa intim Art, at jeg kan give „Introduktioner" dèr, saa jeg maatte indskrænke mig til, naar Manden ikke var til at afholde fra Rejsen, at henvise ham til de officielle Kontorer.

Efter Mandens Afrejse havde jeg Lejlighed til at se hans Hustru, en lille forskræmt, engelsktalende Kvinde af ubestemmelig Afstamning, og Parrets to Børn, det ene født ved Krigens Udbrud, et blegt og underernæret Pigebarn, det andet født *efter* Krigen og lignende et bevægeligt Skelet, overtrukket med Hud. Kvinden gjorde Indtryk af at være med Barn igen.

Kvinder og Afkom af denne Type er der lukket for i Amerika, men det vidste hun ikke, og hendes Haab var ikke slaaet ned. Manden havde sagt, at i Amerika kunde han sagtens komme ind paa et Hotel som Tjener med det samme, og naar han først var „inde", skulde han nok snart faa sit eget.

„Sit eget hvad for noget?" spurgte jeg.

Ih, sit eget Hotel, eller en Restauration. Hun troede ikke, det skulde vare saa længe, før der kom Penge til Billetterne.

Der gik et halvt Aarstid, saa fik jeg fra Tjeneren et ned-

trykt Brev, hvori han skrev, at han maatte dybt beklage, at han ikke havde fulgt mit Raad og var bleven hjemme. Han havde endnu ikke haft en eneste Øre tilovers at sende hjem. Det var gaaet fra By til By, han havde akkurat tjent saa meget ved at staa bag en Disk og betjene Restaurationspublikummet, at han kunde komme videre. Men de talte allesammen om, at „der var Penge". Han havde haabet at naa Kalifornien, men nu laa han syg af Mavesaar i Denver uden Udsigt til at komme paa Benene foreløbig. Om ikke jeg kunde skaffe hans Kone en lille Hjælp? Han turde ikke skrive til hende og fortælle, hvor galt det var fat. Men han haabede stadig paa Kalifornien, dèr skulde Klimaet jo ogsaa være saa godt, saa man sparede meget i Brændsel og Klæder. Og hvis det ikke lykkedes ham at finde noget, saa haabede han dog alligevel, at han kunde tjene saa mange Penge, at han kunde købe „lidt Jord". Et Gartneri eller en Hønsefarm skulde gi' saa godt ...

Kort sagt, et forvirret og planløst Brev.

Men saare karakteristisk for den Slags Udvandrere.

I disses Breve er det en yndet Vending at „finde noget".

Og *hvis* endelig alt andet, imod Forventning, skulde slaa fejl, saa er der jo *Jorden*, Kære!

Ak ja, det saa sørgeligt misforstaaede Begreb „Farmen", som mange enfoldige Mennesker tror er lige at løbe til. Det er sandt, at der idag og rimeligvis langt frem i Tiden er Farme nok at faa i De Forenede Stater, man kan ogsaa være heldig og faa dem uden større Udbetaling; men efter et halvt Aars Forløb forfalder den første Rate, og betales dette Afdrag med Renter ikke punktligt ifølge Kontrakten, saa bliver „Farmeren" sat paa Landevejen og har mistet de Penge, han indbetalte.

Hvilken himmelvid Forskel er der ikke imellem det her omtalte Brev og følgende Brev, som er overladt mig til Afbenyttelse efter bedste Skøn. Brevet er fra en Dansker, Direktør for en Savmølle i den sydlige Del af Staten Oregon, til hans gamle Mor, som er Enke og bor i en Stiftelse i København.

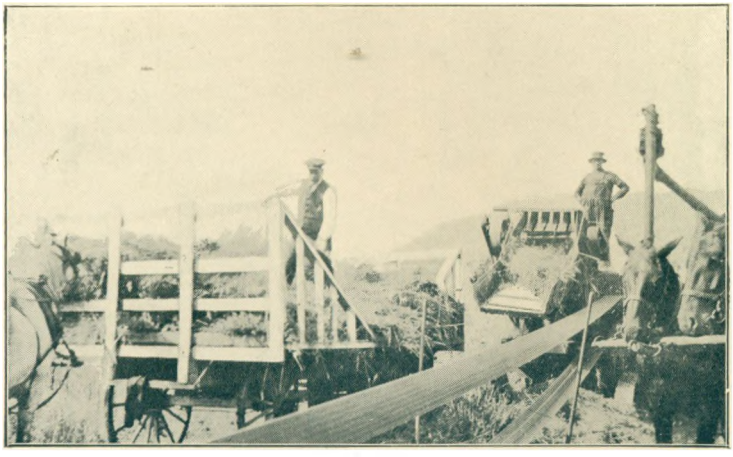

Det høstede Korn køres ikke ind, men tærskes paa Marken.

I Automobilernes Land kan man dog langt inde paa Prærien endnu finde Farmere af den gamle Skole, som mener, at den kommer ogsaa frem, som ager med Stude.

Nybyggere paa Vej til Skovdistrikterne, hvor Skov skal ryddes og en Hytte rejses — Begyndelsen til Fremtidsfarmen!

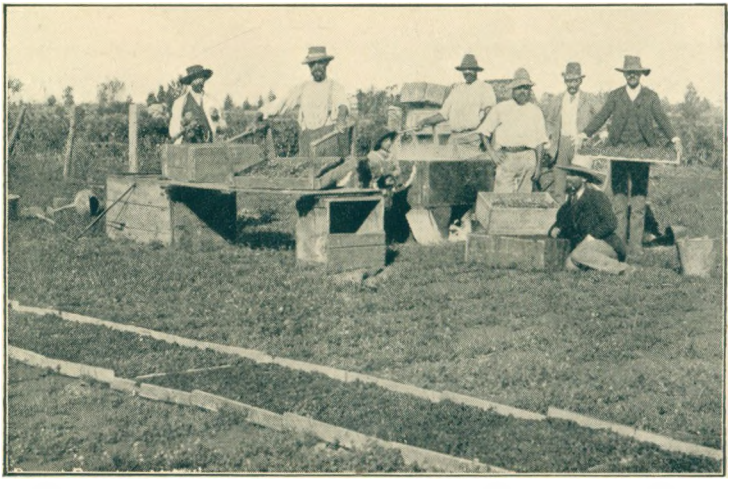

Arbejdere paa en Rosinfarm i Kalifornien. Rosinerne bredes ud til Tørring.

Min egen, kære Moder! . . . Oregon, December.

— Det har været drøje Dage, men Gud være lovet, at Mille fik udstridt, Døden kom nu til hende som en barmhjertig Befrier. Om hun havde levet Julen over, vilde hun nu have ligget tilsengs i fire Aar. Hun fik en smuk Plads paa Kirkegaarden, og saa længe Gud forunder mig at leve paa dette Sted, skal der aldrig være visne Blomster paa min Hustrus Grav.

Vi andre har det allesammen godt. Erna er kommet hjem fra Husholdningsskolen i Newport og skal nu overtage Husstyrelsen, og Otto tog sin Eksamen med et fint Resultat. Han vil nu foreløbig blive her paa Savmøllen en Tid, hvor jeg har god Brug for ham, men det er da ellers Meningen, at han skal fuldende sin Uddannelse til Civil Ingeniør. Jeg vil haabe, at jeg maa beholde ham længe herhjemme. Af os alle sammen har den lille Charlie det vel nok bedst. Han er selvfølgelig Hjertebarnet, fordi hans Fødsel blev Skyld i Milles Svaghed. Ja, Charlie tumler sig af Hjertens Lyst i Skoven og er Ven med alle mine Mænd.

Hvad mig selv angaar, saa var min Tantieme i det forløbne Aar lidt større end sædvanlig, og dermed nok om os, kære Moder, for nu vender vi tilbage til det gamle Spørgsmaal, som Du jo selv mærker, Du aldrig faar Fred for. Jeg forstaar godt alle de Betænkeligheder, Du kan have. Du maa sige Farvel til Alderdomsunderstøttelsen og Friboligen, naar Du rejser. Men hvad jeg vilde finde den væsentligste Hindring, Fars Grav, den har Du jo ikke at tage Afsked med, nej, den har Du og jeg lige langt til. Derimod har Du Din Ensomhed at sige Farvel til, thi selv om Du skriver, at de er saa rare i Stiftelsen, saa er det dog fremmede Mennesker. Den Tanke holder jeg ikke af, at Du maaske kunde blive syg. Og naar Du nu længes saa meget efter at se den lille Charlie, saa beder jeg Dig nu om at komme, Mor, før Du maaske bliver saa svag, at Du ikke tør vove Dig ud paa den lange Rejse.

Jeg selv har opgivet Tanken om at komme hjem for at blive i Danmark. Mine Børn befinder sig bedst i Amerika,

her ligger deres Fremtid, og jeg selv synes jo ogsaa, at det er et dejligt Land. Jeg syntes det ikke i de første Aar, da jeg ikke havde Tid til at skænke den Side af Tilværelsen mange Tanker, men siden lærte jeg at kende Landet fra dets bedste Sider. Hvad skulde jeg ogsaa tage mig for, hvis jeg kom hjem, nogen tilsvarende Virksomhed kunde jeg jo ikke finde.

For Dig, kære Mor, er Sagen klar. Du kommer til et Klima, som Du vil finde dejlig varmt om Sommeren, og om Vinteren er her saa mildt, at vi kun behøver nogle Pinde i Kakkelovnen. Du vil leve længe herovre, for her vil Du blive Din Hoste og Din Aandenød kvit. Luften er sund og styrkende her ved de vældige Fyrreskove. I den varmeste Tid tager Du og Børnene ud til mit Sommerhus ved Stillehavet, hvor Du vil blive 10 Aar forynget. Jeg selv triller derud paa et Par Timer i min Car og bliver hos Jer fra Lørdag til Mandag og ellers et Par Gange i Ugens Løb, som der nu kan blive Tid til.

Gerne vilde jeg have hentet Dig i Danmark, hvis den Savmølle kunde taale at undvære mig saa længe. Men der maa ikke gerne gaa noget i Staa, og det har Arbejde en kedelig Tilbøjelighed til, naar man vender Ryggen til. Men sælg alle de Ejendele, Du ikke vil tage med, jeg mener, som Du kan undvære — tag alt med, som minder om Far, alle Bøger og Billeder, dem har vi mest Glæde af. Jeg har skrevet til Sagfører J. og bedt ham være Dig behjælpelig med at ordne alt paa det bedste. Du skal se, det Hele vil gaa meget lettere for Dig, end Du tror, og naar Du først er ombord i Skibet, saa gaar alt af sig selv. Du har jo ingen saadan at skulle vinke Farvel til.

Sagføreren vil sørge for, at Du faar en af de bedste Kahytter ombord, alle Pengeforhold ordner han, og Dine større Ting pakkede, Pas besørger han ogsaa. Du selv behøver bare at sætte Dig i en Vogn og trille ud til Frihavnen en Dag i April Maaned. Kaptajnen og Kahytsjomfruen vil tage godt imod Dig. Søsyge er der ikke noget der hedder mere paa de store Skibe.

Den Dag saa, da Skibet gaar ind i New Yorks Havn, er

jeg tilstede og staar ovre paa Kajen i Hoboken og vinker til Dig. Saa let som en Fjer slipper Du igjennem Pas-Eftersyn og Toldvæsen og alt det, naar jeg er ved Din Side, og vi To tager ind paa et af de største Hoteller, for Du skal se New Yorks Vidundere, før vi rejser Vest paa. Bare rolig. Du skal ikke *gaa*, hverken i Mylderet paa Gaden eller op ad Trapper til 35te Etage. Din Tilværelse i Skyskraberbyen skal blive som en Svæven, og naar Du i Løbet af nogle Dage er bleven ked af det — ja, saa kører vi ind gennem Landet for at komme hjem til mig.

Det vil tage os fire Dage og fire Nætter at komme til min By, men der er hyppige Ophold undervejs, saa vi kan komme ud og strække Bentøjet. Vi faar vore bestemte Pladser i Toget, for jeg køber en hel Underkøje til Dig og en Overkøje til mig selv. Saa sidder vi nok saa komfortabelt og taler sammen om Dagen paa vore polstrede Sæder og kigger ud paa Landskabet, der skifter med Skove og Marker. Du maa ikke tro, at Du vil komme til at kede Dig paa den Tur. Saa henad den Tid, hvor Du godt mærker, at Du begynder at blive sulten, kommer en hvidklædt Negertjener ind gennem vores Vogn, som er en lang Gennemgangsvogn, og han raaber noget, som Du vil opfatte som: *Først Kaal!* Men — det skal Du ikke blive ked af, Du skal ikke fyldes hverken med Hvidkaal eller Grønkaal, det er Spisevognens første Kalden, Du hører, og de Kloge følger dette første Signal, thi er Spisevognen først fuld af spisende Passagerer, saa er det en kendt Sag, at de befinder sig saa godt dèr, at de gerne trækker Tiden ud, før de rejser sig og giver Plads for andre Sultne.

Inde i Spisevognen er der store Spejlglasvinduer til begge Sider, saa Du gaar ikke glip af Landskabets Skønhed. Og herinde kan vi To nu faa alt, hvad Hjertet eller rettere sagt Mavsen begærer. Der er saa mange Retter at vælge imellem paa det lange Spisekort, at det er sjældent at se to Mennesker spise det samme. Dejlige letfordøjelige Spiser med mange Slags Grønsager og Salater. Skal vi begynde med en Kop Bouillon med Æg? Og saa prøver vi en Laks, som jeg garanterer Dig for, at Du aldrig har smagt Magen til. Spis

bare væk af det snehvide Brød, jeg kan se, at det smager Dig. Vin kan Du ikke faa, før vi er hjemme, men skal vi slutte med Melon, Appelsin, Jordbær eller Is? Og saa oven paa det Hele en lille fin Kop Kaffe. Jeg skal love for, at Du vist kommer til at tage Dig en lille En paa Øjet i Eftermiddag.

Til Middagen gentager Historien sig, kun haaber jeg paa, at Du har faaet samlet Appetit til en Ret mere, og naar Middagen er sat til Livs, gaar vi igennem hele Toget til den bageste Vogn, hvor der er en aaben Platform, hvor vi kan sidde og se Landet forsvinde bagude. Naar Mørket falder paa, og Farmerne begynder at tænde Lys i deres Stue, tænker Passagererne saa smaat paa at gaa tilkøjs. Nu vil det more Dig at se, hvordan Negeren reder vore Køjer. Den øverste Køje er slaaet op i Loftet, men det er gjort saa fikst, at Du om Dagen kun ser Waggonens buede og smukt polerede Loft. Han lukker op for min Køje, den falder ned paa sine stærke Hængsler, og deroppe ligger gemt baade Dine og mine Køjeklæder, Tæpper, Pøller og Lagener. Sædehynderne nede paa vore Pladser vendes og giver Dig den blødeste Madras, Skillerum skydes ned for at spærre ind til Naboerne, og naar Køjerne er redt op, trækkes et grønt Forhæng for, til at knappe over store Knapper indvendig — værs'god, dèr har Du Dit Sovekammer, dèr inde i den Kasse skal Du klæde Dig af. Naar Du sidder paa Sengekanten, gaar det glimrende. Gardinet er trukket ned for Vinduet og en Lampe tændt ved Dit Hovedgærde. Der er Bøjler til at hænge Tøjet paa. Du skal ikke skænke det en Tanke, at der ligger Damer og Herrer i samme Vogn, for det er jo netop storartet amerikansk, altsaa praktisk, og ellers kunde jeg jo ikke ligge heroppe i min rare Overkøje og være i Nærheden af Dig. Jeg kommer derop ved Hjælp af en lille Stige, eller den store Negertjener hjælper mig derop ligesom man hjælper en Dame i Sadlen. Men jeg kravler ikke i Kasmerokken, før jeg har sagt Godnat til Dig og overbevist mig om, at Du ligger som en Stiftsdame.

Den første Nat vil Du nok vaagne engang imellem og være optaget af at spekulere paa alt det Nye, Du har set,

men de følgende Nætter vil Du sove som en Sten, Togets ensformige Bummelumbumbum vil lulle Dig til Ro, og Din Appetit vil vokse fra Dag til Dag.

Om Morgenen staar jeg nede og kigger ind til Dig og spørger, hvordan Fruen har sövet, og hvad Restaurationen kan være til Tjeneste med. Det er nemlig kun de mest morgenduelige blandt Damerne, der staar op, gør sig i Stand og begiver sig til Spisevognen for at faa deres Kaffe eller The og Æg. Min Mor kan faa serveret paa Sengen alt, hvad hun ønsker. Ønsker Du at starte med en Portion Havregrød? Naa, ikke, den er ellers god. Lidt Grape Frugt da? Heller ikke. Ja ja, men The og blødkogt Æg — vi trykker bare her paa Knappen.

Naar Du er færdig med Morgenmaaltidet og viser Dig udenfor Din Køje, vil Negeren smile „Gut Maarnin!" til Dig og spørge Dig om noget, som Du bare siger „Oh yes!" til. Han er nemlig en høflig Fyr og nysgerrig efter at vide, om Du har sovet godt. Saa ser Du ham gaa rundt i Vognen og ordne alle Pladser for Dagen, stuve Køjeklæder afvejen, slaa Køjer op og støve af og lufte ud, udmærket er han som Stuepige — og saadan et passende Stykke op ad Formiddagen sidder vi To igen paa vore Pladser og ser Amerika glide forbi. To Timer efter føler Du Dig sulten, Spisevognen har gjort Indtryk paa Dig, og ved Raabet: Først Kaal! byder jeg Dig min Arm.

Men nu vil jeg ikke udmale mere. Kun glæd Dig, kære Mor, til at køre over den store Saltsø ved Mormonernes Land. Broen og Dæmningen er 8 danske Mile lang. Og glæd Dig fra nu af til at se de sneklædte Bjerge dukke frem i Vest. Banelinien stiger og stiger, Toget løber igennem Tunnel'er, forbi Floder med styrtende Vandfald, og snart er vi i Kaliforniens Vinhaver og Frugtplantager — Du synes næsten, Du maa kunne naa Appelsinerne fra Toget.

Men alt dette glider forbi som Rejseminder, det Bedste er i Vente, mit Hjem, og den Modtagelse, mine Børn vil give Dig. Charlie taler nu ikke om andet. Han er oplært til at tale Dansk før Engelsk netop med Dit Komme for Øje.

Nu har Du rigelig Tid til at tænke over Tingene, men

allerede i det Brev, Du sender mig som Svar paa dette Brev, venter jeg Dit Ja eller Nej, (skønt Nej venter jeg naturligvis ikke!), for at jeg kan forberede alt paa det Bedste herovre.

Mange kærlige Hilsener fra Børnene
og Din hengivne Søn
Julius.

Læserne vil maaske spørge, hvad Svaret blev paa dette Brev.

Det blev *Ja.*

Den gamle Emigrant kastede Broen af og rejste. Hvordan hun befinder sig, naar dette Kapitel læses, kan jeg ikke vide, men at den lange Rejse er gaaet efter Programmet, er der ingen Grund til at tvivle om. Og at hun gaar rundt i Skoven med Charlie ved Haanden og fortæller ham om Bøgeskoven i Danmark, er jeg næsten sikker paa.

I FREMTIDSLANDET KANADA
ET MØDE VED ØVRE SØ

En ansét, men ubemidlet Mand i Provinsen kom en Dag og fortalte mig, at hans Søn var besluttet paa at udvandre til Kanada. Denne Søn havde studeret paa Landbohøjskolen og lært praktisk Landvæsen, derefter ogsaa arbejdet paa forskellige Mejerier, og fra alle disse Steder havde han samlet sig gode Anbefalinger; (de er nu som Regel overflødige udenfor Danmark). Penge havde han kun nogle faa Hundrede Kroner af, men Faderen vilde skyde lige saa mange til og desuden betale Overrejsen, hvad han gjorde med blødende Hjerte; thi, sagde han, min Hustru og jeg véd jo ikke, om vi nogensinde mere faar vor Søn at se.

Men denne unge Landmand vilde absolut afsted. Han ikke blot „drømte", men følte sig sikker paa, at hans Fremtid laa derovre. En Forvalterplads kunde han jo nok have opnaaet herhjemme, men derud over var Chancerne for en fattig ung Landmand kun smaa. Saa havde han da gaaet og haft Kig paa Kanada i flere Aar.

Han kom godt afsted og sidder nu med sin egen Farm i Staten Manitoba. Han gabede over 100 acres med paaliggende Beboelseshus og Lade, og den Farm var det Meningen, at han skulde betale af paa i 30 Aar.

Det er en lang og dyr Rejse ind til Manitoba. Selv om han havde købt en Billet til de billige Turistvogne i Toget, vilde Rejsen til Bestemmelsesstedet have kostet ham halvandet Hundrede Kroner dansk, men han slumpede til at komme afsted paa en fornuftigere Maade. Han fik opsnuset, at der skulde gaa en Ladning Yerseykvæg til Manitoba, og omgaaende meldte han sig som Kreaturpasser, hvorved han

opnaaede at faa gratis Rejse og Penge til, saa han var ovenpaa, da han kom til sin By.

Her traf han Landhandleren, som han skulde handle med. Landhandleren havde Kontrakten liggende, men den unge Mand vilde helst „se Varen", før han skrev under. Paa Papiret saa Farmen jo fin nok ud. Der var forresten mange at vælge imellem, men de lignede hinanden, saa for den Sags Skyld kunde han lige saa godt tage den ene som den anden. Landhandleren overvældede ham med en tilsvarende Bunke Tryksager, som han havde modtaget af Agenten i Quebec. Paa Omslagsbilledet til disse tog hans Fremtidshjem sig saaledes ud:

Farmeren, altsaa han selv, i Forgrunden med Ryggen til og skuende ud over sin jordiske Herlighed. Benene, som stikker i et Par langskaftede Ridestøvler, staar solidt plantet i Jorden, for han staar jo paa sig egen Grund. Hænderne lige saa solidt i Lommen — det er Søndag nemlig. Selerne overkors paa Ryggen, en bredskygget Spejderhat paa Hovedet. Hvad er det, han staar og kigger paa? Dér henne ligger Farmens Hovedbygning med en forjættende Røg op af Skorstenen, og paa Pladsen foran Huset ses Heste, Køer, Grise og Faar græsse i skøn Forening, omtrent som paa gamle Billeder af Livet i Paradisets Have. En særlig yndig Gruppe udgøres af Farmerens Hustru, som staar omgivet af Smaabørn og fodrer en Flok Fjerkræ, hvori der forekommer baade Høns og Duer, Kyllinger og Ællinger, Kalkuner og Ænder og fede Gæs! Et af Børnene har taget en Kylling op i sin hule Haand.

I Baggrunden Skov og Sø.

Over det hele, frodige Landskab en straalende Sol.

Se — alt dette kan blive Dit.

Paa hver enkelt Side i Tryksagerne gaar det Motto igen: *Own Your Own Home!* (Vær Ejer af Dit eget Hus!)

Paa et af Hefternes Forside træder et sødt Barneansigt Dig imøde, krøllet Haar, store forventningsfulde Øjne.

„Hvert Barn har Ret til sit eget Hjem!" staar der under Billedet.

En Serie Indendørsbilleder følger derefter, forestillende

Højtlæsning i Familiekredsen, den blide Middagslur i Lænestolen, de Gamle med Børnebørnene paa Skødet og seende tilbage over et langt Livs Frugter, der viser sig som en Vision.

Du ser, at Din Fremtid er lagt til Rette af omsorgsfulde Folk.

En knaldende Overskrift springer Dig i Øjnene — i sort og rødt Tryk:

Will You be a Renter All Your Life? (Vil Du bo tilleje hele Dit Liv?)

Nej, en stor Amerikaner har sagt, at Hjemmet er Civilisationens Hjørnesten. Og dette Hjem skal ikke ligge i Byen, men i et sundt Klima paa Landet, hvor Høsten giver mange Fold, og hvor det er en profitabel Ting at holde Malkekøer — det skal altsaa ligge her i Manitoba. Og hvor let at gaa til er det Hele ikke? Man overtager en Farm og faar 30 Aar til at afbetale den i, hvorved Besvær og Penge spares, staar der i Betingelserne.

Vor Landsmand, som ikke var født Jyde for ingen Ting, tænkte som saa, at alt dette lød jo meget storartet, men han vilde nu alligevel se paa Sagerne først, og Dagen efter kørte han med Landhandleren derop. Farmhusene var graa og kedelige, men *Jorden*, som denne unge Mand havde god Næse for, var første Klasse, og da det var den, han skulde leve af, slog han til. Husene kunde han jo altid pynte paa. Hans nærmeste Nabo var en Svensker, og fem-seks miles fra denne boede der en Københavner.

Vejene op til Farmlandet var gode.

Af Breve, som denne Nybygger har sendt til sit Hjem, fremgaar det, at han har svaret sine Afdrag prompte i de første Aar. Det andet Aar, hvor hans Havrehøst var særlig rig, var han endog i Stand til at betale dobbelt Afdrag, hvad han haaber maa gentage sig rigtig tidt, saa han maaske kan sidde med Farmen kvit og frit om en halv Snes Aar.

Det kunde jo nok se lidt rosenrødt ud paa Papiret, da jeg købte, skriver han, men i Grunden var de kønne Ord ikke overdrevne. Der var naturligvis bare underforstaaet, at det kom an paa mig selv, om jeg skulde faa Sukces eller

Fiasko. Gud bevare mig vel, hvor har jeg *slidt* i det, husk paa, jeg har bare haft en halvvoksen Karl og en halvgammel Kone til Hjælp.

Danskeren, som boede et Stykke herfra, er røget af Pinden, og Farmen taget fra ham. Han havde ikke Fnug af Begreb om at farme. En Dag, jeg var ovre hos ham, havde han givet Køerne ren Havre at æde, medens Hestene stod bundne paa en vissen Græsmark og var radmagre. Jeg hører, at han har været Kioskbud i København og var sejlet herover som Messedreng paa et norsk Skib, som han stak af fra.

Den unge Dame, jeg skrev om i forrige Brev, som jeg havde truffet i Quebec, kommer herud paa Søndag, og jeg har lovet at hente hende i L..... Hvis hun synes om Landet her, og det vil jeg haabe, saa er det hendes Agt at slaa sig ned her som Sygeplejerske, det er noget, der betales godt i Kanada. Men det synes jeg nu —

Naa, jeg skal fortælle Jer i næste Brev, hvad jeg synes.

— Mere foreligger der ikke i Øjeblikket om denne unge danske Udvandrer, men det ser jo ud til, at han er paa ret Vej i Landet Manitoba. Han er aabenbart af den rigtige Slags.

Kanada er et af Fremtidslandene for unge, stærke og dygtige Folk. I de gamle Dage, da der var Plads nok og Beskæftigelse og Mad nok i Hjemlandene, fik denne vældige britiske Koloni i det nordligste Amerika Lov til at ligge og passe sig selv som den store Vildmark, den antoges for at være. Kanada har en Størrelse omtrent som Evropa, men havde indtil for faa Aar siden kun et samlet Indbyggerantal af 7 Millioner Mennesker. Nu har Kampen for Tilværelsen i andre Lande gjort Invandringen til Kanada jevnt stigende. Blandt de Indvandrede er der især mange Franskmænd, (der jo i Parentes bemærket var det Folk, som „opdagede" Kanada, naar vi da ikke vil gaa saa langt tilbage i Historien som til Leifr den Heldiges Togt til „Vinland"). Iøvrigt er Kanadas Befolkning sat sammen af mange forskellige Folkeslag, deriblandt ogsaa Negere, Kinesere og Japanere. I de nordlige Dele af Landet lever spredte Eskimostammer. Af Indianere antages der at være ca. 100,000

tilbage i Kanada. De lever, ligesom nede i De Forenede Stater, „fredede" i Reservationer, men er et uddøende Folk, som ingen Betydning faar ved Landets Opdyrkning.

Et uhyre rigt Land er Kanada, idet Jorden i sit Skød gemmer Guld, Sølv, Nikkel, Bly, Jern, Kobber, Kul og Petroleum. De første Guldlejer fandtes i den vestlige Del af Landet, i Klondyke, paa Grænsen af Alaska, medens de nævnte øvrige Rigdomme ligger gemt over praktisk talt hele Kanada. I de nordvestlige Territorier er der konstateret Kullejer over et Areal saa stort som Norge. Iøvigt findes der stadig nye Rigdomme i Kanadas Jord, som synes at være en uudtømmelig Kilde til Rigdom — Guld er saaledes senere fundet ogsaa i de østlige Stater.

Læg hertil Skovenes Rigdom. Over en Trediedel af Kanada er bevokset med værdifuld Storskov, som vrimler med Vildt, hvis Skind er stærkt efterspurgt paa Verdensmarkedet. I de vældige Floder og Søer findes Mulighederne for Verdens største Ferskvandsfiskeri, i det sydlige Kanada en frugtbar Præriejord — kort sagt, et fra Naturens Side rigt udrustet Land.

Klimaet minder lidt om Sibiriens, men er varmere. I Staten Manitoba, som ligger midt inde i Landet, er Middeltemperaturen ved Frysepunktet. Der hersker her en lang Vinter, fra November til Begyndelsen af Maj Maaned, og Temperaturen gaar i den koldeste Tid ned til ÷ 20 Grader Celsius. Til Gengæld er Sommeren kort og varm, ofte med Temperatur over 20 Graders Varme, Jorden tøer ret hurtigt, og Kornet gror godt og modnes i Løbet af kortere Tid end Tilfældet er f. Eks. i Danmark. Farmeren i Kanada „gror" fortrinsvis Havre og Hvede — den sidste Kornart dyrkes i Kanada højere imod Nord end i Evropa. Af andre Agerbrugsprodukter kan nævnes Rug, Byg, Majs, Lucerne, Hør, Kartofler og Roer samt i den sydligste Del af Staten Ontario Vin og Tobak.

Kanadas Hvedehøst har i de sidste Aar været omtrent paa Højde, i Indtægt, med De Forenede Staters.

For Aaret 1923 udgjorde Kanadas Hvedehøst 470,328,000 *bushels* (1 bushel = 27,22 kg). Heraf eksporteredes

229,681,000 bushels, hvilket var 71 Millioner bushels mere end Aaret forud. Denne Eksport af Aarets Overskud af Hvede indbragte Kanada 264 Millioner Dollars.

Eksporten fra Kanada af Hvedemel androg 11 Millioner Tønder eller godt 3 Millioner Tønder mere end i Aaret 1922.

Landbruget i Kanada har gode Betingelser for en stadig udvidet Eksport af Korn, Smør, Ost, Flæsk og Kød, da Kanadas egen Befolkning langt fra kan aftage disse Frembringelser. En væsentlig Del deraf eksporteres til De Forenede Stater. Der er i det Hele taget en mere iøjnefaldende Vekselvirkning mellem Kanada og den store Nabo mod Syd end mellem Kanada og Moderlandet England. I denne Forbindelse kan det nævnes, at der fra „Amerika", som vi i Evropa jo stadig betragter som Emigrantlandet over alle, finder en jevn Strøm af Udvandring Sted til Kanada, navnlig af Farmere, som mener, at den kanadiske Regering byder dem gunstigere Afsætningskaar for deres Produkter. Desuden er det nemmere og billigere at faa Jord i Kanada end i U. S. A.

Kanada havde ingen Værnepligt, men rykkede under Verdenskrigen England til Hjælp med en Hær af Frivillige. *Efter* Krigen har England „gjort Gengæld" ved at sende en Del af sine arbejdsledige Folk over til den store kanadiske Arbejdsmark, mangen hjemvendt engelsk Soldat gik til Kanada for at farme. Den fornemste af dem var Prinsen af Wales, som under sit officielle Besøg i Kanada i Aaret 1919 købte en ledig Farm i Staten Alberta af Areal 6000 acres, og døbte den E. P. (Edward, Prince). Siden den Tid benævnes Prinsen „Canadas foremost rancher" (Kanadas første Landmand).

Hvad der andetsteds i denne Bog er sagt om Australien, gælder ogsaa Kanada, at der nu og mange Aar frem i Tiden er Plads for nye Mænd. Engelske Udvandrere har den Fordel, at de straks har Borgerret i Landet, hvad vi andre maa vente 5 Aar for at opnaa, men iøvrigt er Vilkaarene for Arbejde, Produktion og Afsætning ens, og hvad Emigranter ønsker at føre med ind i Kanada af Værktøj, Redskaber, Indbo osv. til Brug ved Farming gaar toldfrit ind.

Ofte siges det, at Kanada kun har Brug for en Indvandring af Landarbejdere og kvindeligt Tyende. Man kan sige sig selv, at dette beror paa en Misforstaaelse. Ikke noget andet Land paa Jorden har saa rige Muligheder at byde en praktisk Mand som netop Kanada.

Derfor tiltaler Landet Mænd, som længes efter at finde sig selv, genfødes. Folk i De Forenede Stater, som er blevne trætte af det hidsige og grumsede Spil om Dollars, tager op til de store Skove. At rydde Skov og bygge sig en Farm paa Grunden er livsfornyende Værk for Mænd. Og visse Stater i Kanada opmuntrer dette Værk ved at betale Farmeren 5 Dollars for hver acre, som han paa sin egen Jord rydder for Skov.

Prisen paa skovbevokset Land er meget forskellig i Nord og Syd og afhængig af Distancen til Jernbanelinie eller Afskibningssted. Men den Dansker, vi om lidt skal besøge, købte for en halv Snes Aar siden 1000 acres Skov i Nærheden af Øvre Sø (Lake Superior), i Staten Ontario for 4000 danske Kroner. De ni Tiendedele af dette Areal er nu ryddet, og Manden har i Aarenes Løb tjent sig en pæn Formue paa Hvede. Skovland vil ikke mere være at faa „for en Slik" i Ontario, men det gamle Raad til Nykommere i De Forenede Stater: Gaa Vest! vil ogsaa komme til at gælde Kanada. I Vest og Nord ligger Indianernes Skove og venter.

For at finde denne Dansker ved Øvre Sø vil det være bedst at starte i Quebec — paa samme Sted, hvor i Aaret 1541 Franskmanden *Jacques Cartiers* kom sejlende op ad Lawrencefloden og grundlagde en fransk Koloni. 69 Aar senere grundedes Byen Quebec af en anden fransk Opdagelsesrejsende Champlain. Franskmændene kom altsaa først, men da Englænderne senere oprettede et Handelskompagni i Hudsonbugten og derved drog mange engelske Kolonister til Landet, maatte det før eller senere komme til en afgørende Styrkeprøve. Resultatet af denne blev, at Frankrig i Aaret 1763, ved Freden i Paris, afstod Kanada til England, men endnu *farves* den østlige Del af Kanada saa stærkt af den franske Periode, at der i Staten Quebec er Egne, hvor

der slet ikke tales Engelsk, men kun Fransk, ligesom Byer, Bjerge og Floder bærer franske Navne.

Fra dette Stykke Frankrig i Nordamerika starter ogsaa jeg og tager med The Canadian Pacific Railway Vest paa til et Land, som kaldes Kabinagagaming og ligger Nord for Øvre Sø, halvandet Døgns Jernbanekørsel fra Quebec gennem et Land af megen Skønhed.

I Stationsbyen ventede Danskerens Chauffør mig med et hurtiggaaende Automobil for at føre mig til Farmen „New Denmark" ved Øvre Sø.

Sø er et beskedent Navn for dette Ferskvandshav, som spænder over et Areal dobbelt saa stort som Danmark. Jeg har kørt to Timer igennem Skov og suser nu ud paa en Højslette, hvor jeg ser Søen aabenbare sig og vide sig ud. I Horisonten kun Hav — anden Betegnelse vil det være meningsløst at bruge. Der blæser en kraftig Vestenstorm, og Bølgerne gaar saa høje som Vesterhavets, set en blæsende Dag fra Klitterne ved Svinkløv. Vejen gaar imellem frodige Hvedemarker med festlige Stænk af Klinte og Kornblomst som paa Sjælland. Ret forude ser jeg en Samling Huse, og over Taget af Hovedbygningen, staaende stift ud i Blæsten, et Dannebrogsflag.

„New Denmark!" vender Chaufføren sig og raaber.

Mon min gamle Soldaterkammerat fra Baadsmandsstrædes Kaserne vil vise sig at være „den gamle"? Navnet og Flaget tyder derpaa. Vi har ikke set hinanden i tyve Aar, ikke siden han rejste fra Danmark efter et Nederlag i en Hjerteaffære, slaaet ud i et Kapløb om en lille Frøken, som havde fordrejet Hovedet paa mange. Nu havde han faaet Nys om min Tilstedeværelse i Amerika, og Følgen blev et kraftigt og hjerteligt Telegram om at komme.

Og her var jeg!

Da Autoen svingede op foran Verandaen, saa' jeg, hvorfor han ikke selv havde været nærværende i Kabinagagaming for at modtage. Han stod paa Trappen med Armen i Bind og Bind om Panden, bred som en Bulldog, men smilende over hele Ansigtet og svingende muntert med den raske Arm. Paa højre Side en høj, sorthaaret Kvinde og fire

Døtre, paa venstre fem Sønner. Kvinden og Afkommet skraanede symmetrisk ned til begge Sider fra det faderlige Ophav, og hele Opstillingen mindede om en ligebenet Trekant. De var alle i Hvidt.

Da Vognen holdt, raabte hele Trekanten Hurra, og to store Hunde gav deres Besyv med af Hjertens Lyst.

Modtagelsen var jo lovende.

Danskeren, som jeg vil benævne min Ven, thi han kaldtes aldrig andet end The Dane i Distriktet, præsenterede mig for sin Hustru, som hed Mor Dit. Af Børnenes Navne opfangede jeg Bjørn, Flittig-Lise, Karen, Uffe, Snehvide og Storm og Stille. Hundene hed Prince og Amundsen.

Danskeren var styrtet med sin Hest for tre Uger siden og havde brækket sin ene Arm, desværre den højre, men jeg fik af venstre Lab et Haandtryk, som varmede godt op. Lidt efter sad vi tilbords og spiste gule Ærter og Flæsk — til at lægge Bunden med.

„Kan Du huske Makketuttens Ærter," sagde Danskeren, idet han løftede Snapseglasset og nynnede:

„Nu skal vi hjem til Middag,
og Ærter skal vi ha',
men Makketuttens Ærter
dem holder je'nte a' . . ."

Efter at vi havde ladet det „strivrede" Flæsk vederfares Retfærdighed, blev der baaret tre stegte Ænder ind, og Danskeren skænkede i Glassene af en Rødvin, som ikke var fra igaar. Fru Dit skar for og lod fyldte Tallerkener gaa rundt til højre og venstre. *Nu* maa I da endelig spise! opfordrede hun.

Og vi spiste, som om der ikke var noget her i Verden, der hed gule Ærter og Flæsk.

Til Dessert havde Fru Dit fremtryllet en Is-Historie med et Dække af Jordbær, delt i fire Felter af et hvidt Kors af Flødeskum.

„Denebraa'k, You know!" sagde hun med et bedaarende Smil.

Danskeren skænkede tør Madeira, og jeg kom med en

Bemærkning om, at af et Forbudsland at være maatte Kanada siges at være moderat.

„Javel," sagde min Vært og smækkede med Tungen, „se, Forbudet har vi jo indført her i Ontario for at støtte de Folk dernede i Staterne. Og saa, fordi vi ikke vilde sætte Pris paa at faa den amerikanske Folkebærme væltende ind over vore Grænser for at bælge Spiritus i sig. Forbud er godt, naar det rettes imod Fyldebøtter. Her i Staten er det selvfølgelig heller ikke rettet imod Borgerne. Ingen blander sig i Privatlivets Fred. En Husundersøgelse paa en kanadisk Farm for en saa latterlig Ting som at lede efter en hjemmebrændt Snaps — næh, utænkeligt! My house is my castle, i Kanada mere end i noget andet Land, tror jeg nok. Forresten er der længe imellem Snapsene her paa „Danmark" til Hverdag. Fest for sig, og Arbejde for sig!"

Da vi sad alene paa Verandaen og røg en sort Cigar, afslørede Danskeren lidt af det Program, han havde lagt. Nu skulde vi bare tage Tingene med Ro i otte Dage, saa vilde den dumme Arm imidlertid være bleven rask igen. Panden, naa, et Par Skrammer, det var nærmest Koketteri med den Turban. Nej, men saa var det altsaa hans Plan at vise mig Kanada. Det *rigtige* Kanada, føjede han til.

Vi holdt os „i Ro" paa den Maade, at han sejlede mig nogle Smaature ud i sin Motor Yacht, som kunde rumme en Snes Personer. En af disse Ture varede i to Dage og gik først i Kryds langs Kysterne, for at jeg kunde faa et Indtryk af Klitterne, der er saa høje som de højeste ved Jyllands Vestkyst. Fem engelske Mil paa hver Side af New Denmark var Kyststrækningen hans — det Land havde han købt for Klitternes Skyld og for at sikre sig imod, at der blev klasket grimme Sommerkasser op dèr. Saa satte vi Kursen ud over Søen. Da vi havde sejlet i atten Timer, mente Danskeren, at vi var ved Grænsen imellem Kanada og De Forenede Stater.

„Gedderne paa denne Side af Stregen er *vore*," sagde han.

„Her synes ikke at være megen Sejlads," indskød jeg.

„Ikke for Tiden," kom Svaret. „Jernbanerne har taget

Eksprestoget (The Canadian Pacific) løber igennem Alberta ved South Saskatchewan River.

Den danske Avis er naaet ud til den interimistiske Hytte, hvor to Dansk-Kanadiere har slaaet sig ned, mens de rydder Skoven.

Dansk Farm i Staten Ontario. Over hele Nordamerika, fra Atlanterhavet til Stillehavet, finder man den samme, rødmalede Ladetype, som ses tilvenstre paa Billedet.

Her stod for nogle Aar siden de store Skove, hvor Bjørnen og Indianeren trivedes vel i Skyggen.

Fragten. Men om Natten skal her være en livlig Trafik med Whiskybaade. Søer og Floder har i disse Aar gjort mange gudsforgaaende Smuglere til rige Mænd. Men En og Anden er jo ogsaa gaaet overbord med en Klump Bly i Hjernen, forstaar Du nok. Hvor der handles, der spildes."

„Blev Frk. Ulrikka forresten nogensinde gift?" spurgte Danskeren, da vi sejlede hjemad. Han laa paa Ryggen og betragtede de drivende Skyer.

Jeg var i det heldige Tilfælde, at jeg kunde fortælle ham, at hans Sværmeri fra de unge Aar var bleven gift to Gange, skilt én Gang, Enke én Gang og saa gift igen med en Sukkerplantagemand, som rejste til Borneo med hende.

„Ja, *sød* var hun," sagde Danskeren, „men efterat jeg fandt Dit, kunde jeg aldrig faa ind i mit Hoved, at jeg havde været ved at skyde mig for noget andet Pigebarns Skyld. Dit er simpelthen storartet, synes Du ikke?"

„Absolut første Klasse, synes jeg. Hvor fandt Du Din Dit?"

„Langt Nord paa, oppe ved Store Slavesø. Hendes Far var Jæger. Af den Slags, forstaar Du, som skød Hundrede Bjørne om Aaret. Du skulde have set Dit dengang haandtere en Riffel — jeg var skudt med det samme, da jeg saa hende nedlægge en Kæmpebjørn. Ja, hun skyder forresten ikke forbi endnu heller.

Det var et Liv, Du milde Himmel!

Vi tager gerne derop hvert andet Aar for at forfriske os. Men vil Du tro, at der nu vokser Byer op, en Masse Byer, som slet ikke staar paa Kortet endnu. Det er paa de Steder, hvor Skindhandlerne for femten, tyve Aar siden mødte Jægerne og købslog med dem om Skindene. Dyr og Mennesker trækker længere og længere mod Nord. Vi gør os Jorden underdanig, vi her i Kanada. Jeg tænker saa tidt, at det er Synd for de store Skove, men naar jeg saa kører igennem og *gaar* igennem dem, som jeg engang gjorde et halvt Aar, saa tænker jeg, næh, dem faar Menneskene alligevel ikke Bugt med i dette Aarhundrede. Et halvt Aars Vandring i Tusmørke, Du!"

„De Skove gad jeg nok se," udbrød jeg.

„Vi tager derop, gamle Dreng, det er Planen. Naar vi tager Toget til Cypress, kan vi derfra i min Vogn naa Slavesøen paa en halv Snes Dage, hvis Vejen er nogenlunde fremkommelig, hvad jeg tror, da vi ikke har haft alvorlige Storme. Saa skal Du komme i Skoven, Du milde Himmel, Du vil slet ikke bryde Dig om at komme hjem igen. Vi proviantérer for to Maaneder, saa er vi paa den sikre Side. Død og Pine, hvor den gamle „Evig-ung" vil blive glad for at hilse paa os ..."

„Say, stop!" kommanderede Danskeren ned igennem Telefonen til Maskinen. Vi var ved Landgangsbroen ud for „New Denmark".

„Hvem er „Evig-ung"?" spurgte jeg, stærkt interesseret af min Vens Beretning.

„En gammel Rødhud af Chippewyans Stamme. Han bor i sit Telt i de store Skove og ligger i Hi, til jeg kommer eller sender ham Bud. Han siger sig at være 125 Aar, men det kan godt være, at der er løbet lidt Løgn og Omkostninger paa. Han forsyner mig med Krydderi til min Tobak, og jeg forsyner ham med Whisky. Det er det, der holder den Gamle ung."

„Hvad lever han ellers af i Mellemtiden?"

„Bjørnekød og Ribs."

„Er der Bær i Skovene saa højt mod Nord?"

„Ja, lige op til det nordlige Ishav er der Bær om Sommeren. Er Du bange for at slæbe?"

„Slæbe?"

„Ja, en Kano f. Eks. Den faar vi Brug for paa Floden. Og vi faar mest Fornøjelse af Turen, naar vi bare bliver os To og saa „Evig-ung". Han vil helst bære Provianten. Den er til at folde sammen."

„Provianten?"

„Næh, Kanoen, 36!"

Jeg gjorde Honnør:

„Glæder jeg mig til at slæbe, 47!"

Hvad er herligere end at glæde sig paa-Forhaand? Vi følte os som to Feltkonstabler, der har faaet Nattegn paa ubestemt Tid.

De følgende Dage fløj med Forberedelser. Danskeren gav Forvalteren Instrukser vedrørende Høsten og indprentede Børnene, at de ikke maatte forsømme deres Ridning og Skydeøvelser. Næste Gang blev det deres Tur til at komme med.

Vogn og Udrustning gik iforvejen med Toget til Cypress, og selv startede vi Dagen efter, at Doktoren havde fjernet Danskerens Bind og Bandage. Han bandede, det gjorde Danskeren, da Doktoren aabenhjertigt tilstod, at han godt kunde have fjernet dem for en Uge siden, men da han havde erfaret, at Patienten agtede sig paa Bjørnejagt, vilde han helst være paa den sikre Side. En Arm, der blev brugt saa meget, trængte til at gro godt sammen!

Da vi kørte ud fra „New Denmark", stod Fru Dit og Børnene i Trekant-Opstilling og raabte Hurra, saa det gibbede i Alléens Træer.

„De var nok ikke kede af det," bemærkede jeg.

„Nej," lo Danskeren, „det er en fast Regel her i Huset: Glade Ansigter, naar man kommer, og glade Ansigter, naar man gaar. Ellers skulde vi jo bare have haft de bedrøvede Ansigter at gaa og tænke paa — og til at trække os hjem før Tiden, næh."

Paa Vejen fik jeg endel Bjørnehistorier og gode Raad, da jeg aldrig havde været Ansigt til Ansigt med en Bjørn i Naturen — undtagen de tamme Bjørne i Yellowstone National Park.

„Naa, dem," sagde Danskeren, „det er dem, der kommer klatrende ned fra Træerne og æder af Turisternes Haand. Ja, det gaar med Bjørnene som med Indianerne, vi ødelægger dem. Men vent nu, gamle Dreng, til Du møder den store, graa Bjørn, *Ursus horribilis*. *Den* æder ikke af din Haand, skønt maaske, ho ho ho!"

Tiden i Toget gik svært behageligt med Historier om den Styrke, som denne de kanadiske Skoves Konge er i Besiddelse af. Danskeren havde engang set en Bjørn bortføre en Hest, som den klemte Livet ud af ved at trykke den til sit Bryst. Oprejst bar den sit Bytte bort, *det* var et Syn!

I Cypress tog vi Plads i Motorvognen, som var ankom-

met Dagen før. Det var en af Danskerens ældste, men stærkeste Vogne, som han forsikrede kunde gaa igennem Tykt og Tyndt, bulet og skrammet var den og forsynet med Herkules Gummi, hverken til at hugge eller stikke i. Og saa gik vi da Nord paa.

Den første Dag kørte vi igennem Farmland med vuggende Hvedemarker, den næste Dag og den følgende med gennem Prærieland, som laa og ventede paa at blive aabnet op. Vilde Jordbær lyste som et skarlagenrødt Tæppe over Jorden, da Sol gik ned. Saa slugte Skoven os, og i fire Dage kørte vi igennem Birke- og Fyrreskov, hvor vi ikke mødte noget levende Væsen. For Nætterne rejste vi Telt og tændte Baal foran Indgangen, og godt var det, at vi havde Soveposer med, thi Temperaturen gik en Nat ned paa Frysepunktet. Ottendedagen slap vi over Athabasca Søen paa et Sted, hvor Vandet kun gik lidt op over Navene, og nu gik det mejsommeligt langs Mackenziefloden, ofte ad nødvendige Omveje, men stadig mod Nord til Store Slavesø, som vi naaede paa den tiende Dag efter Afrejsen fra Cypress.

Hvis ikke Danskeren havde kendt Skindhandlernes Smutveje, var vi ikke sluppet igennem med Vognen. Skoven saa' helst, at man *blev* borte — og for at forhindre os Fremrykningen, havde den ofret af sine ældste Kæmper, som var faldet snart mod Øst, snart mod Vest, paa de Steder, hvor vi *skulde* frem. Og disse Kæmpers Stammer gaar ingen Vogn over, før der er opkastet Ramper til begge Sider. Men Danskeren havde Værktøjet i Orden, og jeg fik snart saa stor Øvelse som Jordarbejder, at en væltet Fyr med en Stamme paa en Meter i Diameter kun sinkede Fremrykningen i en halv Timestid.

Ved Slavesøen, hvortil vi ankom ved Middagstid, søgte og fandt vi en god Parkplads under nogle tætte, hængende Birketræer, der dannede ligesom en Løvhal i Udkanten af Skoven. I denne „Garage" vilde der være tørt, selv om det skulde falde ind med Regn.

Før vi rejste Telt, vilde Danskeren finde „Evig-ung", og i dette Øjemed begav vi os ind i Skoven med Magasinriflerne paa Nakken og Patronbælterne godt spækkede. Vi

havde vel gaaet et Par Timer i Skoven, uden at jeg sporede andre Tegn paa Liv end en melankolsk Fløjtetone fra en Fugl, som jeg ikke kunde se. Denne Del af Skoven, tænkte jeg, er forladt af Dyrene, og jeg gav mig til, med en lille Variation, at nynne en gammel Børnevise:

„„Her er saa dejligt i denne Skov,
her er slet ingen Bjørne;""
naar Klokken er 1,
saa kommer han ikke,
naar Klokken er 2,
saa kommer han ikke . . ."

Jeg stoppede op og spurgte Danskeren:

„Tror Du vel?"

Han løftede Haanden og saa' paa sit Uhr. Saa sagde han:

„Klokken er just 2, og jeg kunde godt finde en Bjørn til Dig, men jeg synes ikke, det haster. Vi er kørt forbi mange Bjørne, som vi ikke har set. Og mere end én Bjørn har jeg hørt snuse omkring vort Telt om Natten. Vi er nu i Nærheden af den Gamle, og jeg vil helst have ham med, inden vi begynder. Han vil blive ked af det, hvis vi starter uden ham; husk, det er hans Territorium, vi befinder os paa."

„Tror Du, han er hjemme?" spurgte jeg.

„Ja, han drager aldrig paa Langfart, naar han kan vente mit Besøg."

I det samme udstødte Danskeren et langtrukkent, klagende Skrig — det lød som en saaret Hunds Jamren.

Jeg lyttede spændt; men nej, der kom ikke noget Svar.

To Minutter efter skreg Danskeren igen, højere og mere langtrukkent.

Og nu — — jo, nu kom der virkelig et Skrig som Svar inde fra Skovens Tykning.

„Han har sovet, den Gamle," forklarede Danskeren.

Lidt efter kom der en mærkelig Skikkelse tilsyne imellem Træstammerne. En rank Olding, klædt i Skind, med Bue i Haanden og et Pilekogger af Skind over Skulderen. Over det lange, stengraa Haar sad, som en Glorie, en Krans af Ørnens Vingefjer.

Det var „Evig-ung", Eneboeren ved Store Slavesø.

I Gensynsøjeblikket lyste den gamle Indianers Ansigt af Glæde, men kun en kort Stund, saa faldt Trækkene tilbage i forstenet Ro.

Danskeren tiltalte ham paa Chippewyan-Sproget og præsenterede mig som Ven, hvorefter han spurgte, om der var mange Bjørne i Sommer.

„Ti Tusind," sagde „Evig-ung" og førte Haanden i en horisontal Halvcirkel foran sit Ansigt.

„Og Bævere?"

„Ti Tusind," gentog Indianeren.

Jeg saa' mig forbavset om.

Efter denne beroligende Meddelelse foreslog Danskeren, at vi skulde gaa tilbage til Lejrpladsen og rejse Telt og gøre os det hyggeligt for Resten af Dagen, saa kunde vi begynde Jagten med friske Kræfter imorgen. Som sagt, saa gjort; men først fulgte vi Indianeren til hans Telt, som han tog med sig. Iøvrigt havde han ikke andet at flytte med end sine Pile og en lille Skindsæk, som indeholdt Tobak. Ved Baalet laa Resterne af en Bjørnesteg, som han lod blive liggende.

Paa Tilbagevejen viste „Evig-ung" os efterhaanden fire Bjørne, som gik et langt Stykke borte i Skoven. Han lod til at have Øjne som en Falk.

Indianeren hjalp os med at rejse vort Telt og opslog sit eget nogle Skridt derfra. Da vi aabnede Magasinet i Vognen, søgte hans Blik straks „Flaskefoderet", og endskønt hans Ansigt var vanskeligt at læse i, troede jeg dog at kunne se, at han belavede sig. Det er jo umuligt, sagde jeg til mig selv, at denne Mand er saa gammel, som han siges at være; men hvad skulde jeg tro, da han siden førte mig til den ærværdige Weymouth-Fyr, i hvis Stamme hans Alder var indhugget. „Evig-ung" fortalte, at de første 15 Hak havde hans Fader hugget, Resten havde han selv besørget, et Hak hver Sommer, naar det blev saa varmt, at han kunde gaa nøgen. Ja, det blev ialt til 125 Hak, som sad i snorlige Rækker rundt om Stammen fra Mandshøjde ned til en halv Meter over Jorden. Skepticisme er vist en dansk Egenskab — jeg kunde ikke lade være med at mistænke Danskerens Cana-

dian Club for, at der nu og da kunde falde et dobbelt Hak! Sikkert er det, at hvis „Evig-ung" kom til Danmark, vilde han blive anset for en 60aarig, og at han vilde falde i Damers Smag — ingen Tvivl om den Ting!

Vor Konservesmad gjordē han ikke meget ud af, men han slikkede sig om Munden efter at have drukket en Snaps.

Næste Morgen gik vi under Indianerens Førerskab til et Sted nær Søen, hvor der boede en Koloni af Bævere. Disse Dyr holder ikke af at blive forstyrrede i deres Dont, og de opholder sig da ogsaa det meste af Dagen i deres Huler under Jorden. „Evig-ung" viste os nogle forladte Hytter, som jeg først troede havde afgivet Boliger for Mennesker, thi de var opført af Træstammer og Sten; men det var gamle Bæver-Boliger, og det var Jægerne, som havde bevirket, at Dyrene trak ned til de underjordiske Gange og Huler. I „arkitektonisk" Henseende et Tilbageskridt, men dérnede kunde Bæverne i det mindste faa Lov til at sove deres Søvn i Fred. At de var flittige om Natten, kunde vi se af de mange overgnavede Stammer af unge Løvtræer, som Dyrene ved Hjælp af deres skarpe Tænder havde fældet for at faa fat i Træernes Bark og Blade, som udgør en væsentlig Del af Bævernes Føde. Hvor meget jeg spejdede, kunde jeg ingen Bævere se, men „Evig-ung" forsikrede, at vi skulde nok faa baade Bæverskind og Bæverhalesteg, som han vidste var min Vens Livret.

Medens vi travede rundt paa Opdagerfærd i det sumpede Terræn, kom jeg, hvad jeg bittert skulde komme til at angre, et Stykke bort fra mine Ledsagere. Sagen var, at jeg syntes, det kunde være morsomt, om jeg paa egen Haand kunde finde en beboet Bæverhule. Havde vi blot haft „Prince" og „Amundsen" med. Men Danskeren lod dem begge blive hjemme, fordi han havde mistet flere Hunde paa Bjørnejagt. Jeg vovede mig dog ikke længere bort, end jeg stadig kunde høre mine Ledsageres Stemmer. Krat og Bregner gjorde det ret besværligt at vinde frem, og sommetider spærredes Udsigten af en mærkelig Sivart, hvis Blomsterduske daskede mig blødt i Ansigtet. Mine Fodtrin gav ingen Lyd i den gummiagtigt fjedrende Bund.

Med Et standsede jeg min Fremrykning og blev staaende, stum af Forbavselse.

I en lille Lysning i Krattet hævede Jordsmonnet sig, og jeg saa' her en Samling Buske med store røde Bær. Ved en af Buskene sad, med Ryggen vendt imod mig og i en Afstand af kun en halv Snes Meter, en stor graa Bjørn og underviste sine to Børn i Kunsten at plukke Bær!

Saa overrumplet blev jeg af dette Syn, at jeg lod Riflen blive liggende over Skulderen med Løbet vendt bagud.

Vi-vit! kvidrede en Fugl over mit Hoved.

Menneskestemmerne bag mig var forstummet. Jeg følte mig som det eneste Menneske i Skoven. Sat Hundreder af Aar tilbage i Tiden.

En af Bjørneungerne var den første, som fik Øje paa mig.

Begge Ungerne tumlede sig gratiøst paa Jorden og sloges, som Hundehvalpe, om at faa fat i de Bær, som den gamle Bjørn slog af til dem ved Dask med sine Labber. Grundkomisk tog Scenen sig ud — som om den store Bamse sad og langede Busken Lussinger, snart med højre, snart med venstre Lab. Under denne Leg vendte den ene Bjørneunge sine smaa stikkende Øjne lige imod mig — — og satte sig straks forundret paa sin Hale! Lidt efter satte den anden Unge sig ved Siden af og kiggede. Det var umuligt at tilbageholde et Latterudbrud, saa pudsigt tog de to Klowner sig ud.

Moderen blev nu opmærksom paa, at Ungerne var stille, og da pludselig Stilhed hos legende Børn er et mistænkeligt Tegn for enhver Moder, drejede Bjørnen sig om til Siden, mønstrede Ungerne, fulgte Retningen af deres Blik — og opdagede Fjenden.

Først i dette Øjeblik gik det op for mig, at vi var Fjender: Da den gamle Bjørn rejste sig i sin fulde Højde paa Bagbenene og sendte mig et ondt og kampberedt Øjekast!

Halloo! tonede i det samme Danskerens Røst, og denne Røst fik det til at løbe koldt ned ad Ryggen paa mig. Thi den forekom mig at lyde langt borte fra. Og fra denne Fjernhed kom den til mig som en Mindelse om en af Danskerens Læresætninger:

Vent ikke med at lade Bøssen, til Du er inde i Skoven!

Jeg Daare. *Jeg havde glemt at lade min Riffel!!*

Af mine Lungers fulde Kraft raabte jeg: Halloo! Kom her! En Bjørn! Og jeg hævede Jagtriffelen til Slag, da jeg indsaa, at jeg ikke vilde kunne naa at lade, før Bjørnen var inde paa Livet af mig. Vendte jeg om og flygtede, vilde Bjørnen hurtigt indhente mig. Du kan ikke løbe fra en kanadisk Bjørn! det var ogsaa et af Danskerens velmente Raad.

Vi-vit, vi-vit! kvidrede Fuglen over mit Hoved.

„Halloo! En Bjørn! Kom her!" raabte jeg igen.

I samme Øjeblik dukkede en ny Aktør op paa Arenaen, Bjørne-Hannen i egen vældige Person, brydende frem fra det bagved liggende Krat, hidkaldt ved mine Raab. Det var ikke til at tage fejl af, at jeg havde Hannen for mig, thi den var endnu større end Bjørnen, som plukkede Bær.

Hvad der skete, tog ikke saa lang Tid, som det tager at fortælle det. Aldrig vil jeg glemme Synet af Bjørne-Hunnen, der nu overlod Valpladsen til sin Mage og forsvandt med Ungerne, ikke i fejg Flugt, men som om den var sikker paa, at den Situation klarede Fatter nok alene; og i Bjørnefamilier, lærte jeg siden, er det en uskreven Lov, at Børnenes Sikkerhed er Numer Et.

Nu var det Bjørne-Hannen, som rejste sig paa Bagbenene og rykkede frem til Angreb. Hvor var han imponerende høj. Jeg vilde neppe kunne naa hans Pandebrask. Før frøs jeg, nu sprang Sveden frem af alle mine Porer, men jeg bed Tænderne sammen og knugede haardt om Jagtriffelens Løb ....

Vidunderlige „Evig-ung"!

Hu-ift, susede noget forbi mit Øre. Bjørnen standsede tre Skridt foran mig, vaklede — og faldt bagover med en Pil i sit laadne Bryst. Den gamle Chippewyan-Indianer havde frelst mit Liv. Jeg hørte mine Ledsagere løbe igennem Skoven, snart stod de ved min Side, og Danskeren raabte forbavset:

„Hvorfor *skød* Du ikke, Mand!"

Da han havde hørt min Forklaring, kom Artilleristen op i 47, og han tog „Fanden i Fænghullet" med samt hans Pumpestok til Vidne paa, at jeg var en storartet, hm, Jægers-

mand, som troede, at man kunde lege Boksekamp med en Ursus horribilis!

„Det var ellers et nydeligt Eksemplar," fortsatte han efter at have taget den døde Bjørn i Øjesyn. „Der bliver et Par gode Skinker. Og det Skind er sine Hundrede Dollars værd. Det er mere, end Din Pels var værd for lidt siden."

Bjørnemoderen og Ungerne var som slugt af Skoven.

Da jeg havde rystet min Vens Komplimenter af mig, lod jeg et Ord falde om Bjørnemoderen og de faderløse Unger — nærmest af Trang til at bortlede Opmærksomheden fra min egen Person. Om vi ikke skulde efterspore dem?

„Af humanitære Grunde, er det ikke saadan, I kalder det?" spurgte Danskeren. „Nej, her er Reserve nok af unge Han-Bjørne. En Bjørne-Enke bliver altid gift igen, inden Aaret er omme, naar hun ser godt ud — og det siger Du jo, hun gjorde."

— Jeg gjorde ikke Danskeren flere nævneværdige Sorger; jo krassere Huskekager, des bedre Hukommelse. I de tre Uger, vi glædede „Evig-ung" med vor Nærværelse, blev der nedlagt 10 Bjørne og 15 Bævere, og i flere Tilfælde tilkendte Danskeren mig hædrende Omtale. Bæverne tog vi bedst paa Mackenziefloden lige efter Solnedgang — der blev saaledes god Brug for Kano'en. Om Aftenen svælgede vi saa stærkt i Bjørneskinke og Bæverhale, at jeg kan faa Smagen af denne sidste, meget delikate Ret paa Tungen endnu den Dag idag, naar jeg tænker derpaa. Blot jeg gaar igennem et Stykke Naaletræs Plantage, kommer Lugten og Smagen til mig, og da længes jeg imod de store, dunkle Skove.

Danskeren forudsagde mig dette den sidste Dag, vi sad udenfor Teltet og spiste. Jagten var til Ende, og den bedste Vin var bleven trukket op. Efter Middagen tændte vi Piberne, som var stoppede med en sød Tobak, krydret af de Urter og Blomster, „Evig-ung" havde samlet i Skoven og gemt til sin hvide Jagtbroder.

„Længes vil Du, min Ven, naar Du gaar derhjemme i Taagen og Sjappet," kom det fra Danskeren. Han laa i sin Yndlingsstilling, paa Ryggen, med skrævende Ben og Armene under Hovedet. Hans Blik fulgte Røgen, der steg stille

tilvejrs. Ved hans Fødder sad den gamle Indianer, uden at mæle et Ord.

„Gud give Dig 50 Aar endnu at leve i, „Evig-ung“,“ fortsatte Danskeren sin dæmpede Tale. „Saa længe faar vi vel Lov til at beholde denne Skov for os selv. Naar Du ikke er her mere, vil jeg heller ikke komme mere. Den Dag, jeg kommer herop, og Du ikke svarer paa mit Ulveskrig, vil jeg vende om igen, for saa er Skovens Fortryllelse bristet. Og efter os kommer Hugstmændene ....“

Da vi startede for Hjemturen, stod Chippewyan-Indianeren rank, uden en Trækning i sit Stenansigt, og saa Vognen blive borte imellem Træerne. En Indianer „vinker“ ikke. Saa længe jeg kunde øjne ham, stod han stiv som en af Skovens Fyrrestammer, og da han ikke har hørt og set os mere, er han, tænker jeg, gaaet til sit Telt for at tage Hul paa en af de Flasker, der blev ham overrakt den sidste Dag; og for at drømme.

Danskeren var ret tavs de første Dage under Hjemturen. Han saa i Tankerne Skovene falde og grønne Marker træde i deres Sted, Marker, som knap afgav Skjul for Ræv og Hare.

En Bjørn luntede afsted forude, i samme Retning som Vognen, men sprang tilside, da Danskeren lod Hornet lyde.

„Ho ho!“ lo han. „Ja, nu kommer de frem for at sige Farvel. Farvel, Farvel, Ursus, og undskyld, at jeg ikke fik hilst paa Dig noget før!“

„Bid nu rigtig Mærke i Landet,“ sagde han lidt efter, „for det er Fremtidsland, vi kører igennem. Chausséer vil æde sig længere og længere mod Nord, og alle vil de ende ved Havet engang. Vinteren vil ikke være i Stand til at afskrække Menneskene fra at bo og bygge her, de vil indrette sig efter Forholdene, fyre Hytten stærkt op og ligge længe i Hi. Men i den korte, varme Sommer vil de skynde sig at tage alt, hvad Jorden evner at yde. For hver Dag en Plovfure længere mod Nord! Ha, hvad der rager op — *lad falde!*“

„Der gik vel ogsaa Bjørn i Skoven ved Øvre Sø,“ indvendte jeg. „Og hvem er gladere for sin Farm end Du?“

„Rigtigt," sagde Danskeren, „jeg var selv en Rydningsmand og var stolt af at være det. Og jeg kan levende sætte mig ind i den Arbejdsglæde, der skal være bærende for Nybyggerne heroppe. Men tro Du mig, de samme Mennesker, som skal rydde sig Plads her, de vil saa længes efter andre Skove. Marken *mætter* os, men den runder ogsaa vor Ryg. Men Skoven ranker os og holder os unge ..."

Efter disse Ord blev der en lang Pause, hvor vi vist Begge tænkte paa det samme.

Trekanten modtog os festligt ved vor Ankomst til „New Denmark", hvor alt stod vel til. Og Hurraraab og Hundeglam gentog sig, da jeg nogle Dage efter kørte bort fra den gæstfri danske Farm, indsvøbt i mine Jagttrofæer, de brunrøde Bæverskind og Ursus horribilis' tykke, bløde Pels. Efteraaret var nær. Vikingernes gamle Land, de Tusinde Farmeres Fremtidsland skulde jeg nu lægge bag mig.

„Hils „Evig-ung"!" var mit sidste Raab, da jeg kørte ned igennem Alléen. Og lænet tilbage i Bjørnens Skind syntes jeg at fornemme et Svar som en Susen forbi mit Øre.

HJEM FRA SYDAFRIKA

„Den blaa Peter" havde vajet over Skibet fra Morgenstunden som Tegn paa, at der skulde sejles inden Aften, og Vadskemænd, Skrædere og Skomagere havde sporenstregs fulgt Vinket og var ilet ombord med smaa ubetalte Regninger; Abe- og Fuglehandlere havde gjort lige saa i Haab om at slaa en sidste Handel af. Passagererne var alle ombord — paa nær En — og Kaptajnen og Kompagniets Agent fik den sidste „smoke" sammen for denne Gang i Kaptajnens Kahyt. Skibet laa i Tafel Bay ved Cape Town (Kapstaden), som er Sydafrikas største Havneby og en af den sydlige Halvkugles skønneste Byer. Ingen anden By kan prale af en saadan Baggrunds-Dekoration som den, Table Mountain danner for Cape Town. Det ejendommelige Bjerg har faaet Navn efter sin plane Overflade, der set ude fra Havet hæver sig som en mørk Mur 1100 Meter over Byens hvide Huse og skjuler det bagvedliggende Land. Table Mountain havde denne Eftermiddag allerede saa smaat begyndt at dække til Aften, hvilket vil sige, at lyse Skyer drog langsomt forbi Bjerget som en Dug, der trækkes hen over et kæmpemæssigt Bord.

Om en Time skulde vi sejle.

Den Passager, vi endnu manglede, var Danskeren Nes Nelson, som drev Eksport- og Importforretning i Cape Town. Han havde bestilt sin Billet for en Uge siden og havde hver Dag været stærkt optaget af at sætte sin Stedfortræder ind i Forretningen. Jeg tror, at han fattede Beslutningen om at rejse hjem den Dag, da jeg oppe paa hans Kontor hentede ham til Lunch, men maatte vente paa ham, til han havde læst Dagens Post igennem. Han var midt inde

i et Brev, da han udbrød, halvt for sig selv: „I Grunden ganske pudsigt!" Efterat have læst Brevet færdigt gentog han disse Ord, henvendt til mig.

„Hvad er det, der er pudsigt?" spurgte jeg.

„Hæ!" svarede Nelson paa sin mutte Facon. „Maaske er det mig, der bliver sentimental paa mine gamle Dage. Her skriver min Søn, en passant, at han har giftet sig; det er dog en Nyhed for en Far, synes De ikke?"

„Deres Søn er jo i Amerika?" spurgte jeg.

„I Boston," lød Svaret. „Han har det storartet. Knægten er ikke mere end 24 Aar og er allerede første Mand i en større Automobilhistorie. Han har altsaa godt nok Raad til at gifte sig. Men han kunde jo nok have forberedt En lidt. Nu bliver han rimeligvis hængende i Amerika, jeg havde ellers haabet, at han skulde fortsætte Forretningen her, naar jeg engang maa melde Pas."

Ved Lunchen kunde Nes Nelson ikke skjule den Kendsgerning, at han følte sig ensom. Sit Hjem havde han halvvejs lukket, og han spiste ude. Hans Hustru og Datter var for Datterens Helbreds Skyld i Schweiz, og Breve vekslede mellem dem og Nelson kunde tyde paa, at de hellere end at vende tilbage til Sydafrika kunde ønske at bosætte sig i Danmark, vel at mærke naturligvis, hvis han kunde tænke sig at faa sine Ønsker til at gaa i samme Retning.

Af økonomiske Grunde kunde han godt rejse hjem og blive i Danmark. Nes Nelson havde under sit 30 Aars Ophold i Sydafrika tjent sig en Formue; men der var jo det at sige til Hjemrejseplanerne, at hvis han nu, 52 Aar gammel, kom til Danmark, saa vilde han vel næppe kunne starte nogen ny Forretning dèr. Medens han tidligere hovedsagelig havde regnet med Indtægter, skulde han i Fremtiden hovedsagelig regne med Udgifter. Han kunde købe en lille Villa og leve af Renterne af sine Penge; mange Menneskers Drøm, men ikke hans, *ikke endnu*. Det forekom ham at være for tidligt at holde Ferie for altid, og den Tanke kun at give Penge ud holdt han forbandet lidt af, betroede han mig. Hvad vilde han ikke blive blokket for alene i Skat? Hæ!

Da Nelson nogle Dage senere udtalte, at Sydafrika ikke var noget Land, man forlod med let Hjerte, naar man da ellers havde haft gode Dage i Landet, var jeg saa heldig at kunne give ham min Tilslutning. Ganske vist havde jeg kun levet nogle Maaneder hernede, men jeg havde i den Tid haft Lejlighed til at gennemkrydse Landet og konstatere det Faktum, at der hernede imellem 22ende og 34te sydlige Breddegrad, for Størstedelen i et tempereret Klima, ligger et Land med rige Muligheder for virkelystne og initiativrige Mænd — i dette Land dog fraregnet den ufrugtbare og tørre vestlige Del fra Damaraland ind til Kalahari Ørkenen. Ved „Landet" skal her forstaas den under England hørende sydafrikanske Union med de heri sammensluttede Landsdele Kapkolonien, Natal og Zululand, Transvaal og Oranje Kolonien. Et naturskønt Land, vekslende med Bjerge og Dale, Søer og Sumpe. Med tørre Floder om Sommeren — og brusende og buldrende Vandstrømme i Regntiden. Et Land med Vinmarker, Savanner og Strudsfarme i Syd — og med Sukker-, Banan- og Majsplantager i Nord. Et Land begunstiget med Kobberminer og Kulminer. Rundt om Kimberley Verdens største Diamantminer, rundt om Johannesburg Verdens største Guldminedistrikt. Et Land med et kærnesundt Klima ved Kysterne og oppe i Bjergene, men et giftigt Klima i Sumpegnene. Havnebyer i vældig Vækst med Handel og Skibsfart paa alle Verdenspladser. Et dragende Land, hvor Civilisationen grænser tæt op til Buskmændenes Stenalderliv, og hvor Missionsstationerne fører en energisk Kampagne imod Zulukaffernes skønne Nøgenhed og forslugne Sans for Flerkoneri. Et Land for Eventyrere og haarde Halse, men først og fremmest for Mænd.

Befolkningselementet i Den sydafrikanske Union er stærkt blandet. Af den hvide Befolkning er Boerne, Efterkommerne af de første hollandske Kolonister, endnu i Flertal; men Tallet af britiske Indvandrere er stigende Aar for Aar. Til „døende Folk" regnes Buskmænd og Hottentotter, og selv det tidligere stærke Krigerfolk Kafferne degenererer mere og mere, takket være Spiritus og Kønssygdomme. Som Arbejdskraft paa Plantagerne anvendes i stor Udstrækning

indførte Indere, der er nøjsomme og arbejdsomme og har Lyst til ogsaa at dyrke deres egen Jord, hvad Kafferne som Regel lader haant om. Naar en Kaffer tager Arbejde, har han kun ét Maal: at tjene saa mange Penge, at han kan formere sin Beholdning af Kvæg og derved blive sat i Stand til at købe en ny Kone, eller korrektere sagt, en Kone til. Gennemsnitsprisen paa en Kone var, da jeg berejste Zululand, 8 Okser, men kunde variere noget efter Kvaliteten — af Konen saavelsom af Okserne.

Et Land med gode Livsbetingelser for danske Udvandrere af den rigtige Støbning er Sydafrika — de skal blot ikke, hvis de kan undgaa det, anmode de danske Konsulater dernede om Raad og Vejledning. Det er Tidsspilde. Der findes enkelte Undtagelser, men iøvrigt vil man i de fleste Tilfælde hente sig negative Svar, eftersom Konsulatsposterne er i Hænderne paa Fremmede, som ikke har nogen Interesse af at tage sig af danske Emigrantforespørgsler. Saa lidt Besvær som muligt synes at være den stiltiende Parole, hvorefter mange „danske" Konsuler ude i den store Verden røgter deres Hverv. Det er endnu ikke gaaet op for os herhjemme, at et lille Land vinder i Prestige, hvis det har sine *egne* Repræsentanter derude. Egne vil altsaa i dette Tilfælde sige, at Konsulerne er danske og føler dansk og i Kraft af denne Følelse vil udrette for Danmark og for Danskerne alt, hvad der staar i deres Magt.

— Ti Minuter før Falderebet blev taget, kom Nes Nelson ombord. Han havde nu truffet det Arrangement med en engelsk Forretningsven, at denne fik Fuldmagt til at drive hans Affærer, saa længe han blev borte. Nelson kunde vende tilbage og gaa ind som Eneindehaver, naarsomhelst han ønskede det, men blev han borte længere end et Aar, saa fordobledes Englænderens Andel i Overskudet, og efter et vist Aaremaals Forløb vilde Forretningen helt overgaa til Efterfølgeren, stadig forudsat, at Nelson ikke vendte tilbage. Det havde taget Tid at faa Papirerne sat lovforneligt op, thi sydafrikanke Sagførere holder meget af at tale Forretninger ved et godt Bord.

Saa blev Ankeret taget, og vi sejlede. Mit Ophold i Cape

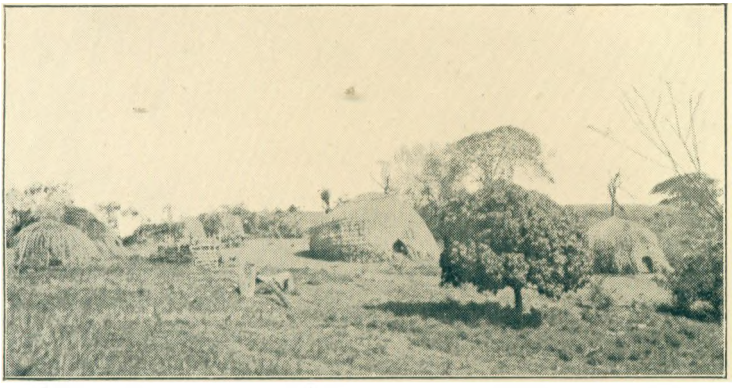

Kafferne maa kravle paa alle Fire for at komme ind i deres Hytter, som om Aftenen kun oplyses af smaa, brændende Baal. Luften derinde er stærkt blandet.

Velhavende Kafferhøvding, som har Raad til at holde 5 Hustruer. Deres Anskaffelse staar ham ialt i 40 Okser.

Indfødte Arbejdere paa en Diamantmine i Nærheden af Kimberley, hvor en dansk Mand, Poul Deb:ll, (mærket med et Kryds midt i Billedet), i omtrent 20 Aar har været administrerende Direktør for en af Verdens største Diamantminer.

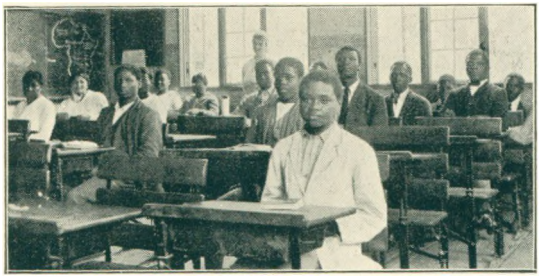

En Undervisningstime for vordende Lærere (indfødte) paa den amerikanske Missionsstation i Emanzimtoti i det nordlige Natal.

En ung Zulu-Skønhed, Høvdingen Bambatas Datter. Bambata fik Skyld for at være Anstifteren af den alvorlige Kafferopstand i 1906.

En danske Diamantmine-Direktør med sin sydafrikanske Frue og nogle Venner udenfor Direktørboligen paa Minen. Foran vor Landsmand hans danske Hund.

Besøg i en Kraal i Zululand. Husets Frue præsenterer sin mindste Pode og paalægger ham at sige pænt *Sakabona* (Goddag) til de hvide Mænd.

Town havde været af forholdsvis kort Varighed, saa jeg havde ingen at tage Afsked med, med Undtagelse naturligvis af den danske Havneinspektør Jensen. Men ellers maa jeg sige, at jeg i Tankerne vinkede Farvel til gode Venner i Natal og Transvaal — til danske Farmere, Ingeniører, Landmaalere, Handelsfolk, Kontorbestyrere, Haandværkere og mange andre, som jeg havde lært at sætte Pris paa for deres Arbejdshumør om Dagen og deres Fritidsglæde om Aftenen. Deres Afskedshaandtryk havde været saa varme. Hils Ranchs Hjørne fra mig, sagde En med bortvendt Ansigt .... Og jeg vinkede et skjult Farvel til Solfolket oppe i det nordlige Zululand, deroppe, hvor Missionsstationerne endnu ikke er trængt frem. Hvor var I paradisisk søde, I smaa Zulupiger, naar I Parvis vandrede ned til Floden for at bade, og Solen kærtegnede Jeres spirende Bronzebryster. Og hvor afskød Du Din Buepil sikkert, Du, Somkeles Søn, da vi havde strejfet resultatløst i tre Dage i Dukudukuskovens Mimose- og Kaktuskrat og saa endelig fandt den frække Leopard, som havde røvet og myrdet Dine unge Kalve ....

Mørket sænker sig over Cape Town, og Menneskeskikkelserne inde paa Kajen viskes ud — Kafferansigterne gaar ud i Et med Mørket, nu ser man kun Tænderne lyse. Yderst paa Pieren skimtes Omridset af Kæmpestatuen af Hollænderen Jan van Riebeeck — den geniale Kolonisator, som i Midten af det 17ende Aarhundrede forjagede Portugiserne og anlagde Kapstaden. Han vender Ryggen mod Havet, staar, som nylig ilandstegen, med Front imod det Land, som Hollænderne skulde komme til at præge for Aarhundreder.

Lysene blinker frem i Cape Town og i Forstæderne langs Bugten, milevidt mod Øst og Vest, som en lang, lysende Midgaardsorm, der er kommen ud af Bjerget for at vogte Landet i Natten. Fyret paa Kap Det gode Haab retter sine Ildøjne mod os og gaar sin støtte Gang videre, rundt og rundt. Dèr skrev jeg mit Navn i den hvide Kalk blandt et Mylder af Navne fra mange Lande for at Vinden kunde suse om det og jeg selv derved stærkere høre Havet i mine Drømme. Naar jeg tænker paa Automobil-Zigzagturen op til Forbjerget, hvor Fyrtaarnet er rejst paa en Højslette,

oversaaet med sølvhvide Evighedsblomster, saa vilde jeg lyve, hvis jeg sang, at der er skønnest i Danmark. Dèr stod jeg oppe, et Fnug, og saa Atlanterhavet og Det indiske Ocean mødes og veksle Favntag over Sandrevlen, som skyder sig ud ved Forbjergets Fod. Dèr saa jeg en Verdensdel høre op.

Nu begynder det at lufte om Skibet, fløjte muntert i Rigningen. Det er „Cape-Doktoren", som Befolkningen kalder den stærke Vind, der altid blæser hernede, og som kan gøre Underværker, naar den sætter ind over Byerne under en Epidemi. Især naar „Doktoren" har været en Tur langt tilhavs og har mættet sig med Salt og Kulde, saa kan Cape Towns Doktorer godt pakke sammen. Doktoren fra Havet renser Byen ud.

Den første Aften er alle Passagerer trætte og gaar tidligt tilkøjs, men den næste Dag udarbejder man Program for de tre Ugers Sejlads Vest om Afrika og hjem. Verdensdelen skimtes nu kun som en taaget og ujævn Linie i Horisonten.

Der er ikke noget saa overflødigt paa en lang Sørejse som forlods at „inddele" sin Dag. En forpligter sig f. Eks. til at vandre 4 miles op og ned ad Dækket hver Dag, selv om Skibet gynger, hvad der bliver en tvivlsom Fornøjelse, en Anden skylder sig selv at læse et bestemt Antal Sider pr. Dag og skrive et bestemt Antal Linier i en Dagbog. En Tredie gør System-Gymnastik fra Kl. 6—7 om Morgenen for at faa Appetit — og igen om Aftenen for at blive lettet for Maden! En Fjerde bestemmer sig til, gennemført, at gaa uden Hat i alskens Vejr — han er skaldet og har ladet sig sige, at Havluften skal have den Egenskab at trække Haar frem paa en gold Hovedbund. En Hotelvært, som har megen Søvn tilgode, vil „ikke røre sig ud af Flækken", men sove imellem Maaltiderne og kun vækkes, hvis der er „Forfriskninger" under Opsejling. Andre koncentrerer alle deres Tanker paa at vinde i Kortspil, saa de i det mindste kan tjene til Øl og Vin paa Rejsen, medens en kvindelig Missionær inddeler sin Dag, som efter et Skoleskema, i Samtaletimer, Læsetimer, Bedetimer, Hviletimer.

Den Kloge er den, som paa Rejsen sover, naar han er søv-

nig, spadserer paa Dækket, naar en Fornemmelse siger ham, at det vil være rart at røre Undersaatterne, og som sludrer, naar det passer ham og — vel at mærke — Sidemanden. Som skriver og læser, naar han er oplagt til *det*, lægger sig, naar han ikke gider staa eller gaa mere, overholder alle Maaltider, ryger og drikker, som han er vant til, kort sagt tager Rejsen som en virkelig Ferie. Ingen Ferie kan da give sin Mand (eller Kvinde) bedre Udbytte end den paa Havet ....

„Hvorfor rejste De i Grunden ud?" spørger jeg en Aften Nes Nelson, da vi ligger Side om Side i hver sin „stretcher" med Whisky og Vand imellem os. Det er henad Midnat, og Dagens Lummervarme er paa denne Tid erstattet af en sval Temperatur, som kræver den hvide Tropefrakke knappet. Inde fra Styrmandens Kahyt lyder hans uopslidelige Honoluluvise. som hele Salonen nu kan udenad og nynner selv i Drømme. En Spøgefugl blandt Passagererne har sagt: „Skal vi saa ikke, inden vi gaar tilkøjs, have den, De véd nok, Styrmand?" Og mens Guitaren jamrer sig under de mandige Greb, synger Styrmanden med gribende Følelse:

I Honolulu
gaar man klædt lissom en Zulu,
med Ring i Næsen
paa Zuluvis;
og forresten er Kotumen,
at man lægger bort Kostumen —
tag med til Honolulu,
dér er et Paradi . . . is!

„Ked af Forholdene hjemme i den gamle Købmandsgaard," kommer Svaret fra Nelson. Ingen af os forandrer under Samtalen Stilling i den omtrent vandrette Stol, men ligger med Ansigtet vendt mod Stjernehavet, som gynger deroppe. „Jæ—æhs," fortsætter Nelson, „ked af den evindelige, daglige Tummerum. Og desuden havde jeg en ældre Broder, som engang skulde overtage Ledelsen, saa jeg vilde meget hellere forsøge at være min egen Lykkes Smed.

De maa ikke tro, at jeg har haft Medvind hele Tiden. Jeg kom ganske vist afsted med nogle Skillinger i Lommen, men ikke mange, for jeg havde sagt til min Gamle, at jeg nok skulde klare mig selv. Men jeg gled ikke ind i nogen Stil-

ling, der stod og ventede paa mig. Jeg vilde lære Landet og Befolkningen at kende først. De unge Mennesker, som nu kommer til Sydafrika og faar en Kontorplads i en Havneby, lærer aldrig at forstaa hverken Land eller Folk. Jeg rejste først til Jaegersfontein og meldte mig som „overseer" paa en Diamantmine. Paa samme Hold som jeg gik en lille, bidende vittig Fyr, som havde været Løjtnant i den danske Hær, hvad der ikke lyder af meget; men da Boerkrigen kom, viste han, hvad han duede til. Hans eneste Passion i Minen var Klaverspil, ja, og saa naturligvis Whisky, det var vel derfor, han rejste ud. Han greb øjeblikkelig til Vaaben, da Krigen brød ud, og vi hørte ham adskillige Gange omtalt som en brav og modig Fyr. Han ligger dernede i en af Krigergravene.

Saa har jeg været Maskinist paa en Sukkermølle i Natal, Kontorassistent paa en Guldmine i Johannesburg og overseer paa en af Groot Constantias Vinfarme ved Cape. Efter hvert nyt job, ser De, tog jeg en Maaneds Ferie, som jeg benyttede til at gaa paa Jagt. Og tilsidst havnede jeg altsaa inde i Cape Town. Hvordan det er gaaet mig dèr, véd De, min Forretning regnes blandt de større. Den foregaar med Telefonen ved Øret og ved Hjælp af Post og Telegraf. I Købmandsgaarden derhjemme gik min Far og lod Haanden stryge kærtegnende igennem Korndyngerne, den Trang har jeg aldrig kendt. Jeg ser ikke de Varer, som afskibes eller ankommer — De forstaar, det er der jo andre til."

„Hvad drejede Deres første Handel sig om?"

„Oh, den var lille, men fin. Lidt Sukker over til Mauritius. Men nu besørger Nes Nelson *alt*. Er Køberen solid, hvorfor skulde jeg saa ikke sælge ham Strudse? Jeg er ikke gaaet afvejen for et halvt Dusin levende „green mambas", som er en af Sydafrikas farligste Giftslanger, véd De. Det var Hamborg, der stod og manglede, før Krigen."

„Deres Forretnings Motto?"

„Ikke snyde og ikke lade sig snyde! Og saa har jeg i de tredive Aar overholdt det Princip, jeg rejste ud med, at jeg aldrig vilde laane en eneste Øre af noget Menneske. Det staar man sig forbandet godt ved. Er man ved at sulte ihjel, kan

man altid faa Lov til at gøre et Arbejde, som kan give til Føden. Alt honnet Arbejde er godt. Men det fører jo unægtelig ikke altsammen lige hurtigt til Maalet."

„Hvad er Maalet?" spørger jeg.

„Jæ—æhs," svarer Nes Nelson, „at blive saa økonomisk uafhængig, at man kan give sig selv og sin Familie gode Dage i Nutiden og se Alderdommen trygt imøde. Gives der mere?"

Han bliver pludselig tavs, heller ikke jeg føler Lyst til at sige mere. Hans Øjne er vendt mod Stjernerne, hans Tanker maaske i Boston, hos Sønnen, der meddelte sin Far som en Nyhed, at han var bleven gift.

Saadan glider Dage og Nætter, fjorten paa Rad, indtil vi ud for Madeira mærker, at vi nærmer os den nordlige Vinter. Tropetøjet er gemt hen. Samtaleemnet har de sidste Dage været, hvorvidt Skibet vilde naa at gaa ind i Frihavnen den 20. eller den 21. December.

Styrmanden, som „paa Bunden" er Melankoliker, siger, at det slet ikke skulde undre ham, *slet* ikke, om vi blev brændt ganske nederdrægtigt af for at komme hjem til Jul. Man skal aldrig glæde sig til noget, saa er man paa den sikre Side. Og d'Herrer kunde være evig forvissede om, at naar de var kommet ud at sejle med *ham,* saa var de kommet ud med en uheldig Mand. Eksempel: Før Afrejsen fra Danmark havde han aftalt med sin Kone, at der skulde sendes ham et Telegram, hvis hun fødte ham en Søn, men et Prospektkort, hvis det bare blev til en Tøs. Tror De saa ikke, siger Styrmanden, at jeg i Melbourne fik Telegram om en Søn og inden Aften Il-Telegram om en Søn til! Tvillinger, forstaar De. I Il-Telegrammet var tilføjet, hvor meget de vejede, og at den ene lignede mig og den anden min Kone. Og Gudhjælpemig om ikke der tilsidst stod, at hvis der ogsaa kom en Datter, skulde Prospektkort blive afsendt. Jeg gad nok vidst, hvem der har dirigeret det Telegram afsted, det har sikkert kostet mindst en halv Maaneds Gage.

Men tænke sig, at nu er Drengene allerede saa store, at de maaske staar i Frihavnen og vinker til Far ....

Da vi nærmer os Kap Finisterre, sejler Skibet ind i en tyk

damphvid Taage, og Sejladsen bliver spændende, fordi vi uafbrudt har en Sirene lidt foran for tvers. Farten skæres ned til det halve. Farvandet her er ikke ufarligt, og der kommer efter trekvart Dags Sejlads i Taage det Tidspunkt, da der maa loddes. Matrosen, som svinger Loddet, maa imidlertid være usikker paa Haanden, thi pludselig hører man det tunge Blylod dumpe ned paa Dækket i Stedet for i Søen.

„Hvad Fanden var det for en Idiot," lyder en skærende Stemme igennem Taagen — „kan han ikke engang ramme Atlanterhavet!"

Bedre Lykke næste Gang. Det viser sig, at vi har Vand nok under os, men vi maa snegle os frem, snegle os over den biskajiske Bugt, snegle os ind i Kanalen. Ingen af Besætningen mindes nogensinde at have sejlet i en saadan Taage før, lige tyk er den Nat og Dag, og i Kanalen brøler og klager Sirenerne rundt om os paa alle Kanter. En uhyggelig Koncert.

„Farvel, Jul!" siger Styrmanden opmuntrende, naar man raver forbi hinanden paa Dækket.

Men hans Forudsigelser gaar ikke i Opfyldelse. Over Vesterhavet blæser det op til klart Vejr, og vi kan runde Skagen i tindrende Sol og se, at der ligger Sne inde paa de jydske Klitter. Nu véd de hjemme, at vi kommer. Nu sidder de og læser vore Radio-Telegrammer ....

Det blev Lille Juleaften, da vi stod ind i Frihavnen. Sneen dryssede fint og stille. Uden Musikudfoldelse og Dikkedarer fuldender det danske Motorskib den sidste Sømil af de mange Tusinde og lægger sig til Hvile ved sin Kaj.

En Klokke giver sig til at ringe — henne fra den svenske Kirke? Alle Tage bliver hvide af Julesne.

Nes Nelson, som staar spejdende og lidt for sig selv, har nu faaet Øje paa *sin* Gruppe derinde og giver sig til at telegrafere ivrigt med højre Haand, medens den venstre visker, nogle Snefnug tror han vist, bort fra Kinden.

Ingen kan faa sig til at bryde Stemningen ved et Raab — før en Papegøje, som aldrig har set Sne før, kommer os til Undsætning ved at skrige ud gennem et Kooje: „Der er et Paradi...is!" Samtidig suser dens Læremester forbi os i

en vanvittig Fart, ikke Spor af melankolsk, men faderhenrykt betroende os, at det er *godt* gjort, at Konen møder op med begge Drengene!

Nu flyver Raabene gennem den faldende Sne.

Saa sætter vi Foden paa det gamle Lands Jord og gaar hjem for at holde Jul sammen, saaledes som man kun fejrer Jul i Danmark.

Men gaar vi hjem for at blive hjemme?

